

ԻՍԼԱՄԸ, ՆՐԱ ՀԻՄՔԵՐԸ և ԳԱՂԱՓԱՐՆԵՐԸ

[Հայերեն - Armenian – أرمني]

Մուհամմեդ իբն Աբդուլլահ Աս-Մուհայմ

✽

Թարգմանությունը:

EUROPEAN ISLAMIC RESEARCH CENTER (EIRC)

& Աննա Ռ. Հակոբ
Ստուգող հանձնաժողով:
Աբու Առամ

الإسلام أصوله ومبادئه

د. محمد بن عبد الله بن صالح السحيم

ترجمة:

المركز الأوروبي للدراسات الإسلامية

وآنا ر. يعقوب

مراجعة: أبو آرام

ՀԵՂԻՆԱԿԻ ՆԱԽԱԲԱՆԸ

Ամբողջ փառքը Ալլահին: Մենք փառաբանում ենք Նրան և փնտրում ենք Նրա թողությունը և օգնությունը: Մենք Նրա ապաստանն ենք փնտրում մեր հոգու չարիքներից և սխալ արարքներից: Ոչ ոք չի կարող շեղել նրան, ում ուղղորդել է Ալլահը և ոչ ոք չի կարող ուղղորդել նրան, ում շեղել է Ալլահը:

Ես վկայում եմ, որ գոյություն չունի ոչ մի աստվածություն, որը արժանի է երկրպագության, բացառությամբ Ալլահի: Նա չունի գործընկեր: Ես նույնպես վկայում եմ, որ Մուհամմեդը (Խ.Ա.Ո.Ն) հանդիսանում է Նրա ծառան և Մարգարեն:

Ալլահը ուղարկել է մարդկությանը մարգարեներ, որպեսզի մարդիկ ոչ մի պատրվակ չունենան Նրա դեմ, այն բանից հետո, երբ Նա Մարգարեներ է ուղարկել: Նույնպես, Նա Գրքեր է հայտնել ինչպես ուղորդություն, գթասրտություն, լույս և դարման:

Անցյալում, Մարգարեները գալիս էին իրենց ժողովրդին և վստահություն ձեռք բերում իրենց գրքերով: Այդ իսկ պատճառով նրանց գրերը մոռացվել են և իրենց օրենքները փոփոխվել են, որովհետև նրանք եկել են ուսուցանելու որոշակի գաղափարներ որոշակի ժամանակաշրջանի համար:

Ուստի, Ալլահը ընտրել է Իր Մարգարե Մուհամմեդին (Խ.Ա.Ո.Ն) և դարձրել նրան վերջին առաքյալը և Մարգարեն: Նա ասում է .

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَكِنْ رَسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا

"Մուհամմեդը չի հանդիսանում ձեզանից որևէ մեկի հայրը, այլ Ալլահի Մարգարեն և վերջին Առաքյալը:"¹

¹ Ալ-Ահգասթ 33:40

Ալլահը նրան պատվել է լավագույն Հայտնված Գրքով, որն էլ հանդիսանում է փառահեղ Ղուրանը: Նա Իր վրա է վերցրել դրա ներկայացումը և չի պարտադրել Իր արարածներից որևէ մեկին: Նա ասում է,

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ

"Իրոք, Մենք Նա ենք, ով ուղարկել է Դիքը, այսինքն Ղուրան և անշուշտ Մենք կպահպանենք այն կոռուպցիայից:"¹²

Նույնպես, Նա հարատև է դարձրել Մուհամմեդի (Խ.Ա.Ո.Ն) Օրենքը, մինչ Դատաստանի Օրը: Նա պարզաբանել է, որ նրա Օրենքի հարատևության գրավականն է հավատքի անհրաժեշտությունը, կոչը և համբերությունը: Ուստի, Մարգարեի (Խ.Ա.Ո.Ն) և նրա հետևորդների ուղղին նշանակում է կոչ Ալլահի ուղուն, իր համոզիչ գիտելիքով; Ուղղին պարզ դարձնելու համար Ալլահը ասում է.

قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ

"Ասա, (օվ Մուհամմեդ). Մա է իմ ուղղին, Ես հրավիրում եմ ամ Ալլահ հաստատուն գիտելիքով, Ես և նա, ով հետևում է ինձ: Եվ փառաբանված ու բարձրյալ լինի Ալլահը: Եվ, ես չեմ պատկանում բազմաստվածների թվին:"¹³

Ալլահը Մարգարեին (Խ.Ա.Ո.Ն) պատվիրեց հանուն Ալլահի համբերությամբ կրել տառապանք հասցնող յուրաքանչյուր վնաս և ասաց.

فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ بَلَاغٌ فَهَلْ يُهْلَكُ إِلَّا الْقَوْمُ الْفَاسِقُونَ

"Ուստի, համբերատար եղիր, (օվ Մուհամմեդ), ինչպես գործել են ուժեղ կամքի Մարգարեները:"¹⁴

¹² Ալ-Հիզր 15:9

¹³ Յուսեֆ 12:108

¹⁴ Ալ-Ահքաաֆ 46:35

Նա մահմեդականներին պատվիրում է լինել համբերատար.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِظُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

"Օվ դուք, ովքեր հավատք են ընծայում, հանդուրժեք և եղբ ատավել համբերատար և պահպանեք (ձեր տարածքը տեղակայված բանակային միավորներից մշտապես այն վայրերում, որտեղից կարող է հարձակում գործել թնամին ձեր վրա) և վախեցեք Ալլահից, այնպես, որ դուք հաջողակ լինեք:"⁵

Ըստ այս փառահեղ Աստվածային Ուղղու, ես գրառում եմ այս գիրքը, որպեսզի մարդկանց հրավիրեմ Ալլահի կրոնին, սկիզբ վերցնելով Ալլահի Գիրքը և Նրա Մարգարեի Մուննան: Այստեղ, ես հակիրճ բացահայտում եմ Տիեզերքի և մարդու արարումը և թե ինչպես է նա պարզևատրվել Մարգարեներով և ծանոթացել անցյալի կրոններին: Այնուհետ, ես ծանոթացրել եմ Իսլամին, նրա իմաստին և սյուներին: Գրքի մեջ ես վկայություններ եմ ներկայացրել նրանց համար, ովքեր ուղորդություն են փնտրում են, ինչպես նաև բացատրել եմ ուղղին նրանց համար, ովքեր փնտրում են փրկություն, ցույց եմ տվել ուղղին նրանց, ովքեր ցանկություն ունեն հետևել Առաքյալների, Մարգարեների և առաքինի մարդկանց: Ինչ վերաբերում է նրանց, ովքեր շեղվում են ուղուց, միայն ստում են իրենք իրենց և սխալվում են:

Փաստացի, յուրաքանչյուր կրոնի ներկայացուցիչ կոչում է մյուսներին և նրանք հավատք են ընծայում, որ ճշմարտությունը բնակվում է միայն իրենց կրոնի մեջ: Նույնպես փաստ է, որ յուրաքանչյուր հավատքի ներկայացուցիչ, կոչ է անում մյուսներին հետևել իրենց առաջնորդին և զովաբանել նրան: Ինչ վերաբերում է մահմեդականին, նա մարդկանց չի կոչում հետևել իր գաղափարախոսությանը: Նրա կրոնը հանդիսանում է Ալլահի կրոնը, որից նա գոհ է: Ալլահը ասաց.

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعِيًّا
بَيْنَهُمْ وَمَنْ يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ

⁵ Ասվ-Իմրան 3:200

"Իրոք, կրոնը Ալլահի հետ հանդիսանում է Իսլամը:"⁶

Իսլամը չի կոչում մարդկանց փառաբանել մարդկանց, քանի որ բոլոր մարդիկ հավասար են Ալլահի կրոնի դիմաց, ոչ ոք մյուսից չի տարբերվում, միակ տարբերությունը բարեպաշտությունն է: Մահմեդականը մարդկանց կոչում է հետևել իրենց Տիրոջ ուղուն, հավատք ընծայել Իր Մարգարեներին և հետևել Իր Օրենքին, որը նա հայտնեց Իր վերջին Մարգարե Մուհամմեդին (Խ.Ա.Ո.Ն) և որը Նա պատվիրել է փոխանցել ամբողջ մարդկությանը:

Այս պատճառով ես գրառել եմ այս գիրքը, որպեսզի մարդկանց կոչեմ Ալլահի Կրոնին, որով նա գոհ է և որի միջոցով Նա ուղարկել է Իր Վերջին Մարգարեին, որպեսզի ուղղորդի նրանց, ովքեր փնտրում են ուղղորդություն և երջանկություն: Ալլահի անունով, ոչ մի արարած չի կարող երջանիկ լինել, առանց իր կրոնի և ոչ ոք չի կարող մտավոր հանգստություն ունենալ առանց այն հավատքի, որ Ալլահը հանդիսանում է միակ Տերը, ով արժանի է երկրպագության և որ Մուհամմեդը (Խ.Ա.Ո.Ն) Նրա Մարգարեն է, իսկ Իսլամը Ալլահի միակ ընդունելի կրոնն է:

Հազարավոր մարդիկ, ովքեր Իսլամ են ընդունել, վկայել են, որ չեն ճաշակել իրական կյանք, մինչ Իսլամը և երբեք երջանիկ չեն եղել մինչ Իսլամը: Քանի որ փաստ է, որ յուրաքանչյուր արարած փնտրում է երջանկություն, մտքի հանգստություն և ճշմարտություն, ուստի, ես պատրաստել եմ այս աշխատանքը որպեսզի օգնեմ նրանց հասնել դրան: Ես աղոթում եմ, որ Ալլահը այս աշխատանքը համարի միայն հանուն Իրեն և թող այն լինի ընդունելի և համարվի այն առաքինի արարքներից, որը կարող է շահեկան լինել այս և հաջորդ աշխարհում:

Ես թույլատրել եմ թարգմանել և հրատարակել այս գիրքը ցանկացած լեզվով պայմանով, որ անհատը ազնիվ լինի թարգմանության մեջ և մեկ կրկնօրինակ ուղարկի ինձ, որպեսզի խուսափի ջանքերի անհարկի կրկնությունից:

⁶ Ասլ-Իմրան 3:19

Նմանապես, ես խնդրում եմ ինձ ուղարկել նշումներ և ուղղումներ, որոնք կապված են այս Գրքի հետ հետևյալ հասցեով:

Ամբողջ փառքը առաջնահերթ լինի Ալլահին և վերջապես արտաքին և ներքին ամենին: Ամբողջ փառքը Նրան հրապարակայնորեն և գաղտնի: Ամբողջ փառքը Նրան սկզբից մինչ ավարտ: Ամբողջ փառքը նրան այնքան, որքան կարող են լրացնել երկինքները և երկիրը և ամենը, ինչի ցանկություն ունի Մեր Տերը: Թող Ալլահի խաղաղությունը և օրհնությունը լինի մեր Մարգարե Մուհամմեդին, նրա ուղեկցորդներին և բոլոր նրանց, ովքեր հետևում են նրանց ուղուն մինչ հարության օրը:

Հեղինակ

Դոկ.Մուհամմեդ իբն Աբդուլլահ իբն Սաալիհ Աս-Սուհայմ

Ռիյադ

Շավալ 13, 1420թվ.

P.O. Box 1032 Ռիյադ 1342, P.O. Box 6249 Ռիյադ 11442

ՈՐՏԵՂ Է ՌԻՂՂԻՆ

Երբ անհատը մեծանում և սկսում է ընկալել ամենը, ապա ծագում են բազմաթիվ այնպիսի հարցեր, ինչպիսիք են որտեղի՞ց եմ ես, ինչու՞ եմ եկել, ո՞րն է ավարտը, ո՞վ է արարել ինձ և տիեզերքը, ո՞վ է կառավարում տիեզերքը և նմանատիպ այլ հարցեր:

Ամեն դեպքում հնարավոր չէ միայնակ պատասխանել այս հարցերին: Նույնիսկ ժամանակակից գիտնականները ի վիճակի չեն ներկայացնել պատասխանները, քանի որ այս խնդիրները պատկանում են կրոնին: Այդ իսկ պատճառով գոյություն ունեն բազմաթիվ հղումներ և սնտոիապաշտություններ, հեքիաթներ, որոնք ավելացնում են անհատի շփոթմունքը և վիշտը: Հնարավոր չէ գտնել բավարար պատասխան այս հարցերին, քանի դեռ չի հայտնվել Ալլահի ճշմարիտ կրոնի ուղղորդությունը, որը կարող է տանել դեպի վերջնական որոշման, քանի որ այս խնդիրները աստվածային գաղտնիքներ են, որոնց ճիշտ պատասխանը կարող է տալ ճշմարիտ կրոնը որը Ալլահը հայտնել է Իր Մարգարեներին և Առաքյալներին: Ուստի անհատի պարտքն է ուսուցանել ճշմարիտ կրոնը և հավատք ընծայել որպեսզի հեռացնել իր շփոթմունքը և կասկածները և որպեսզի անցնել ճշմարիտ Ուղղու:

Հետևյալ էջերի միջոցով ես ձեզ հրավիրում եմ հետևել Ալլահի ճշմարիտ Ուղուն, որտեղ ես ներկայացրել եմ վկայություններ և ապացույցներ, որպեսզի դուք ուշադիր և համբերատար անդրադառնաք դրանց:

Ալլահի Գոյությունը, Նրա Գերիշխանությունը բոլոր արարածների նկատմամբ, Նրա Եզակիությունը և Երկրպագության Արժանի միակ Աստվածը Լինելը

Բազմաթիվ մարդիկ երկրպագում են մարդակերտ աստվածություններ ինչպես ծառը, քարը և նույնիսկ մարդ արարածը, այդ իսկ պատճառով Հրեաները և հեթանոսները

Ալլահի Մարգարեից խնդրեցին (Իս.Ա.Ո. Ն) Տիրոջ բնութագիրը: Ի պատասխան Ալլահը հայտնեց.

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ * اللَّهُ الصَّمَدُ * لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ * وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ

"Ասա (օվ Մուհամմեդ), Նա է Ալլահը Եզակին, Ալլահը, Ինքնաբավ Տերը, (Ում կարիքը ունեն բոլոր արարածները, Նա ոչ սնվում է ոչ էլ ըմպում): Նա ոչ ծնում է, ոչ էլ ծնվում: Եվ գոյություն չունի համահավասար կամ համեմատելի Նրան:"⁷

Նույնպես, Նա ասաց.

إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ

"Իրոք, ձեր Տերը Ալլահն է, Ով արարել է երկինքները և երկիրը Վեց Օրվա ընթացքում և այնուհետ, Նա Իսթաուա (կանգնել է) Գահից (իրոք, այնպես, ինչպես վայել է Նորին Մեծությանը): Նա քողարկում է օրը գիշերով, փոփոխելով արագորեն և (Նա արարել է) արևը, լուսինը, աստղերը, որոնք ենթարկվում են Նրա Հրամանին: Օրհնյալ լինի Ալլահը, ամբողջ Աշխարհի Տերը:"⁸

Նա նաև ասաց.

اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمَاوَاتِ بِعَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلِّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى يُدَبِّرُ الْأَمْرَ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ بِلِقَاءِ رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ

"Ալլահը Նա է, Ով բարձրացրել է երկինքը առանց սյուների, որպեսզի դուք ի վիճակի լինեք տեսնել: Այնուհետ, Նա Իսթաուա (կանգնել է) Գահից իրոք, այնպես, ինչպես վայել է Նորին Մեծությանը: Նա Իրեն է ենթարկել արևը, լուսինը (շարունակելու պտտվել): Յուրաքանչյուր պտույտ (շրջան է) որոշակի ժամանակի: Նա կարգավորում է բոլոր խնդիրները,

⁷ Ալ-Իսլաաս 112:1-4

⁸ Ալ-Արաաֆ 7:54

բացատրում է Այաաթը (ապացույցներ, վկայություններ, տարբերակներ, դասեր, նշաններ, հայտնություններ և այլն) մանրամասնորեն, որպեսզի դուք հավատք ընծայեք համոզվածությամբ, որ կհանդիպեք ձեր Տիրոջը: Եվ Նա է, ով տարածեց երկիրը և տեղադրեց այնտեղ ամուր լեռներ և գետեր և ամեն տեսակի պտուղներ Նա դարձրեց զույգեր: Նա քողարկում է գիշերը ցերեկով..." մինչ Նա ասաց.

اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنْثَىٰ وَمَا تَغِيضُ الرَّحَامُ وَمَا تَزِدَادُ وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ

"Ալլահը տեղյակ է, թե ինչ է կրում յուրաքանչյուր իգական սեռի ներկայացուցիչ և որքան է արգանդը կրճատվում են (իրենց ժամանակի կամ քանակի) կամ աճում: Նրա հետ ամենը տեղի է ունենում ըստ չափերի: Տեսանելիի և անտեսի Ամենագիտակը, Ամենամեծը, Ամենաբարձրյալը:"⁹

Ալլահը նույնպես ասաց.

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ قُلْ أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ أَمْ هَلْ تُسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهُ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ

"Ասա (օվ Մուհամմեդ) Ո՞վ է երկինքների և երկրի Տերը: Ասա Ալլահն է: Ասա Արդյո՞ք դուք վերցրել եք այլ պաշտպաններ Նրանից բացի, ինչպիսիք են, ովքեր ոչ մի հզորություն չունեն օգնելու կամ վնասելու: Ասա Արդյո՞ք կույրը համահավասար է նրան, ով տեսնում է, կամ արդյո՞ք խավարը համահավասար է լույսին: Կամ արդյո՞ք նրանք Ալլահին նշանակել են գործընկերներ, ովքեր արարել են Նրա արարածների նման որևէ բան, այնպես, որ արարածը, (որը նրանք են պատրաստել) և Նրա արարածը նմանվեն: Ասա Ալլահը հանդիսանում է ամենի Արարիչը: Նա Եզակի է, անհաղթահարելի:"¹⁰

⁹ Առ-Ռաադ 13:2,3,8,9

¹⁰ Առ-Ռաադ 13:16

Հաստատելով մարդկությանը Իր նշանները որպես վկայություն և ապացույց, Նա ասաց.

وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي
خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ

"Եվ Նրա նշաններից են գիշերը և ցերեկը և արևը և լուսինը: Մի խոնարհվեք արևին կամ լուսնին, այլ խոնարհվեք Ալլահին, ով արարել է դրանք, եթե դուք իրոք երկրպագեք Նրան: Մակայն, եթե նրանք բավարար ամբարտավան եք գործել այդպես, ապա նրանք, ովքեր ձեր Տիրոջ հետ են (հրեշտակներ), փառաբանեք Նրան գիշեր և ցերեկ և նրանք երբեք չեն հոգնի: Եվ Նրա նշաններից են, որ դուք տեսնեք երկիրը անբերրի, սակայն երբ Մենք ուղարկում ենք ջուր, (անձրև), այն վերադառնում է կյանք և աճում (բուսականությունը): Իրոք, Նա, Ով կյանք է տալիս, անշուշտ Ի վիճակի է կյանք տալ հանգուցյալին (Հարության Օրը): Իրոք, Նա Ի վիճակի է անել ամենը:"¹¹

Նա նույնպես ասաց.

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافُ أَلْسِنَتِكُمْ وَأَلْوَانِكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْعَالَمِينَ

"Նրա նշաններից են երկինքների և երկրի արարումը և ձեր լեզուների և գույների տարբերությունը: Իրոք, այնտեղ են նշանները մարդկանց համար, ովքեր գիտակ են: Եվ Նրա նշաններից են ձեր քունը գիշերը և ցերեկը..."¹²

Նկարագրելով Իրեն գեղեցիկ Հասկանիչներով և կատարելությամբ, Նա ասաց.

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

¹¹ Ֆուսիլաթ 41:37-39

¹² Առ-Ռում 30:22-23

"Ալլահ, ոչ ոք չունի երկրպագության իրավունք բացառությամբ Նրա: Հարատև, Նա, Ով մատակարարում և պաշտպանում է ամեն գոյությունը: Նա ոչ ննջում, ոչ էլ քնում է: Նրան է պատկանում ամենը, ինչ երկինքներում է և ինչ երկրի վրա է: Ո՞վ է նա, որ կարող է բարեխոսել Նրա հետ, բացառությամբ Նրա թույլտվության: Նա տեղյակ է, թե ինչ է կատարվում նրանց, Իր արարածների հետ այս աշխարհում և ինչ տեղի կունենա նրանց հետ Հետագա կյանքում: Եվ նրանք երբեք չեն շրջապատում իրենց Նրա գիտելիքով, բացառությամբ, ինչը Նա է ցանկանում:"¹³

Նա նաև ասաց.

عَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ ذِي الطَّوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَهِي الْمَصِيرُ

"Մեղքեր Ներող, ապաշխարհության Ընդունող, Հաստատուն պատժի մեջ, պարզև Շնորհող: Լե իլահա իլլա Հուա: Ոչ ոք չունի երկրպագության իրավունք, բացառությամբ Նրա: Նրան է պատկանում վերջին վերադարձը:"¹⁴

Նա, թող բարձրյալ լինի Նրա փառաբանությունը, նույնպես ասաց.

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ

"Նա է Ալլահը, Ում հետ ոչ ոք չունի իրավունք երկրպագության, Լա Իլահա իլլա Հուա, Արքան, Սուրբը, Մեկը, ով զերծ է բոլոր արատներից, ապահովության Տերը, Իր արարածների Դիտորդը, Ամենահզորը, Հնազանդողը, Գերազույնը: Փառք Ալլահին, Վեր է Նա ամենից, ինչ նրանք վերագրում են Նրան համահավասար:"¹⁵

Այս Իմաստուն և Ամենազոր Տերը, ով հայտնի է Իր ծառաներին և նրանց է հաստատել Իր նշանները և ապացույցները և

¹³ Ալ-Բակարահ 2:225

¹⁴ Ղաֆիիր 40:3

¹⁵ Ալ-Հաշո 59:23

նկարագրել Իրեն կատարելության հատկանիշներով, որն ուներ մարգարեական պատվիրաններ, մարդկային իմաստություն և բնույթ, որոնք վկայում են Նրա գոյությունը, Իր Տեր և եզակի լինելը, ով արժանի է երկրպագության: Ես, Աստծո օգնությամբ, կներկայացնեմ ձեզ:

Նրա Տիրության և գոյության ապացույցները հանդիսանում են.

Առաջին. Այս Տիեզերքի արարումը և հոյակապ կառուցվածքը.

Օվ մարդ, քեզ շրջապատող այս ամբողջ տիեզերքը, երկինքները, աստղերը, համաստեղությունները և երկիրը, որը տարածվել է և որտեղ առկա են արահետներ, որտեղ էլ աճում են բազմազան բույսեր և կրում են պտուղներ և որտեղ դուք գտնում եք բոլոր արարածներին իրենց գույգերով... այս տիեզերքը չի արարել ինքը իրեն և երբեք չի կարող արարել: Այն պետք ունենա արարիչ: Այդ դեպքում, ով է այն արարիչը, ով արարել է այն նմանատիպ հոյակապ կառուցվածքով և կատարելությամբ և նշան դարձրել նրանց համար, ովքեր ի վիճակի են տեսնել Եզակի Ալլահին, Ում համահավասար չէ ոչ մի Տեր կամ աստվածություն, որը արժանի է երկրպագության: Նա ասաց.

أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ

"Արդյո՞ք նրանց արարել են ոչնչից, կամ արդյո՞ք նրանք են արարել իրենց: Կամ արդյո՞ք նրանք արարել են երկինքները և երկիրը: Ոչ, սակայն նրանք չունեն հաստատուն հավատք:"¹⁶

Այս երկու տարբերակները ենթադրում են երեք հարց.

1. Արդյո՞ք նրանց արարել են ոչնչից:
2. Արդյո՞ք նրանք արարել են իրենց:
3. Արդյո՞ք նրանք արարել են երկինքները և երկիրը:

Եթե նրանց արարումը պատահական չէ և նրանք չեն արարել իրենց կամ երկինքները և երկիրը, ապա պետք է հաստատել, որ

¹⁶ Աթ-Թուր 52:35-36

գոյություն ունի մի արարիչ. Ով արարել է նրանց, երկինքները և երկիրը: Այդ Արարիչը հանդիսանում է Ալլահը, Եզակին, Կարգավորողը:

Երկրորդ. Բնություն

Բոլոր արարածները բնականորեն հակված են հավատք ընծայել Արարչի գոյությանը, հաստատելու, որ Նա ամենից մեծ և հզոր է: Այս հակվածությունը առավել արմատացած է բնության մեջ, քան տարրական մաթեմատիկական և կարիք չունի որևէ վկայության ապացույցի, բացառությամբ այն անհատի համար, ով չունի նորմալ բնույթ, բնույթ, որը ենթարկվում է հանգամանքներին, որն էլ հեռանում է ընդունելի ամենից:¹⁷ Ալլահն ասաց.

فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

"Այսպիսով, ուղղիր (օվ Մուհամմեդ Խ.Ա.Ո.Ն) քո դեմքը առ կրոնը (անբիժ Իսլամական Միաստվածություն) Հանիֆ (մի երկրպագեք ոչ ոքի բացառությամբ միայն Ալլահի): Ալլահի Ֆիթրահը (այսինքն Ալլահի Իսլամական Միաստվածությունը), որով Նա արարել է մարդկությունը: Մի թույլ տուր որևէ փոփոխություն կապված Իսլաքիահի հետ, (այսինքն Ալլահի կրոնի – Իսլամական Միաստվածության). Դա է ճիշտ կրոնը, սակայն մարդկանց մեծամասնությունը տեղյակ չէ:"¹⁸

Ալլահի Մարգարեն (Խ.Ա.Ո.Ն) ասաց. "Յուրաքայուր երեխա ծնվում է Իսլամական Միաստվածության բնական ուղղվածությամբ և նրա ծնողները նրան դարձնում են Հրեա, Քրիստոնյա կամ Զրահադաշտ ¹⁹ այնպես, ինչպես կենդանին է կյանք տալիս իր կետին, որտեղ դուք չեք կարող գտնել ոչ մի խեղում:" Այնուհետ Աբու Հուրեյրան, ով էլ հանդիսանում է

¹⁷ Մաջմու Ֆաթուա իբն Թայմիյահ 1:47-49,73

¹⁸ Առ-Ռում 30:30

¹⁹ Զրահադաշտները այն մարդիկ են, ովքեր երկրպագում են կրակը և այլ բնական երևույթներ:

տվյալ պատման հեղինակը, ասաց. "Եթե ցանկություն ունեք, ապա ընթերցեք Ալլահի խոսքերը.

فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

"Ալլահի Ֆիթրահը (այսինքն Ալլահի Իսլամական Միաստվածությունը), որով Նա արարել է մարդկությունը: Թող ոչ մի փոփոխություն չլինի Խալք-իլլահի (այսինքն Ալլահի կրոնի- Իսլամական Միաստվածության) մեջ. Դա է ճշմարիտ կրոնը, սակայն մարդկանց մեծամասնություն տեղյակ չեն:"²⁰

Նա նաև ասաց. ""Իրոք, իմ Տերը պատվիրել է ուսուցանել ձեզ այն, ինչի մասին դուք տեղյակ չեք, որը Նա է ինձ այսօր ուսուցանել. "Ամբողջ գումարը, որը ես օժտում եմ ստրուկին, թույլատրելի է (նրան): Ես արարել եմ իմ ստրուկներին բնականորեն հակված Իսլամական Միաստվածությանը և սաստանան էր, որը եկավ նրանց մոտ, շեղեց նրանց իրենց կրոնից, արգելեց նրանց այն, ինչը ես դարձրել եմ թույլատրելի և պատվիրեց նրանց գործընկեր տալ Ինձ երկրպագության մեջ, որի ոչ մի ապացույց ես չեմ ուղարկել:""²¹

Երրորդ. Բոլոր մարդկանց համաձայնությունը

Բոլոր նախկին և ժամանակակից ազգերը գտնվում են այն համաձայնության մեջ, որ այս տիեզերքը ունի Արարիչ, ով էլ հանդիսանում է Ալլահը, բոլոր աշխարհների Տերը: Նա է հանդիսանում երկինքների և երկրի Արարիչը, Նա չունի ոչ մի գործընկեր Իր արարածների մեջ, քանի որ Նա չունի Իր Գերիշխանության ոչ մի գործընկեր:

Նախորդ ազգերի ոչ մի հավատք չի հաղորդել, որ իրենց կեղծ աստվածությունները մասնակից են եղել Ալլահի հետ երկինքների և երկրի արարմանը: Հակառակը, նրանք բոլորը հավատք են ընծայել, որ Ալլահը արարել է նրանց և իրենց

²⁰ Ալ-Բուխարի և Մուսլիմ

²¹ Ահմեդ և Մուսլիմ

աստվածներին, որ գոյություն չունի որևէ այլ մատակարար և միայն Նա ունի իշխանություն վնասել կամ օգնել նրանց:²² Այսպիսով մեզ տեղեկացնում է հեթանոսների համոզվածության մասին, որը վերաբերում է Իր Տերությանը և Պաշտպանությանը հետևյալ տարբերակների մեջ.

وَلَيْنَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّى يُؤْفَكُونَ* اللَّهُ
يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ* وَلَيْنَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ
السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّى يُؤْفَكُونَ

""Եթե դուք հարցնեք նրանց."Ո՞վ է արարել երկինքները և երկիրը և հնազանդեցրել է արևը և լուսինը:" Նրանք անշուշտ կպատասխանեն."Այլահը": Այդ դեպքում, ինչպե՞ս են նրանք բաժանվում ինչպես բազմաստվածներ և անհավատներ: Այլահը ընդլայնում է դրույթը ում Նա է ցանկանում Իր ստրուկներից և նեղացնում է, ում Նա է ցանկանում: Իրոք, Այլահը ամենի գիտակն է: Եթե դուք հարցնեք նրանց. "Ո՞վ է ուղարկում ջուր (անձրև) երկնքից և կյանք տալիս երկրին մահից հետո:" Նրանք անշուշտ կպատասխանեն. "Այլահը:" Ասա. "Ամբողջ փառքը և երախտագիտությունը Այլահին:" Ոչ, նրանց մեծամասնությունը անզգա են:""²³

وَلَيْنَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ

""Եվ իրոք, եթե դուք հարցնեք նրանց."Ո՞վ է արարել երկինքները և երկիրը:" Նրանք անշուշտ կպատասխանեն." Ամենագորը, Ամենագիտակը արարեց դրանք:""²⁴

Չորրորդ. Պատճառաբանություն

Մարդկային պատճառաբանությունը անխուսափելիորեն հաստատում է, որ այս տիեզերքը ունի մեծ Արարիչ, ըստ այդմ

²² Մազմու Ֆայթաուա 14:380-383

²³ Ալ-Անկարուք 29:61-63

²⁴ Ազ-Չուրիբուֆ 9

պարզ է դառնում, որ այս տիեզերքը արարված է և չի առաջացել ինքն իրեն, ուստի, այն պետք է ունենա արարիչ:

Նույնպես անհատը տեղյակ է, որ գտնվում է ճգնաժամի և վշտի մեջ, որը ի վիճակի չէ կանխել կամ հեռացնել, նա դեպի երկինք է ուղղում իր սիրտը և օգնություն է խնդրում Իր Տիրոջից, որպեսզի հեռացնի իր վիշտը, նույնիսկ, այն պարագայում, երբ սովորական ժամանակ նա չեղյալ է համարում իր Տիրոջը և երկրպագում է կուռքերին: Սա անվիճելի փաստ է: Նույնիսկ կենդանիները բարձրացնում են իրենց գլուխները դեպի երկինք, երբ վշտի են հանդիպում: Ամենաբարձրյալ Ալլահը մեզ տեղեկացնում է, որ վշտով լի անհատը շտապում է դեպի իր Տերը և խնդրում է Նրան հեռացնել այն: Ալլահը ասաց.

وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا حَوَّلَهُ نِعْمَةً مِنْهُ نَسِيَ مَا كَانَ يَدْعُو إِلَيْهِ مِنْ قَبْلُ
وَجَعَلَ لِلَّهِ أَنْدَادًا لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِهِ قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ

"Եվ երբ որևէ վիշտ դիպչում է մարդուն, նա ողբում է իր Տիրոջը Միայն Ալլահին, վերադառնում է դեպի Նա զոջմամբ: Սակայն, երբ Նա բարօրություն է շնորհում Իրենից, նա, մարդը մոռանում է այն, ինչի համար ողբացել է մինչ այդ և մրցակիցներ է սահմանում Ալլահին:"²⁵

Շեթանոսներ մասին նա ասաց.

هُوَ الَّذِي يُسَيِّرْكُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ حَتَّى إِذَا كُنْتُمْ فِي الْفُلِكِ وَجَرَيْنَ بِهِمْ بِرِيحٍ طَيِّبَةٍ وَفَرِحُوا بِهَا
جَاءَتْهَا رِيحٌ عَاصِفٌ وَجَاءَهُمُ الْمَوْجُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ أُحِيطَ بِهِمْ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ
الدِّينَ لَئِنْ أَنْجَيْتَنَا مِنْ هَذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ * فَلَمَّا أَنْجَاهُمْ إِذَا هُمْ يَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ
الْحَقِّ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا بَغَيْكُمْ عَلَى أَنْفُسِكُمْ مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ فَنُنَبِّئُكُمْ
بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

""Նա է, Ով ձեզ հնարավորություն է տալիս ճանապարհորդել երկրով և ծովով մեկ, երբ դուք գտնվում եք նավի մեջ և լողում եք բարեհաճ քամու շնորհիվ, և ուրախ ենք այնտեղ, ապա գալիս է

²⁵ Ազ-Չումար 39:8

փոթորկող քամին և ալիքները բոլոր կողմերից և կարծում եք, որ շրջափակված եք այնտեղ: Այնուհետ, վկայակոչում եք Ալլահին, դարձնելով ձեր անբիծ Հավատքը Միայն Նրան, ասելով. "Ալլահ, եթե Դու ազատես մեզ սրանից, մենք իրոք երախտապարտ կլինենք:" Սակայն, երբ Նա ազատում է նրանց, զգույշ: Նրանք ըմբոստանում են, չեն հնազանդվում Ալլահին երկրի վրա սխալ կերպով: Օվ, մարդկություն, Ալլահի հանդեպ ձեր ըմբոստությունը, անհնազանդությունը միայն ձեր իսկ դեմ է, - և այս աշխարհիկ կյանքի կարճ երջանկություն, այնուհետ, վերջում Մեզ է ձեր վերադարձը և Մենք կտեղեկացնենք ձեզ, այն, ինչ դուք սովոր էիք գործել:"¹¹²⁶

Նա նույնպես ասաց.

وَإِذَا غَشِيَهُمْ مَوْجٌ كَالظَّلِيلِ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ فَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ

"Եվ, երբ ալիքը քողարկում է նրանց ինչպես ստվերներ, (այսինքն ինչպես ամպեր կամ ծովի ջրերի լեռներ), նրանք աղերսում են Ալլահին, ուղղելով իրենց աղերսը միայն Նրան: Սակայն, երբ Նա բերում է նրանց ապահով ցամաք, նրանց մեջ գոյություն ունեն նրանք, ովքեր կանգնում են երկմտության մեջ (Հավատքի և անհավատության): Սակայն, ոչ ոք չի ժխտում Մեր Նշանները բացառությամբ յուրաքանչյուր ուխտադրուժ ապերախտի:"¹²⁷

Այս Տերը, Ով գոյության է բերել այս տիեզերքը, արարեց մարդուն լավագույն կերպով, ներդնելով իր բնույթի մեջ կախվածություն և հնազանդություն Նրան, որպեսզի մարդկային պատճառաբանությանը ենթարկվի Իր Տիրոջ հավատքին և Նա ունենա երկրպագության բացառիկ արժանիք: Ալլահն է, Ում ինամակալությունը միաձայն վկայում են բոլոր ազգերը... քանի որ Նա պետք է լինի անխուսափելիորեն Մեկը Իր Տերությամբ և

²⁶ Յունուս 10:22-23

²⁷ Լուկման 31:32

Առավել մանրամասների համար տես Քիթաաբուք –Թաուհիդը ըստ Մուհամմեդ Իբն Աբդուլ Ուահաբի

երկրպագության արժանիքով: Քանի որ Նա չունի ոչ մի գործընկեր, որպեսզի արարի Իր արարածներին, Նա նույնպես չպետք է ունենա գործընկեր արժանի երկրպագության: Գոյություն ունեն բազմաթիվ վկայություններ, որոնցից են.

1. – Այս տիեզերքի մեջ գոյություն ունի միայն մեկ Աստված, Ով հանդիսանում է արարիչը և ամենի մատակարարը: Ոչ ոք չի բերում շահ կամ վնաս, բացառությամբ Նրա: Եթե բացի նրանից գոյություն ունենար մեկ այլ աստված, ապա այդ աստվածը պետք է ունենար իր իսկ աշխատանքը, արարածը և հրամանը և նրանցից ոչ մեկը թույլ չէր տա մյուսին իր հետ կիսել արարածը: Ուստի, նրանցից մեկը պետք է գերիշխեր և գերկայեր մյուսին: Այդ դեպքում, ենթարկվողը չպետք է լիներ աստված և Ենթարկողը պետք է լիներ իրական Աստված, Ով ուներ երկրպագության իրավունք, քանի որ ոչ ոք չէր կիսում Նրա հետ տերությունը և խնամակալությունը: Ալլահն ասաց.

مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلَهٍ إِذًا لَذَهَبَ كُلُّ إِلَهٍ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَّ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ
سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ

"Ոչ մի որդի կամ զավակ չի ծնել Ալլահը, ոչ էլ գոյություն ունի որևէ իլահ (Աստված) Նրա հետ; Եթե լինեին բազմաթիվ աստվածներ, ապա յուրաքանչյուր աստված պետք է իրեն վերցնել այն, ինչ նա արարել է և ոմանք պետք է փորձեին հաղթահարել մյուսներին: Փառաբանված է Ալլահը ամենից, ինչ նրանք վերագրում են Նրան:"²⁸

2.- Ոչ ոք չունի երկրպագության իրավունք բացառությամբ Ալլահի, Ով արարեց երկինքները և երկիրը, որպեսզի մարդը փնտրի Տիրոջ շնորհը, Ով բերում է նրան շահ և կանխում է վնասից և չարիքներից և դժբախտություններից, Նա, Մեկը, Ում պատկանում է երկիքները և երկիրը, ի վիճակի է անել այս ամենը: Եթե լինեին այլ տերեր, ինչպես հայտնում են հեթանոսները, մարդը կարող էր փնտրել ուղիներ, որոնք կարող

²⁸ Ալ-Մումինուն 23:91

են ուղղորդել Ալլահի երկրպագությանը, Ով էլ հանդիսանում է Ճշմարիտ Գերագույնը: Այս տեղի է ունենում, որովհետև բոլոր կեղծ աստվծությունները, որոնց երկրպագում են Ճշմարիտ Տիրոջ կողքին, իրենք սովորություն ունեին երկրպագել Ալլահին և փնտրել միայն Նրահետ մերձեցումը:

Ուստի, ովքեր փնտրում են Ալլահի մերձեցումը, Ով իրավունք ունի շահ պարգևել և ետ պահել վնասը, պետք է երկրպագի Ճշմարիտ Տիրոջ, Ում երկրպագում են բոլորը երկինքներում և երկրի վրա, ներառելով կեղծ աստվածներին: Թող նրանք, ովքեր փնտրում են Ճշմարտությունը, ընթերցեն հետևյալ տարբերակը.

قُلْ ادْعُوا الَّذِينَ رَزَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ
فِيهَا مِنْ شَرْكٍَ وَمَا لَهُ مِنْهُمْ مِنْ ظَهِيرٍ

""Ասա (օվ Մուհամմեդ Իս.Ա.Ու.Ն) այդ բազմաստվածներին, հեթանոսներին:" Կոչեք նրանց, ում դուք հայտարարում եք վերագրել աստվածներ, բացառությամբ Ալլահի, նրանք չունեն նույնիսկ մեկ ատոմի կամ փոքրիկ մրջյունի քաշ, կամ երկինքներում կամ երկրի վրա, ոչ էլ ունեն որևէ մասնաբաժին, ոչ էլ գոյություն ունի Նրա համար որևէ աջակից նրանց միջից: Բարեխոսությունը Նրա հետ շահեկան է նրա համար, ում Նա է թույլատրում:"²⁹

Այս և այլ տարբերակները պահպանում են սիրտը շեղումներից, ելնելով չորս գործոններից.

Առաջին. Որ նրանք, ում երկրպագում են բազմաստվածները չունեն Ալլահի հետ նույնիսկ մեկ ատոմի քաշ և նա, ով չունի ատոմի քաշ չի կարող օգուտ կամ վնաս տալ և արժանի չէ երկրպագության կամ դառնալ Ալլահին համահավասար: Ալլահն է, Ով տիրապետում նրանց և կառավարում է նրանց:

Երկրորդ. Որ նրանք ոչինչ չունեն երկինքներում և երկրի վրա և չունեն նույնիսկ ատոմի քաշով որևէ մասնաբաժին:

²⁹ Սաքաա 34:22-23

Երրորդ. Ալլահը չունի ոչ օգնական Իր արարածներից: Հակառակը, Նա հանդիսանում է Մեկը, ով օգնում է նրանց իրենց շահի մեջ և հեռացնում է վնասը: Քանի որ Նա կատարելապես չունի նրանց կարիքը, այդ նրանք ունեն Նրա կատարյալ կարիքը:

Չորրորդ. Որ այդ այսպես կոչված վերագրվածները ի վիճակի չեն Ալլահին համահավասար միջնորդել իրենց հետևորդներին և նրանց չի տրվի նույնիսկ թույլտվություն; Ալլահը չի տվել թույլտվություն միջնորդել բացառությամբ Իր ընկերների և Նրա ընկերները նույնպես չեն կարող միջնորդել բացառությամբ նրա, ով գոհացնում է Ալլահին իր խոսքերով, արարքներով և հավատքով:³⁰

3. – Այս տիեզերքի մշտական համակարգումները և ճշգրիտ կատարումը հանդիսանում է ամենաամուր վկայությունը, որ կառավարիչը մեկ Տեր, մեկ Արքան է և գոյություն չունի մեկ այլ արարիչ: Քանի որ հնարավոր չէ այս տիեզերքի համար ունենալ երկու արարիչ, այսպիսով հնարավոր չէ ունենալ երկու Տեր: Ալլահն ասաց.

لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا فَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ

"Եթե այնտեղ երկինքներում և երկրի վրա առկա լինեին (ալիհահ) աստվածներ բացի Ալլահից, ապա իրոք, երկուսն էլ պետք է կործանվեին:"³¹

Եթե մենք համարեինք, որ երկնքում և երկրի վրա առկա է մեկ այլ աստված, բացառությամբ Ալլահի, ապա նրանք պետք է որ կործանվեին:

Որովհետև, եթե բացի Ալլահից գոյություն ունենար մեկ այլ աստված, ապա և Ալլահը և մյուս աստվածը պետք դառնային բռնակալ և ունենային որոշման իրավունք: Այս կարող էր առաջնորդել հակամարտության և վեճի և որպես արդյունք երկնքի և երկրի ավերվածության: Հնարավոր չէ, որ մարմինը

³⁰ Տես Քուրբաթու ույունիլ- մուուսահիդդիին էջ.100

³¹ Ալ-Անբիյաս 21:22

ունենա երկու կառավարող հոգի, եթե այդպես պատահի, ապա մարմինը կարող է ոչնչանալ – այդ դեպքում, ինչպե՞ս էք կարող պատկերացնել, որ այս տիեզերքը, որը ավելի հզոր է, կարող է երկու տեր ունենալ:

4. – Մարգարեների և Առաքյալների համաձայնությունը. Բոլոր ազգերը համամիտ են, որ Մարգարեները և Առաքյալները հանդիսանում են ամենախմաստուն, ամենագիտակ մարդիկ, ովքեր լավագույնն են բարոյականության, անկեղծության մեջ, ինչպես նաև Ալլահի նզիտելիքի ամենագիտակը և ամենաշիտակ մարդիկ, որովհետև նրանք ստացել են Ալլահի հայտնությունը և փոխանցել են մարդկանց: Եվ, բոլոր Մարգարեները և Առաքյալները, սկսած Ադամից մինչ Վերջին Մարգարեն, (Մուհամմեդը Խ.Ա.Ո.Ն), կոչ են արել իրենց ժողովրդին հավատք ընծայել Ալլահին և ձեռնպահ մնալ այլ աստվածների երկրպագությունից, քանի որ Նա է հանդիսանում միակ ճշմարիտ Տերը: Ալլահն ասաց.

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ

"Եվ Մենք ուղարկել են յուրաքանչյուր Մարգարե քեզանից առաջ (օվ, Մուհամմեդ Խ.Ա.Ո.Ն) և Մենք հայտնել ենք նրան ասելով. Լա իլահա իլլա Անա (ոչ ոք չունի երկրպագության իրավունք բացառությամբ Ալլահի այսպիսով երկրպագեք Ինձ (Մենակ և ուրիշ ոչ ոքի):"³²

Նա ասաց, որ Նոյը (Խ.Ա.Ո.Ն) ասաց իր ժողովրդին.

أَنْ لَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمِ الَّتِيمِ

"Որ դուք ոչ ոքի չերկրպագեք, բացառությամբ Ալլահի, իրոք, ես վախենում եմ ձեզ համար ցավոտ Օրվա տանջանքից:"³³

Ալլահը, փառք լինի Նրան, ասաց վերջին Մարգարեի, Մուհամմեդի մասին.

³² Ալ-Անբիյաս 21:25

³³ Հուր 11:26

قُلْ إِنَّمَا يُرِيحِي إِلَيَّ أَمْرًا إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ

“Ասա (օվ Մուհամմեդ Խ.Ա.Ո.Ն) "Ինձ հայտնվել է, որ ձեր Իլահ (Աստվածը) միայն մեկ իլահահ (Աստված է Ալլահ): Այդ դեպքում արդյոք ք դուք կհնազանդվեք Նրա Կամքին, (կդառնանք մահմեդական և կդադարեք երկրպագել մյուսներին Ալլահին համահավասար):”³⁴

Այս Աստվածը այն Մեկն է, ով հոյակապ կերպով արարել է տիեզերքը անվայելությունից, Նա արարել է մարդուն լավագույն կերպարանքով և կատարելագործել իր արարածը և արտահայտել նրա բնույթը Իր Տերության հաստատմամբ և Իր երկրպագելի բացառիկ իրավունքով: Նա մարդուն հնարավորություն է տվել հնազանդության միջոցով հասնել մտքի խաղաղության և հետևել Իր Ուղղուն և Նա պատվիրել է, որ հոգին հանգստություն չգտնի մինչ չհնազանդվի Արարչին և Նրա հետ լինի մշտական կապի մեջ: Նաև, հնարավոր չէ կապվել Նրա հետ, բացառությամբ Նրա ճշմարիտ Ուղղու, որոնք փոխանցել են պատվելի Մարգարեները: Նա մարդուն տվել է բանականություն, որը դառնում է ճիշտ և գործնական, երբ նա հավատք է ընծայում Ալլահի, փառք լինի Նրան:

Երբ ինչ որ մեկը ունի ճշմարիտ բնույթ, խաղաղ հոգի և հավատքով լի սիրտ, ապա հասնում է երջանկության, ապահովության և խաղաղության այս և Հաջորդ աշխարհում: Սակայն երբ մարդ մերժում է այս ամենը, նա ապրում է այս աշխարհի ծառուղիներում, որոնք անկարգ են և բաժանված են աստվածների միջև, անգիտակ, թե ով կարող է օգնել կամ կանխել վնասը: Ուստի ճշմարիտ հավատքը պետք է հաստատել սրտում, իսկ անհավատության տգեղությունը կարող է բացահայտել, որ Ալլահը պատրաստում է այլաբանություն – քանի որ այլաբանությունը իմաստը մոտեցնում է ընկալմանը: Նա բերում է բազմաստվածի և միայն Տիրոջ երկրպագության տարանջատումը: Նա, փառքի լինի Նրան ասաց.

³⁴ Ալ-Անբիյաս 21:108

صَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلًا فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَاكِسُونَ وَرَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

"Ալլահը առաջադրում է (ստրուկի), այն մարդու նմանությունը, ով պատկանում է բազմաթիվ գործընկերների, (ինչպես նրանք, ովքեր երկրպագում են այլոց Ալլահի հետ համահավասար), վիճարկելով միմյանց հետ և (ստրուկի), այն մարդու ով պատկանում է ամբողջովին միայն մեկ տիրոջ, (ինչպես նրանք, ովքեր երկրպագում են Միայն Ալլահին): Արդյո՞ք այդ երկուսը համեմատելի են: Ամբողջ փառքը և երախտագիտությունը լինի Ալլահին: Սակայն նրանց մեծամասնությունը տեղյակ չեն:"³⁵

Ալլահը նմանեցնում է բազմաստված ստրուկին այն ստրուկի հետ, ով պատկանում է բազմաթիվ գործընկերների և ում համար վիճում են միմյանց հետ: Նրան բաժանում են իրար մեջ և յուրաքանչյուրը ուղղորդում և տալիս է որոշակի պատասխանատվություն: Նա միշտ շփոթված է և անհաստատուն: Նա ի վիճակի չէ բավարարել նրանց տարբեր և հակադրող ցանկությունները, որոնք զատում են նրա էներգիան և ուղղությունները:

Միաստված ստրուկին Նա նմանեցնում է այն ստրուկի հետ, ով պատկանում է մեկ տիրոջ: Նա տեղյակ է իր տիրոջ ցանկություններին և հրահանգներին: Նա հանգիստ է և գտնվում է պարզ ուղղու վրա: Այս երկու ստրուկները չեն կարող հավասար լինել: Քանի որ մեկը հնազանդվում է մեկ տիրոջ և վայելում է ճշմարտության, գիտելիքի և համոզվածության հաճույքը և մյուսը, հնազանդվում է տարբեր և վիճելի տերերին և ուստի արժանանում է պատժի: Նա հաստատուն չէ և չի կարող գոհացնել նույնիսկ նրանցից մեկին:

Ալլահի, Նրա Տիրության և երկրպագության արժանի Նրա բացառիկ իրավունքի ապացույցներից հետո, մենք պետք է

³⁵ Ազ-Չումար 39:29

ներկայացնենք տիեզերքի և մարդու արարումը և ընկալենք այնտեղ թաքնված Նրա իմաստությունը:

ՏԻԵԶԵՐՔԻ ԱՐԱՐՈՒՄԸ

Ալլահը, Փառահեղ և Բարձրյալ, ոչնչից արարել է այս տիեզերքը իր երկինքների, երկրի, աստղերի, համաստեղությունների, ծովերի, ծառերի և ամեն կենդանի արարածների հետ միասին: Նա ասաց.

قُلْ أَنتُمْ لَكُمْ رُؤُوسٌ بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ وَتَجْعَلُونَ لَهُ أَندَادًا ذَلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ *
 وَجَعَلَ فِيهَا رُؤُوسًا مِنْ فَوْقِهَا وَبَارَكَ فِيهَا وَقَدَّرَ فِيهَا أَقْوَاتَهَا فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ سَوَاءً لِّلسَّائِلِينَ * ثُمَّ
 اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ * فَفَضَّاهُنَّ
 سَبْعَ سَمَاوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ وَأَوْحَىٰ فِي كُلِّ سَمَاءٍ أَمْرَهَا وَزَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحٍ وَحِفْظًا ذَلِكَ
 تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ

""Ասա, (օվ Մուհամմեդ Խ.Ա.Ո.Ն) "Արդյո՞ք դուք իրոք հավատք չէք ընծայում Նրան, Ով արարեց երկիրը երկու Օրվա ընթացքում: Եվ դուք Նրա հետ մրցակիցներ սահմանեցիք երկրպագության մեջ: Նա է Տերը Ալամին (մարդկության ջինների և ամեն գոյության): Նա տեղադրեց այնտեղ (այսինքն երկիր) ամուր լեռներ դրա վրա և Նա օրհնեց այն և չափավոր պահպանությունը (բնակիչների համար) չորս Հավասար Օր (այսինքն այդ բոլոր չորս օրերը հավասար են իրենց տևողությամբ) բոլոր նրանց համար, ովքեր հարցնում են (իրենց արարման մասին): Այնուհետ Նա (բարձրացավ) Իսթավայից դեպի երկինք, երբ այն ծխի մեջ էր և ասաց դրան և երկրին. "Եկեք երկուսդ էլ կամա թե ակամա:" Նրանք երկուսն էլ ասացին. "Մենք եկանք կամովի:" Այնուհետ, Նա ավարտեց իր արարածներից (ինչպես) յոթ երկինքները երկու Օրվա ընթացքում և Նա յուրաքանչյուր երկինք դարձրեց իր գործը: Եվ, Մենք զարդարեցինք մերձակա (ստորին) երկինքը լույսերով (աստղերով) որպեսզի լինի ինչպես զարդ, այնպես էլ պահապան (սատանաներից, օգտագործելով դրանք ինչպես հրթիռներ

ընդդեմ սատանաների): Այսպիսին է Նրա Որոշումը, Ամենագրեղի, Ամենագիտակի:³⁶

Նա նաև ասաց.

أَوَلَمْ يَرِ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيًّا أَفَلَا يُؤْمِنُونَ * وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِهِمْ وَجَعَلْنَا فِيهَا فِجَاجًا سُبُلًا لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ * وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ سَفْهًُا مُحْفُوظًا وَهُمْ عَنْ آيَاتِهَا مُعْرَضُونَ

"Արդյո՞ք նրանք, ովքեր հավատք չեն ընծայել տեղյակ չեն, որ երկինքները և երկիրը միացված են միմյանց, ինչպես մեկ միացյալ բաժին, այնուհետ Մենք առանձնացրել ենք: Եվ Մենք ջրից պատրաստել են ամեն կենդանի բան: Արդյո՞ք նրանք այնուհետ հավատք չեն ընծայի: Եվ, Մենք տեղադրել ենք երկրի վրա ամուր լեռներ, որպեսզի չլինի, թե այն շարժվի նրանց հետ և Մենք տեղադրել ենք այնտեղ լայն մայրուղիներ դրանց միջև, որպեսզի նրանք ուղղորդվեն: Եվ Մենք դարձրել ենք երկինքը որպես առաստաղ, ապահով և լավ պահպանված: Սակայն նրանք հեռանում են նշաններից, (այսինքն արև, լուսին, քամիներ, ամպեր և այլն):"³⁷

Ալլահը արարել է տիեզերքը բազմաթիվ հզոր նպատակների համար: Յուրաքանչյուր հատված ունի մեծ իմաստություն և ապշեցնող նշաններ: Եթե դուք խորհեք յուրաքանչյուր նշանի մասին, ապա դուք կտեսնեք հրաշքները: Ուշադրություն դարձրեք Ալլահի արարածների հրաշքներին բուսականության մեջ, որտեղ յուրաքանչյուր տերև, արմատ և պտուղ լի է այնպիսի օգտակարությամբ, որ մարդկային միտքը չի կարող ամբողջովին կլանել և ընկալել մանրամասները: Տեսեք այդ նուրբ և թույլ արմատների ջրային ուղիները, որոնք աչքը հագիվ թե նկատի, բացառությամբ ուշադիր ուսումնասիրության, թե ինչպես նրանք կարող են ջուրը ներքևից վերև մղել և այնուհետ ջուրը շարժվում է այդ ուղղություններում, ըստ իրենց ունակության և

³⁶ Ֆուսիլաթ 41:9-12

³⁷ Ալ-Անբիյաս 21:30-32

հնարավարության: Այնուհետ այն բաժանվում է, մարդկային աչքը չի կարող տեսնել: Այնուհետ, տեսեք ծառի պտուղը և թե ինչպես է անցնում մեկ փուլից մեկ այլ փուլ, ինչպես պտղի պայմանների անհաղթելի շարժումը: Դուք տեսնում եք թե ինչպես է ծառը աճում մերկ փայտից, առանց ծածկի, այնուհետ Տերը և Արարիչը քողարկում է այն տերևներով ամենագեղեցիկ ձևով: Այնուհետ, Նա բերում է նուրբ և թույլ պտուղներ: Նա դուրս է բերում տերևները, որպեսզի ներկայացնի այն և դարձնում է հագուստ այդ թույլ պտուղների համար, որպեսզի պաշտպանի ընդդեմ տաքության, ցրտի և այլ վնասակար երևույթների: Այնուհետ, Նա սնուցում է այդ պտուղները իրենց արմատների և ջրի ուղիների միջոցով, այնպես, որ ի վիճակի լինի սնուցել, ինչպես նորածինն է սնվում մոր կաթով: Այնուհետ, Նա սնուցում է պտուղները և զարգացնում է մինչ դառնում են լիակատար հասուն: Նա դուրս է բերում համեղ պտուղները այդ անկյանք, փայտյա մասնիկից:

Երբ դուք դիտում եք երկիրը և նրա արարումը, դուք կարող եք տեսնել, որ այն հանդիսանում է Արարչի ամենահզոր նշաններից: Այլահը դարձրել է այն անկողնու պես հանգստավայր և տվել Իր ստրուկներին: Նա ապահովում է նրանց սնուցումը, մատակարարումը և կյանքի աղբյուրները և արարում է ուղիներ և ճանապարհներ, այնպես, որ նրանք ի վիճակի լինեն տեղաշարժվել, որպեսզի հանդիպեն իրենց կարիքները: Նա կարգավորում է ամրությունը լեռներով և դարձնում է այուներ, որպեսզի պաշտպանի շարժումներից: Նա հարթեցնում է, լայնացնում և տաքածում, դարձնում է պիտանի ապրելու համար, որը միացնում է մակերեսին և դարձնում է հանգուցյալի անոթ, որը միացնում է հոգին մահից հետո: Մակերեսը հանդիսանում է ապրելու բնակության վայր և հոգին հանգուցյալի բնակատեղ:

Այնուհետ դիտեք շրջանառու ուղեծիրը, արևի, լուսնի, աստղերի և կենդանակերպի նշանների հետ և տեսեք, թե ինչպես է այն շարունակաբար պտտվում այս աշխարհի շուրջ, կարգով և պատեհ հաջողությամբ մինչ ժամանակի ավարտը և դիտեք

գիշերվա, օրվա, եղանակների, տաքության և ցրտի տարբերությունները, որոնք հանդիսանում են այդ հոյակապ պտույտների արդյունքները, իսկ օգուտները տալիս են բոլոր տեսակի կենդանիներին և բույսերին և ամենին, ինչ գոյություն ունի երկրի վրա:

Այնուհետ, անդրադարձեք երկնքի արարմանը և մեկ անգամ ևս ուշադրություն դարձրեք և դուք կարող եք տեսնել, որ այն հանդիսանում է Ալլահի հզոր նշաններից իր խորությամբ, ընդարձակությամբ և կայունությամբ: Գոյություն չունի ոչ մի սյուն և կապ դրա շուրջ, սակայն անցնում է Ալլահի անսահման հզորություն, որը պահպանում է երկինքը և երկիրը, որ չլինի թե փխլվեն:

Նաև, երբ դուք դիտում եք տիեզերքը, մասնիկների լավագույն կարգը և կազմը, որոնք ցույց են տալիս իրենց Արարչի և Նրա կատարյալ գիտելիքի, իմաստության և շնորհի լիակատար ամենագորությունը, ապա դուք կարող եք գտնել որ այն նման է կառուցված ապարանքի, որտեղ ներկայացված են բոլոր գործիքները և պահանջները: Երկինքները կանգնեցրել է իր իսկ տանիքով, իսկ երկիրը դարձրել է հանգստավայր և գորգ բնակիչների համար: Արևը և լուսինը ինչպես լապտերներ լուսավորում են երկիրը, իսկ աստղերը, որոնք հանդիսանում են նրա լուսամփոփները և զարդերը ճանապարհորդին ուղղորդում են տիեզերքի ուղիներում: Գոհարները և հանքաքարերը, որոնք թաքնված են երկրի ընդերքում, ինչպես պատրաստի գանձ պատրաստված են այնպիսի ոճով, որը հոյակապ համապատասխանում է նրանց: Նա արարել է բոլոր տեսակի բույսերը և կենդանիները այնպես, ինչի համար նրանք համապատասխան են: Որոշ կենդանիներ հարմար են հեծելու, որոշ կենդանիներ կթելու, որոշները լավ սնունդի և որոշ կենդանիներ պաշտպանության համար: Եվ մարդուն Նա կարգել է որպես կառավարիչ և ամենի լիազոր արքա:

Եթե դուք խորհեք այս տիեզերքի կամ յուրաքանչյուր հատվածի կամ մասնիկի մասին, դուք կարող եք նկատել բազմաթիվ

հրաշքներ: Եթե դուք խորապես ազդվեք և լինեք անկեղծ ձեզ հետ և ազատվեք քմահաճույքներից, քմայքներից և կույր ընդօրինակումից, դուք կարող եք համոզվել, որ այս տիեզերքը արարել է Ալեմահիմաստունը, Ամենագորը և Ամենագիտակը, Ով չափել և կարգավորել է այն լավագույն կերպով: Դուք նույնպես կարող եք համոզված լինել, որ հնարավոր չէ, որ Արարիչը լինի երկուսը, Նա հանդիսանում է միայն Մեկ Տերը, Ում համահավասար ոչ ոք արժանի չէ երկրպագության և, եթե լիներ այլ աստված երկինքներում և երկրում, նրանց գործերը կկործանվեր, իրենց կարգը և բարեկեցությունը կկոտրվեր:

Ամեն դեպքում, եթե դուք շարունակեք այլ աստվածներ վերագրել Արարչին, ապա ինչ կարող եք ասել այն համակարգի մասին, որը պտտվում է գետի շուրջ, որի գործիքները և ամենը կատարյալ և հոյակապ չափված են, այնպես, որ պատկերի մեջ դիտորդը չի կարող որևէ անկարգություն նկատել: Այս գետակը տեղավորված է երկար այգու կենտրոնում, որտեղ առկա են բազմատեսակ պտուղներ, որոնք իրենց ջուրն են ստանում նրանից և այս այգում առկա է հոգ տանող մեկը, որն էլ պառակտված մասերը միացնում է և կատարյալ կերպով հոգ է տանում, այնպես, որ ոչինչ չպառակտվի և պտուղները չքայքայվեն: Այդ հոգ տանող մեկը նաև մասերը առանձնացնում է այնպիսի ելքերի, որոնք համապատասխանում են մարդու կարիքներին և անհրաժեշտություններին, յուրաքանչյուր խմբին տալով այն, ինչ անհրաժեշտ է շարունակական բաժիններով:

Այնուհետ, արդյո՞ք հնարավոր է ասել, որ ամենը տեղի է ունեցել առանց արարչի ձեռքի, ով ունի ազատության և ծրագրավորման ազատություն: Արդյո՞ք դուք կարող եք ասել, որ այդ մեխանիզմի գոյությունը և այգին ուղղակի պատահականություն են, առանց արարչի և ծրագրավորողի: Արդյո՞ք դուք կարող եք դուք պատկերացնել, թե ինչ կարող է ասել ձեր պատճառաբանությունը, եթե այս ամենը լինեին պատահական:

Արդյո՞ք դուք կարող եք պատկերացնել, թե ու՞ր կարող է ուղեկցել ձեր երևակայությունը և խորհուրդ տալ:³⁸

ՀԻՄՔՈՒՆ ԸՆԿԱՑ ՊՍՏՃԱՌՆԵՐԸ

Տիեզերքի արարման այս ամբողջ անդրադարձից հետո, մենք պատեհ ենք համարում նշել որոշ պատճառներ, թե ինչի համար է Ալլահը արարել այս հսկայական էակները և ապշեցուցիչ նշանները:

1. Ենթարկել ամենը մարդուն. Երբ Ալլահը որոշեց այս երկրի վրա փոխարինող արարել, ով պետք է երկրպագի Իրեն և բնակվի այնտեղ; Նա արարեց ամենը նրա համար, որպեսզի նա ունենա ճշմարիտ կյանք և ներկայիս կյանքի գործոններ և ճշմարիտ վերջին հանգրվան: Ալլահը ասաց.

وَسَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِنْهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

"Եվ ենթարկել է ձեզ ամենը, ինչը գտնվում է երկինքներում և ամենը, ինչ գտնվում է երկրի վրա, ամենը հանդիսանում է Նրա շնորհը և բարությունը:"³⁹

Նաև Նա ասաց.

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ وَسَخَّرَ لَكُمْ الْفُلْكَ لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَسَخَّرَ لَكُمْ الْأَنْهَارَ * وَسَخَّرَ لَكُمْ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبِينَ وَسَخَّرَ لَكُمْ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ * وَأَتَاكُمْ مِنْ كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ لَا تَحْصُوهَا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ

"Ալլահը Նա է, Ով արարել է երկինքները և երկիրը և ուղարկել է ջուր (անձրև) երկնքից և պտուղներ բերել, ինչպես սնունդ ձեզ համար և Նա դարձրել է նավերը ձեզ ծառայություն, որպեսզի նրանք ի վիճակի լինեն ճանապարհորդել ծովով Իր Հրամանով և

³⁸ Այս հատվածը մեզ են բերել "Միֆթաահու դաարիս սաադաթ" գրքի տարբեր հատվածներից էջ.251-269

³⁹ Ալ-Ջաաթիյահ 45:13

(նաև) Նա դարձրել է գետերը ծառայելու ձեզ: Եվ Նա դարձրել է արևը և լուսինը, երկուսն էլ պարբերաբար հետևել իրենց ուղղուն, որպեսզի ծառայեն ձեզ: Եվ Նա տալիս է ձեզ ամենը, ինչ դուք խնդրում եք և, եթե դուք հաշվեք Ալլահի Շնորհները, դուք երբեք չեք կարող հաշվել դրանք: Իրոք, Մարդը իրապես ծայրահեղ սխալական է, անհավատ, (ծայրահեղ ապերախտ, ով ժխտում է Ալլահի Շնորհը անհավատությամբ և երկրպագում է այլոց, բացառությամբ Ալլահի և չի հնազանդվում Ալլահին և Նրա Մարգարե Մուհամմեդին (Խ.Ա.Ո.Ն)):⁴⁰

2. Երկինքների և երկրի և տիեզերքի արարումը ապացուցում են Ալլահի Տերությունը և Եզակիության նշանները: Որովհետև այս կյանքի լավագույն արարքը հանդիսանում է հաստատել Ալլահի Տերությունը և Նրա Եզակիությունը: Այդ իսկ պատճառով, որպես հզոր խնդիր Ալլահը ի աջակցություն, հաստատել է վկայություններ և նշաններ և ապացուցել է ամենահամոզիչ ապացույցներով: Այսպիսով Ալլահը արարեց երկինքները և երկիրը և ամեն գոյությունը, որպես ամենի ապացույց: Ըստ այդմ մենք կիրառում ենք հետևյալ խոսքերը "Նրա նշաններից են": Այն կարելի է գտնել հետոյալ և այլ տարբերակների մեջ.

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

"Եվ Նրա Նշաններից են երկինքների և երկրի արարումը:"

وَمِنْ آيَاتِهِ مَنَامُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ

"Եվ Նրա Նշաններից է քունը, որը պատում է ձեզ գիշերը և ցերեկը:"

وَمِنْ آيَاتِهِ يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا

"Եվ Նրա Նշաններից են, որ Նա ցույց է տալիս ձեզ կայծակը, վախի և հույսի համար:"

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِنَ الْأَرْضِ إِذَا أَنْتُمْ تَخْرُجُونَ

⁴⁰ Իբրահիմ 14:32-34

"Եվ Նրա Նշաններից են, որ երկինքները և երկիրը կանգնում են ըստ Նրա Հրամանի:"⁴¹

3. Ցույց տալ Հարության Օրվա գոյության վկայություններ, քանի որ կյանքը երկուսն է, այս աշխարհի և Հաջորդ, որն էլ իրական է: Ալլահը ասաց.

وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُمْ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ

"Եվ այս կյանքը աշխարհում միայն զվարճությունը և խաղն է: Իրոք, Հետագա կյանքի տունը, սա է իրական կյանքը այսինքն հավերժ կյանք, որը չունի ավարտ, եթե նրանք տեղյակ լինեին:"⁴²

Պատճառը այն է, որ Հետագա կյանքի տունը հանդիսանում է վարձատրություն և հաշիվ, որտեղ գոյություն ունի հավերժ երանություն նրանց համար, ովքեր արժանի են և հավերժ տանջանք նրանց համար, ովքեր արժանի են: Քանի որ մարդը չի կարող հասնել այդ տունը, բացառությամբ մահվանից և հարությունից հետո, ապա նրանք, ում հարաբերությանները Տիրոջ հետ կտրվել են, մերժում են դրա գոյությունը, մերժում են նաև նրանք ում բնույթը տառապել է վերադարձից և ում պատճառաբանության զգայարանը վնասվել է: Այդ իսկ պատճառով Ալլահը ապացույցներ և վկայություններ է հաստատել, որպեսզի այդ հոգիները ի վիճակի լինեն հավատք ընծայել, իսկ սրտերը համոզվեն, քանի որ հոգու վերարտադրությունը առավել հեշտ է, քան առաջին և երկինքների արարումը և երկիրը ավելի հզոր է, քան մարդու վերարտադրությունը: Ալլահը ասաց.

وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ

"Եվ Նա է, Ով արարել է արարումը, այնուհետ կրկին կկրկնի, այն բանից հետո, երբ այն կանհայտանա և սա հեշտ է Նրա համար:"⁴³

⁴¹ Առ-Ռում 30:22-25

⁴² Ալ-Անկաբուր 29:64

⁴³ Առ-Ռում 30:27

Նա նաև ասաց.

خَلَقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

"Երկինքների և երկիրի արարումը իրոք հզոր է, քան մարդկության արարումը, սակայն մարդկության մեծամասնությունը տեղյակ չեն:"⁴⁴

Նաև Նա ասաց.

اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمَاوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلًّا يَجْرِى لِأَجَلٍ مُّسَمًّى يُدَبِّرُ الْأَمْرَ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ بِلِقَاءِ رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ

"Ալլահը Նա է, Ով բարձրացրել է երկինքները առանց սյուների, որպեսզի դուք ի վիճակի լինեք տեսնել: Այնուհետ Նա բարձրացավ (Իսթաուա) Գահից (իրոք, Իր Մեծությանը համապատասխան): Նա ենթարկեց արևը և լուսինը (շարունակական պտույտի), յուրաքանչյուր պտույտը որոշակի ժամանակահատվածի (շրջան է): Նա կարգավորում է բոլոր գործերը, բացատրում է Այաթ (ապացույցներ, վկայություններ, տարբերակներ, դասեր, նշաններ, հայտնություններ և այլն) մանրամասնորեն, որպեսզի դուք համոզվածությամբ հավատք ընծայեք ձեր Տիրոջ հետ հանդիպմանը:"⁴⁵

Այս ամենից հետո, օվ մարդկություն, եթե այս ամբողջ տիեզերքը ենթարկվեց քեզ և ցուցադրվեցին բոլոր նշանները և ապացույցները, դուք պետք է վկայեք, որ գոյություն չունի ոչ մի Տեր, Ով արժանի է երկրպագության, բացառությամբ Միայն Ալլահի, Ով չունի ոչ մի գուգընկեր: Երբ դուք տեղեկանաք, որ ձեր հարությունը և կյանքը մահից հետո ավելի հեշտ է, քան երկինքների և երկրի արարումը, որ դուք պետք է հանդիպեք ձեր Տիրոջը, Ով ձեզ հաշվի կկոչի ձեր արարքների համար և դուք տեղյակ եք, ապա այս ամբողջ տիեզերքը երկրպագում է իր

⁴⁴ Ղաֆիր 40:57

⁴⁵ Առ-Ռաադ 13:2

Տիրոջը և որ Նրա բոլոր Արարածները փառաբանում են իրենց Տիրոջը փառքով, ինչպես հաստատել է Ալլահը:

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

"Ամենը ինչ երկինքներում է և ամենը ինչ երկրի վրա է, փառաբանում է Ալլահին, ամենի Արքային, Սուրբին, Ամենազորին, Ամենախմաստունին:"⁴⁶

Ինչպես Նա ասաց, բոլորը խոնարհվում են Նորին Մեծությանը.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ
وَالشَّجَرُ وَالذَّوَابُّ وَكَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ وَكَثِيرٌ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ وَمَنْ يُهِنِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُكْرِمٍ إِنَّ
اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ

"Արդյոք դուք չեք տեսնում, որ ամենը ինչ երկինքներում է և ամենը ինչ երկրի վրա է և արևը և լուսինը և աստղերը և լեռները և ծառերը և Ադ-Դաուաբ (ջարժական, ապրող արարածները, գազանները) և մարդկության մի հատվածը խոնարհվում են Ալլահին: Մակայն գոյություն ունեն շատերը, որոնց համար պատիժը արդարացվել է: Եվ ում Ալլահը շնորհագրվում է, ոչ ոք չի կարող պատվել նրան: Իրոք, Ալլահը անում է այն, ինչ Նա ցանկանում է:"⁴⁷

Նույնիսկ այս արարածները երկրպագում են իրենց Տիրոջը այնպես, ինչպես համապատասխանում է նրանց, ինչպես բացատրել է Ալլահը այս տարբերակի մեջ.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُسَبِّحُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالطَّيْرِ صَافَاتٍ كُلِّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُ وَتَسْبِيحَهُ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ

"Արդյոք դու չես տեսնում (օվ Մուհամմեդ Խ.Ա.Ո.Ն), որ Ալլահը, Նա է, Ում փառաբանում են ամենը ինչ երկինքների և երկրի վրա է և թռչունները իրենց բաց թևերով (թռիչքի ընթացքում): Յուրաքանչյուրի մասին Նա (Ալլահը) տեղյակ է իրոք, իր

⁴⁶ Ալ-Ջումուա 62:1

⁴⁷ Ալ-Հաջ 22:18

Սալաթին (աղոթքին) և նրա փառաբանությանը (կամ յուրաքանչյուրը տեղյակ է իր Սալաթին աղոթքին և փառաբանությանը):"⁴⁸

Եթե ձեր ամբողջ մարմինը փաստացի աշխատում է ըստ Ալլահի որոշման և Նրա կարգավորման, ապա սիրտը, թոքերը, լյարդը և մարմնի այլ մասերը ենթարկվում և հնազանդվում են իրենց Տիրոջը...

Արդյո՞ք այս ամենից հետո, դուք որոշում կկայացնեք հավատք չընծայել ձեր Տիրոջը: Արդյո՞ք ձեր որոշումը պետք է հակակրանք դառնա ձեր շրջապատող աշխարհի և նույնիսկ ձեր մարմնի օրինյալ ուղղու նկատմամբ:

Փաստորեն, ամբողջովին առողջ դատողության անհատը իրեն բարձր կհամարի, որպեսզի ընտրի այս մեծ տիեզերքի տպավորության հակակրանքը և բաժանումը:

ՄԱՐԴՈՒ ԱՐԱՐՈՒՄԸ և ՀԱՐԳԱՆՔԸ

Ալլահի որոշումը կայանում էր արարել մի արարած, որը կարող է բնակվել այս տիեզերքի մեջ և Նրա ընտրությունը կանգնեց մարդու վրա: Նրա Աստվածային Իմաստությունը մարդուն արարեց երկրից: Նա արարեց իր արարածը կավից և այնուհետ գեղեցիկ ձևով կաղապարեց նրան, որը նա ունի այժմ: Երբ նա այդ կերպ դարձավ կատարյալ, Նրա Ոգի Գաբրիել Հրեշտակը կյանք փչեց և Նա լավագույն տեսքով մարդ դարձրեց; ապահովեց նրան լսելու, տեսնելու, շարժվելու և խոսելու ունակությամբ: Այնուհետ, Տերը բնակեցրեց նրան Դրախտում, ուսուցանեց նրան ամենը, ինչ անհրաժեշտ էր, թույլատրելի դարձրեց ամենը ինչ գտնվում է Դրախտում և որպես փորձություն արգելեց մեկ ծառ:

⁴⁸ Ան-Նուր 24:41

Ալլահը ցանկացավ ցույց տալ մարդու դիրքը և դերը, այսպիսով Նա պատվիրեց Իր Հրեշտակներին խոնարհվել նրան: Բոլոր Հրեշտակները խոնարհվեցին, բացառությամբ Սատանայի, որը ամբարտավանորեն և համառորեն ժխտեց խոնարհվել: Այսպիսով Ալլահը զայրացավ նրա անհնազանդության վրա և շնորհիվ նրա ամբարտավանության, վտարեց Իր Գթասարտությունից: Սատանան խնդրեց Ալլահին երկարեցնել իր կյանքը և հետաձգել մինչ Դատաստանի Օրը: Այսպիսով Ալլահը երկարեցրեց նրա կյանքը մինչ Հարության օրը:

Սատանան նախանձեց Ադամին, քանի որ առավելություն տրվեց նրան և նրա զավակներին: Նա երդվեց Իր Տիրոջ անունով, որ կմոլորեցնի Ադամի բոլոր զավակներին, որ նա կմոտենա նրանց առջևից և ետևից, աջից և ձախից բացառությամբ Ալլահի անկեղծ, առաքինի և ճշմարիտ ծառաների, քանի որ Ալլահը պաշտպանել է նրանց Սատանայի չար ծրագրերից: Ալլահը զգուշացրեց Ադամին Սատանայի չար ծրագրի մասին, սակայն Սատանան գայթակղեց Ադամին և նրա կնոջը Հավային, որպեսզի վնդի նրանց Դրախտից և բացահայտնի նրանց այն, ինչը թաքնված էր նրանցից իրենց մասնավոր մասերից: Նա երդվեց Ալլահի անունով, որ նա ունի անկեղծ բարի կամք և որ Ալլահը արգելել է նրանց այդ ծառը, որովհետև նրանք պետք է դառնային հրեշտակներ կամ անմահներ:

Սատանայի խաբեության ազդեցության տակ Ադամը և Հաուան համտեսեցին արգելված ծառը և Ալլահի իրենց անհնազանդության առաջին պատիժը, որը վշտացրեց նրանց, իրենց մասնավոր մասերի գաղտնիքի բացահայտումն էր և Ալլահը նրանց հիշեցրեց Սատանայի հնարքների Իր զգուշացման մասին:

Այնուհետև Ադամը խնդրեց իր Տիրոջ թողությունը: Այսպիսով Ալլահը ներեց Նրան, ընդունեց զղջումը, ընտրեց և ուղղորդեց նրան: Այնուհետև Նա պատվիրեց նրան Դրախտից, որտեղ նա բնակվում էր, իջնել երկիր, որտեղ որոշ ժամանակ կլինեի նրա բնակության վայրը և երջանկությունը: Նա նույնպես ասաց, որ

նրան արարել է երկրի համար, այնտեղ նա պետք է բնակվի և մահանա և հարույթուն առնի:

Այնուհետ Ադամը և կինը, Հաուան իջան երկիր և լույս աշխարհ բերեցին իրենց զավակներին և նրանք բոլորը երկրպագում էին Ալլահին, որովհետև իրենց հայր Ադամը Մարգարե էր: Ալլահը պատմում է այս պատմությունը փառահեղ Ղուրանի մեջ ասելով.

وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ لَمْ يَكُنْ
 قَالَ مَا مَنَعَكَ أَلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ ۗ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنَ الطِّينِ *
 مِنْ طِينٍ * قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا فَمَا يَكُونُ لَكَ أَنْ تَتَكَبَّرَ فِيهَا فَاخْرُجْ إِنَّكَ مِنَ الصَّاغِرِينَ * قَالَ
 أَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ * قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ * قَالَ فِيمَا أُغْوَيْتَنِي لَأَفْعِدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ
 الْمُسْتَقِيمَ * ثُمَّ لَآتِيَنَّهُمْ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَنْ شَمَائِلِهِمْ ۗ وَلَا تَجِدُ
 أَكْثَرَهُمْ شَاكِرِينَ * قَالَ اخْرُجْ مِنْهَا مَذْهُومًا مَدْحُورًا ۗ لَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ
 أَجْمَعِينَ * وَيَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ فَكُلَا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ
 فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ * فَوَسَّسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُورِيَ عَنْهُمَا مِنْ سَوَاتِحِهِمَا وَقَالَ مَا
 نَهَاكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هَذِهِ الشَّجَرَةَ إِلَّا أَنْ تَكُونَا مَلَكَيْنِ أَوْ تَكُونَا مِنَ الْخَالِدِينَ * وَقَاسَمَهُمَا إِنِّي
 لَكُمَا لَمِيعٌ نَاصِحِينَ * فَدَلَّاهُمَا بِغُرُورٍ ۗ فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا سَوَاتِحُهُمَا وَطَفِقَا يَخْضَعَانِ
 عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ ۗ وَنَادَاهُمَا رَبُّهُمَا أَلَمْ أَنْهَكُمَا عَنْ تِلْكَمَا الشَّجَرَةِ وَأَقُلْتُ لَكُمَا إِنَّ الشَّيْطَانَ
 لَكُمَا عَدُوٌّ مُبِينٌ * قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ * قَالَ
 اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ ۗ وَالَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَى حِينٍ * قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ
 وَفِيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا تُخْرَجُونَ

""Եվ, իրոք, Մենք արարեցինք ձեզ (ձեր հայր Ադամին) և այնուհետ տվեցինք ձեզ ձև (մարդ արարածի առաքինի ձև); այնուհետ Մենք ասացինք հրեշտակներին. "Խոնարհվեք Ադամին" և նրանք խոնարհվեցին, բացառությամբ Իբլիսի (Սատանայի), նա մերժեց լինել նրանցից, ովքեր խոնարհվեցին: (Ալլահն) ասաց. "Ի՞նչը կանխեց քեզ (օվ Իբլիս), որ դու չխոնարհվեցիր, երբ Ես հրամայեցի քեզ: Իբլիսը ասաց. "Ես նրանից (Ադամից) լավն եմ, Դու արարել ես ինձ կրակից և նրան Դու արարել ես կավից:" (Ալլահը) ասաց. "Օվ Իբլիս, իջիր այս

(Դրախտից), այստեղ դու չպետք է ամբարտավան լինես: Դուրս արի, քանի որ դու նրանցից ես, ովքեր նվաստացած և խայտառակված են:" (Իբլիսը) ասաց. "Տուր ինձ դադար մինչ Օրը, երբ նրանք հարություն կառնեն (այսինքն Հարության Օրը):" (Ալլահն) ասաց. "Դու նրանցից ես, ովքեր ստացել են հետաձգում:" (Իբլիսը) ասաց. "Քանի որ Դու ինձ ուղարկել ես մոլոր, իրոք ես կնստեմ սպասելով ընդդեմ նրանց (մարդ արարածների)Քո Ճշմարիտ Ուղղու վրա: Այնուհետ ես կմոտենամ նրանց առջևից և ետևից, իրենց աջ և իրենց ձախ կողմից և Դու նրանց մեծամասնությանը չես գտնի երախտապարտ (այսինքն բարեխիղճ Քեզ):" (Ալլահն) ասաց (Իբլիսին). "Հեռացիր այս (Դրախտից) նվաստ և խայտառակ: Նա, (մարդկության մեջ), ով կհետևի քեզ, այնուհետ իրոք Ես կլցնեմ Դժոխքը ձեզ բոլորով: "Եվ, օվ Ադամ, բնակվեք դու և քո կինը Դրախտում և համտեսեք դրանից ինչպես երկուսդ ցանկանում եք, սակայն մի մոտեցեք այս ծառին, այլապես դուք երկուսդ կլինեք Ձալիմուն (անարդար և սխալական):" Այնուհետ Շայթանը (Մատանան) նրանց երկուսին էլ առաջարկներ շնջաց, որպեսզի բացահայտեր այն, ինչը թաքնված էր նրանցից, իրենց մասնավոր մասերից (մինչ այդ); նա ասաց. "Ձեր Տերը չի արգելել ձեզ այս ծառը փրկելով ձեզ հրեշտակներ կամ անմահներ լինելուց:" Եվ Նա (Շայթանը Մատանան) երդվեց Ալլահի անունով (ասելով) երկուսին. "Իրոք, ես հանդիսանում եմ անկեղծ բարյացակամներից մեկը ձեր երկուսի համար:" Այսպիսով, ստելով նա մոլորեցրեց նրանց: Այնուհետ, երբ նրանք համտեսեցին ծառը, որը թաքնված էր նրանցից իրենց ամոթից (մասնավոր մասերից) դարձավ բացահայտ նրանց և նրանք սկսեցին քողարկել իրենց Դրախտի տերևներով, (որպեսզի քողարկեն իրենց ամոթը): Եվ նրանց Տերը կանչեց նրանց (ասելով). "Արդյո՞ք Ես չեմ արգելել ձեզ այդ ծառը և ասել ձեզ. Իրոք, Շայթանը (Մատանան) բացահայտ թշնամի է ձեզ:" Նրանք ասացին. "Մեր Տեր, Մենք սխալվել ենք: Եթե Դու չներես մեզ և չձնորհես Քո Գթասարտությունը, մենք անշուշտ կլինենք մոլորվածներից:" (Ալլահն) ասաց. "Իջեք, դուք միմյանց

թշնամիներ եք (այսինքն Ադամը, Հաուան, Եվայի և Շայթանը, Սատանան): Երկիրը կլինի ձեր բնակության վայրը և ուրախության որոշակի ժամանակ:" Նա ասաց. "Այնտեղ դուք կապրեք և այնտեղ դուք կմահանաք և այնտեղից դուք կբերվեք (այսինքն հարություն կառնեք):"⁴⁹

Պատկերացրեք Ալլահի կատարած մեծ աշխատանքը մարդու հետ: Նա արարեց նրան լավագույն ձևով, հանդերձեց նրան այնպիսի պատվելի հատկություններով, ինչպիսիք են բանականությունը, գիտությունը, ճարտասանությունը, խոսելու արվեստը, գեղեցիկ կազմվածքը, ժամանակակից մարմինը, գիտելիքի ընկալումը նմանատիպ հետևությամբ և ընկալմամբ և ընդունեց այնպիսի բնութագրերի ունակություն, ինչպիսիք են առաքինությունը, հնազանդությունը և Ալլահի հպատակությունը: Անհամեմատելի է նրա դրությունը, երբ ուղղակի սերմ է իր մոր արգանդի մեջ սկսած իր արարման պահից, մինչ Դրախտում Հրեշտակը մուտքը նրա մեջ:

فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ

"Այսպիսով, օրհնյալ լինի Ալլահը, Արարիչներից Լավագույնը:"⁵⁰

Այս աշխարհը հանդիսանում է գյուղ և մարդը բնակիչ: Ամեն ինչ ներառվել է նրա շնորհիվ և ամենը արարվել է նրա իսկ շահերի համար: Մնացած արարածները նրա ծառայության և կարիքների համար են: Հրեշտակները պատասխանատու են պաշտպանել նրան օր ու գիշեր: Նրանք, ովքեր պատասխանատու են անձրևի համար և բույսերը աշխատում են մատակարարել նրան սնունդով; ուղեծրերի խնդիրը հանդիսանում է նրա պաշտպանությունը, որոնք պտտվում են իր ծառայությամբ; արևը, լուսինը և աստղերը բոլորը ենթարկվում են պտույտի մի ուղով, որոշակի ժամանակով և նրա սնունդի կարգավորման բարելավությամբ: Օդային աշխարհը իր քամիներով, ամպերով, թռչուններով և ամենով, նույնպես ենթարկվում է նրան:

⁴⁹ Ալ-Արաաֆ 7:11-25

⁵⁰ Ալ-Մումիհուն 23:14

Այսպիսին է ստորին աշխարհը իր բոլոր ծովերով և գետերով, ծառերով և պտուղներով, բույսերով և կենդանիներով և ամենով, ինչ գտնվում է այնտեղ: Ալլահն ասաց.

﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ ۗ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفُلْكَ لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ ۗ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْأَنْهَارَ ۗ وَسَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبَيْنِ ۗ وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ ۗ وَأَتَاكُم مِّنْ كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ ۗ وَإِن تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ لَا تَحْصُوهَا ۗ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَذَلُولٌ كَفَّارٌ﴾

"Ալլահը Նա է, Ով արարել է երկինքները և երկիրը և ուղարկել է (ջուր) անձրև երկնքից և ուստի բերել պտուղներ, որպես նրա սնունդ և Նա դարձրել է նավերը որպես նրա ծառայություն, որ նրանք ի վիճակի լինեն ճանապարհորդել ծովով Նրա Հրամանով և Նա նույնպես դարձրել է գետերը որպես ծառայություն նրան: Եվ Նա դարձրել է արևը և լուսինը, երկուսն էլ շարունակաբար հետապնդելով իրենց ուղղությունը, որպես նրա ծառայություն և Նա դարձրել է գիշերը և ցերեկը որպես ծառայություն ձեզ: Եվ Նա տալիս է ձեզ ամենը, ինչ խնդրում եք և եթե դուք հաշվեք Ալլահի Օրհնությունը, երբեք ի վիճակի չեք լինի հաշվել դրանք: Իրոք, Մարդը իրական ծայրահեղ սխալական է, անհավատ ծայրահեղ ապերախտ, ով ժխտում է Ալլահի Օրհնությունը անհավատությամբ և երկրպագելով այլոց, բացի Ալլահից և չհնազանդվելով Ալլահին և Նրա Մարգարե Մուհամմեդին (Խ.Ա.Ո.Ն):"⁵¹

Լրացնելով մարդու հանդեպ Իր փառքը, Նա արարեց նրա համար ամենը ինչի կարիքը ունի իր աշխարհիկ կյանքում և ամենը, ինչ անհրաժեշտ է, ինչը կարող է հասցնել Հետագա կյանքի բարձր դիրքին: Նա որպես այդպիսին, հայտնեց Իր Գրքերը և ուղարկել նրան Իր Մարգարեներին, բացատրելով Ալլահի Օրենքը և կոչելով նրան դրան:

Այնուհետ Ալլահը արարել է նրա համար իր նմանին- նկատի ունի Ադամի նմանին- կնոջը, այնպես, որ նա ի վիճակի լինի

⁵¹ Իբրահիմ 14:32-34

վայելել կյանքի հաճույքը նրա հետ, ի պատասխան նրա բնական կարիքների, լինի հոգեբանական, մտավոր և մարմնական: Այնուհետ նա հանգստություն, խաղաղություն և կայունություն գտավ: Իրենց միության մեջ երկուսն էլ գտան խաղաղություն, բովանդակություն, սեր և գթասրտություն ի շնորհիվ իրենց մարմնական, հոգեբանական և նյարդային համակարգի, երկուսին էլ արարել են որպեսզի պատասխանեն միմյանց ցանկություններին և երկուսին էլ արարել են նոր սերնդի արարման ընթացքի ներդաշնակությամբ: Երկուսի հոգիները հարստացել են այդ զգացմունքներով և իրենց հարաբերությունը լցվել է հոգու և նյարդերի սփռվածությամբ, մարմնի և մտքի խաղաղության, կյանքի կայունության և գոյության, ինչպես նաև հոգիների և բանականության մերձեցման համար և տղամարդկանց և կանանց հավասար սփռվածությամբ:

Այնուհետ, մարդկության մեջ Ալլահը ընտրեց հավատացյալներին և նրանց դարձրեց իր ընկերները: Նրանք հնազանդվեցին Նրան և աշխատեցին ըստ Օրենքի, որպեսզի որակավորեն Նրա Դրախտի կյանքը: Նա նրանցից ընտրեց Առաքյալներ, Մարգարենր, սրբեր և նահատակներ և օրհնեց նրանց այս աշխարհում լավագույն շնորհով, որը մարդկային հոգիները կարող են վայելել, երկրպագելով Ալլահին և հնազանդվելով Նրան և խնդրելով: Նաև Նա բնորոշեց նրանց մեծ շնորհներով – որոնք մյուսները չեն կարող ստանալ– ինչպիսիք են խաղաղությունը, հնազանդությունը և երջանկությունը: Սակայն ամենից առավել հզոր է այն փաստը, որ նրանք տեղյակ են ճշմարտությանը, որոնք բերել են Մարգարեները և հավատք են ընծայել: Այնուհետ Ալլահը պահել է նրանց համար – շետագա կյանքում- հավերժ երանություն և մեծ հաջողություն, որը Նրա արժանապատվության առավելությունն է, փառք լինի Նրան: Նաև Նա կպարզևատրի նրանց հավատքը և անկեղծությունը Իրեն և Իր Առատաձեռնությունից կտա ավելին:

ԿՆՈՋ ԴԻՐՔԸ.

Իսլամը կնոջը տվել է այնպիսի բարձր դիրք, որը չի շնորհել նախորդ ոչ մի կրոն կամ ազգ: Պատճառը այն է, որ և տղամարդը և կինը հավասար պայմաններում կիսում են այն պատիվը, որը մարդկությանը տվել է Իսլամը: Մարդիկ հավասար են Ալլահի կանոնների առջև այս աշխարհում, այնպես ինչպես հավասար կլինեն Վերջին Օրը Իր պարգևով և փոխհատուցմամբ: Ալլահն ասաց.

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبُرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا

"Եվ, իրոք Մենք պատվել ենք Ադամի զավակներին:"⁵²

Նաև Նա ասաց.

لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ نَصِيبًا مَّفْرُوضًا

"Տղամարդիկ և կանայք մասնաբաժին ունեն այն բանից, ինչ թողնում են ծնողները և մերձավորները:"⁵³

وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ

"Եվ նրանք, (կանայք) իրավունք ունեն (իրենց ամուսինների վրա, կապված ապրուստի հետ) նմանապես (նրանց ամուսինները) նրանց վրա (ինչպես հարգանք և հնազանդություն) որքան պատճառաբանելի է:"⁵⁴

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيَطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

⁵² Ալ-Իսրաա 17:70

⁵³ Ան-Նիսաա 4:7

⁵⁴ ԱլԲակարահ 2:228

"Հավատացյալները, տղամարդ և կին հանդիսանում են Աուլիյա (օգնականներ, աշակիցներ, ընկերներ, պաշտպաններ) մեկը մյուսի:"⁵⁵

وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا إِمَّا يَبُلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا * وَخَفْضَ لَهُمَا جَنَاحَ الذَّلْمِ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّي أَرْحَمُهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا

""Եվ ձեր Տերը որոշել է, որ դուք երկրպագեք միայն Նրան: Եվ, որ դուք պատասխանատու լինեք ձեր ծնողներին: Եթե նրանցից մեկը, կամ երկուսը ձեր կյանքի ընթացքում տարիք են առնում, մի ասեք նրանց անհարգալից որևէ խոսք, ոչ էլ բղավեք նրանց վրա, այլ դիմեք պատվով: Եվ իջեցրեք նրանց առջև հնազանդության թևը և համեստությամբ, գթասրտությամբ և ասեք. 'Իմ Տեր, Շնորհի նրանց Քո Գթասրտությունը, քանի որ նրանք մեծացրել են ինձ, երբ ես փոքր էի:"⁵⁶

فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ فَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَأُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأُوذُوا فِي سَبِيلِي وَقَاتَلُوا وَقُتِلُوا لَأُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَأُدْخِلَنَّهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ قَوْلًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الْقَوَابِ

""Այսպիսով նրանց Տերը ընդունեց նրանց խնդրանքը և պատասխանեց նրանց ասելով. "Ես երբեք չեմ մատնի կորստյան ձեզնաից որևէ մեկի աշխատանքը, լինի նա տղամարդ թե կին:"⁵⁷

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

"Նա, ով գործում է առաքինի – լինի տղամարդ, թե կին– մինչ նա հանդիսանում է ճշմարիտ հավատացյալ (Իսլամական Միաստվածության), իրոք, նրան Մենք կտանք լավ կյանք (այս

⁵⁵ Աթ-Թաուբահ 9:71

⁵⁶ Ալ-Իսրաա 17:23-24

⁵⁷ Ալ-Իմրան 3:195

աշխարհում հարգանքով, գոհունակությամբ և թույլատրելի մատակարարմամբ) և Մենք կտանք նրանց համաչափ պարգև ըստ նրանց արարքների լավագույնի (այսինքն Դրախտ Հետագա Կյանքում):⁵⁸

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ نَقِيرًا

"Եվ նա, ով գործում է բարի արարքներ, տղամարդ, թե կին և հանդիսանում է (ճշմարիտ) հավատացյալ (Ալլահի Եզակիության, Մահմեդական), նմանը կմտնի Դրախտ և առանց նվազագույն անարդարության, նույնիսկ արմավի կորիզի պուտիկի մի չափով, կտրվի նրանց:⁵⁹

Նմանատիպ պատիվը, որը կինը վայելում է Իսլամի մեջ, չունի ոչ մի այլ կրոն, դավանանք կամ օրենք: Հռոմեական քաղաքակրթությունը հաստատել է, որ կինը պետք է լինի ստրուկ և տղամարդու ենթակա, որ նա չպետք է ունենա որևէ իրավունք: Հռոմում գոյություն ունեւ մեծ համաժողով, որտեղ քննարկում էին կանանց գործերը: Ըստ եզրակացության, կինը հանդիսանում էր անկյանք էակ և պիղծ էակ և որպես այդպիսին, չի կարող ունենալ Հետագա Կյանքի մասնաբաժին:

Աթենքում կնոջը մնացորդ էին համարում: Նրան կարող էին վաճառել և գնել ինչպես ցանկացած իր: Նա համարվում էր Սատանայի ձեռքի աշխատանքի զազրանք:

Ըստ հնագույն Հնդկական կանոնադրության, ժանտախտը, մահը, դժոխքը, սողունների թույնը և կրակը ավելի լավ են, քան կինը: Նրա ապրելու իրավունքը ավարտվում էր ամուսնու մահվամբ – ում համարում էին նրա տերը: Ամուսնու դիահերձման ընթացքում նա պետք է իրեն նետի կրակի մեջ, այլապես նրան կանիծեն:

Ինչ վերաբերում է Հուդդայականությանը, Հին Կտակարանը սահմանում է հետևյալ դատաստանը.

⁵⁸ Ան-Նահլ 16:97

⁵⁹ Ան-Նիսաս 4:124

"Ես դիմեցի իմ սրտին տեղեկանալու և փնտրելու և գտնելու իմաստությունը և ամենի պատճառները և քմահաճույքի թուլությունը, նույնիսկ գծության հիմարությունը... և ես գտա առավել դառը, քան մահը, կնոջը և ով որոգայթի օջախ է և ցանց և նրա ձեռքերը ինչպես կապեր, որի հաճույքը հանդիսանում է փախուստ Աստծո Դժոխքից, սակայն մեղսագործին նա կտանի:"⁶⁰

Այսպիսին էր հնագույն ժամանակների կնոջ իրավիճակը: Ինչ վերաբերում է միջնադարին և մեր ժամանակներին, հետևյալ իրադարձությունները բացատրում են այդ:

Դանիացի գրող Ուեյթ Քորդսթենը բացատրեց Կաթոլիկ Եկեղեցու դրությունը կապված կնոջ հետ, երբ ասաց. "Միջնադարի ընթացքում, անհանգստությունը եվրոպացի կնոջ նկատմամբ սահմանափակ էր և այն հաստատում էր Կաթոլիկ դավանանքի տեսակետը, որը կնոջը վերաբերվում էր որպես երկրորդ կարգի մարդ արարած:"

Մ.Թ 586 թվականին Ֆրանսիայում տեղի ունեցավ մի ժողով, որտեղ քննարկում էին կնոջ այն խնդիրը, թե արդյոք նրան պետք է մարդ արարած համարել, թե ոչ: Քննարկման ավարտին նրանք եզրակացրեցին, որ նա մարդ արարած է, սակայն նրան արարել են որպես տղամարդու ծառայություն:

Ֆրանսիական օրենքի 217 հոդվածը ասում է. "Ամուսնացած կինը- նույնիսկ, եթե նրա ամուսնությունը հիմնված է նրա և ամուսնու սեփականության առանձնացման իրավունքի վրա- չպետք է իր սեփականության տնօրինության համաձայնագրի իրավունք տա, առանց ամուսնու անհատական կամ գրավոր մասնակցության:"

⁶⁰ Էկլեստիաստեր 7:25-26: Հայտնի է, որ Հին Կտակարանը սուրբ է և Քրիստոնյաները և Հրեաները հավատք են ընծայում:

Նշում. Անցյալ և ներկա դարերի Քրիստոնյաները սրբացնում են երկու կտակարանները, սակայն մեր օրերում նրանք միայն ընդունում են հին կտակարանը որպես սուրբ գիրք, որին նրանք պարտավոր չեն հետևել: Ինչ վերաբերում է Հրեաներին, նրանք Նոր Կտակարանը երբեք չեն համարել սուրբ գիրք, քանի որ նրանք երբեք հավատք չեն ընծայել Մարգարեին, այսինքն Հիսուսին, ում դիմել են ԱԱ:

Անգլիայում, Հենրի VII անգլիացի կանանց արգելեց ընթերցել Սուրբ Գիրքը մինչ 1850 թվականը, նրանց չէին համարում Անգլիայի քաղաքացիներ և մինչ 1882 թվականը նրանք չունեին անձնական իրավունքներ:⁶¹

Ինչ վերաբերում է Ժամանակակից Եվրոպայի, Ամերիկայի կանանց դրությանը, ապա նրանց համարում են սովորական արարած, ում կարելի է օգտագործել առևտրական նպատակով, քանի որ նա հանդիսանում է առևտրական գովազդի մի մաս: Այն հասել է այն աստիճան, որ նրան մերկացնում են, որպեսզի գովազդեն մարմնի ապրանքները: Նրա մարմինը և պատիվը պղծվում է հիմնվելով այն տղամարդու կարգավորումների վրա, որը կնոջը դարձնում է հարատև հրճվանքի առարկա:

Ժամանակակից կինը հոգացության և ուշադրության առարկա է հանդիսանում այնքան ժամանակ, որքան նա ի վիճակի է տալ իր ունեցվածքից, մտավոր ունակությունից և մարմնից: Սակայն երբ նա հասակ է առնում և կորցնում է տալու միջոցները, հասարակությունը անհատապես և ընդհանուր լքում է նրան և նա միայնակ ապրում է իր տանը կամ առողջարանում:

Անկախ այն փաստի, որ հնարավոր չէ համեմատություն անց կացնել, սակայն եկեք համեմատենք վերոհիշյալ խոսքերը և այն, թե ինչ է ասում Փառահեղ Ղուրանը.

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ

"Հավատացյալները, տղամարդ, թե կին Աուլիյա են(օգնականներ, օժանդակողներ, ընկերներ, պաշտպաններ) միմյանց:"⁶²

وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ

"Եվ նրանք (կանայք) ունեն իրավունքներ (իրենց ամուսինների նկատմամբ, ինչպես ապրուստի ծախսերը) նմանապես (նրանց

⁶¹ Սիլսիլաթու մուքաարանաթիլ ադյասան – Դոկ. Ահմեդ Շալաբի, 3/210-213

⁶² Աթ-Թաուբահ 9:71

ամուսինները) նրանց նկատմամբ (ինչպես հնազանդությունը և հարգանքը) ինչ պատճառաբանելի է:⁶³

وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا ۖ إِنَّمَا يُبَلِّغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا * وَأَخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذَّلْمِ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّيٰ أَرْحَمُهُمَا كَمَا رَبَّيْتَنِي صَغِيرًا

""Եվ ձեր Տերը որոշում է կայացրել, որ դուք երկրպագեք բացառապես միայն Նրան: Եվ որ դուք պարտական լինեք ձեր ծնողներին: Եթե նրանցից մեկը կամ երկուսը հասնում են տարեց տարիքի ձեր կյանքի ընթացքում, մի ասեք նրանց անհարգալից որևէ խոսք ոչ էլ բղավեք նրանց վրա, այլ դիմեք նրանց պատվով: Եվ իջեցրեք նրանց հնազանդության և հպատակության թևը գթասրտությամբ և ասացեք. "Իմ Տեր, Շնորհիք նրանց Քո Գթասրտությունը, քանի որ նրանք մեծացրել են ինձ, երբ ես փոքր էի:""⁶⁴

Այստեղ նույն վերևի խոսքերը գրված են երկու անգամ: Կրկնել, թե ոչ:

Մինչ Ալլահը պատվում է կնոջը, Նա պարզաբանում է մարդկությանը, որ Նա նրան արարել է լինել մայր, կին, դուստր և քույր և այդ դերերի համար սահմանել որոշակի կարգավորումներ, որոնք հատկանշական են նրան:

⁶³ Ալ-Բակարահ 2:228

⁶⁴ Ալ-Իսրաա 17:23-24

ԻՆՉՈՒՐ Է ԱՐԱՐԵԼ ՄԱՐԴՈՒՆ

Նախորդ հատվածի մեջ մենք քննարկել ենք, որ Ալլահը արարեց Ադամին և նրանից, կնոջը Հաուային և բնակեցրեց Դրախտում: Այնուհետև Ադամը չհնազանդվեց իր Տիրոջը և այնուհետև խնդրեց Նրա թողությունը: Ալլահը ընդունեց նրա զոջումը և ուղղորդեց նրան: Այնուհետև Ալլահը պատվիրեց նրան դուրս գալ Դրախտից և բնակվել երկրի վրա: Ալլահը, փառք լինի Նրան և բարձրյալ լինի Նա, այդ արարման մեջ ուներ իմաստություն, որը մարդկային մտքի ունակությունը չի կարող ընկալել և լեզուն չի կարող նկարագրել: Այստեղ մենք նշելու ենք այդ իմաստության հատվածներ և հիմքում ընկած նպատակներ:

1. Ալլահը արարած է արարել, Իրեն երկրպագելու նպատակով: Նա ասաց.

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ

"Եվ Ես (Ալլահը) արարեցի ջին և մարդկություն, որպեսզի նրանք երկրպագեն (Միայն) Ինձ:"⁶⁵

Նաև հայտնի է, որ երկրպագության կատարելությունը, որը պահանջվում է մարդուց, չի կարող տեղի ունենալ երանության և հավերժության օթևանի մեջ, այլ փորձությունների և վշտի: Հավերժության օթևանը հանդիսանում է երանություն, ոչ թե փորձություններ և պատվիրաններ:

2. Ալլահը ցանկություն ուներ մարդկության մեջ ունենալ Առաքյալներ, Մարգարեներ, ընկեր և նահատակներ, ում Նա կսիրեր և ովքեր կսիրեին Նրան: Այնուհետև, Նա նրանց միայնակ թողեց իր թշնամիների հետ և ենթարկեց փորձության: Այսպիսով, երբ նրանք, ովքեր բոլորից առավել գերադասեցին Նրան և զոհաբերեցին իրենց կյանքը և ունեցվածքը, որպեսզի վաստակեն Նրա սերը և զոհունակությունը, ստացան այն, ինչը

⁶⁵ Ադի-Ղիսասիյասաթ 51:56

հնարավոր չէր ի սկզբանե: Այսպիսով մարգարեության և նահատակության կարգավիճակը հանդիսանում է լավագույն աստիճանը Ալլահի առջև, որին չէին կարող հասնել առանց Ալլահի այն որոշման, որ Ադամը և նրա սերունդները պետք է բնակություն հաստատեն երկրի վրա:

3. Ալլահը հանդիսանում է միակ ճշմարիտ և Ակնհայտ Արքան: Արքան Մեկն է, Ով պատվիրում և արգելում է, պարգևատրում և պատժում է, պատվում և խայտառակում է, ամրացնում և թուլացնում է: Հետևաբար Ալլահի ինքիշխանությունը պահանջում է, որ նա Ադամին և նրա սերունդներին ուղարկի մի այնպիսի բնակավայր, որտեղ նրանց մոտ կիրականացվեն ինքիշխանության կանոնները, որն էլ նրանց կողեկցի բնակվել այնտեղ, որտեղ գտնվում է նրանց բոլոր արարքները պարզև:

4. Ալլահը Ադամին արարեց երկրի մեկ բուռ հողից և մենք տեղյակ ենք, որ հողը իր մեջ ներառում է և լավը, և վատը և ցածրը և բարձրը: Ալլահը տեղյակ էր, որ Ադամի գավակների մեջ առկա են նրանք, ովքեր չեն համապատասխանում Նրա Տան բնակությանը Նրա հետ; ուստի Նա Ադամի սերունդներին բնակեցրեց այնտեղ, որտեղ Նա տարբերակում էր լավին ու վատին: Այնուհետ Ալլահը նրանց համար ընտրեց երկու որոշակի բնակավայր, առաքինի մարդկանց նա բնակեցրեց Իր Բնակավայրում, թույլ տվեց մտնել Դրախտ և չարերին բնակեցրեց նողկանքի մեջ, Դժոխքի Կրակում:

5. Ալլահին են պատկանում Գեղեցիկ Անունները: Նրա անուններից են. Ալ-Ղաֆուր, (Ամենաներող), Առ-Ռահիմ, (Ամենաողորմած), Ալ-Աֆուու (Թողություն տվող), Ալ-Հալիմ (Ամենահամբերատար): Քանի որ պետք է դրսևորել այս անունների ազդեցությունը, Ալլահի Իմաստությունը պարտադրեց, որ Ադամը և նրա գավակները բնակվեն մի վայրում, որտեղ նրանց վրա կարող են իրականանալ Ալլահի Գեղեցիկ Անունները: Այնպես, որ Նա ների, ում Նա է ցանկանում, գրա նրանց, ում Նա է ցանկանում, թողություն տա նրանց ում Նա է ցանկանում և համբերատար լինի նրանց, ում

նա է ցանկանում և այլ ուղիներ, որտեղ Նրա Անունները և Ածականները կարող են դրսևորվել: Քանի որ այս անունների ազդեցությունը պետք է դրսևորել, Ալլահի Իմաստության պահանջը եղավ, որ Ադամը և նրա զավակները բնակվեն մի վայրում, որտեղ Ալլահի Գեղեցիկ Անունների ազդեցությունը պետք է իրագործվի նրանց վրա: Այնպես, որ Նա ի վիճակի լինի ներել նրան, ում ցանկանում է, և գթա նրան ում Նա է ցանկանում և թողություն տա նրան, ում Նա է ցանկանում և հանդուրժի նրան, ում Նա է ցանկանում և այլ ուղիներ, որտեղ Նրա Անունները և Ածականները կարող են դրսևորվել:

6. Ալլահը Ադամին և նրա զավակներին արարել է մի այնպիսի համակցությամբ, որը բնականորեն ներառում է բարիքը և չարիքը, ի պատասխան գայթակղությունների, կրքերի, պատճառաբանության և գիտելիքի: Մարդու մեջ Նա արարեց պատճառ և կիրք և անհրաժեշտ գործոններ, այնպես, որ Նրա Կամքը ունենա իր լրացումը, որպեսզի Իր ծառաներին ցույց տա Իր Իմաստության, Հզորության, Գթասարտության, Բարության և Իշխանության Հանդուրժողականության մեծությունը և Գերիշխանությունը: Այնուհետ Նա, ելնելով Իր Իմաստությունից, ուղարկեց Ադամին և նրա զավակներին երկիր, այնպես, որ փորձությունը տեղի ունենա այնտեղ և որ մարդու ազդեցության պատրաստվածությունը այն գործոնների նկատմամբ և նրա պատասխանատվությանը լինելի բացահայտ: Այնուհետ, Ալլահը կարող է կիրառել այդ հիմքը, որպեսզի արժանավույնս պարգևատրի պատվով կամ խայտառակությամբ:

7. Հավատքը անտեսանելիին օգտակար է: Ինչ վերաբերվում է տեսանելի հավատքին, ապա բոլորը հավատք են ընծայում Հարության Օրվան: Եթե մարդկանց արարած լինեին, որպեսզի նրանք բնակություն հաստատեին Երանության մեջ, Դրախտում, ապա նրանք հասել էին անտեսանելի հավատքի այն աստիճան, որը կարող էր ավարտվել երջանկությամբ և պատվով: Այս իսկ պատճառով Ալլահը ուղարկել է նրանց մի բնակավայր, որտեղ նրանք հնարավորություն չունեն հավատք ընծայել Անտեսանելիին:

8. Այդպես Ալլահը ցանկություն ուներ ցույց տալ, որ Իր ստրուկները, ում Նա պարգևել է Իր շնորհը, այդ շնորհի կատարելությամբ և մեծությամբ, երախտապարտ լինեն Ալլահին և սիրեն Նրան առավել և ունենան լիարժեք երանություն, որը Նա շնորհել է նրանց: Ուստի Ալլահը նրանց ցույց է տալիս, թե ինչ է Նա արել Իր թշնամիներին և այն պատիժը, որը Նա պատրաստել է նրանց համար: Նա նրանց ակնատես է դարձնում երանության բարձր տեսակներին, որը Նա է շնորհել նրանց, այնպես, որ աճի իրենց ուրախությունը: Այս հանդիսանում է Նրա շնորհի ավարտուն տեսքը: Ուստի, որպեսզի նրանք հասնեն այս ամենին, Նա պետք է ուղարկի նրանց երկիր, ենթարկի փորձության և այնուհետ տա հաջողություն և գթասրտություն նրանց, ում Նա է ցանկանում և խայտառակություն, ում Նա է ցանկանում ըստ Իր իմաստության և արդարության, քանի որ Նա Ամենագետ և Ամենից իմաստունն է:

9. Ալլահը ցանկություն ունի որ Ադամը և նրա զավակները լավագույն վիճակում վերադառնան Դրախտ: Այսպիսով, մինչ նրանց մուտքը, Նա ցանկություն ունի, որ նրանք ճաշակեն աշխարհի դժվարությունը, վիշտը և կսկիծը, այնպես, որ Հետագա Կյանքի Դրախտի մուտքի արժեքը գնահատելի լինի, քանի որ այն հանդիսանում է այն առարկայի հակառակը, որը ցույց է տալիս դրա գեղեցկությունը:⁶⁶

Մարդու ծագման հստակեցումից հետո, պատեհ է բացատրել ճշմարիտ կրոնի անհրաժեշտությունը:

⁶⁶ Տե՛ս Միֆթահալ դարիս – Մաադահ 1/6-11

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿՐՈՒՄԻ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹՅՈՒՆԸ

Մարդու համար կրոնի անհրաժեշտությունը ավելի մեծ է, քան որևէ այլ կարիքը: Քանի որ նա պետք է տեղյակ լինի այն բաներից, ինչը գոհունակություն է պարգևում Ալլահին, ինչպես նաև այն, ինչ տհաճություն է պատճառում: Նա նաև պետք է գործի այնպես, ինչը կարող է շահեկան լինել նրան և կանխել այն, ինչը վնաս է: Այսպիսով Աստվածային Օրենքը տարբերակում է այն արարքները, որոնք շահեկան են և որոնք կարող են վնասել: Այս էլ հանդիսանում է Ալլահի արդարությունը Իր արարածներին և Նրա լույսը Իր ծառաներին և հնարավոր չէ ապրել առանց Աստվածային Օրենքի, ըստ որի նրանք կարող են տարբերակել իրենց լավ ու վատ արարքները:

Եթե մարդու ունի կամք, ապա նա տեղյակ է, թե ինչ է ցանկանում: Արդյո՞ք նա ցանկանում է այն ինչը վնաս է, թե ինչը շահեկան է: Արդյո՞ք նա ունի վերակառուցման, թե կործանման ցանկություն: Ոմանք բնականորեն տեղյակ են, ոմանք տեղեկանում են ըստ իրենց պատճառաբանության ունակության, իսկ ոմանք էլ տեղեկանում են Մարգարեների և նրանց ուղղորդության միջոցով:⁶⁷

Ամեն դեպքում, աթեիստ և նյութական մտքերը տարածվում են և դառնում պաշտելի, իսկ գաղափարախոսությունները և տեսությունները բարգավաճում են, սակայն անհատները և հասարակությունները երբեք չեն կարող առանց կրոնի գոյություն ունենալ: Քանի որ այս գաղափարախոսությունները երբեք չեն կարող ապահովել մարդկանց հոգևոր և մարմնական կարիքները: Եվ որքան անհատը խորանում է, այնքան նա համոզվում է, որ նրանք չեն կարող իրեն ապահովել, կամ բավարարել ծարավը և որ ճշմարիտ կրոնը անխուսափելի է:

⁶⁷ Տե՛ս. Աթ-Թադուրայյահ հեղինակ Շայխուլ Իսլամ Իբն Թայմիյահ էջ.213-214; և Միֆթահու դարիս –Սաադահ 2/383

Էռնեսթ Ռինան ասաց. "Ամենը ինչ մեզ սիրելի է, կարող է սպառվել և անհատի բանականության կիրառությունը, գիտելիքը և փորձաքննությունը կարող են դառնալ անարժեք: Սակայն կրոնը չի կարող բնաջնջվել: Այն կմնա կենդանի ապացույց ընդդեմ դատարկ նյութական գաղափարախոսության, որը ցանկություն ունի մարդուն սահմանափակել երկրային կյանքի զագրելիությամբ:"⁶⁸

Մուհամմեդ Ֆարիդ Ուաջդին ասաց. "Հնարավոր չէ վերացնել կրոնական միտքը, քանի որ այն հանդիսանում է մարդու մտքի ամենաբարձր և առաքինի ուղղությունը, որպեսզի չնշել այն փաստը, որ այն մի ուղղություն է, որը բարձրացնում է մարդուն: Ի տարբերություն նվազման, այս ուղղությունը պետք է աճի: Մարդու կրոնական բնույթը միշտ կարող է հետապնդել, քանի դեռ նա ի վիճակի է նկատել այն, ինչը գեղեցիկ է և ինչը տգեղ և այս բնույթը կաճի իր մեջ նրա մտավոր ունակության և գիտելիքի հետ միասին:"⁶⁹

Այսպիսով, եթե անհատը հեռու է մնում իր Տիրոջից, ապա դա տեղի է ունենում ի շնորհիվ իր մտավոր ունակությունների և լայն գիտելիքի, որ նա գիտակցում է իր տգիտության մեծությունը, որը կապված է նրա Տիրոջ հետ և որը ըստ Նրա մարդու իր իսկ արհամարհանքի: Նա գիտակցում է ինչը լավ է իր համար և ինչը վնաս, ինչը երջանկություն է պարզում և ինչը զագրանք: Նա կարող է գիտակցել այնպիսի գիտական մանրամասների իր արհարհանքը, ինչպիսիք են աստղագիտությունը, համաստեղությունների գիտությունը, հաշիվը, միջուկային գիտությունը և այլն: Դրանից հետո աշխարհը կարող է հրաժարվել մոլորության և արհամարհանքի աստիճանից ի հոգուտ խոնարհության և հնազանդության և հավատք կրնձայի, որ այս գիտությունների ետևում թաքնված է Իմաստուն Մեկը, իսկ բնության ետևում Կարող Արարիչը: Այնուհետ այս իրականությունը կստիպի անկողմնակալ

⁶⁸ Տես Ադ-Դին հեղ. Մուհամմեդ Աբդուլլահ Դարասազ էջ.87

⁶⁹ Իբիդ 88

գիտնականներին հավատք ընծայել անտեսանելիին, հնազանդվել ճշմարիտ կրոնին և պատասխանել բնագոյի կանչին: Մակայն, երբ մարդը դուրս է գալիս այս ուղուց, նրա բնույթը վերադառնում է կենդանական բնույթի մակարդակին:

Մենք կարող ենք եզրակացնել, որ իրական հավատքը, որը կախված է Ալլահի Եզակի լինելուց և Նրա երկրպագությունից, դառնում է կյանքի անհրաժեշտ մի տարր: Այսպիսով, անհատը իրականացնում է իր ծառայությունը Ալլահին, աշխարհների Տիրոջը և ըստ այդմ ստանում երջանկություն և ապահովություն զագրանքից, դժվարությունից և կործանումից: Այն անհրաժեշտ է նաև կատարելագործելու անհատի աստվածաբանական մոտեցումը: Միայն այս կերպ է հնարավոր հագեցնել մտավոր ծարավը, որն էլ հանդիսանում է բարձրագույն նպատակը:

Նմանապես, կրոնը այնպիսի անհրաժեշտ մի տարր է, որը մաքրում է հոգին և գտնում զգացմունքային ուժը, քանի որ առաքինի զգացմունքները կրոնի մեջ գտնում են ընդարձակ տարածք և սկունք, որի ջրերը չեն չորանում, մինչ այդ իսկ զգացմունքները հասնում են իրենց նպատակին:

Անհրաժեշտ է նաև կատարելության հասցնել կամքի ուժը, որովհետև այն տալիս է աջակցություն, հզոր խթան և հիմնական միջոցներ դիմակայելու հուսահատությանը:

Ըստ այդմ, եթե առկա են ոմանք, ովքեր ասում են, որ մարդը իր իսկ բնույթով քաղաքակիրթ է, ապա մենք պետք է նշենք. "Մարդը իր բնույթով հավատացյալ է", քանի որ նա ունի երկու հզորություն. Գիտական մտածական և կամքի ուժ: Նրա կատարյալ երջանկությունը կախված է գիտական և կամքի ուժի կատարելագործությամբ, որը չի կարող տեղի ունենալ առանց հետևյալի.

1. Ճշմարիտ Տիրոջ գիտակցության, Ով հանդիսանում է Արարիչը և Մատակարարը, Ով ոչնչից արարել է մարդուն և շնորհել է Իր պարզենները:

2. Նրա Անունների և Ածականների գիտակցության և ամենի ինչը կապված է Նրա և ծառաների վրա ազդող այդ իսկ Անունների ընկալման:

3. Դեպի Ալլահը տանող ուղիների գիտակցության, փառք լինի Նրան:

4. Խոչընդոտների և վնասների գիտակցության, որոնք մարդուն կանխում են ճանաչել ուղին և մեծ երանությունը, որը ուղեկցում է այն:

5. Հոգու և նրա կարիքների իրական գիտակցության, ինչպես նաև այն վնասի և շահի, որը կարելի է հասցնել: Կարևոր է նաև գիտակցել դրա արժանիքները և արատները:

Անհրաժեշտ է գիտակցել այս հինգ բաները, որպեսզի մարդ ի վիճակի լինի կատարելագործել իր գիտական հզորությունը: Իսկ գիտական և կամքի ուժի կատարելությունը չի կարող տեղի ունենալ առանց Ալլահի և Իր ստրուկների օրենքների հարգանքի և դրանց իրականացման անկեղծության, ճշմարտացիության, որը համապատասխանում է Սուննային և Մարգարեին (Խ.Ա.Ռ.Ն), որպես Նրա շնորհի վկայություն: Այս երկու հզորությունը չեն կարող կատարելության հասնել, առանց Նրա օժանդակության: Ուստի, նա կարիք ունի ճշմարիտ Ուղղու ուղղորդության, որով Ալլահը ուղղորդում է Իր ընկերներին:⁷⁰

Գիտակցելուց հետո, որ ճշմարիտ Կրոնը հանդիսանում է հոգու տարբեր ուժերի Աստվածային օժանդակություն, մենք պետք է նաև տեղյակ լինենք, որ կրոնը հանդիսանում է հասարակության պաշտպանիչ վահան: Պատճառը այն է, որ մարդկային կյանքը չի կարող լավ լինել, առանց ընդհանուր աջակցության և որ այդ աջակցությունը չի կարող տեղի ունենալ առանց համակարգի, որը կարգավորում է մարդկային հարաբերությունները, սահմանում նրանց պարտավորությունները և իրենց իրավունքների երաշխիքը: Այս համակարգը կարիք ունի

⁷⁰ Ալ-Ֆաուաիդ 18,19

գսպման և սահմանափակող հեղինակության, որը կարող է կանխել հոգին այդ համակարգի ոտնահարումից, խրախուսել ներկայացնել այն, ինչպես նաև երաշխավորել հարմարությունը և կանխել մարդուն պղծել այն: Այդ դեպքում, ո՞րն է այդ ուժը:

Երկրի երեսին գոյություն չունի որևէ ուժ, ինչը կարող է ընտրել հավատքի ուժը կամ նույնիսկ դրան մոտ մի բան, որը երաշխավորում է հարգանքը մեծերի նկատմամբ, հասարակական հարակցությունը, համակարգի կայունությունը և հարմարավետության և հասարակության խաղաղության ներդաշնակությունը:

Հիմնական պատճառ է հանդիսանում այն, որ ի տարբերություն այլ կենդանի էակների, մարդու բոլոր կամավոր շարժումները և գործողությունները հսկում է անլսելի և անտեսանելի մի տարր: Այդ տարրը հանդիսանում է հավատքը, որը գտնում է հոգին և մաքրում ամենը: Ուստի, մարդուն միշտ հսկում է ճշմարիտ կամ կեղծ հավատքը: Եթե նրա հավատքը ճշմարիտ է, ապա ամեն ինչ նրա մեջ ճիշտ կլինի, սակայն, եթե նրա հավատքը կոռուպացված է, ապա ամենը կլինի այդպիսին:

Հավատքը հանդիսանում է մարդու բնական դիտորդը և ըստ նշումների, լինում է երկու տեսակ:

-Հավատքը որպես բարոյական գերազանցության, մարդկային արժանապատվության և այլ գաղափարների արժանիքի ներքո, որոնք բարձր գաղափարախոսության մարդիկ կամաչեն ոտնահարել, նույնիսկ, եթե նրանք զերծ լինեն արտաքին հետևանքներից և նյութական փոխհատուցումից:

-Հավատք Ալլահին, Թող Փառք լինի Նրան- և փաստ, որ Նա հանդիսանում է գաղտնիքների Ամենատեսը և տեղյակ է ամենին, Ում Պատվիրաններից և արգելքներից ուժ է ստանում Իսլամական Օրենքը և Ում դիմաց զգայարանները առատորեն զգում են որոշ չափի վիրավորանք Նրա սիրուց դուրս, կամ Նրա վախից կամ էլ երկուսից էլ միասին: Անկասկած այս տեսակի հավատքը հանդիսանում է մարդկանց մտքերը իշխելու մի ուժ:

Այն նաև ուժ է դիմադրելու կրքերի տարափին և զգացմունքների անհետևողականությանը և թողնում է արագ ազդեցություն մարդկանց մտքի և նրանց ղեկավարների վրա:

Ըստ այդմ, կրոնը հանդիսանում է մարդկանց հարաբերությունների հաստատման լավագույն երաշխիքը, որը հիմնված է արդարության անաչառության վրա, որն էլ իր հերթին անհրաժեշտություն է յուրաքանչյուր հասարակության համար: Ուստի, զարմանալի չէ, որ մարդկային հասարակության մեջ կրոնը գրավում է անհատի մարմնի կենտրոնական դիրքը:⁷¹

Եթե սա ընդհանուր առմամբ հանդիսանում է կրոնի դիրքը, ապա ինչ մենք տեսնում ենք ժամանակակից աշխարհում, կրոնների և դավանանքների բազմազանություն է, որտեղ յուրաքանչյուր խումբ ուրախ է իր իսկ հավատքով և համառորեն պահում է այն –այդ դեպքում ո՞րն է ճշմարիտ կրոնը, որը կարող է հասնել մարդկային մտքի փափագին: Ո՞րն է հանդիսանում ճշմարիտ Կրոնի ընդհանուր չափանիշը:

⁷¹ Տե՛ս. Ադ-դիին էջ.98,102

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿՐՈՆԻ ՃԱՆԱԶՄԱՆ ԶԱՓԱՆԻՇԸ

Դավանանքի յուրաքանչյուր կողմնակից հավատք է ընծայում, որ իր դավանանքը ճշմարիտ է, իսկ կրոնի բոլոր հետևորդները հավատք են ընծայում, որ իրենց կրոնը կատարյալ և ամենաճիշտ ուղղին է: Երբ դուք հարց եք ուղղում կրոնների կողմնակիցներին կամ հետևորդներին մարդակերտ դավանանքների իրենց հավատքի ապացույցի համար, նրանք վիճում են, որ իրենց հայրերին են գտել այդ հավատքի մեջ և ուղղակի հետևում են նրանց ուղղուն: Այնուհետ, նրանք հղումներ և պատմություններ են կապում, որի փոխանցման շղթաները հնչեղ չեն և որի տեքստերը զերծ չեն մեղքերից և արատներից: Նրանք կախված են միայն ժառանգական գրքերից, որոնց հեղինակները, դպիրները և նույնիսկ իրենց բնօրինակ լեզուները և աղբյուրները անհայտ են: Դրանք ուղղակի խառը պատմություններ են, որոնք միացվել, չափազանցվել և ժառանգվել են սերնդից սերունդ, առանց որևէ փոխանցողների աղբյուրների և տեքստերի որոշիչ գիտական ստուգումների:

Այս անհայտ գրքերը, հղումները և կույր կրկնօրինակությունները չեն կարող լինել կրոնների կամ հավատքների վկայություններ: Կամ, արդյո՞ք հնարավոր է, որ այս բոլոր խարդախ կրոնները և մարդակերտ դավանանքները ճշմարիտ են կամ կեղծ:

Հնարավոր չէ որ այս բոլոր կրոնները լինեն ճիշտ, քանի որ ճշմարտությունը միայն մեկն է և այն չի կարող լինել բազմաթիվ: Անհնար է, որ այս բոլոր խարդախ կրոնները և մարդակերտ հավատքները լինեն Ալլահից և ուստի ճշմարիտ: Այնուհետ, քանի որ գոյություն ունեն բազմաթիվ կրոններ, իսկ ճշմարիտը մեկը, ապա դրանցից ո՞րն է հանդիսանում այն: Ուստի, պետք է լինի մի չափանիշ, որը կարող է տարբերակել ճշմարիտը կեղծից: Եթե մենք գտնում ենք, որ այս բոլոր չափանիշները համապատասխանում են կրոնին, գիտակցում ենք, որ այն հանդիսանում է ճշմարիտ կրոն և երբ այս բոլորը չափանիշները

կամ մեկը պակասում է որևէ կրոնի մեջ, ապա գիտակցում ենք, որ այն հանդիսանում է կեղծ:

Ճշմարիտ և կեղծ կրոնները տարանջատող չափանիշները հետևյալն են, Առաջին. Կրոնը պետք է լինի Ալլահից, որը հայտնել է հրեշտակը Նրա մարգարեներին, որպեսզի այն տարածի մարդկությանը: Քանի որ ճշմարիտ կրոնը Ալլահից է և Նա է, Ով հատուցում է Իր ստրուկներին և ըստ այն կրոնի, որը Նա հայտնել է, տանում է Հարության Օրվա հաշվին: Նա ասաց.

إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالنَّبِيِّينَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَوْحَيْنَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَعِيسَى وَأَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ وَآتَيْنَا دَاوُدَ زَبُورًا

"Իրոք, Մենք ուղարկել ենք քեզ (օվ Մուհամմեդ Խ.Ա.Ո.Ն) հայտնություն, ինչպես Մենք հայտնություն ենք ուղարկել Նոյին և նրան հաջորդող Մարգարեներին; Մենք նաև հայտնություն ենք ուղարկել Իբրահիմին (Աբրահամին), Իսմաիլին, (Իսմայելին), Իսհակին (Իսահակին), Յակուբին, (Հակոբին) և Ալ-Ասբաթի Յակուբին, (Հակոբի տասներկու որդիներին), Իսային (Հիսուսին), Այուբին (Յոբին), Յունուսին (Հովհաննեսին), Հարունին (Ահարոնին) և Սուլեյմանին (Մողոմոնին), իսկ Դաուդին (Դավիթին) Մենք տվել ենք Ջարուր (Սաղմոսներ):"⁷²

Նա, փառք լինի Նրան, նաև ասաց.

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ إِنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ

"Եվ Մենք ուղարկել ենք քեզ նախորդող Մարգարեներին (օվ Մուհամմեդ Խ.Ա.Ո.Ն) հայտնությամբ (ասելով). Լե իլահա իլլա Անա (ոչ ոք չունի երկրպագության իրավունք բացառությամբ Ինձ (Ալլահի)), այսպիսով երկրպագեք Ինձ (Միայն և ոչ ոքի):"⁷³

Ըստ վերոհիշյալ տարբերակների և չափանիշների, յուրաքանչյուր կրոն, որը արարել է մարդը և վերագրել իրեն, այլ ոչ թե Ալլահին, հստակորեն կեղծ կրոն է:

⁷² Ան-Նիսաս 4:163

⁷³ Ալ-Անբիյաս 21:25

ԵՐԿՐՈՐԴ. Կրոնը պետք է կոչի երկրպագել միայն Ալլահին; պետք է արգելի Շըրկը (յուրաքանչյուր տեսակի բազմաստվածություն) և ամենը, ինչ կարող է առաջնորդել դրան: Քանի որ Ալլահի Եզակիության կոչը հանդիսանում էր Մարգարեների և Առաքյալների հիմնական ուղերձը: Յուրքանչյուր Առաքյալ ասել է իր ժողովրդին.

اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ

"Երկրպագեք Ալլահին, Դուք չունեք այլ իլլահ (Աստված), բացառությամբ Նրա: (Լա իլահա իլլալլահ. Ոչ ոք չունի երկրպագության իրավունք, բացառությամբ Ալլահի):"⁷⁴

ԵՐԿՐՈՐԴ. Ամենը անհրաժեշտ է համաձայնեցնել այն սկզբունքների հետ, որին կոչել են բոլոր Մարգարեները իրենց ժողովուրդներին, ըստ որի նրանք պետք է երկրպագեն միայն Ալլահին և խուսափեն բազմաստվածությունից, ծնողների անհնազանդությունից, անարդար սպանությունից և այլ անբարո բաներից, որոնք թաքնված են, թե ակնհայտ: Ալլահն ասաց.

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ

"Եվ, Մենք չենք ուղարկել որևէ Մարգարե մինչ քեզ (օվ Մուհամմեդ Խ.Ա.Ո.Ն.) և Մենք հայտնել ենք նրան(ասելով). Լա իլահա իլլա Անա (ոչ ոք չունի երկրպագության իրավունք, բացառությամբ Ինձ(Ալլահի)) այսպիսով, երկրպագեք Ինձ (Միայն և ոչ ոքի):"⁷⁵

Նա նաև ասաց.

قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبِّيَ عَلَيْكُمْ أَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَلَا تَقْتُلُوا
 أَوْلَادَكُمْ مِنْ إِمْلَاقٍ مَحْنُ نَزْرُؤِكُمْ وَإِيَّاهُمْ وَلَا تَقْرُبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَّنَ وَلَا
 تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ذَلِكُمْ وَصَّاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

⁷⁴ Ալ-Արաաֆ 7:73

⁷⁵ Ալ 21:25

"Ասա (օվ Մուհամմեդ Խ.Ա.Ո.Ն) "Եկեք, ես կընթերցեմ այն, ինչ ձեր Տերը արգելել է ձեզ. Ոչինչ մի կապեք Ինձ հետ երկրպագության մեջ, եղեք բարի և պարտական ձեր ծնողներին, մի սպանեք ձեր զավակներին ելնելով աղքատությունից – Մենք սնունդ ենք մատակարարում ձեզ և նրանց; մի մոտեցեք Ալ-Ֆաուահիշ (ամոթալի մեղքերին, անօրինական սեռական հարաբերություններին, լինի ակնհայտ, թե գաղտնի և մի սպանեք որևէ մեկին, ում արգելել է Ալլահը, բացառությամբ արդար պատճառի, ըստ Իսլամական օրենքի): Այս Նա պատվիրել է ձեզ, որպեսզի դուք հասկանաք:"¹⁷⁶

Նաև Նա ասաց.

وَأَسْأَلُ مَنْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا أَجَعَلْنَا مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ آلِهَةً يُعْبَدُونَ

"Եվ հարցրու (օվ Մուհամմեդ Խ.Ա.Ո.Ն) նրանց, Մեր Մարգարեներին, ում Մենք ուղարկել ենք մինչ քեզ. "Արդյո՞ք մենք երբևէ նշել ենք ալիհա (աստվածներ) երկրպագության համար բացառությամբ Ամենափառաճեղի (Ալլահի):"¹⁷⁷

ՉՈՐՐՈՐԴ. Չպետք է ինքնահակասություն լինի պատվիրել որևէ բան և հակասել այն մյուսով: Այն նաև չպետք է արգելի որևէ բան և այնուհետ թույլատրի այն, ինչը նման է դրան, առանց որևէ պատճառի կամ արգելի որևէ բան մինևույն խմբին և թույլատրի մյուսներին: Ալլահն ասաց.

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانِ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا

"Արդյո՞ք նրանք այնուհետ ուշադիր չեն քննարկի Ղուրանը: Եթե այն լիներ մեկ այլ մեկից, այլ ոչ թե Ալլահից, նրանք անշուշտ այնտեղ կգտնեին բազմաթիվ հակասություններ:"¹⁷⁸

ՀԻՆԳԵՐՐՈՐԴ. Կրոնը պետք է ներառի այն, ինչը կարող պահպանել մարդկանց, իրենց հավատքը, պատիվը, ունեցվածքը, կյանքը և սերունդները պատվիրանների,

⁷⁶ Ալ-Անսամ 6:151

⁷⁷ Ազ-Ձուփիուֆ 43:45

⁷⁸ Ան-Նիսաս 4:82

արգելքների, խոչընդոտների և բարոյականության միջոցով, քանի որ այն պատվիրում է պաշտպանել այդ հինգ ընդհանուր գործոնները:

ՎԵՅԵՐՐՈՐԴ. Այն պետք է ծառայի ինչպես գրասրտություն մարդկանց և փրկի իրենց իսկ անարդարություններից և այն անարդարությունները, որոնք նրանք գործել են ընդդեմ միմյանց ոտնահարելով մյուսների իրավունքները և ընդհանուր հարմարությունները կամ մոլորեցրել թույլերին ուժեղի ձեռքերով: Ալլահը ասաց, երբ բացատրեց այն գրասրտությունը, որը տվել է Մովսեսին, այսինքն թորան.

وَلَمَّا سَكَتَ عَنْ مُوسَى الْغَضَبُ أَخَذَ الْأَلْوَابَ وَفِي نُسُخَتِهَا هُدًى وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْتَهِبُونَ

"Եվ, երբ Մուսայի (Մովսեսի) գայրույթը մեղմացավ, նա վերցրեց Տախտակները, իսկ նրանց մակագրության մեջ ուղղորդություն էր և գրասրտություն նրանց համար, ովքեր վախենում էին իրենց Տիրոջից:"⁷⁹

Նա նա մեզ ասաց տեղեկացնելով Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) մասին.

قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَلِنَجْعَلَهُ آيَةً لِلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِنَّا وَكَانَ أَمْرًا مَقْضِيًّا

"Եվ, Մենք ցանկություն ունենք նրան նշել, որպես նշան մարդկության համար և գրասրտություն Մեր կողմից:"⁸⁰

Նա ասաց Մարգարե Մաալիհի մասին.

قَالَ يَا قَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيْتَةٍ مِّن رَّبِّي وَآتَانِي مِنْهُ رَحْمَةً فَمَنْ يَنْصُرُنِي مِنَ اللَّهِ إِنْ عَصَيْتُهُ فَمَا تَزِيدُونَنِي غَيْرَ تَخْسِيرٍ

""Նա ասաց. "Օվ իմ ժողովուրդ, Ասացեք ինձ, եթե Ես ունեմ ակնհայտ ապացույց իմ Տիրոջից և ինձ եկել է Գրասրտություն (Մարգարեություն) Նրանից, այդ դեպքում, ո՞վ է կարող օգնել ինձ Ալլահից, եթե Ես չհնազանդվեյի Նրան:""⁸¹

⁷⁹ Ալ-Արաաֆ 7:154

⁸⁰ Մարիամ 19:21

⁸¹ Հուդ 11:63

Ղուրանի մասին Նա ասաց.

وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا

"Եվ Մենք ուղարկեցինք Ղուրանը, որը հանդիսանում է դարման և գթասրտություն նրանց համար, ովքեր հավատք են ընծայում (Իսլամական Միաստվածությանը և այդպես են գործում):"⁸²

ՅՈԹԵՐԸՈՐԸ. Այն պետք է հանգեցնի Ալլահի Օրենքի ուղղորդությանը և այդ իսկ օրենքի միջոցով ուսուցանի մարդուն Ալլահի մտադրությունը: Այն նաև պետք է մարդուն պատմի իր ծագումը և վերջնական հանգրվանը: Ալլահին ասաց Թորայի մասին.

إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ يَّحْكُمُ بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ أَسْلَمُوا لِلَّذِينَ هَادُوا وَالرَّبَّانِيُّونَ
وَالْأَحْبَارُ بِمَا اسْتُحْفِظُوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَكَانُوا عَلَيْهِ شُهَدَاءَ فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ وَاخْشَوْنِي وَلَا تَشْتَرُوا
بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ

"Իրոք, Մենք ուղարկել են Թաուրաթ (Թորահ) Մուսային (Մովսեսին), այնտեղ կար ուղղորդություն և լույս:"⁸³

Հիսուսին տրված Գրքի (Ինջիլի), Ավետարանի մասին Նա ասաց.

وَقَفَّيْنَا عَلَى آثَارِهِم بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَأَنبِئَاهُ الْإِنجِيلَ فِيهِ هُدًى
وَنُورٌ وَمُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ

"Եվ Մենք տվեցինք նրան Ինջիլ (Ավետարան), որտեղ կար ուղղորդություն և լույս էր:"⁸⁴

Ղուրանի մասին Նա ասաց.

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ

"Այդ Նա է, Ով ուղարկել է Իր Մարգարեին (Մուհամմեդին Խ.Ա.Ո.Ն) ուղղորդությամբ և ճշմարտության կրոնով (Իսլամով):"⁸⁵

⁸² Ալ-Իսրաա 17:82

⁸³ Ալ-Մաաիդահ 5:44

⁸⁴ Ալ-Մաաիդահ 5:46

Իրական կրոնը այն է, որը ներառում է Ալլահի Օրենքի ուղղորդությունը, տալիս է մտքի խաղաղություն և հանգստություն, պաշտպանում ամեն տեսակի զրպարտությունից, պատասխանում բոլոր հարցերին և լուծում յուրաքանչյուր խնդիր:

ՈՒԹԵՐՈՐՈՐԴ. Այն պետք է կոչի առաքինի գծերի և արարքների, ինչպիսիք են ճշմարտացիությունը, ազնվությունը, համեստությունը, առաքինությունը և մեծահոգությունը: Այն նաև պետք է արգելի վատ վարքը, ինչպիսիք են անհնազանդությունը ծնողներին, անմեղ հոգիների սպանությունը, ամեն տեսակի անբարոյականությունը, սուտը, անարդարությունը, հարձակոդականությունը, ժլատությունը և մեղքը:

ԻՆՆԵՐՈՐԴ. Այն պետք է ուրախություն պագնի նրանց, ովքեր հավատք են ընծայել: Ալլահն ասաց.

طه * مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَىٰ

"Տա-Հա: Մենք չենք ուղարկել Ղուրանը քեզ (օվ Մուհամմեդ Ի.Ա.Ո.Ն) որպեսզի վիշտ պատճառենք:"⁸⁶

Այն պետք է ներդաշնակ լինի ճշմարիտ բնույթին: Ալլահն ասաց.

"Որ (Իսլամական Միաստվածությունը) հանդիսանում է մի բնույթ, ըստ որի Ալլահը արարել է մարդկությունը:"⁸⁷

Այն պետք է ներդաշնակ լինի խիստ պատճառաբանությամբ, որովհետև Ալլահը պատվիրել է ճշմարիտ կրոն և արարել է խիստ պատճառաբանություն: Ուստի հնարավոր չէ, որ Ալլահի Օրենքը և Ալլահի արարածը հակասեն միմյանց:

ՏԱՍՆԵՐՈՐՈՐԴ. Այն պետք է առաջնորդի ճշմարտության, զգուշացնի կեղծիքը, մարդկանց հեռու պահի սխալից և առաջնորդի ճշմարիտ Ուղղու, որտեղ գոյություն չունի ոչ մի

⁸⁵ Աթ-Թաուբահ 9:33

⁸⁶ Տասաա 20:1-2

⁸⁷ Առ-Ռում 30:30

աղավաղում: Ալլահը խոսում է ջինների մասին, որ երբ նրանք լսեցին Ղուրանի ընթերցանությունը, նրանցից ոմանք ասացին.

قَالُوا يَا قَوْمَنَا إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا أُنزِلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَى مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَى طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ

""Նրանք ասացին. "Օվ մեր ժողովուրդ. Իրոք մենք լսել ենք մի Գիրք (այս Ղուրանը), որը եկել է Մուսայից (Մովսեսից) հետո, հաստատելով այն, ինչ նախորդել է. Այն առաջնորդել է ճշմարտության և ճշմարիտ Ուղղու (այսինքն Իսլամի):"⁸⁸

Այն չի կոչի մի բանի, որը կարող է տառապանք բերել մարդկանց, քանի որ Ղուրանի մեջ Ալլահն ասաց.

طه * مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَى

"Տա-Հա: Մենք չենք ուղարկել Ղուրանը քեզ (օվ Մուհամմեդ Խ.Ա.Ո.Ն) որպեսզի վիշտ պատճառենք:"⁸⁹

Ճշմարիտ կրոնը չպետք է մարդկանց պարտադրի այն, ինչը կարող է կործանման պատճառ դառնալ: Ալլահն ասաց.

وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا

"Եվ մի սպանեք ինքներդ ձեզ (ոչ էլ միմյանց): Իրոք, Ալլահը Ամենագթասիրտն է ձեր նկատմամբ:"⁹⁰

Այն չի դնում որևէ տարբերություն իր կողմնակիցների միջև, հիմնվելով ռասսայի, գույնի կամ տոհմի վրա: Ալլահն ասաց.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ

"Օվ մարդկություն, Մենք արարել ենք ձեզ արական և իգական սեռից և դարձրել ենք ձեզ ազգեր և ցեղեր, որպեսզի դուք ճանաչեք միմյանց: Իրոք, ձեզանից ամենապատվելին Ալլահի

⁸⁸ Ալ-Ահքաաֆ 46:30

⁸⁹ Տա-Հա 20:1-2

⁹⁰ Ան-Նիսաա 4:29

հետ նա, է (հավատացյալներից), ով ունի Աթ-Թաքուա (այսինքն նա Մութաքուններից մեկն է, բարեպաշտ. տես տարբերակ 2:2) Իրոք Ալլահը Ամենագետ, Ամենից տեղյակ է:"⁹¹

Ուստի, հայտնի չափանիշը, որը մարդկանց գերակայություն է տալիս ճշմարիտ կրոնի, հանդիսանում է բարեպաշտությունը:

Ճշմարիտ և կեղծ կրոնների տարբերակող չափանիշներից նշումից և Ղուրանի ապացույցների հղումից և Ալլահի ուղարկած Մարգարեներից հետո, պատեհ է նշել նաև կրոնի տեսակները:

⁹¹ Ալ-Հուջուրասաթ 49:13

ԿՐՈՆՆԵՐԻ ՏԵՍԱԿՆԵՐԸ

Մարդկությունը բաժանվում է, քանի դեռ իրենց հավատքը առնչվում է երկու կարգի հետ.

Գոյություն ունեն մարդիկ, ովքեր ունեն Գիրք, որը հայտնվել է նրանց, օրինակ Հրեաները, Քրիստոնյաները և Մահմեդականները: Ինչ վերաբերվում է Հրեաներին և Քրիստոնյաներին, Գրքերը, որոնք հայտնվել են նրանց Մարգարեներին, կորել են, որպես իրենց սոցիալական արդյունք: Իրենց Գրքերի մեջ նրանք մարդկանց աստվածներ են համարել հավասարեցնելով Ալլահին և երկար ժամանակ է անցել նրանց և այդ Գրքերի ծանոթության միջև: Այսպիսով նրանց քահանաները գրառել են գրքեր, որոնք հայտարարել են Ալլահից, մինչդեռ դրանք հանդիսացել են ստախոսների և մոլազարների աղավաղում և ենթադրություն:

Ինչ վերաբերում է Մահմեդականների Գրքին, Փառահեղ Ղուրանին, ապա այն հանդիսանում է վերջին հայտնված Աստվածային Գիրքը, որը ամենաամուր և հաստատունն է: Ալլահը ինքն է երաշխավորել այդ գրքի ներկայացումը և չի պատվիրել դա մարդկությանը: Նա ասաց.

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ

"Իրոք, Մենք, այդ Մենք ենք, Ով ուղարկել է Դիքը (այսինքն Ղուրան) և անշուշտ Մենք կպահպանենք այդ (կոռուպցիայից):"⁹²

Ուստի, Ղուրանը պահպանվել է մարդկանց սրտերում և Գրքի մեջ, քանի որ այն հանդիսանում է վերջին Գիրքը, որը Ալլահը երաշխավորել է ինչպես մարդկության ուղղորդություն: Նա այն դարձրել է ապացույց ընդդեմ նրանց, մինչ Վերջին Ժամը և որոշել է դրա հարատևությունը: Նա այն նախատեսում է յուրաքանչյուր տարիքի համար, ովքեր կհետևեն սահմաններին

⁹² Ալ-Հիջր 15:9

և խոսքին, կգործեն ըստ օրենքի և հավատք կընծայեն: Այս Գրքի հետագա բացատրությունը կարող էք գտնել հաջորդող հատվածների մեջ:

Գոյություն ունեն կրոնական կողմնակիցների մեկ այլ խումբ, ովքեր չունեն ոչ մի հայտնված Գիրք Ալլահից, նույնիսկ, անկախ նրանից, որ ունեն ժառանգված գիրք, որը վերագրել են կրոնի հիմնադրին, օրինակ Հինդուսականները, Մագհանսիականները, Բուդդայականները, Կոնֆուցիուսականները և Արաբները մինչ Մուհամմեդը:

Գոյություն չունի ոչ մի ժողովուրդ, որը չունի գիտելիք և չի կրում գործողություններ, որտեղ հաջողության են հասնում նրանց աշխարհիկ հետաքրքրությունները: Մա այն ընդհանուր գիտելիքն է, որը Ալլահը շնորհել է յուրաքանչյուր մարդ արարածին, նույնիսկ կենդանիներին, քանի որ կենդանուն նույնպես ուղղորդել են, որպեսզի նա հասնի իր այն շահերին, ինչպիսիք են սնունդը և ըմպելիքը և կասեցնի այն, ինչը վնաս է: Ալլահը դրա մեջ արարել է սեր նախորդների և հակակրանք վերջիններիս համար: Նա ասաց.

سَبَّحَ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى * الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّى * وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى

"Փառք լինի ձեր Տիրոջ Անունը, Ամենաբարձրյալի, Ով արարել է (ամենը) և այնուհետ համաչափել այն: Եվ, Ով մտածել է (նախահրամաններ ամենի համար, նույնիսկ լինել օրհնված, թե անիծված); այնուհետ ուղղորդված, (այսինքն ցույց տալ մարդկությանը իրավունքը, ինչպես նաև սխալ ուղղին և ուղղորդել է կենդանիներին արոտավայր):"⁹³

Նաև Նա ասաց տեղեկացնելով այն, թե ինչ ասաց Մարգարե Մուսան (Մովսեսը) Փարավոնին.

قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَى كُلَّ شَيْءٍ حَلْقَهُ ثُمَّ هَدَى

⁹³ Ալ-Ալաա 87:1-3

"Մեր Տերը Նա է, Ով յուրաքանչյուր բանի տվել է իր ձևը և բնույթը, այնուհետ ուղղորդել այն։"⁹⁴

Ալլահը նաև մեզ տեղեկացրեց Մարգարե (Իբրահիմի) Աբրահամի մասին, թե նա ասաց Իր Տիրոջը.

الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ

"Ով արարել է ինձ և Նա է, Ով ուղղորդեց ինձ։"⁹⁵

Յուրաքանչյուր ողջամիտ մարդու, ով ունի նվազագույն անդրադարձը և մտածելու ունակությունը, հայտնի է, որ կրոնների կողմնակիցները ավելի լավ են գիտությունների և առաքինի արարքների մեջ, քան նրանք ուվքեր չունեն որևէ կրոն: Ուստի, ոչ մի լավ արարք չենք կարող գտնել ոչ մահմեդականների հետ, ուվքեր այլ կրոնների կողմնակիցներ են, բացառությամբ ինչ ունեն մահմեդականները, որն էլ առավել լավ և կատարյալ է, այսպիսով, կրոնների կողմնակիցները ունեն այն, ինչը չունեն մյուսները: Քանի որ գիտությունները և արարքները լինում են երկու տեսակի.

Առաջին. Որին կարելի է հասնել ի շնորհիվ բանականության և պատճառաբանության, ինչպես աստղագիտությունը, բժշկական գիտությունը և այլ մասնագիտությունները: Չնայած կրոնների և աթեիստների կողմնակիցները հավասար են այս ամենի մեջ, կրոնի կողմնակիցները ավելի լավ են: Ինչ վերաբերվում է այն բաներին, որոնք չեն կարող հայտնի լինել սոսկ գիտությամբ, ինչպիսիք են աստվածաբանությունը և կրոնական գիտությունները, ապա դրանք հանդիսանում են կրոնների հետևորդների իրավասությունը: Նմանատիպ գիտելիքների մեջ են մտնում այնպիսի գիտելիքները, որոնք կարելի է ապացուցել տրամաբանական վկայություններով: Մարգարեները ուղղորդել են մարդկանց դեպի տրամաբանական վկայությունների

⁹⁴ Տաս-Հաս 20:50

⁹⁵ Աշ-ուարաա 26:78, Տես . Ալ-Ջաուաթ Աս-Սահիի 4, էջ.97

ապացույցները, որոնք էլ հանդիսանում են և տրամաբանական և օրինական:

Երկրորդ. Բաներ, որոնք չեն կարող հայտնի լինել առանց տեղեկության, որոնք տվել են Մարգարեները: Նմանատիպ գիտելիքը և արարքները հասանելի չեն մարդկային պատճառաբանությամբ, ինչպես գիտելիքը Ալլահի, Նրա Անունների և Ածականների մասին, երանության, որը գոյություն ունի Հետագա կյանքում նրանց համար, ովքեր հնազանդվում են Ալլահին և պատիժը նրանց համար, ովքեր չեն հնազանդվում Նրան, Նրա հրամանների բացատրությունները և նախորդ Առաքյալների և նրանց ժողովուրդների մասին տեղեկությունները և այլն:⁹⁶

⁹⁶ Տե՛ս.Մաջմու Ֆաթաուաա Շեյխուլ Իսլամ4 էջ. 210-211

ԱՌԿԱ ԿՐՈՆՆԵՐԻ ԻՐԱՎԻՃԱԿՆԵՐԸ

Մեծ կրոնները, իրենց հին գրքերը և հնագույն օրենքները դարձել են մակերեսային և խարդախ մարդկանց հեշտ որս, փարիսեցիների ծաղրի առարկա և արյունոտ դեպքերի թիրախ և այն աստիճանի մեծ թշնամանք, որ կորցրել են իրենց ոգին և ձևը: Եթե իրենց առաջին կողմնակիցները և առաքյալները հարություն առնեն, նրանք անշուշտ կմերժեին նրանց և կհայտարարեին, որ չեն ճանաչում նրանց:

Այսօր, Հուդդայականությունը դարձել է ծեսերի և սովորույթների մի խումբ, զուրկ կյանքի ոգուց: Դրանից բացի, այն հանդիսանում է ռասայական կրոնական սեփականություն որոշակի ռասայի համար և աշխարհին ոչ մի ուղերձ չի կրում, ոչ էլ որևէ առաքելություն մարդկանց կամ գթասարտություն մարդկությանը:

Այս կրոնը ենթարկվել է չարչարանքի իր հիմնական դավանանքի մեջ, որն էլ հանդիսանում է այլ կրոնների և ժողովուրդների նշանաբանը: Եվ այն հանդիսանում էր առաքինի կրոն, քանի որ միաստվածության կրոն էր, որի Մարգարեներ Իբրահիմը, Աբրահամը և Յակոբը Հակոբը պատվիրել են իրենց զավակներին հետևել: Հրեաները բազմաթիվ գաղափարներ են որդեգրել կոռուսպացված ժողովուրդների հավատքներից, որոնց հետ նրանք կիսել են հարևանությունը կամ գտնվել են հպատակության տակ: Նրանք նաև որդեգրել են այդ ժողովուրդների բազմաթիվ հեթանոս սովորույթներ կամ ավանդույթներ: Անաչառ Հրեա պատմաբանները հաստատել են այդ: Հրեական Հանրագիտարանի մեջ մենք կարող ենք ընթերցել այն, ինչը մոտավորապես նշանակում է.

"Մարգարենների զայրույթը պատկերների երկրպագության նկատմամբ նշում է, որ կուռքերի երկրպագությունը և կեղծ աստվածները սողոսկել են Իսրայելցիների սրտերը և որ նրանք ընդունել են բազմաստված և կասկածելի հավատքները:

Թալմուժը նաև վկայում է այն փաստը, որ հեթանոսությունը առանձնահատուկ գրավչություն ունի Հրեաների համար:⁹⁷

Բարելի Թալմուժը⁹⁸-որը Հրեաները ծայրահեղորեն սրբացնում և գերադասում են Թորայից, լայնորեն շրջանառության մեջ է գտնվում Վեցերբորդ Դարի Հրեաների մեջ և որը ներառում է իրենց մանկամտության բազմաթիվ տարօրինակ դրսևորումներ, անհեթեթ խոսքեր, որոնք վերաբերում են Ալլահի նկատմամբ անբարտապան վերաբերմունքին, անտեսելով իրականությունը և խաղարկելով կրոնը և մարդկային բանականությունը – ցույց տալով այն չափը, որքան մտավոր ր կրոնապես այլասերվել է այդ ժամանակի Հրեական համայնքը:⁹⁹

Ինչ վերաբերում է Քրիստոնեությանը, ապա վաղ ժամանակներից այն ենթարկվել է ծայրահեղականների, տգետների և հեթանոսների և իրենց Քրիստոնյաներ կոչող Հռոմեացիների հեթանոսության աղավաղումների:¹⁰⁰

Այս բոլոր աղավաղումները, շեղումները և հեթանոսությունը դարձել են մի կույտ, որը թաղել է Քրիստոսի բոլոր ուսմունքները և միաստվածության լույսը, իսկ Ալլահի անկեղծ պաշտանմունքը թաքցրել են այս ամպերի ետևում:

⁹⁷ Տես Հրեական Հանրագիտարանը հատոր XXL էջ.568-569

⁹⁸ "Թալմուժ" բառը նշանակում է "Կրոնի և բարոյական ուսմունքների Հրեական գիրք:" Այն հանդիսանում է իրենց գրքի նշումների և մեկնաբանությունների հավաքածու, "Միշնա" որը նշանակում է "օրենք", ըստ տարբեր սերունդների Հրեա գիտնականների:

⁹⁹ Տեղեկություն, ընթերցեք "Ալ-Յահուդ ալլաա Հասաբ ալ-Թալմուժ" դոկ. Ռոհլանգը և նրա թարգմանությունը ֆրանսերենից արաբերեն "Ալ-քանգուլ մարսուդ ֆի քաուիդիթ – թալմուժ" աշխատություն, հեղինակ Յուսեֆ Հաննա Նասրուլլահ:

Մանրամասների համար ընթերցեք "Ալ-ջաուաբ ա-Սահիիի լիման բադդալա դեենալ – մասիիի" հեղինակ Շեյխուլ Իսլամ Իբն Թայմիյահ "Բզհաար Ալ-Հակ" հեղինակ Ռահմաթուլլահ Ալ-Հինդիի և "Թուհֆաթուլ Արիիբ ֆիի ոաադ 'ալլաա Լբբաադ Աս-Սալիիբ" հեղինակ Աբդուլլահ Աթ-Թուրքուման, ով հանդիսանում է քրիստոնյա կրոնափոխ:

¹⁰⁰ Տես. "Կրոնի և Գիտության Պայքարը" էջ.40-41 հայտնի եվրոպացի հեղինակ Դրափեր. Նշեք. Թարգմանիչը տեղյակ չէ այս գրքի փաստացի վերնագիրը իր բնօրինակով ոչ էլ հեղինակի ձիշտ արտասանությունը, որովհետև երկուսն էլ թարգմանվել և վերարտադրվել են արաբերեն լեզվից:

Քրիստոնյա գրողը խոսում է այն աստիճանի մասին, որին երրորդությունը հասել է Քրիստոնեական հասարակության մեջ, սկսած Քրիստոսի ժամանակներից և հաջորդող Չորրորդ Դարից.

"Այն հավատքը, որ մեկ Աստված բաղկացած է երեք տարբեր աստվածային գլուխներից, սողոսկել է Քրիստոնյա աշխարհի ներքին կյանքը և մտքերը, քանի որ չորրորդ դարի վերջին քառորդը դարձել է պաշտոնապես ճանաչված դավանանք, Քրիստոնեության բոլոր մասերում մինչ այժմ: Նույնպես, Երրորդության զարգացումը և գաղտնիքը չի հայտնվել մինչ մեր դարի տասնիններորդ դարի վերջին կեսը:"¹⁰¹

Ժամանակակից Քրիստոնյա պատմաբանը¹⁰² իր "Քրիստոնեության Պատմությունը Ժամանակակից Գիտության Լույսի Ներքո" գրքի մեջ քննարկում է Քրիստոնյա հասարակության մեջ առկա հեթանոս տեսքի բազմաթիվ ձևերը և կերպարները և Քրիստոնյաների բազմազանությունը ընդունելու կրոնական ծեսերը, սովորույթները և կրոնների ու ժողովուրդների հեթանոս հերոսները, որոնք հանդիսանում են հնագույն կռապաշտության ընդօրինակություն, հիացմունք կամ սգիտություն: Նա ասաց.

"Հեթանոսությունը ավարտվել է, սակայն լիակատար չի վերացել: Հակառակը, այն սողոսկել է սրտերը և Քրիստոնեության անունից և նրա քողի ներքո հանդուրժողականորեն, ամենը դարձրել է թույլատրելի: Նրանք, ովքեր հեռացել են իրենց աստվածներից և հերոսներից, վերցրել են իրենց նահատակներից մեկին և տվել են նախկին աստվածների տիտղոսները, այնուհետ նրանց անվանումներով արձաններ կերտել: Ահա այսպես հեթանոսությունը և կռապաշտությունը փոխադրվել են տեղական նահատակներին: Այդ դարի ավարտին, նահատակների և սրբերի երկրպագությունը տարածվել է ամբողջ Քրիստոնեության մեջ և

¹⁰¹ Տես Նոր Կաթոլիկ Հանրագիտարան, Սուրբ Երրորդություն հատոր 14 էջ.295

¹⁰² Պատվելի Ջեյմս Հյուսթոն Բաքսթերը, Քրիստոնեության Պատմությունը Ժամանակակից Գիտության Լույսի Ներքո" Գլազգո 1929, էջ.407

ձևավորել է նոր դավանանք, որը ուսուցանում է սրբերը աստվածային հատկանիշները: Ուստի, այս սրբերը և սուրբ մարդիկ դառնում են Աստծո և մարդու միջնորդը: Հեթանոս տոներին նրանք տվել են նոր անուններ, մինչ այն պահը, երբ Մ.Թ. 400 թվականին հնագույն հեթանոս Արևի տոնախմբությունը վերածվեց Ծննդյան Տոների:"

Ինչ վերաբերում է Միգիականներին, ապա նրանք հնագույն ժամանակներից հայտնի են բնական երևույթների երկրպագությամբ: Առանձնահատուկ տեղ էր գրավում կրակը: Հետագայում նրանք դարձել են կրակի երկրպագության կողմնակիցը և կառուցել են այնքան շատ ատյաններ և տաճարներ, որ կրակի ատյանները տարածվել են իրենց երկրի տարբեր հատվածներում, ուստի մնացած այլ կրոնները և հավատքները անհայտացել են, թողնելով միայն կրակապաշտությունը և արևի սրբությունը: Ըստ նրանց, կրոնը դարձել է սոսկ ծեսեր և սովորույթներ, որոնք կիրառում են որոշակի վայրերում:¹⁰³

Դանիացի հեղինակը, ով գրեց "Իրանը Մասանյանների իշխանության օրոք" գիրքը, նրանց կրոնական ղեկավարներին և գործողությունները նկարագրում է հետևյալ կերպ. "Այդ պաշտոնական անձիք օրվա ընթացքում պետք է չորս անգամ պետք է երկրպագեին կրակը: Ի լրացում, նրանք նաև երկրպագում էին լուսինը, կրակը և ջուրը: Նրանք ունեին մի հրաման, ըստ որի չպետք է թույլ տային, որ կրակը հանգչի կամ, որ կրակը և ջուրը հանդիպեն միմյանց, կամ թողնեն մետաղը հալչի, որովհետև նրանք երկրպագում էին նաև մետաղը:"¹⁰⁴

Այս մագիականները կիրառում էին երկակիություն ամբողջ ժամանակ, և որն էլ դառնում է նրանց նշանաբանը: Նրանք հավատք էին ընծայում երկու աստվածների, լուսի և բարիքի

¹⁰³ Ընթերցեք 'Մասանյանների Իրանը' գիրքը, որի հեղինակն է Կոպենհագենի Համալսարանի արևելագիտության բաժնի պրոֆեսոր, և Իրանի պատմության մասնագետը: Տես նաև "Իրանի Պատմությունը" հեղ. Շահին Մաքարեուս:

¹⁰⁴ Իրանը Մասանյանների Օրոք էջ.155

աստծուն, ում կոչում էին "ահուր մագդա" կամ "Յագդան" իսկ մյուս աստվածը հանդիսանում էր չարիքի և խավարի աստվածը, որին նրանք կոչում էին "ահուր ման:" Նրանց միջև շարունակաբար տեղի էին ունենում պատերազմներ և հակամարտություններ:¹⁰⁵

Ինչ վերաբերում է Բուդդայականությանը, մի կրոնի, որը տարածված է Հնդկաստանում և Միջին Ասիայում, ապա այն հանդիսանում է հեթանոսություն, որի կողմնակիցները իրենց հետ կրում են կուռքերը, որտեղ էլ որ լինեն: Նրանք տաճարներ են կառուցում են այդ կուռքերի համար և հիմնում են "Բուդդայի" արձաններ, որտեղ էլ որ լինեն կամ բնակվեն:¹⁰⁶

Ինչ վերաբերում է Բրահմայականությանը, որը հանդիսանում է Հնդկաստանի կրոնը, ապա այն հայտնի է իր բազմաթիվ աստվածություններով: Նրանց հեթանոսությունը իր գագաթնակետին է հասել Մ.թ վեցերորդ դարում, երբ նրանց աստվածների թիվը հասավ 330 միլիոնի:¹⁰⁷ Ըստ Բրահմայականության, ամեն ինչ հիանալի է և ամեն ինչ օգտակար է և աստվածային երկրպագության համար: Այդ դարի ընթացքում, կուռքեր պատրաստելը դարձել է շահեկան և բազմաթիվ կուռք պատրաստողներ քանդակել են բազմաթիվ նմանատիպ կուռքեր տարբեր կերպարներով:

Հինդու գրող Ս.Վ Վիդյան, իր "Միջնադարյան Հինդու Պատմությունը" գրքի մեջ խոսելով Արքա Հարաշի մասին (606-648 թթ), որը հանդիսանում էր Արաբիայում Իսլամի տարածման հետևորդների դարաշրջանը, գրառեց.

"Հինդուիզմը և Բուդդայականությունը երկուսն էլ հավասարապես հանդիսանում են հեթանոս կրոններ, սակայն

¹⁰⁵ "Իրանը Մասանյանների Օրոք" էջ.155

¹⁰⁶ Տես "Հնագույն Հնդկաստանը" հեղինակ Այշուրա Թոբա, Հայդարաբադի Համալսարանի Հիդու Քաղաքականության պրոֆեսոր, ինչպես նաև "Հնդկաստանի Հայտնագործությունը" հեղինակ Ջավահա լալ ներու, Հնդկաստանի նախկին վարչապետը էջ. 202

¹⁰⁷ Տես "Հնագույն Հնդկաստանը" հեղինակ Ռ. Դիթ 3/287 և "Տարածված Հինդուիզմը:" հեղինակ Լ.Ս.Ս.Օ Մալլե էջ.6-7

Բուդդայականությունը կարող է գերազանցել Հինդուիզմին: Բուդդայականության հիմք է ծառայում ցանկացած Տիրոջ մերժումը, սակայն այն աստիճանաբար որդեգրել է Բուդդային, իր հիմնադրին որպես հզոր աստվածություն: Ավելի ուշ այն ավելացրեց այլ աստվածություններ, ինչպիսիք են Բոդհիսթավարը: Հեթանոսությունը Հնդկաստանում հասնում է այն աստիճան, որ որոշ արևելյան լեզուների մեջ Բուդդայի անունը դառնում է կուռքերի կամ արձանի հոմանիշը: "Անկասկած հեթանոսությունը տարածում է գտել ժամանակակից աշխարհում: Ամբողջ աշխարհը սկսած Ատլանտիկ ծովից մինչ Խաղաղ օվկիանոս, խորապես ընկղմվել է հեթանոսության մեջ: Ստացվում է, որ Քրիստոնեությունը, Մեմական կրոնները և Բուդդայականությունը մրցակցում են փառաբանության և կուռքերի սրբացման մեջ, ինչպես մրցակից ձիեր:¹⁰⁸

Մեկ այլ հինդուս իր "Գերիշխող Հինդուիզմը" գրքի մեջ ասաց, որ կուռքերի պատրաստման արվեստը դեռ չի ավարտվել, այլ փոքր կուռքերը շարունակեցին մեծ քանակությամբ և յուրաքանչյուր պատմական ժամանակաշրջան միանալ գոյություն ունեցող "աստվածությունների համալիրին", այնպես, որ դարձել են անհամար և անթիվ աստվածների մի կծիկ:¹⁰⁹

Սա հանդիսանում է աշխարհի կրոնների իրավիճակը: Ինչ վերաբերում է քաղաքակիրթ երկրներին, որտեղ հաստատվել են հզոր կառավարություններ, որտեղ բարգավաճել են բազմաթիվ գիտությունները, որոնք էլ իրենց հերթին հանդիսացել են քաղաքակրթության, արդյունաբերության և արվեստների հիմնաքարը: Այս երկրները դարձել են անկրոն երկրներ, երկրներ, որոնք կորցրել են իրենց ծագումը և հզորությունը, որտեղ գոյություն չունեն ճշմարիտ բարեփոխիչներ և ուսուցիչներ, որտեղ հրապարակայնորեն հայտարարել են աթեիզմը, ամեն տեսակի մեծաքանակ կոռուպցիան, փոփոխվել

¹⁰⁸ Մ.Վ. Վիդյա. Միջնադարյան Հինդու պատմությունը Հատոր 1 Փուն 1921

¹⁰⁹ Տես "Աս-Սիրիթաթուն –Նաբաուիյահ" հեղինակ Աբիլ Հասան Ան-Նադուի էջ.19-28

է բոլոր տեսակի չափանիշները և ինքն իրեն մարդը դարձել է անարժեք: Այդ իսկ պատճառով տեղի են ունենում բազմաթիվ ինքնասպանություններ, ընտանեկան կապերի խզում, հասարակական կապերի պառակտություն, հիվանդների այցելություն հոգեբանական կլինիկաներ, ինչպես նաև կախարդական խաբեբաների շուկայի հաստատում:

Նմանատիպ այսպես կոչված քաղաքակիրթ ազգերի մեջ, անհատը փորձում է ամեն տեսակի հաճելի բան և հետևում է մտացածին և հայտնագործած դավանանքի, փնտրելով բավարարել հոգու պահանջը, որպեսզի զգա երջանկություն և մտքի խաղաղություն: Սակայն, այս բոլոր հաճույքները և դավանանքները, տեսությունները ձախողվել են նպատակին հասնելու և նա այս հոգեբանական զազրելիությամբ և հոգևոր տանջքանով շարունակում է այնքան ժամանակ, մինչև հարաբերություններ է հաստատում իր Արարիչի հետ և երկրպագում Նրան այնպես, ինչպես Նա կարող է գոհանալ և որով Նա ուղարկել է Իր Մարգարեներին: Նկարագրելով այն անհատի դրությունը, ով հեռանում է իր Տիրոջից և փնտրում է ուղղորդություն մյուսներից և ոչ թե Նրանից, Ալլահն ասում է.

وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى

"Եվ նա, ով հեռանում է Իմ Հիշեցումից (այսինքն ոչ հավատք է ընծայում Ղուրանին, ոչ էլ գործում է ըստ ուսմունքների), իրոք նրա համար նախատեսված է ծանր կյանք և Հարության Օրը Մենք նրան հարություն կտանք կույր վիճակում:"¹¹⁰

Ալլահը, փառք լինի Նրան մեզ նաև տեղեկացրեց նաև հավատացյալի կյանքի և այս աշխարհի երջանկության մասին, երբ Նա ասաց.

¹¹⁰ Suwi-Zuwi 20:124

الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ

"Նրանք են, ովքեր հավատք են ընծայում (Ալլահի եզակիությանը և երկրպագում են միայն Նրան) և չեն շփոթում իրենց հավատքը Ջուլումի հետ (սխալի այսինքն երկրպագում են այլ աստվածներ քացի Ալլահից), (միայն) նրանց համար գոյություն ունի ապահովություն և նրանց ուղղորդել են:"¹¹¹

Նա, Ամենաբարձրյալը նաև ասաց.

وَأَمَّا الَّذِينَ سَعَدُوا فَفِي الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ عَظَاءٌ
عَيْرٌ مَّجْدُونٍ

"Ինչ վերաբերում է նրանց, ովքեր օրհնյալ են, նրանք կլինեն Դրախտում, բնակվելով այնտեղ ամբողջ ժամանակ, երբ երկինքները և երկիրը հանդուրժում են, բացառությամբ ձեր Տիրոջ ցանկության, պարզև առանց ավարտի:"¹¹²

Եթե մենք դիմենք ճշմարիտ կրոնի և բոլոր այս կրոնների չափանիշներին- բացառությամբ իսլամի, մենք կարող ենք տեսնել, որ առկա է որոշակի պակասություն:

Բոլոր կրոնների մեջ պակասում է Միաստվածությունը: Քանի որ նրանց կողմնակիցները Ալլահի երկրպագության մեջ վերագրում են այլ աստվածներ, ի լրացում այն փաստի, որ այս կրոնները չեն ապահովում մարդկանց մի օրենքով, որը կարող է ընդունելի լինել ամեն ուր և ամեն ժամանակաշրջան և պաշտպանել նրանց, նրանց կյանքը, հավատքը, պատիվը, զավակները և ունեցվածքը: Այս կրոնները չեն ուղղորդում մարդկանց Ալլահի այն Օրենքին, որին Նա պատվիրում է հետևել, ոչ էլ տալիս է իր կողմնակիցներին մտքի խաղաղություն և երջանկություն, որն էլ հանդիսանում է իրենց բնորոշ հակասությունների արդյունքը:

¹¹¹ Ալ-Անամ 6:82

¹¹² Շուր 11:108

Ինչ վերաբերում է իսլամին, հետագա գլուխներից պարզ կդառնա, որ այն հանդիսանում է Ալլահի ճշմարիտ կրոնը, որով Նա գոհ է և որը ընտրել է մարդկության համար:

Ավարտելով հատվածը պատեհ է սահմանել մարգարեության իմաստը և մարդկության կարիքը, ինչպես նաև բացատրել Մարգարեների առաքելության հիմքերը և Իսլամի ուղերձի հավերժ և վերջին իրականությունը:

ՄԱՐԳԱՐԵՈՒԹՅԱՆ ԻՄԱՍՏԸ

Լավագույն բանը, որը անհատը պետք է իմանա իր կյանքի ընթացքում հանդիսանում է գիտելիքը իր Տիրոջ մասին, Ով արարել է նրան ոչնչից և շնորհել է Իր օրհնանքը: Եվ մեծագույն նպատակը, որի համար Ալլահը արարել է, հանդիսանում է միայն Նրա երկրպագությունը:

Սակայն ինչպե՞ս է կարող պատշաճ կերպով գիտակցել իր Տիրոջը: Ո՞րոնք են նրա պարտավորությունները և պարտականությունները: Ինչպե՞ս պետք է նա երկրպագի իր Տիրոջը:

Անհատը կարող է գտնել նրան, թե ով կարող է աջակցել իրեն կյանքի անկայությունների ընթացքում, մատակարարել իր կարիքները, հիվանդության ժամանակ դեղօրայք տալ, օգնել տուն կառուցել և այլն, սակայն հասարակ մարդկանց մեջ նա չի կարող գտնել մեկին, ով կարող է ստիպել նրան գիտակցել իր Տիրոջը և բացատրել, թե ինչպես երկրպագել Նրան: Պատճառը այն է, որ մարդկային բանականությունը չի կարող անկախ կերպով տեղյակ լինել, թե ինչ մտադրություն ունի Ալլահը, նա չի կարող նույնիսկ ընկալել իր ընկերոջ մտադրությունը, մինչ նա չի արտահայտում այդ: Այդ դեպքում, ինչպե՞ս է կարող ընկալել, թե ինչ նկատի ունի Ալլահը: Խնդիրը նաև կայանում է նրանում, որ այն սահմանափակված է Մարգարեների և Առաքյալների համար, ում Ալլահը ընտրել է, որպեսզի նրանք տարածեն ուղերձը և նրանց, ովքեր հաջորդել են նրանց, ճշմարիտ առաջնորդներին և Առաքյալների ժառանգներին, ովքեր հետևում են իրենց ուղղուն, օգնում են տարածել ուղերձը: Մարդ արարածը չի կարող անմիջապես Ալլահից հայտնություն ստանալ, քանի որ դա վեր է նրա գիտակցությունից: Ալլահն ասաց.

وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَكْلِمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا فَيُوحِيَ بِأُذُنِهِ مَا يَشَاءُ
إِنَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

"Ոչ մի մարդ արարածի տրված չէ, որ Ալլահը խոսի նրա հետ, քանի դեռ այն չի հանդիսանում հայտնություն, կամ քող, կամ որպեսզի Նա Մարգարե ուղարկի հայտնելու, թե ինչ է Նա ցանկանում Իր հեռացումով: Իրոք, Նա Ամենաբարձրյալ, Ամենախմաստունն է:"¹¹³

Ուստի, պետք միջնորդություն և պատվիրակ լինի, ով կարող է տարածել Ալլահի օրենքը Իր ստրուկներին: Այդ միջնորդները և պատվիրակները հանդիսանում են Մարգարեները և Առաքյալները: Հրեշտակները կրում են ուղերձը Մարգարեին, իսկ Մարգարեն իր հերթին տարածում է այն մարդկանց: Հրեշտակները չեն կրում ուղերձը անմիջապես մարդկանց, քանի որ հրեշտակների աշխարհը բնականորեն տարբերվում է մարդկային աշխարհից: Ալլահն ասաց.

اللَّهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا وَمِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ

"Ալլահը Մարգարեներ է ընտրել հրեշտակների և մարդկանց մեջ:"¹¹⁴

Ալլահի Իմաստությունը պահանջում է, որ Մարգարեները գան այն ազգից, ում նրանց պետք է ուղարկեն, այնպես, որ նրանք ի վիճակի լինեն ընկալել նրանց ի շնորհիվ միևնույն լեզվի: Եթե մարդկության Մարգարեն հրեշտակ լիներ, ապա նրանք չվիճակի չէին լինի դեմ դիմաց կանգնել նրանց, կամ ուսուցանել նրանցից: Ամենաբարձրյալ Ալլահն ասաց.

وَقَالُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ وَوَلَوْ أَنْزَلْنَا مَلَكَ لَقُضِيَ الْأَمْرُ ثُمَّ لَا يُنظَرُونَ

"Եվ նրանք ասացին. "Ինչու՞ չպետք է հրեշտակ իջնի:" Եթե Մենք հրեշտակ ուղարկենք, խնդիրը անմիջապես կդատվի և նրանց չի շնորհվի ոչ մի հետաձգում: Եվ եթե Մենք հրեշտակ

¹¹³ Ա₂-Շուրաա 42:51

¹¹⁴ Ա₁-Հաջջ 22:75

կարգենք նրան, Մենք անշուշտ նրան մարդ կդարձնենք և Մենք անշուշտ կշփոթեցնենք նրանց, այն բանում, ինչի մեջ նրանք արդեն շփոթված են (այսինքն Մարգարե Մուհամմեդի Խ.Ա.Ո.Ն ուղերձի մեջ):¹¹⁵

Նա նաև ասաց.

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا إِنَّهُمْ لَيَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَيَمْشُونَ فِي الْأَسْوَاقِ وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً أَتَصْبِرُونَ وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا * وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْنَا الْمَلَائِكَةُ أَوْ نَرَى رَبَّنَا لَقَدِ اسْتَكْبَرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ وَعَتَوْا عُتْوًا كَبِيرًا

"Եվ Մենք ուղարկել ենք (որպես Մեր Մարգարեներ) քեզանից առաջ (օվ Մուհամմեդ Խ.Ա.Ո.Ն) անհատներ, ում Մենք ոգեշնչել ենք (որպեսզի քարոզեն և հրավիրեն մարդկանց Ալլահի Եզակիությանը):¹¹⁶

Նաև Նա ասաց.

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُوحي إِلَيْهِمْ

"Եվ Մենք ուղարկել ենք Մարգարե այդ մարդկանց լեզվի իմացությամբ, որպեսզի նա ի վիճակի լինի պարզաբանել նրանց Ուղերձը:¹¹⁷

Այս Մարգարեները և Առաքյալները ունեցել են կատարյալ և լիարժեք պատճառ, հստակ բնույթ, խոսքերի և արարքների ճշմարտացիություն և անկեղծություն, որպեսզի տարածեն այն, ինչը նրանց վստահել է: Նրանք նաև ունեցել են Աստվածային անվարակեղություն այն ամենից, ինչը կարող է աղոտել մարդկային վարքը և ֆիզիկական տեսիլքը, որը գերծ է ամենից, ինչը զարշեղի է տեսարաններին և զազրելի մարդկային ճաշակին:¹¹⁸ Ալլահը անբիծ է դարձրել նրանց իրենց անհատականությամբ և վարքով: Նրանք ամենակատարյալ են

¹¹⁵ Ալ-Մնամ 6:8-9

¹¹⁶ An-Nahl 16:43

¹¹⁷ Իբրահիմ 14:4

¹¹⁸ Տես. Լաուաամիուլ անուաար ալ բահիյյահ հատոր 2 էջ.265 և "Ալ-Իսլամ" հեղինակ Ահմեդ Շալաբի էջ.114

վարքով, անբիծը հոգով և ամենից առաքինին: Ալլահը համակցել է նրանց մեջ լավ վարքը և հոյակապ վարվելաձևը, ինչպես Նա համակցել է նրանց մեջ խորիմաստությունը, գիտելիքը և վեհանձնությունը, առաքինությունը, արիությունը և արդարությունը: Այս հատկանիշներով նրանք տարբերվում էին մյուսներից: Ինչպես մեզ տեղեկացնում է Ալլահի Գիրքը, Մարգարե Սալիհի ժողովուրդը ասացին նրան.

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا بِلِسَانٍ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ فَيُضِلَّ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ

""Նրանք ասացին. "Օվ Սալիհ, Դու մեր մեջ ես ինչպես բարի հույսի կերպար (և մենք ցանկություն ունենք, որ դու դառնաս մեր ղեկավարը, մինչ նորությունը, որը դու բերել ես, որ մենք թողնենք մեր աստվածներին և երկրպագենք քո Աստծուն Միայն Ալլահին): Արդյո՞ք դու (այժմ) արգելում ես մեզ երկրպագել այն, ինչը երկրպագել են մեր հայրերը:"""¹¹⁹

Նաև Նա մեզ տեղեկացրեց այն մասին, թե ինչ է նրան ասել Մարգարե Շուայբի ժողովուրդը.

قَالُوا يَا شُعَيْبُ أَصَلَاتِكَ تَأْمُرُكَ أَنْ تَتْرَكَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا أَوْ أَنْ تَفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ إِنَّكَ لَأَنْتَ
الْحَلِيمُ الرَّشِيدُ

""Նրանք ասացին. "Օվ Շուայբ, Արդյո՞ք քո Սալաթը (աղոթքը) պատվիրում է մեզ, որ մենք դադարենք այն, ինչը երկրպագել են մեր հայրերը կամ որ դադարենք անել այն, ինչը սիրում ենք անել մեր ունեցվածքի հետ: Իրոք, դու համբերատար, ճշմարտացի ես:" (Նրանք ասացին այս սարկազմով):""¹²⁰

Ալլահի Մարգարե Մուհամմեդը (Խ.Ա.Ռ.Ն) նույնպես, իր ժողովրդի մեջ հայտնի էր որպես "Ալ-Ամին" (վստահելի), նույնիսկ մինչ հայտնությունը: Նրան նկարագրելով Տերը ասում է.

¹¹⁹ Շուդ 11:62

¹²⁰ Շուդ 11:87

وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ

"Եվ, իրոք, դու (Մուհամմեդ Խ.Ա.Ո.Ն) հանդիսանում ես բնավորության բարձրագույն չափանիշ։"¹²¹

Ուստի, Մարգարեները և Առաքյալները հանդիսանում են Ալլահի արարածներից լավագույնները: Նա ընտրեց նրանց, որպեսզի կրեն Իր Ուղերձը և տարածեն մարդկությանը.

اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ

"Ալլահը լավագույն կերպով տեղյակ է, թե ում տա Իր Ուղերձը։"¹²²

Ալլահն ասաց.

إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ إِبْرَاهِيمَ وَآلَ عِمْرَانَ عَلَى الْعَالَمِينَ

"Ալլահը ընտրեց Ադամին, (Նուհին), Նոյին, Իբրահիմի (Աբրահամի) ընտանիքը և Իմրանի ընտանիքը վեր իրենց (Ժամանակի) 'Ալամին (մարդկությունից և ջիներից)։"¹²³

Այս Մարգարեները և Առաքյալները – անկախ Ալլահի նկարագրած վեհ հատկանիշների և գերազանց արարքների, ըստ որի նրանք հայտնի էին – հանդիսանում էին մարդ արարածներ, ովքեր մյուսների պես տառապանք են կրել, նրանք տառապել են սովից և հիվանդությունից, քնել, սնվել, ամուսնացել և մահացել են: Դիմելով Մարգարե Մուհամմեդին Ալլահն ասաց.

إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ

"Իրոք, դու (օվ Մուհամմեդ Խ.Ա.Ո.Ն) կմահանաս և իրոք, նրանք (նույնպես) կմահանան։"¹²⁴

Ալլահը նաև ասաց.

¹²¹ Ալ-Քալամ 68:4

¹²² Ալ-Անամ 6:124

¹²³ Աալ-Իմրան 3:33

¹²⁴ Ազ-Չումար 39:30

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ أَزْوَاجًا وَذُرِّيَّةً وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ
لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ

"Եվ, իրոք Մենք ուղարկել ենք Մարգարեներ քեզանից առաջ (օվ Մուհամմեդ) և օվել ենք նրանց կանայք և զավակներ։"¹²⁵

Նրանք նույնիսկ ենթարկվել են հետապնդումների, նրանցից շատերին սպանել կամ վտարել են իրենց տներից: Դիմելով Մարգարե Մուհամմեդին Ալլահն ասաց.

وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرٌ
الْمَاكِرِينَ

"Եվ (հիշիր) երբ անհավատները դավ են նյութել քո դեմ (օվ Մուհամմեդ Խ.Ա.Ռ.Ն) որպեսզի ձերբակալեն քեզ, կամ սպանեն, կամ վտարեն քեզ (քո տանից այսինքն Մեքքայից), նրանք դավ էին նյութում և Ալլանը նույնպես դավ էր նյութում և Ալլահը հանդիսանում է Լավագույնը, ով դավ է նյութում։"¹²⁶

Սակայն նրանց էր պատկանում ավարտը, այս աշխարհիկ և Հետագա կյանքի հաղթանակը և իշխանությունը: Ալլահն ասաց.

وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ

"Ալլահը կօգնի նրանց, ովքեր օգնում են (հանուն) Իրեն։"¹²⁷

Նույնպես Նա ասաց.

كَتَبَ اللَّهُ لأَعْلِينَ أَنَا وَرُسُلِي إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ

""Ալլահը որոշել է. "Իրոք Ես եմ և Իմ Մարգարեները, ովքեր պետք է հաղթանակեն:" Իրոք, Ալլահը Ամենահզոր և Ամենակարողն է։"¹²⁸

¹²⁵ Առ-Ռադ 13:38

¹²⁶ Ալ-Անֆալ 8:30

¹²⁷ Ալ-Հաջջ 22:40

¹²⁸ Ալ-Մուջադիլահ 58:21

ՄԱՐԳԱՐԵՈՒԹՅԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐԸ

Չնայած Մարգարեությունը հանդիսանում է մի միջոց, ըստ որի կարելի է ձեռք բերել բոլոր ամենաառաքինի գիտելիքները և իրականացնել լավագույն ու ամենապատվելի արարքները, այն նաև Ալլահի գթասրտությունն է, որ Նա նշաններ է տվել Մարգարեներին, ըստ որի նրանց կարելի է ճանաչել և ըստ որի նրանք անհատական են: Չնայած յուրաքանչյուրը այդ անհատներից, կարող է հայտարարել, որ ունի ուղերձ և որոշ նշաններ և պայմաններ, որը կարող է նշել ճշմարտացիությունը, եթե նա իհարկե ճշմարիտ է, կամ հակառակը, ապացուցել որ նա ստախոս է: Նշանները բազմազան են, որոնցից կարևորները հետևյալն են.

1. Մարգարեն պետք է կոչ անի երկրպագել միայն Ալլահին և թողնել այլ աստվածների երկրպագությունը: Քանի որ այս նպատակով է Ալլահը արարել մարդուն:

2. Մարգարեն պետք է մարդկանց կոչի հավատք ընծայել իրեն և իրագործել իր ուղերձը: Ալլահը պատվիրում է Իր մարգարեյին, Մուհամմեդին (Խ.Ա.Ո.Ն) ասել.

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

"Օվ մարդկություն: Իրոք, Ինձ ուղարկել են ձեզ բոլորիդ համար, ինչպես Ալլահի Մարգարե:"¹²⁹

3. Ալլահը պետք է նրան աջակցի մարգարեության բազմազան նշաններով: Այդ նշաններից են տարբերակները, որոնք Մարգարե Մուհամմեդը (Խ.Ա.Ո.Ն) բերել է Ալլահից և որոնք նրա ժողովուրդը չէին կարող ընդունել կամ ներկայացնել: Մեկ այլ օրինակ է Մարգարե Մովսեսի նշանը, երբ նրա գավազանը վերածվեց օձի, Մարգարե Իսայի (Հիսուսի) նշանը, ով Ալլահի

¹²⁹ Ալ-Արաաֆ 7:158

թույլտվությամբ բժշկեց կույրին և բորոտին և Մուհամմեդի (Խ.Ա.Ո.Ն) նշանը, որն էլ հանդիսանում էր Փառահեղ Ղուրանը, անկախ այն փաստի, որ նա անուսում էր, ով չէր կարող ոչ կարդալ, ոչ էլ գրել:

Այս նշանների մեջ առկա է պարզ և ակնհայտ ճշմարտությունը, որը Առաքյալները և Մարգարեները բերել են և որը նրանց հակառակորդները չէին կարող մերժել կամ հերքել: Հակառակը, նրանք տեղյակ էին, որ Մարգարեների բերածը ճշմարտություն էր, որին հնարավոր չէ հակառակվել:

Նշանների մեջ են նաև կատարյալ պայմանները, գեղեցիկ գծերը և վեհանձն վարքը, ըստ որի Ալլահը տարբերակում է Մարգարեներին:

4. Նրա ուղերձը պետք է սկզբունքայնորեն համաձայնեցվի այն հիմքերի հետ, որին կոչ են արել Մարգարեները և Առաքյալները:¹³⁰

5. Նա չպետք է կոչ անի մարդկանց երկրպագել իրեն կամ որևէ գործողություն իրագործել: Չպետք է նաև կոչ անի փառաբանել իր ցեղը կամ տոհմը: Ալլահը պատվիրում է Մարգարե Մուհամմեդին (Խ.Ա.Ո.Ն) ասել իր ժողովրդին.

قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ إِنَّمَا أَنبِئُ بِمَا يُوحَىٰ إِلَيَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ

"Ասա. Ես չեմ ասել ձեզ, որ ինձ հետ է Ալլահի գանձը, կամ, որ ես տեղյակ եմ անտեսանելիին, ոչ էլ ես ասում եմ ձեզ, որ ես հրեշտակ եմ: Սակայն, ես հետևում է նրան, ինչը հայտնվել է ինձ:"¹³¹

6. Նա չպետք է վարձրատրություն պահանջի իր ուղերձի համար: Տեղեկացնելով Իր Մարգարեներ Նոյի, Հուդի, Մալիհի, Լութի և

¹³⁰ Տես Մաջմու Ֆաթաուա Իբն Թալիխյահ հատոր 4 էջ.212-213

¹³¹ Ալ-Աննամ 6:50

Շուհայրի մասին, Ալլահն ասաց որ նրանք հաղորդեն իրենց ժողովրդին.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ

"Ես ձեզանից չեմ պահանջում որևէ պարգև դրա (Իսլամական Միաստվածության Ուղերձի) համար; իմ պարգևը միայն 'Ալլահին' (մարդկության, ջինի և այլ գոյության) Տիրոջից է:"¹³²

Մարգարե Մուհամմեդը (Խ.Ա.Ո.Ն) ասաց իր ժողովրդին.

قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ

""Ասա (օվ Մուհամմեդ Խ.Ա.Ո.Ն) "Ոչ մի պարգև ես չեմ պահանջում ձեզանից սրա (Ղուրան) համար, ոչ էլ հանդիսանում եմ Մուխաբալիֆուն (նրանք, ովքեր ձևացնում և կեղծում են այն, ինչը գոյություն չունի):"¹³³

Բազմաթիվ են այն մարգարեները և առաքյալները, ովքեր օժտված են մարգարեության նմանատիպ հատկանիշներով և նշաններով:

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ أُعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ

""Եվ, իրոք Մենք ուղարկել ենք յուրաքանչյուր Ումմայի (համայնքի, ազգի) Մարգարե, ով հայտնել է. "Երկրպագեք (Միայն) Ալլահին և խուսափեք, (կամ հեռու մնացեք) Թաղութից (բոլոր կեղծ աստվածություններից, այսինքն մի երկրպագեք Թաղութի, բացառությամբ Ալլահի):"¹³⁴

Այս Մարգարեները երջանկություն են բերել մարդկությանը; պատմությունը գրառել է նրանց պատմությունները և իրենց կրոնի հրամանները անմիջապես փոխանցել են, որ նրանք ճշմարիտ և արդար են: Նմանապես, շարունակաբար հաղորդել

¹³² Ա₂-Շուարա 26:109,127,145,164,180

¹³³ Մաադ 38:86

¹³⁴ Ան-Նահլ 16:36

են Ալլահի շնորհած հաղթանակը, և թշնամիների կործանումը, ինչպես ջրհեղեղը և Նոյի ժողովրդի կործանումը, Փարավոնի խորտակումը, Լուծի ժողովրդի պատիժը և թշնամիների դեմ Մուհամմեդի հաղթանակը (Ի.Ա.Ո.Ն) և իր կրոնի տարածումը: Ով տեղյակ է այս ամենին, տեղյակ է նաև, որ նրանք բարիք և ուղղորդություն են բերել մարդկությանը, որ ուղղորդել են նրանց այն ամենին, ինչը օգուտ է և զգուշացրել են ընդդեմ վնասի: Նրանցից առաջինը հանդիսանում էր Ադամը, իսկ վերջինը Մուհամմեդը (Ի.Ա.Ո.Ն):

ՄԱՐԳԱՐԵՆԵՐԻ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԱՐԴԿՈՒԹՅԱՆԸ

Առաքյալները հանդիսանում են Ալլահի Մարգարեները Իր ստրուկներին, նրանք տարածում են Նրա պատվիրանները, երանություն և բարիք են ավետում, որը Ալլահը պատրաստել է նրանց համար, եթե նրանք հնազանդվեն Նրա Պատվիրաններին, զգուշացնում ընդդեմ հավերժ պատժի, եթե նրանք չհնազանդվեն և պատմում է նրանց նախորդ ժողովուրդների պատմությունները և այս աշխարհում տեղի ունեցող պատիժը և տանջանքը, որովհետև նրանք չեն հնազանդվել իրենց Տիրոջ պատվիրաններին:

Այս Աստվածային Պատվիրանները և արգելքները չեն կարող հայտնի դառնալ ինքնաբերաբար, միայն մարդկային հիմնավորմամբ, այս իսկ պատճառով Ալլահը սահմանել և տվել է պատվիրաններ և արգելքներ, որպես մարդկության պարզ և նրանց շահերի պաշտպան: Քանի որ մարդիկ սովորություն ունեն հնազանդվել իրենց ցանկություններին, ուստի ոտնահարում են արգելվածը, հարձակվում են այլ մարդկանց վրա և յուրացնում նրանց իրավունքները: Շնորհիվ ծայրահեղ իմաստության, Ալլահը Մարգարեներ ուղարկեց մարդկության միջից, հիմա և հետո, ով կհիշեցնի նրանց Ալլահի պատվիրանների մասին, կզգուշացնի ընդդեմ անհնազանդության, կընթերցել նկատողությունները և կպատմի նրանց անցյալ սերունդների պատմությունները: Որովհետև, երբ առկա են հոյակապ պատմություններ և գաղափարներ, որոնք արթնացնում են հոգեբանությունը, հիմնավորման իմաստը ընդգրկում է այդ, աճեցնում է գիտելիքը և ճիշտ ընկալում: Որքան շատ է մարդը լսում, այնքան շատ է նա մտորում, որքան շատ է նա մտորում, այնքան շատ է անդրադառնում, որքան շատ է անդրադառնում, այնքան շատ է ընկալում և որքան շատ է նա ընկալում, այքան շատ է գործում: Այսպիսով, մարգարեներ

ուղարկելը անխուսափելի է և նրանց համար գոյություն չունի ոչ մի այլընտրանք, եթե հաստատվի ճշմարտությունը:¹³⁵

Շեյխուլ Իսլամ Իբն Թայմիյահն ¹³⁶ասաց. "Աստվածային Ուղերձը անհրաժեշտ է մարդու բարեփոխման համար այս աշխարհիկ կյանքում և վերջին հանգրվանում: Քանի որ նա չի կարող հանգիստ լինել Հետագա կյանքում, եթե չհետևի ուղերձին: Առանց ուղերձի նա հաջողություն չի ունենա նաև աշխարհիկ կյանքում: Ուստի, նա պետք է հետևի Ալլահի օրենքին, քանի որ նա բնակվում է երկու շարժումների միջև. շարժում, ըստ որի նա փնտրում է այն, ինչը շահեկան է և մյուսը, ըստ որի նա կանխում է այն, ինչը վնաս է: Ալլահի Օրենքը հանդիսանում է այն լույսը, ինչը ցույց է տալիս շահը և վնասը: Հենց սա էլ հանդիսանում է Ալլահի լույսը երկրի վրա, Նրա արդարությունը Իր ստրուկներին և Նրա ամրոցը, որը ապահովություն է տալիս նրան, ով մուտք է գործում: Ալլահի Օրենքը չի հանդիսանում ֆիզիկական վնասի և շահի տարբերակումը, քանի որ նույնիսկ կենդանիները ի վիճակի են տարբերակել: Ավանակը, կամ ուղտը կարող են տարբերակել ավազը և գարին: Անհրաժեշտ է տարբերակել արարքները, որոնք կարող են վնաս պատճառել աշխարհիկ և Հետագա կյանքում և արարքներ, որոնք կարող են օգտակար լինել այս և Հետագա աշխարհներում: Հավատքի օգտակարությունը համահավասար են Ալլահի եզակիության հավատքին, արդարությանը, առաքինությանը, բարությանը, ազնվությանը, բարեպաշտությանը, արիությանը, գիտելիքին, հաստատակամությանը, վայելելով ամենը, ինչ բարիք է, արգելելով ամենը, ինչ չարիք է: Անհրաժեշտ է նաև բարի լինել ազգականների ու բարեկամների նկատմամբ, պարտական ծնողներին, բարի հարևանների նկատմամբ, ինչպես նաև լրացնել պարտավորությունները, հանուն Ալլահի մաքրել բոլոր արարքները, վստահել Նրան, խնդրել Նրա օգնությունը,

¹³⁵ Ալլամ Ան-Նուուվի հեղինակ Ալեե Իբն Մուհամմեդ Ալ-Մաուարդի էջ.33

¹³⁶ Նա հանդիսանում է Ահմեդ Իբն Աբդուլ Հալիմը, ով հայտնի է Իբն Թայմիյահ անվամբ: Նա ծնվել է 661 թվականին Հիջրայի և կնքել է մահկանացուն 728 թվականին հիջրայի: Նա հանդիսանում է մեծ Իսլամական Գիտնական և շատ արժեքավոր գրքերի հեղինակ:

գոհանալ Նրա նախաորոշումներով, հնազանդվել Նրա կրոնին, հավատք ընծայում նրան և Նրա Մարգարեներին և նրանց խոսքերին և գործել այլ արարքներ, որոնք շահեկան են մարդու համար այս և Հետագա աշխարհներում: Ի հակառակ ընկած է զագրանքը և վնասը այս և Հետագա աշխարհներում:

Եթե չլիներ Աստվածային Ուղերձը, մարդկային բանականությունը չէր կարող ուղղորդվել դեպի այն մանրամասները, որոնք կարող են վնասել կամ օգուտ տալ իր աշխարհիկ կյանքում: Ալլահի ամենամեծ շնորհը մարդկությանը հանդիսանում են Նրա Մարգարեները, որոնց Նա հայտնել է Իր Գրքերը և ցույց տվել ճշմարիտ Ուղղին: Եթե չլիներ այդ պատճառը, մարդիկ կարող էին նմանվել անասունի կամ ավելի վատ մի բանի: Այսպիսով, նա, ով ընդունում է Ալլահի ուղերձը և մնում է հաստատուն հանդիսանում է բոլոր արարածներից լավագույնը: Մակայն նա, ով ժխտում է այն, հեռանում, հանդիսանում է վատագույն արարածը և գտնվում է առավել վատ դրության մեջ, քան շունը կամ խոզը և ամենագազրելի արարածը: Երկրի բնակիչները չեն կարող գոյատևել առանց ուղերձի իմաստի, որը առկա է նրանց մեջ, քանի որ երբ ուղերձի ազդեցությունը և նշանները բնաջնջվում է երկրի երեսից և Ալլահը քանդում է երկինքը և երկիրը և տանում է Հարության:

Բացի այդ, Ուղերձի անհրաժեշտությունը երկրի բնակիչների համար նման չէ արևի, լուսնի, օդի և անձրևի անհրաժեշտությանը, նաև այն նման չէ իրենց իսկ հոգիների, աչքի լույսի կամ մարմնի սնունդի և ըմպելիքի անհրաժեշտությանը: Հակառակը, Մարգարեյի անհրաժեշտությունը ավելի հզոր է, քան այդ ամենը և այն, ինչ մենք կարող ենք պատկերացնել: Մարգարեները հանդիսանում են Ալլահի և Նրա արարածների միջնորդները, քանի դեռ կապված են արգելքների և Նրա պատվիրանների հետ: նրանք հանդիսանում են նաև Նրա և Նրա ստրուկների պատվիրակները: Նրանցից վերջինը, դեկավարը և Ալլահի սիրելին Մուհամմեդն էր: Ալլահը ուղարկել է նրան որպես մարդկության և ամեն գոյության զբասրություն: Նա դարձրել է

նրան հետևորդների ճշմարիտ ուղղու, ինչպես նաև բոլոր արարածների ապացույց: Նա պատվիրել է Իր ստրուկներին հետևել, սիրել, հարգել և պատվել իրեն և կատարել բոլոր պարտավորությունները: Ալլահը ուխտ է վերցրել բոլոր Առաքյալներից և Մարգարեններից, որ նրանք հավատք ընծայեն և հետևեն իրեն, եթե նրանք չհանդիպեն կամ չլսեն նրան, նաև Նա նրանց պատվիրել է հավատացյալ հետևորդներից վերցնել միննույն ուխտը: Ալլահը նրան ուղարկել է Ժամի շեմին: Նրա հետ Նա շատերին է ուղղորդել սխալից, փրկել տգիտությունից և Մարգարեյի միջոցով բացել կույր աչքեր, խուլ ականջներ և դրոշմված սրտեր: Իր ուղերձով նա լուսավորել է երկիրը, այն բանից հետո, երբ այն խավարի մեջ էր և միավորել առանձնացած սրտերը: Ուղերձի միջոցով նա ուղղել է կեռված հավատքը և բացատրել պայծառ ուղղին: Ալլահը բացել է իր սիրտը նրան, հեռացրել բեռը, բարձրացրել նրա համբավը և հնազանդեցրել նրանց, ովքեր դեմ էին նրան, ովքեր ստորացրել և նվաստացրել են: Նա ուղարկել է նրան մյուս մարգերենների անհաջողությունից և նախորդ հայտնված Գրքերի ազդեցության ջնջումից հետո, երբ խոսքերը շրջվել, իսկ օրենքը աղավաղվել են, երբ յուրաքանչյուր ժողովուրդ վստահություն չի ունեցել իրենց կարծիքի արդարությանը, որոշումներին, որոնք կայացրել են կապված Ալլահի և Նրա ստրուկների հետ իրենց իսկ կոռուպացված խոսքերով և ցանկություններով: Դրանից հետո Ալլահը ուղղորդել է մարդկությունը և նրանց ցույց տվել ճշմարիտ ուղղին: Նա մարդկանց դուրս է բերել խավարից և տարբերակել հաջողակներին և մեղսագործներից:

Նա, ով հետևում է նրա ուղղորդությանը ուղղորդվում է, իսկ նա, ով հեռանում է Նրա Ուղղուց հեռանում և վնասում է միայն իրեն: Թող Ալլահը խաղաղություն և օրհնություն շնորհի նրան և բոլոր Մարգարեններին և Առաքյալներին:¹³⁷

¹³⁷ "Քաաիդահ ֆիի վուջուբիլ Իթիսամ բիր-ռիսալահ", հեղինակ Իբն Թայմիյյահ, Տես, Ալ-Ֆաթաուաա 19 էջ.99-102

Այժմ, մենք կարող ենք եզրակացնել ուղերձի անհրաժեշտությունը հետևյալ կետերով.

1. Անհատը սնուցվող արարած է և անխուսափելի է, որ նա ճանաչի իր Տիրոջը և Արարչին, տեղեկանա իրեն վերաբերող Նրա ցանկություններին և թե ինչու է Նա արարել իրեն: Ամեն դեպքում մարդը չի կարող ինքնություն տեղեկանալ ամենին, նրան անհրաժեշտ է Մարգարաների, Առաքյալների, ուղղորդության և նրանց բերած լույսի ճանաչումը:

2. Մարդը հանդիսանում է մարմնի և հոգու համակցություն: Մարմինը սնուցում է այն ամենը, ինչը մատչելի է սնունդի և ըմպելիքի մեջ, սակայն հոգու սնունդը սահմանել է Մեկը, Ով արարել է հոգին, որի սնունդը ճշմարիտ կրոնը և առաքինի արարքներն են: Այսպիսով Մարգարեները և Առաքյալները բերում են ճշմարիտ կրոն և ուղղորդում առաքինի արարքների:

3. Իր բնույթով մարդը հավատացյալ է և նա պետք է ունենա կրոն, որը պետք է իրագործի և այդ կրոնը պետք է ճշմարիտ լինի: Այսպիսով, հնարավոր չէ ճանաչել ճշմարիտ կրոնը առանց Մարգարեների և Առաքյալների և այն բանի հավատքի, ինչ նրանք բերել են:

4. Մարդու համար անհրաժեշտ է ճանաչել այն ուղղին, որը կարող է իրեն ուղղորդել Ալլահի գոհունակությանը այս աշխարհում և Հաջորդ աշխարհի Նրա Դրախտ և երանություն: Միայն Առաքյալները և Մարգարեներն են կարող ուղղորդել այս ուղղու:

5. Մարդը ինքնին թույլ է և բազմաթիվ թշնամիներ նրան դարանում են: Սատանան ցանկություն ունի շեղել նրան, չար ուղեկցորդները վատ արարքներ են գործում, որոնք թվում են ճիշտ և նրա հիմքը թելադրում է նրան չարիք գործել: Ուստի, նրան անհրաժեշտ է մի բան, ինչը կարող է պաշտպանել թշնամիների չար ծրագրերից: Մարգարեները և Առաքյալները ուղղորդում են մարդուն և բացատրում ամենը:

6. Մարդը քաղաքացիական բնույթ ունի, իսկ մարդկանց հետ նրա հանդիպումները և հարաբերությունները կարիք ունեն մի օրենքի, ըստ որի կարելի է հաստատել արդարություն և հավասարություն և որի բացակայությունը մարդու կյանքը կարող է վերածել ջունգլի: Այս օրենքը կարող է նաև պաշտպանել յուրաքանչյուրի իրավունքը առանց անկարգության և անփութության և միայն Մարգարեները և Առաքյալները կարող են բերել նմանատիպ կատարյալ օրենք:

7. Մարդուն անհրաժեշտ է ճանաչել այն, ինչը կարող է հանգստություն և հոգեբանական ապահովություն տալ և ուղղորդել ճշմարիտ երջանկության: Եվ այս է եղել Մարգարեների և Առաքյալների նպատակը: Մարգարեների և Առաքյալների անհրաժեշտության բացահայտումից հետո պատեհ է քննարկել վերջնական վերադարձը և ապացույցները և վկայությունները, որոնք աջակցում են այս գաղափարին:

ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁ

Յուրաքանչյուրը համոզվածությամբ տեղյակ է, որ մահը անխուսափելի է: Սակայն ո՞րն է նրա ճակատագիրը մահից հետո: Արդյո՞ք նա կլինի երջանիկ, թե նվաստացած:

Աշխարհի բազմաթիվ ազգեր և ժողովուրդներ հավատք են ընծայում, որ մահից հետո հարություն կառնեն և հաշիվ կտան բոլոր արարքների համար, որ բարի գործերի համար կվաստակեն բարի պարգև, իսկ չարիքի համար պատիժ:¹³⁸ Հարության և հաշվի խնդիրը հաստատել են այն հիմնավոր պատճառները, որին աջակցում են Աստվածային Օրենքները: Այն երեք հիմք ունի.

1. Փառաբանված Տիրոջ կատարյալ գիտելիքի հաստատումը.
2. Նրա կատարյալ Ձորության հաստատումը.
3. Նրա կատարյալ Իմաստության հաստատումը.¹³⁹

Գոյություն ունեն բազմաթիվ տեքստային և տրամաբանական վկայություններ, որոնք հաստատում են վերջնական վերադարձը: Այդ վկայություններից են.

1. Հանգուցյալի հարության վկայության նկարագրությունը, օրինակ բերելով երկինքների և երկրի արարումը: Ալլահն ասաց.

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَمْ يَبْعِ بِخَلْقِهِنَّ بِعَادِرٍ عَلَىٰ أَنْ يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ بَلَىٰ إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

"Արդյո՞ք նրանք չեն տեսնում, որ Ալլահը, Ով արարել է երկինքները և երկիրը և չի ձանձրացել իրենց արարմամբ, ի վիճակի է հանգուցյալին կյանք տալ: Այո, անշուշտ Նա ի վիճակի է անել ամենը:"¹⁴⁰

¹³⁸ Տես Ալ-Ջաուապուս – Սահիհի հատոր 4 էջ.96

¹³⁹ Տես. Ալ-Ֆաուաաիդ հեղինակ Իբն ալ-Քայյում էջ.6-7

¹⁴⁰ Ալ-Սիքաֆ 46:33

Նան Նա ասաց.

أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ بَلَىٰ وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ

"Արդյո՞ք Նա չէ արարել երկինքները և երկիրը և ի վիճակի է արարել նմանատիպը: Այո, անշուշտ: Նա հանդիսանում է Ամենագետ Գերագույն Արարիչը:"¹⁴¹

2. Ալլահի վերարտադրելու ունակության վկայության նկարագրությունը, քանի որ մեկ անգամ արարելով, առանց նախկին օրինակի, նա ի վիճակի է արարել մեկ այլ արարած: Այսպիսով, Նա, Ով ի վիճակի է գոյության բերել որևէ մի բան, ի վիճակի է վերարտադրել այն ավելի լավ նպատակով: Ամենաբարձրյալ Ալլահին ասաց.

وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

"Եվ Նա արարում է արարածը, այնուհետ կրկնի այն, դրանից հետո այն կփոշիանա և սա հեշտ է Նրա համար: Նա հանդիսանում է բարձրագույն նկարագրությունը (այսինքն ոչ ոք չունի երկրպագության իրավունք, բացի Նրանից, և ոչինչ համեմատելի չէ Նրա հետ):"¹⁴²

Նան Նա ասաց.

وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ قَالَ مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ * قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنْشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ

"Եվ նա (մարդը) Մեզ առակ է առաջադրում և մոռանում է իր իսկ արարման փաստերը: Նա ասում է, թե Ով է կյանք տալու այս ոսկորներին այն բանից հետո, երբ դրանք փտել և վերածվել են փոշու: Ասա (օվ Մուհամմեդ). "Նա կյանք կտա նրանց, Ով

¹⁴¹ Յասա Սիին 36:81

¹⁴² Առ-Ռում 30:27

արարել է նրանց առաջին անգամ: Եվ Նա հանդիսանում է յուրաքանչյուր արարածի Ամենագետը:¹⁴³

3. Նա մարդուն արարել է լավագույն կերպարով, այս կատարյալ և լիարժեք ձևով: Նա օժտել է նրան վերջույթներով, հզորությամբ և բնավորությամբ, մարմնով, ոսկորներով, երակներով և նյարդերով, ելքով, գործիքներով, գիտությամբ, ցանկություններով և արդյունաբերությամբ: Այս ամենի մեջ առկա է հանգուցյալի հարության Նրա հնարավորության հզոր վկայությունը:

4. Նկարագրելով հանգուցյալի հարության Նրա հնարավորության ապացույցը Հետագա կյանքում, որը սկսում է աշխարհիկ կյանքի հարությունից: Մարգարեներին հայտնած Աստվածային Գրքերի մեջ մենք կարող ենք տեսնել այս պատմությունները: Ալլահի թույլտվությամբ նմանատիպ հարության օրինակներ են իրագործել Մարգարեներ Իբրահիմը, Իսահն և այլոք:

5. Նկարագրելով հարության Նրա հնարավորությունը վկայությունը, որը նման է Միաբանության Օրվա և Հարության Օրվա նմանատիպ տեսարաններին, ինչպիսիք են.

Ա. Ալլահը մարդուն արարել է մեկ կաթիլ սերմից, որը ցրվում է ամբողջ մարմնով – այդ իսկ պատճառով մարմնի բոլոր մասերը վայելում են հարաբերությունը – Ալլահը հավաքում է այս կաթիլը մարմնի բոլոր մասերից, այնուհետ ուղարկում է այն արգանդ և այնտեղ արարում մարդուն: Եթե այս բոլոր մասերը ցրվում են, իսկ Նա միացնում և արարում է մարդուն, ապա մահից հետո, եթե նրանք կրկին ցրվեն, ի նչն է կարող խանգարել Նրան կրկին միացնել: Ալլահն ասաց.

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تُمْنُونَ * أَأَنْتُمْ تَخْلُقُونَهُ أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ

"Ապա ասեք Ինձ այն սերմի մասին, որը դուք եք արտադրում: Արդյո՞ք դուք եք արարել այն (այսինքն սերմը դարձրել

¹⁴³ - Յաա Սիին 36:7879

կատարյալ մարդ արարած): Կամ Արդյո՞ք Մենք ենք հանդիսանում Արարիչը:¹⁴⁴

Բ.Երբ բույսի սերմերը – անկախ իրենց ձևի- ընկնում են բերրի հողի մեջ, իսկ ջուրը և հողը ողողում են նրանց, տրամաբանական է, որ այն պետք է հոտի և քայքայվի, քանի որ ջուրը և հողը բավարար են փտեցնելու սերմերը, իսկ երկուսի համակցությունը ավելի հզոր պատճառ է: Մակայն փաստը այն է, որ սերմը չի փտում, այլ պահպանվում է: Երբ խոնավությունը ավելանում է, սերմը բացվում է և դուրս է գալիս բույսը: Արդյո՞ք այն չի նշում կատարյալ հզորությունը և համընդհանուր իմաստությունը: Արդյո՞ք այս Ամենաիմաստուն, Ամենակարող Տերը ի վիճակի չէ հավաքել մարդու մասերը և վերակառուցել նրա վերջույթները: Ալլահն ասաց.

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ * أَأَنْتُمْ تَزْرَعُونَهُ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ

"Այդ դեպքում, ասացեք Ինձ սերմերի մասին, որը դուք ցանում եք: Արդյո՞ք դուք եք աճեցնում այն, թե Մենք ենք Աճեցնողը:¹⁴⁵

Նմանատիպ իմաստ ունեն Ալլահի հետևյալ խոսքերը.

وَتَرَى الْأَرْضَ هَامِدَةً فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ وَأَنْبَتَتْ مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ

"Եվ դուք տեսնում եք ամուլ երկիրը, սակայն, երբ Մենք ջուր ենք ուղարկում (անձրև), այն խառնվում է կյանքին և փքվում և առաջադրում է ամեն տեսակի (աճ):"¹⁴⁶

6.Ամենակարող, Ամենազետ և Ամենաիմաստուն Արարիչը հեռու է գվարճանքի համար արարած ստեղծելուց և նրան զուրթողնելուց: Նա ասաց.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا ذَلِكَ ظَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا قَوْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ

النَّارِ

¹⁴⁴ Ալ-Ուսափիյահ 56:58-59

¹⁴⁵ Ալ-Ուսափիյահ 56:63-64

¹⁴⁶ Ալ-Հաջջ 22:5

" Մենք աննպատակ չենք արարել երկինքը և երկիրը և ամենը, ինչ դրանց միջև է: Այդ նրանց ենթադրությունն է, ովքեր հավատք չեն ընծայում: Ապա վիշտ լինի նրանց, ովքեր հավատք չեն ընծայել (Իսլամական Միաստվածությանը) կրակից:"¹⁴⁷

Ալլահը արարածին արարել է իմաստավորված և վեհ նպատակների համար: Նա ասաց.

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ

"Եվ Ես (Ալլահը) արարել եմ ջինը և մարդկությունը, որպեսզի նրանք երկրպագեն Ինձ (Միայն):"¹⁴⁸

Ուստի, Ամենաիմաստուն Տիրոջ ինդիքը չէ հավասար ընդունել նրանց, ովքեր հնազանդվել են Նրան և նրանց, ովքեր չեն հնազանդվել: Նա ասաց.

أَمْ تَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ أَمْ تَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ

"Արդյո՞ք Մենք պետք է վերաբերվենք նրանց, ովքեր հավատք են ընծայել (Ալլահի Եզակիությանը, Իսլամական Միաստվածությանը) և առաքինի արարքներ են գործել ինչպես Մուֆսիդուն (նրանք, ովեր գործընկեր են վերագրել Ալլահին և ոճիր գործել) երկրի վրա: Կամ արդյո՞ք մենք պետք է վերաբերվենք Մութաքուն (բարեպաշտին տես Տարբերակ 2:2) որպես Ֆուջար (հանցագործ, անհավատ, թույլ):"¹⁴⁹

Ուստի, Նրա Կատարյալ Իմաստության և Մեծ Հզորության շնորհիվ Հարության օրը նա ոտքի կհանի արարածներին, որպեսզի հաշիվ պահանջի յուրաքանչյուրից իր արարքի համար և պարզևատրի նրան, ով բարիք է գործել և պատժի նրան, ով չարիք գործել: Ալլահն ասաց.

¹⁴⁷ Սաադ 38:27

¹⁴⁸ Ադի-Դհաարիյաթ 51:56

¹⁴⁹ Սաադ 38:28

إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا وَعَدَّ اللَّهُ حَقًّا إِنَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ بِالْقِسْطِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ

"Նրան է պատկանում ձեր բոլորի վերադարձը: Ալլահի Խոստումը ճշմարիտ է: Նա է, Ով սկսում է արարածը և այնուհետ կրկնում այն, որպեսզի Նա ի վիճակի լինի պարզևատրել արդարությամբ նրանց, ովքեր հավատք ընծայեցին (Ալլահի Եզակիությանը, Իսլամական Միաստվածությանը) և առաքինի արարքներ է գործել: Սակայն նրանք, ովքեր հավատք չեն ընծայել, կունենան եռացող հեղուկներ, որպես ըմպելիք և ցավալի տանջանք, որովհետև նրանք սովո էին հավատք չընծայել:"¹⁵⁰

Վերջին Օրվա հավատքը – Հարության Օրը – մեծ ազդեցություն է գործել անհատների և հասարակության վրա: Այդ ազդեցություններից են.

1. Այն ստիպում է մարդուն ձգտել հնազանդվել Ալլահին, փնտրելով այդ Օրվա պարզև և ետ պահում Նրա անհնազանդությունից, ելնելով այդ Օրվա պատժի վախից:
2. Վերջին Օրվա հավատքը սփռվում է հավատացյալին այս աշխարհի երանությամբ և հաճույքով և նա հուսով ցանկանում է Հետագա կյանքի հաճույքը և պարզևը:
3. Վերջին Օրվա հավատքի շնորհիվ անհատը ճանաչում է մահվանը հաջորդող իր ճակատագիրը և գիտակցում է, որ պարզև կստանա իր բարի և պատիժ չար արարքների համար: Նա տեղյակ է, որ պետք է հաշիվ տա, որ նրանից վրեժ կլուծվի, նրանց համար, ովքեր սխալվել են այս աշխարհում և կտա իրավունքներ նրանց, ում նկատմամբ նա սխալ է եղել, կամ ճնշել է:
4. Վերջին օրվա հավատքը մարդկությանը իրականացնում է խաղաղություն և ապահովություն, առանձնապես այն

¹⁵⁰ Յունուս 10:4: Ամբողջ նշվածի համար տես Ալ-Ֆաուսաիդ հեղինակ Իբն ալ-Քայյում էջ.6,9 և Աթ –Թաֆսիր Ալ-Քարիիր հեղինակ Առ-Ռաազի հատոր 2, էջ 113-116

Ժամանակահատվածի ընթացքում, երբ գոյություն ունի անհամարժեք անվտանգություն և անսահման պատերազմական գայրույթ – որովհետև հավատքը դեպի Ալլահը և Վերջին Օրը, մարդուն ստիպում է ձեռնպահ մնալ բացահայտ և գաղտնի չարիք գործելուց: Այդ հավատքը թափանցում է նրա սիրտը և ստիպում է հեռացնել չար մտադրությունները- եթե նա ունի այն:

5. Վերջին Օրվա հավատքը մարդուն ետ է պահում մյուսների իրավունքները ոտնահարելուց և անարդարություններից: Եթե մարդիկ հավատք են ընծայում Վերջին Օրվան, ապա նրանք ապահով են մյուսների հանդեպ սխալ քայլերից իսկ նրանց իրավունքները պաշտպանված:

6. Վերջին Օրվա հավատքը ստիպում է մարդուն հայացք գցել այս աշխարհիկ կյանքի բնակավայրին, ինչպես իր կյանքի մի փուլ, որը ինքնին իրական կյանքը չէ:

Եզրակացնելով այս հատվածը, եկեք մեջ բերենք ամերիկացի քրիստոնյա "Ուին Բեթի" խոսքերը, ով աշխատում էր եկեղեցիներից մեկում և այնուհետ ընդունեց Իսլամ և գտավ Վերջին Օրվա հավատքի պտուղը: Նա ասաց. " Ես գիտեմ այն հարցերի պատասխանները, որոնք զբաղեցնում էին իմ կյանքը: Հարցերի թվում էր, թե ո՞վ եմ ես, ի՞նչ եմ ցանկանում, ինչու՞ եմ եկել այս աշխարհ և ո՞րն է իմ հանգրվանը:"¹⁵¹

¹⁵¹ Ադ-Դաաուահ Ամսազիբ համար 1722, 19-9-1420 էջ.37

ՄԱՐԳԱՐԵԻ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹՅԱՆ ՄԿՁԲՈՒՆՔՆԵՐԸ

Բոլոր առաքյալները և Մարգարեները միաձայն էին իրենց կոչի ընդհանուր սկզբունքների հետ¹⁵² ինչպիսիք են հավատքը Ալլահին, Նրա հրեշտակներին, Նրա Գրքերին, Նրա Մարգարեներին, հավատք Վերջին Օրվան և նախախնամությանը, բարուն և չարին և այն պատվիրանին, որ պետք է երկրպագել միայն Ալլահին, առանց որևէ գործընկերոջ, հետևել Նրա ուղղուն և հեռանալ տարակարծիք ուղղիներից, այդ թվում են նաև չորս մեղքերի արգելքը, բոլոր չար արարքները, լինի ակնհայտ, թե թաքնված, մեղքերը, անարդար ճնշումը, երկրպագության մեջ Ալլահին գործընկեր վերագրելը և կուռքերին երկրպագությունը: Նաև նրանք համամիտ են այն կարծիքին, որ Ալլահը չունի կին, զավակներ, ուվքեր համահավասար են, քանի որ նրանքհամամիտ են այն արգելքի հետ, որը թույլ չի տալիս ասել Նրա մասին այն, ինչը սուտ է, ինչպես նաև մանկասպանությունը, անարդար սպանությունը, վաշխատությունը, որբերի ունեցվածքը կլանելը: Նրանք միաձայն էին լրացնելու ուխտը և տալու լիարժեք կշիռ և չափ, ինչպես նաև ծնողներին պարտական լինելուն, համամիտ էին նաև մարդկանց նկատմամբ արդարությանը, արարքների և խոսքերի ճշմարտացիությանը, դեմ էին ամբարտավանության և յուրացման արգելքին, ինչպես նաև անարդար մարդկանց ունեցվածք մսխելուն:

Իբն Ալ-Քայումը¹⁵³ասաց. "Բոլոր Աստվածային Օրենքները միաձայն են իրենց սկզբունքների մեջ – նույնիսկ, եթե նրանք տարաձայնություն ունեն մեկ այլ խնդրի մեջ: Այս օրենքների բարիքը ամուր հիմք են դրել մարդկային բանականության մեջ և

¹⁵² Այս ընդհանուր սկզբունքները նշել է Սուրուբուլ Բաբարահը 2:285,286 և Ալ-Անսամ 6:151,153 Ալ-Արաաֆ 7:33 Ալ Բսրաա 17:23,37

¹⁵³ Նրա անունը Մուհամմեդ Իբն Աբիի Բաբր իբն Այուբ Ազ-Չարիի էր: Նա ծնվել էր 691 թվականին ըստ Հիջրայի և մահացել 751 թվականին: Նա հանդիսանում էր Բալամական գիտնականներից մեկը, ով հեղինակ է բազմաթիվ գրքեր:

երթ օրենքները չլինեին նման կերպ, նրանք կլինեին ոչ իմաստուն, անշահեկան և անգութ, չնայած հնարավոր չէ, որ նրանք եկած լինեին այլ կերպ: Ալլահն ասաց.

وَلَوْ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ بَلْ أَتَيْنَاهُمْ بِذِكْرِهِمْ فَهُمْ عَنْ
ذِكْرِهِمْ مُعْرِضُونَ

"Եվ, եթե ճշմարտությունը լիներ ըստ իրենց ցանկությունների, իրոք, երկինքները և երկիրը և բոլորը ինչ այնտեղ են, կլինեին կոռուպացված:"¹⁵⁴

"Ինչպե՞ս է կարող իմաստուն մարդը հնարավոր համարել, որ Ալլահի Օրենքը, Ով հանդիսանում է դատավորներից լավագույնը, կարող է գալ մի այնպիսի ձևով, որը տարբերվում է իր ներկայիս ձևից:"¹⁵⁵

Այդ իսկ պատճառով Առաքյալները կիրառել են մեկ կրոն, ինչպես հաստատել է Ալլահը, երբ ասաց.

يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُّوَا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ * وَإِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً
وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ

"Օվ (դուք) Մարգարեներ: Կերեք Թայիբաթից (յուրաքանչյուր տեսակի Հալալ թույլատրելի սնունդ, միս, սննդին պիտանի կենդանիների մսից, կաթնամթերք, ճարպեր, բանջարեղեն, մրգեր և այլն) գործեք առաքինի արարքներ: Իրոք, Ես քաջ տեղյակ եմ, թե ինչ եք դուք անում: Եվ, իրոք, այս ձեր կրոնը (Իսլամական Միաստվածությունը) մեկ կրոն է և ես ձեր Տերն եմ, այսպիսով պահպանեք ձեր պարտականությունները Իմ հանդեպ:"¹⁵⁶

Նա նաև ասաց.

¹⁵⁴ Ալ-Մումիհուն 23:71

¹⁵⁵ Միֆթահու դաարիս — սաադահ հատոր 2, էջ.383: Տես Ալ-Ջաուաբուս –սահիհ հատոր 4 էջ.322: Լաուսամիուլ –անուսար հեղինակ Աս-Սաֆաարիհի հատոր 2 էջ.263

¹⁵⁶ Ալ-Մումիհուն 23:51-52

شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ اللَّهُ يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ

"Նա, (Ալլահը) պատվիրել է ձեզ միևնույն կրոնը (Բաալամական Միաստվածությունը), որը Նա պատվիրել է Նուհին (Նոյին) և որը Մենք հայտնել ենք քեզ (օվ Մուհամմեդ Խ.Ա.Ռ.Ն) և որը Մենք պատվիրել ենք Իբրահիմին (Աբրահամին), Մուսային (Մովսեսին) և Իսային (Հիսուսին) ասելով, որ դուք պետք է հաստատեք կրոնը (այսինքն անեք այն, ինչը պատվիրում է ձեզ կատարել գործնականորեն) և մի բաժանեք այն (կրոնը) (այսինքն կրոնական բազմաթիվ աղանդների):"¹⁵⁷

Կրոնը նպատակ ունի մարդկությանը հասցնել այն բանին, ինչի համար նրանց արարել են, այսինքն երկրպագել միայն իրենց Տիրոջը առանց վերագրելու որևէ գործընկերներ:¹⁵⁸ Նա նրանց պատվիրել է արարողություններ, որոնք պետք է լրացնեն և երաշխավորեն պարտականությունները: Նա նաև նրանց միջոցներ սվեց, որոնք կարող են օգնել ձեռք բերել այդ բարիքը, այնպես, որ նրանք ի վիճակի լինեն հասնել իրենց Տիրոջ հաճույքին և այս աշխարհի և Հետագա երջանկությանը, ըստ Աստվածային Ուղղու, որը չի վնասում մարդուն կամ վշտացնում մահացու ախտով, որը կարող է պատճառ բախում առաջացնել նրա բույթի, հոգու և շրջակա աշխարհի միջև:

Բոլոր Մարգարեները կոչ են անում Աստվածային Կրոնին, որը մարդուն է ներկայացնում դավանանքի երանգավորումը, որին նա պետք է հավատք ընծայի և օրենքը, որին նա պետք է հետևի իր կյանքի ընթացքում: Այդ իսկ պատճառով Թորան հանդիսանում է կրոնի պես դավանանք և նրա հետևորդները պետք է դատավոր դառնան միմյանց միջև: Ալլահն ասաց.

¹⁵⁷ Աջ-Շուրաա 42:13

¹⁵⁸ Մազմու Ֆաթաաուա հատոր 2 էջ.6

إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ يَحْكُمُ بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ أَسْلَمُوا لِلَّذِينَ هَادُوا وَالرَّبَّانِيُّونَ
وَالْأَحْبَارُ بِمَا اسْتُحْفِظُوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَكَانُوا عَلَيْهِ شُهَدَاءَ فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ وَاخْشَوْنَ اللَّهَ وَلَا تَشْرَوْا
بِآيَاتِي تَمَنَّا قَلِيلًا وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ

"Իրոք, Մենք ուղարկել ենք Թաուրան (Թորան) (Մուսային Տովսեսին) այնտեղ ուղղորդություն և լույս է, ըստ որի Առաքյալները, ովքեր հնազանդվել են Ալլահի Կամքին, դատավել են Հրեաներից: Եվ ռաբիիները և քահանաները (ուս նույնպես դատել են ըստ Թաուրաթի, Թորայի, Առաքյալներից հետո):"¹⁵⁹

Այնուհետ եկավ Քրիստոսը, ով իր հետ բերեց Ավետարանը, որտեղ ուղղորդություն և լույս էր և Թորայի հաստատում, որը նախորդել էր: Ալլահն ասաց.

وَقَفَّيْنَا عَلَى آثَارِهِم بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَأَتَيْنَاهُ الْإِنجِيلَ فِيهِ هُدًى
وَنُورٌ وَمُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ

"Եվ իրենց հետքերով Մենք ուղարկել ենք Իսային (Հիսուսին) (Մարի) Մարիամի որդուն, հաստատելով Թաուրաթը (Թորան), որը եկել է նրանից առաջ և Մենք սվեցինք նրան Ինջիլը (Ավետարանը), որտեղ ուղղորդություն և լույս էր:"¹⁶⁰

Այնուհետ եկավ Մուհամմեդը (Խ.Ա.Ո.Ն) իր վերջնական Աստվածային Օրենքով և կատարյալ կրոնով, ինչպես այն օրենքների վկա, որոնք նախորդել և վերացնել են դրանք: Ալլահը նրան սվել է Ղուրանը, որպես Աստվածային Գրքերի հաստատում, որոնք նախորդել են: Ալլահն ասաց.

وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيْمِنًا عَلَيْهِ فَاحْكُم بَيْنَهُمْ بِمَا
أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ
لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ لِيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ فَاسْتَشِهُوا الْخِزْيَاتِ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا
فِيئْتِبُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ

¹⁵⁹ Ալ-Մաաիդահ 5:44

¹⁶⁰ Ալ-Մաաիդահ 5:46

"Եվ Մենք ուղարկել ենք քեզ օվ (Մուհամմեդ Խ.Ա.Ո.Ն) Գիրքը (այս Ղուրանը) ճշմարտության մեջ հաստատելով Գիրք, որը եկել է մինչ այդ և Մուհայմին (ճշմարտություն բարձրությամբ և վկայությամբ) ընդդեմ (հին Գրերի): Այսպիսով, դատավոր եղեք նրանց միջև, այն բանով, ինչ Ալլահը հայտնել է և մի հետևեք նրանց զուր ցանկություններին, հեռացնելով նրանցից ճշմարտությունը, որը եկել է քեզ:"¹⁶¹

Նաև Ալլահը բացատրեց, որ Մուհամմեդը (Խ.Ա.Ո.Ն) և հավատացյալները, ովքեր նրա հետ էին, հավատք ընծայե՞ն Նրան, ինչպես բոլոր նախորդող Առաքյալները: Նա ասաց.

أَمَّنَ الرَّسُولَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ
بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأَغْفِرَآتِكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ

""Մարգարեն Մուհամմեդը (Խ.Ա.Ո.Ն) հավատք է ընծայում այն բանին, ինչ ուղարկել է նրան իր Տերը և (այդպես վարվում են) հավատացյալները: Յուրաքանչյուրը հավատք է ընծայում Ալլահին, Նրա Հրեշտակներին, Նրա Գրքերին և Նրա Մարգարեներին: Նրանք ասում են "Մենք չենք դնում որևէ տարբերությունը Նրա Մարգարեների միջև:"- և նրանք ասում են. "Մենք լսում և մենք հնազանդվում ենք: (Մենք փնտրում ենք) Քո Թողությունը, մեր Տեր և Քոնն է վերադարձը (բոլորիս):""¹⁶²

¹⁶¹ Ալ-Մաաիդահ 5:48

¹⁶² Ալ Բակարահ 2:285

ՀԱՎԵՐԺ ՈՒՂԵՐՁԸ¹⁶³

Այն ամենը, ինչ բացատրել ենք նախկինում Հուդդայականության, Քրիստոնեության, Մազադայականության, Ջրահաղաշտության մասին, ցույց է տալիս Մ.Թ 6 դարի մարդկությունը¹⁶⁴, երբ կրոնը ինչպես և բոլոր քաղաքական, հասարակական և տնտեսական իրավիճակները կոռուպացվել են, երբ տարածված էին արյունոտ պատերազմները, որից էլ առաջացել է բռնապետությունը, իսկ մարդկությունը ապրել է կատարյալ խավարի մեջ: Անհավատության և տգիտության արդյունքում, նմանատիպ իրավիճակը, ուղղորդում է սրտի խավարին: Բարոյականությունը հետընթաց է ապրում, պատիվը և իրավունքները ոտնահարվում, իսկ չարիքը երկրի և ծովի վրա դառնում օրվա պատվիրան: Իրավիճակը այնքան է բարդանում, որ եթե որևէ իմաստուն խորհեր, նա կարող էր ընկալել այդ ժամանակաշրջանի մարդկությունը, որը մահանում և գնում էր անվերադարձ անդունդ, եթե Ալլահը չփրկեր նրանց հզոր բարեփոխիչով, ով կրում էր Մարգարեության ճրագը և ուղղորդության լույսը, որպեսզի լուսավորեր մարդկության ուղղին և նրանց առաջնորդեր Ճշմարիտ Ուղղու:

Այդ ժամանակ, Ալլահը թույլատրեց, որ Մարգարեության հավերժ լույսը ծագի Մեքքայից, որտեղ առկա է Հզոր Տունը: Մեքքայի միջավայրը նման էր այլ մարդկային միջավայրերին իր բազմաստվածությամբ, տգիտությամբ, անարդարությամբ և ինքնակալությամբ, բացառությամբ որոշ որակների որոնցից են.

1. Այն մի այնպիսի միջավայր էր, որը գերծ էր Հունական, Հռոմեական կամ Հնդկական փիլիսոփայությունից: Բնակիչները սովորություն ունեին վայելել խորը ճարտասանությունը, կենդանի մտքերը և բացառիկ հակումները:

¹⁶³ Մանրամասների համար տես Առ-Ռահիբուլ-Մաթթում հեղինակ Մուբարաքփուրի

¹⁶⁴ Տես. Առկա Կրոնների Իրավիճակը" աշխատությունը

2. Այն գտնվում էր աշխարհի սրտում: Գտնվում էր Եվրոպայի, Ասիայի և Աֆրիկայի կենտրոնական հատվածում, որը հանդիսանում էր կարևոր մի փաստ, ինչ էլ հեշտացնում էր հավերժ ուղերձի տարածումը այդ մայրցամաքներում հակիրճ ժամանակահատվածում:

3. Այն նաև ապահով մի վայր էր: Ալլահը պաշտպանել էր այն, երբ Աբրահա (Աբբասիյան Արքան) ցանկություն ուներ ներխուժել: Հարևան Հռոմեական և Պարսկական կայսրությունները նույնպես ի վիճակի չէին գրավել այն: Նույնիսկ նրա առևտուրը ապահովված էր հյուսիսից և հարավից: Ինչը նախանշան էր Պատվելի Մարգարեի գալստյան: Ալլահը հիշեցրեց այդ քաղաքի բնակիչներին այն մեծ շնորհի մասին, երբ Նա ասաց.

وَقَالُوا إِن نَّبِيِّهِ الْهُدَىٰ مَعَكَ نُتَخَطَّفُ مِنْ أَرْضِنَا أَوَلَمْ نُمَكِّنْ لَهُمْ حَرَمًا آمِنًا يُحْيِي إِلَيْهِ تِمْرَاتٍ كُلِّ شَيْءٍ رِّزْقًا مِنْ لَدُنَّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

"Արդյո՞ք Մենք չենք հաստատել նրանց համար ապահով սրբավայր, Մեքքա, որտեղ բերում են տարատեսակ մրգեր:""¹⁶⁵

Այն մի ամայի միջավայր էր, որը պահպանել էր իր այն բարի և գովելի գծերը, ինչպիսիք են առաքինությունը, բարի դրացի հարաբերությունները, պատվի ջերմ եռանդուն մտահոգությունը այլ արժանիքների մեջ, որոնք այն բնորոշում էր որպես լավագույն հարմար վայր Քուրեյշ տոհմի համար, որն էլ իր հերթին հայտնի էր ճարտասանությամբ, հոետորությամբ և պատվելի հատկանիշներով, որով և գրավել էլ պատվի և առաջնորդի դիրքը: Ալլահը իր Մարգարեին Մուհամմեդին (Խ.Ա.Ո.Ն) ընտրեց բոլոր Առաքյալներից և Մարգարեններից վերջինը: Նա ծնվել է Մեքքայում Մ.Թ 6 դարում, 570 թվականին: Նա հասակ է առել որպես որբ, քանի որ նրա հայրը մահացել էր, երբ նա դեռ մոր արգանդում էր: Նրա մայրը և հայրական պապը մահացան ավելի ուշ, երբ նա վեց տարեկան էր: Այսպիսով, նրա հորեղբայրը հոգ տարավ նրան և նա հասակ առավ որպես որբ:

¹⁶⁵ Ալ-Քասաս 28:57

Նա դրսևորում էր յուրահատուկ պայծառության նշաններ, իսկ նրա սովորությունները, վարվելաձևը և գծերը տարբերվում էին այլ մարդկանցից: Նա երբեք չի ստել, ոչ էլ վիրավորել որևէ մեկին: Նա այն աստիճան է հայտնի դարձել իր ճշմարտացիությամբ, առաքինությամբ և անկեղծությամբ, որ շատերը վստահում էին նրան իրենց թանկարժեք ունեցվածքը և նա պահպանում էր այն, ինչպես իր կյանքը և ունեցվածքը: Այսպես նա վաստակում է "Ալ-Ամին" (Ճշմարտացի) անունը:

Նա համեստ և ամոթխած էր և երբեք չէր ցուցադրել իր մերկությունը որևէ մեկին, մինչ ծերությունը: Նա անմեղ, բարեպաշտ էր և ցավ էր զգում, երբ տեսնում էր մարդկանց կուռքեր երկրպագելիս, ալկոհոլ կիրառելիս և անմեղ արյուն թափելիս: Նա կապ էր հաստատում միայն այն արարքների ժամանակ, որոնք նա սիրում և գոհանում էր և ետ էր պահում նրանց, երբ նրանք ներգրավվում էին ամոթալի գործողությունների և մեղքերի մեջ: Նա օգնում էր որբերին և այրիներին և կերակրում էր քաղցածին:

Երբ նա մոտ քառասուն տարեկան էր, նա անհանգստանում և կաշկանդվում էր այն կոռուպցիայից, որը նրա շուրջ էր և սկսում է մեկուսացումը, որպեսզի երկրպագի իր Տիրոջը և խնդրի Նրա Ճշմարիտ Ուղղու ուղղորդությունը: Գտնվելով այդ վիճակի մեջ հրեշտակներից մեկը իջավ հայտնությամբ իր Տիրոջից և պատվիրեց նրան մարդկությանը տարածել այս կրոնը, կոչ անել նրանց երկրպագել միայն Ալլահին և խուսափել երկրպագել այլոց: Այնուհետ պատվիրանների և կանոնների հայտնությունը շարունակվեց օր օրի, տարեց տարի մինչ Ալլահը կատարյալ դարձրեց այս կրոնը մարդկության համար և լրացրեց Իր շնորհը նրանց այս կատարելությամբ: Ալլահի Մարգարեյից (Խ.Ա.Ո.Ն) հետո, լրացվել է նրա պարտականությունը, Մարգարեն մահանում է: Նա ապրեց վաթսուն երեք տարի, քառասուն տարի մինչ մարգարեությունը և քսան երեք, որպես Առաքյալ և մարգարե:

Ով խորհում է Առաքյալների իրավիճակի մասին և ուսումնասիրում է նրանց պատմությունը, համոզվածությամբ գիտակցում է, որ ոչ մի Մարգարեի Մրագարեությունը չի հաստատվել նման կերպ,ինչպես Մուհամմեդի (Խ.Ա.Ո.Ն) մարգարեությունը: Եթե դուք անրադառնաք Մուսայի և Այիսայի մարգարեության հիմքերին, դուք կարող եք նկատել, որ այն հաջողությամբ փոխանցվել է:Սակայն հաջողությունը, ըստ որի փոխանցվել է Մուհամմեդի (Խ.Ա.Ո.Ն) մարգարեությունը առավել հզոր, մեծ և առավել նոր է: Նմանապես, նրանց փոխանցված հրաշքները նման էին, սակայն, Մուհամմեդին (Խ.Ա.Ո.Ն) փոխանցված հրաշքները առավել հզոր էին, քանի որ դրանք բազմաթիվ էին, որոնցից ամենահզորը Փառահեղ Ղուրանն էր, որն էլ փոխանցվում էր հաջողությամբ ձայնային և տառային առումով:¹⁶⁶

Նա, ով համեմատություն է անց կացնում Մարգարեներ Մուսայի և Այիսայի և Մուհամմեդի (Խ.Ա.Ո.Ն) միջև, որոնք վերաբերում են ամուր հավատքին, իմաստուն պատվիրաններին և շահեկան գիտելիքին, կարող է համոզվածության գիտակցել, որ նրանք բոլորը բխում են միևնույն աղբյուրից, որն էլ հանդիսանում է Մարգարեության աղբյուրը:

Նա, ով համեմատություն է անց կացնում Առաքյալների և Մուհամմեդի (Խ.Ա.Ո.Ն) հետևորդների իրավիճակի միջև, կարող է համոզվածությամբ գիտակցել, որ Մուհամմեդի (Խ.Ա.Ո.Ն) հետևորդները իրենց ամրությամբ հանդիսանում էին Առաքյալների հետևորդներից և հաջորդներից լավագույնները: Նրանք տարածել են Իսլամական Միաստվածությունը, քարոզել են արդարություն և գլխարտություն թույլերին և չքավորներին:¹⁶⁷

Եթե դուք ցանկություն ունեք լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալ Մուհամմեդի Մարգարեությունից, ապա ես մեջ կբերեմ ապացույցներ և նշաններ, որոնք գտել է Ալիի իբն Ռաֆբան ար-

¹⁶⁶ Տես այս գրի հատուկ հատվածը, որը վերաբերում է Ղուրանին

¹⁶⁷ Մազնու ալ-Ֆաթաուաա հատոր 4, էջ.201,211 և Եֆհաամուլ Յահուդ հեղինակ Սամուել ալ- Մադրեբի էջ.58-59

Թաքարիին, երբ նա դեռ Քրիստոնյա էր: Ի շնորհիվ այդ նշանների, նա ընդունեց Իսլամ: Այդ նշաններից են.

1. Մարգարեն կոչ էր անում երկրպագել միայն Ալլահին և դադարել երկրպագել այլ աստվածներ, բացառությամբ Նրա: Սրանով նա համամիտ էր մյուս Առաքյալների հետ:

2. Նա ցույց տվեց ակնհայտ նշաններ, որոնք հասու էին միայն Ալլահի Առաքյալներին:

3. Նա կանխագուշակեց ապագա իրադարձություններ, որոնք տեղի ունեցան այնպես, ինչպես որ նա կանխագուշակել էր:

4. Նա կանխագուշակեց աշխարհի բազմաթիվ դեպքերը և երկրները, որոնք տեղի ունեցան այնպես, ինչպես որ նա կանխագուշակել էր:

Գիրքը, Ղուրանը, որը բերել էր Մուհամմեդը (Խ.Ա.Ո.Ն.) հանդիսանում է Մարգարեության նշանը, քանի որ այն ամենից պերճախոս Գիրքն է, որը եկել է անուսում մարդուն, ով ոչ կարող էր ընթերցել, ոչ էլ գրել, սակայն նա մարտահրավեր նետեց հռետորներին ներկայացնել որևէ Սուրային¹⁶⁸ նման մի բան և շնորհիվ փաստի, որ Ալլահը երաշխավորել է ներկայացումը, ներկայացրեց ճիշտ հավատք, երաշխավորեց այն որպես կատարյալ, աստվածային պատվիրան և դրա հետ համատեղ հաստատեց լավագույն համայնք:

5. Նա հանդիսանում է Առաքյալների դրոշմը և եթե Ալլահը չուղարկեր նրան, ապա նախորդ Առաքյալների մարգարեությունները, ովքեր ավետել էին նրա գալուստը, կարող էր կեղծ լինել:

6. Բոլոր Առաքյալները մարգարեացրել են նրա գալուստը: Նրանք նկարագրել են նրա առաքելությունը, երկիրը և այլ ազգերի,

¹⁶⁸ Գրականորեն Սուրա նշանակում է աստիճան: Ըստ Իսլամի այն Փառահեղ Ղուրանի մի հատված է, որը ներառում է տարբերակների մի որոշակի քանակ, որոնք կարող են կապված լինել կամ չլինել իմաստային առումով: Որոշ թարգմանիչներ այն թարգմանում են ինչպես գլուխ, որը բավական սխալ է, որովհետև գլուխը հանդիսանում է պարագրաֆների համակցություն, որտեղ քննարկում են խնդիրները:

թագավորների և իր ազգի հպատակությունը նրան: Նրանք նաև նշել են նրա կրոնի տարածումը:

7. Նրա հաղթանակը ազգերի դեմ, ովքեր պատերազմ են սկսել, որպես նրա Մարգարեության նշան, քանի որ հնարավոր չէր մարդու համար, ով կեղծ հայտնում էր իր Ալլահի Մարգարե լինելը և ում Ալլահը ամրացրել է հաղթանակով, իշխանությամբ, թշնամիների դեմ գերադասությամբ, նրա ուղերձի տարածումը և հետևորդների առատությունը, քանի որ այս ամենը չի կարող տեղի ունենալ, բացառությամբ ճշմարիտ Առաքյալի ձեռքի:

8. Նրա կրոնական ծեսերը և երկրպագության գործողությունները, պարկեշտությունը, ճշմարտացիությունը, գովելի բնույթը, վարվելաձևը և որոշումները: Այս ամենը հնարավոր չէ գտնել որևէ մեկի մեջ, բացառությամբ Մարգարեի:

Այս ապացույցները նշելուց հետո, մարդը ում ուղղորդել են ասաց. "Այս ամենը լուսավոր գծեր և էական ապացույցներ են: Նա, ով օժտված է այս ամենով, հանդիսանում է Մարգարե: Նմանատիպ անհատը հասել է նպատակին և բարգավաճել է, իսկ հավատքը դարձել է բնույթ: Նա, ով մերժում է այս ապացույցները և ժխտում է, կորցնում է իր ջանքերը և կորցնում է իր աշխարհիկ և հետագա կյանքը:"¹⁶⁹

Հատվածի ավարտին, ես կհաղորդեմ ձեզ երկու վկայություն. Հռոմեացի նախկին Արքայի մասին, ով հակառակ էր Մարգարե Մուհամմեդին (Խ.Ա.Ո.Ն) և Քրիստոնյա Ավետարանական Սուրբ Ջոնի մասին:

ԱՌԱՋԻՆ ՎԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆԸ. ՀԵՐԱՎԼԻՈՒՄ

Ալ-Բուխարին հաղորդեց Աբու Մուֆյանի պատմությունը, երբ Հռոմի արքան կանչեց նրան: Աբու Մուֆյանը ասաց, որ Հերակլիոսը ուղարկեց նրան Քուրեյշ ցեղի մի քանի ձիավորների հետ, ովքեր առևտրի նպատակով գնացին Սիրիա

¹⁶⁹ Ադ-դին ուադ-դաուլա ֆի իթիբաաթի նուբուաթի Մուհամմեդ, Ալի իբն Ռաքբան Աթ-Թաբարանի էջ.47: Նաև տես Ալ-Իսլամ հեղինակ Ալ-Քուրդուբի էջ. 362

այն ժամանակ, երբ Ալլահի Մարգարեն (Խ.Ա.Ո.Ն) հրադարձար պայմանագիր ուներ Աբու Սուֆյանի և Քուրեյշի հեթանոսների հետ: Նրանք եկան Հերակլիոսի մոտ Բիխայում¹⁷⁰ գտնվելու ընթացքում: Հերակլիոսը նրան հրավիրեց իր դատարանը, որտեղ գտնվում էին նաև Հռոմի մեծ մարդիկ: Նա կանչեց նրանց և իր թարգմանչին:

Այնուհետ նա հարցրեց Աբու Սուֆյանին և նրա ուղեկցորդներին. "Ձեզանից ո՞վ է առավել մոտ այս մարդուն, ով իրեն Մարգարե է կոչում:"

Աբու Սուֆյանը ասաց. "Ես արյունակցական կապ ունեմ նրա հետ:"

Այնուհետ Հերակլիոսը ասաց իր շքախմբին. "Մոտեցրեք նրան ինձ և թող նրա ուղեկցորդները ետ կանգնեն:" Այնուհետ նա ասաց իր թարգմանչին "Ասա նրանց. Ես հարցեր կուղղեմ Աբու Սուֆյանին այն մարդու մասին, ով իրեն Մարգարե է կոչում, այսպիսով, եթե նա ստի ինձ, դու կհերքես դա:"

Աբու Սուֆյանը պատասխանեց. "Ալլահի անունով, եթե չլիներ ստի գրառությունը իմ դեմ, ես կստեի նրա մասին: Առաջին հարցը այն էր, թե ինչպիսին է նրա տոհմը մեր միջավայրում: Աբու Սուֆյանը պատասխանեց. "Նա պատկանում է մեր միջի առաքինի տոհմին:"

Այնուհետ նա հարցրեց. "Արդյո՞ք ձեր մեջ որևէ մեկը արտաբերել է այս բառը նրա առջև:"

Ես պատասխանեցի "Ոչ:"

Նա ասաց. "Արդյո՞ք նրա նախահայրերից մեկը արքա է եղել:"

Ես պատասխանեցի "Ոչ:"

Նա ասաց. "Արդյո՞ք նրա հետևորդները առաքինի, թե թույլ մարդիկ են:"

¹⁷⁰ Քաղաք, որը գտնվում է Սիրիայում

Ես պատասխանեցի. "Թույլ մարդիկ:"

Նա ասաց. "Արդյո՞ք նրանց թիվը աճում, թե նվազում է:"

Ես պատասխանեցի "Նրանց թիվը աճում է:"

Նա ասաց. "Արդյո՞ք նրանցից որևէ մեկը հրաժարվել է նրա կրոնից պատճառ բերելով անհանգստությունը, այն բանից հետո, երբ ընդունել է այն:"

Ես պատասխանեցի "Ոչ:"

Նա ասաց. "Արդյո՞ք նա դավաճանել է:"

Ես պատասխանեցի. "Ոչ, սակայն մենք զինադադարի համաձայնագիր ունենք նրա հետ և տեղյակ չենք, թե նա ինչ է պատրաստվում անել:"

Աբու Մուֆյանը ավելացրեց. "Մա միակ հայտարարությունն է, որը ես կարող եմ անել նրա դեմ:"

Այնուհետ շերակլիուսը հարցրեց. "Արդյո՞ք դու պատերազմ ես գնացել նրա հետ:"

Ես պատասխանեցի "Այո:"

Նա հարցրեց, "Ինչպե՞ս էր պատերազմը նրա հետ:"

Ես պատասխանեցի. "Այլընտրանքային հաղթանակ էր: Երբեմն նա էր հաղթում, երբեմն էլ մենք:"

Նա հարցրեց. "Ի՞նչ է նա ձեզ հրամայել անել:"

Ես պատասխանեցի. ""Նա ասաց. "Երկրպագեք միայն Աստծուն և ոչինչ մի վերագրեք նրա հետ և դադարեք այն, ինչ ասել են ձեր հայրերը:" Նա պատվիրեց ադոթել, լինել ճշմարիտ, անկաշառ և բարի ազգականների և բարեկամների նկատմամբ:""

Այնուհետ շերակլիուսը ասաց իր թարգմանչին. "Ասա նրան. Երբ ես հարցրեցի նրա տոհմի մասին, դու ասացիր, որ նա ձեր միջի առաքինիներից է: Մա համապատասխան է Մարգարեներին: Նրանց ուղարկել են իրենց ժողովրդի առաքինի տոհմից:

Ես հարցրեցի, թե արդյոք ձեզանից որևէ մեկը հայտարարել է այն, ինչ նա է հայտարարել և դու ասացիր, ոչ: Եվ ես ասացի, արդյոք որևէ մեկը նախկինում ասել է այն, ինչը նա է ասում այժմ, այդ դեպքում ես կարող էի ասել, որ նա կրկնում է իր մյուս նախորդների խոսքերը:

Ես հարցրեցի քեզ, թե արդյոք նրա նախնիներից որևէ մեկը արքա է եղել: Եվ դու պատասխանեցիր, որ ոչ: Եթե նրա նախնիներից մեկը արքա լիներ, ես կարող էի ասել, որ նա խնդրում է իր հոր արքայությունը:

Ես հարցրեցի, թե արդյոք երբևէ կասկածել ես նրան ստի մեջ և դու պատասխանեցիր, որ ոչ: Այնուհետ ես գիտակցեցի, որ նա չի կարող Աստծո մասին ստել մարդկանց:

Ես հարցրեցի քեզ, թե արդյոք նրա հետևորդները առաքինի, թե թույլ մարդիկ են և դու պատասխանեցիր, որ նրանք թույլ են: Այո, նրանք են հանդիսանում Մարգարեների հետևորդները:

Ես հարցրեցի, թե նրանց թիվը աճում, թե նվազում է և դու պատասխանեցիր որ աճում է: Այդպիսին է հավատքը, մինչ կատարյալ դառնալը:

Ես հարցրեցի քեզ, թե արդյոք նրա հետևորդներից մեկը հրաժարվել է հավատքից, անհանգստանալով, այն բանից հետո, երբ ընդունեց այն և դու պատասխանեցիր ոչ: Այո, այդպես է հավատքը սողոսկում սրտերը:

Ես հարցրեցի, թե արդյոք նա դավաճանել է և դու պատասխանեցիր ոչ: Այդպես են վարվում Մարգարեները: Նրանք չեն դավաճանում:

Եվ ես հարցրեցի քեզ, թե ինչ է նա ձեզ պատվիրել և դու ասացիր, որ նա պատվիրել է երկրպագել միայն Ալլահին և ոչինչ չվերագրել Նրան, նա պատվիրել է ձեզ աղոթել, լինել ճշմարիտ, բարեպաշտ, նա արգելել է ձեզ կուռքերի երկրպագությունը: Եթե ամենը ճշմարիտ է, նա կարող կառավարել, որտեղ ես այժմ կանգնած եմ: Ես տեղյակ եմ նմանատիպ Մարգարեի մասին,

սակայն ես չէի կարծում, որ նա կլինի ձեր մեջ: Եթե ես տեղյակ լինեի, ես կդիմավորեի նրան, տանջանք կկրեի, որպեսզի դիմավորեի: Եվ եթե լինեի նրա հետ, կվվայի նրա ոտքերը:"

Այնուհետ նա մի նամակ գրեց Ալլահի Մարգարեի անունից (Խ.Ա.Ո.Ն), որը ուղարկեց Դիյահի հետ Բասրայի կառավարչին: Նա ներկայացրեց նամակը Հերակլիուսին և ընթերցեց: Նամակի մեջ ասվում էր,

Ամենաբարեբար, ամենաողորմած Աստծո անունով: Ալլահի Մարգարե Մուհամմեդից, Հերակլիուսին, Հռոմի կառավարչին: Խաղաղություն լինի նրանց, ովքեր հետևում են ուղղորդությանը: Ես հրավիրում եմ ձեզ առ Իսլամ: Ընդունեք Իսլամ և դուք կլինեք ապահով և Ալլահը կպարգևատրի ձեզ կրկնակի: Սակայն եթե դուք հեռանաք, դուք կկրեք Յարիսինի մեղքերը:

"Օվ Գրերի մարդիկ: Եկեք խոսքի, որը արդար է մեր և ձեր միջև, որ մենք երկրպագենք միայն Ալլահին և ոչինչ չվերագրենք Նրան և ոչ մի տեր չվերցնենք, բացառությամբ Ալլահի: Այնուհետ, եթե նրանք հեռանան ասա. Վկայեք, որ մենք Մահմեդական ենք:"¹⁷¹

ԵՐԿՐՈՐԴ ՎԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆԸ.

Ժամանակակից Քրիստոնյա Ավետարանական Ջոն Քենթին ասաց. "Իսլամի և նրա սկզբունքների շարունակական ընթերցանությունից հետո, որոնք ծառայում են անհատին և հասարակությանը և որի արդարությունը հաստատում է հասարակություն, որը հիմնված է հավասարության և միաստվածության վրա, ես ընդունեցի Իսլամը իմ ոգու ամբողջ հզորությամբ և ես ուխտեցի Ալլահին, փառք լինի նրան, որ ես կլինեմ Իսլամի քարոզիչ և իր ուղղորդության ավետիս աշխարհի տարբեր երկրներում:"

Այս մարդը նմանատիպ եզրակացության է հանգել Քրիստոնեության մանրակրկիտ ուսումնասիրությունից հետո: Նա գտել է, որ այն չի կարող պատասխանել մարդկային կյանքի

¹⁷¹ Ալ-Բուխարի, հայտնության գրքի սկիզբը

բազմաթիվ հարցերին: Այսպիսով նա սկսել է երկմտել: Այնուհետ, նա ուսումնասիրել է կոմունիզմը և Բուդդայականությունը, սակայն ի վիճակի չի եղել գտնել այն, ինչ փնտրում է, վերջապես նա խորապես ուսումնասիրել է Իսլամը, այնուհետ հավատք ընծայել և կոչ արել:¹⁷²

¹⁷² Ադ-Դին Ալ Ֆիթրեե Ալ-Աբադիի հեղինակ Ալ-Մուբաշշիր Աթ-Թարազիի Ալ Հուսեյնի 2 էջ.319

ՄԱՐԳԱՐԵՈՒԹՅԱՆ ԴՐՈՇՄԸ

Վերոհիշյալ հատվածներից ակնհայտ է դառնում Մարգարեության իրականությունը, նրա նշանները, ապացույցները, ինչպես նաև Մուհամմեդի Մարգարեության նշանները: Մինչ Մարգարեության դրոշմի մասին խոսելը, դուք պետք տեղյակ լինեք, որ Ալլահը առանց հետևյալ պատճառների չի ուղարկել որևէ Մարգարե.

1. Մարգարեի ուղերձը առանձնակի նկատի ուներ հատուկ ժողովրդին, որին որ պատկանում էր մարգարեն, նա ստիպված չէր ուղերձը տարածել հարևան ազգերին: Ալլահը հատուկ ուղերձով այլ Մարգարե է ուղարկել այլ ժողովրդին:

2. Նախորդ Մարգարեի ուղերձը մարում է և Ալլահը ուղարկում է մեկ այլ Մարգարե, ով կարող է բարեփոխել մարդկանց կրոնը:

3. Նախորդ Մարգարեի Օրենքը վավերական է միայն իր ժամանակաշրջանում և չի համապատասխանում հետագա ժամանակներին, ուստի Ալլահը ուղարկում է մեկ այլ Մարգարե, մեկ այլ օրենքի հետ միասին, որը կարող է համապատասխանել մեկ այլ ժամանակաշրջանին, մեկ այլ վայրում: Ամեն դեպքում, Ալլահի Իմաստությունը անհրաժեշտ է համարում և Նա ուղարկում է Մուհամմեդին (Խ.Ա.Ո.Ն) ամբողջ մարդկությանը մի Ուղերձով, որը համապատասխանում է բոլոր ժամանակներին և վայրերին: Նա այն պաշտպանում է աղավաղումից, այնպես, որ Նրա կենդանի Ուղերձը գոյատևի, ըստ որի մարդիկ կարող են ապրել և որը կլինի անբիժ և զերծ աղավաղումներից և շեղումներից: Այդ իսկ պատճառով Ալլահը այն դարձրեց բոլոր Մարգարեների դրոշմը:¹⁷³

Մուհամմեդի Խ.Ա.Ո.Ն տարբերակիչ բնորոշումը այն է, որ Ալլահը նրան դարձրել է բոլոր Մարգարեների դրոշմը, որից

¹⁷³ Ալ-Աքիդահ Աթթհահաույյա էջ.156 Լաուամիուլ անուար, 2 էջ. 269,277 և Մաբաադիլ-Իսլամ էջ.64

հետո չի լինի ոչ մի Մարգարե: Պատճառը կայանում է նրանում, որ նրա հետ միասին Ալլահը լրացրել է բոլոր Ուղերձները, ավարտել բոլոր Օրենքները, կատարյալ է դարձրել կառուցվածքը և նրա Մարգարեությամբ իրականացրել է Հիսուս Քրիստոսի մարգարեությունը, երբ նա ասաց¹⁷⁴:

Հարգարժան Իբրահիմ Խալիլը, ով ընդունեց Իսլամ-այս տեքստը համահավասար համարեց Ալլահի Մարգարե Մուհամմեդի (Խ.Ա.Ո.Ն.) խոսքերին. "''Իրոք, իմ և ինձ նախորդող Մարգարեների օրինակը, նման է այն մարդու, ով կատարյալ ձևով կառուցել և զարդարել է տունը, անկյունում թողնելով մի քարի տեղ: Մարդիկ շրջում էին և հիանում և ասում. Ինչու՞ չնորոգել այս քարը: Նա ասաց. "Ես հանդիսանում եմ քարը և Մարգարեների դրոշմը:""¹⁷⁵

Այս իսկ պատճառով Մուհամմեդին (Խ.Ա.Ո.Ն.) հայտնաձ Գիրքը Ալլահը դարձրեց նախորդ Գրքերի վկան և ավարտը: Ինչպես նաև Մուհամմեդի (Խ.Ա.Ո.Ն.) Օրենքը դարձրեց նախկին Օրենքների ավարտը: Ալլահը երաշխավորում է իր Ուղերձի պաշտպանությունը, ուստի այն հաջողությամբ փոխանցում են: Հաջողությամբ են նաև փոխանցում Ղուրանը: Հաջողությամբ փոխանցվում են նաև կրոնի ուսմունքների կիրառությունը, երկրպագության գործողությունները, սուննան և կանոնները:

Նա, ով ընթերցում է Մարգարեի (Խ.Ա.Ո.Ն.) կենսագրությունը և Մուննան, գիտակցում է, որ ուղեկցորդները մարդկության համար պահպանել են բոլոր իրավիճակները, խոսքերը և Մուհամմեդի արարքները: Նրանք փոխանցել են Տիրոջ երկրպագության նրա գործողությունները, նրա պայքարը հանուն Նրա, Նրա հիշատակությունը և Նրա թողությունը: Նրանք նաև փոխանցել են նրա առաքիլությունը, արիությունը, փոխհարաբերությունները ուղեկցորդների և այցելուների հետ: Նրանք փոխանցել են նրա հրճվանքը, վիշտը,

¹⁷⁴ Մատթեոս 21:42

¹⁷⁵ Տես "Մուհամմեդը Թորայի, Ավետարանի և Ղուրանի մեջ:" Շեդինակ, Իբրահիմ Խալիլ Ահմեդ էջ.73 Պատումը հաղորդել է Ալ-Բուխարին և Մուալիմը

ճանապարհորդությունները, այցը, սնվելու և ըմպելու և հագնվելու վարվելաձևը և թե ինչպես է նա քնել և արթնացել: Ամենից հետո, դուք կարող եք համոզվել, որ այս կրոնը երաշխավորել է Ալլահը և որ նա Մարգարեների և Առաքյալների մեջ վերջինն է, քանի որ Ալլահն ասաց, որ այս Մարգարեն հանդիսանում է Առաքյալներից վերջինը: Նա ասաց.

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَكِنْ رَسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا

"Մուհամմեդը (Խ.Ա.Ո.Ն) չի հանդիսանում ձեզանից որևէ մեկի հայրը, այլ Ալլահի Մարգարեն և Առաքյալներից վերջինը:"¹⁷⁶

Մուհամմեդը (Խ.Ա.Ո.Ն) ասաց իր մասին. "Ինձ ուղարկել են ամբողջ մարդկության համար և ես հանդիսանում եմ Առաքյալների դռոշմը:"¹⁷⁷

Այժմ եկեք տարբերակենք Իսլամը և բացատրենք դրա էությունը, աղբյուրները, սյունները և աստիճանները:

¹⁷⁶ Ալ-Ահզապ 33:40

¹⁷⁷ Ահմեդ և Մուսլիմ

ԻՍԼԱՄ ԲԱՌԻ ԻՄԱՍԸ

Ուսումնասիրելով բառարանները, դուք կարող եք գտնել, որ Իսլամ բառը նշանակում է առանց որևէ առարկության ենթարկվել, հնազանդվել, հպատակվել և համապատասխանել պատվիրանին և արգելքներին: Այլահը նշել է ճշմարիտ կրոնը, 'Իսլամը', քանի որ այն հանդիսանում է հնազանդություն, հպատակություն Իր Պատվիրաններին առանց դիմադրության, անբիծ դարձնելով Նրա երկրպագության գործողությունները, հավատք ընծայելով Նրա խոսքերին և Նրան: Այնուհետ Իսլամը դարձել է հատուկ անուն այն կրոնի համար, որը բերել է Մուհամմեդը:

Իսլամի Սահմանումը

Ինչու՞ են այս կրոնը կոչել 'իսլամ': Ամբողջ աշխարհի տարբեր կրոնների հետևորդները իրենց կրոնները կոչել են կամ որոշակի մարդու կամ որոշակի ցեղի անունով, ինչպես Քրիստոնեությունը, որը կոչել են Հիսուս Քրիստոսի անունով և Բուդդայականությունը, որը կոչել են հիմնադիր Բուդդայի անունով, իսկ Ջրահաղաշտությունը կոչել են իր հիմնադրի և դրոշի Ջարադաշտի անունով: Հուդդայականությունը նույնպես երևան է եկել Հուդայի ցեղի մեջ և այլն: Միայն Իսլամը չեն վերագրում որևէ որոշակի մարդու կամ ցեղի: Նրա անունը նշում է որոշակի բնորոշում, որը ցույց է տալիս իսլամը: Այս անվան մեջ ակնհայտ է, որ կրոնը գոյության չի բերել որևէ մեկը և որ այն բնորոշ չէ որևէ ազգին և դուրս մղել այլոց: Նրա նպատակը հանդիսանում է երկրի մարդկանց տալ Իսլամի բնորոշումը: Այսպիսով, նա, ում բնորոշում են Իսլամի հատկանիշները լինի հնագույն մարդկանցից, թե ժամանակակից հանդիսանում է Սահմեդական, նրան կոչեն են մահմեդական: Նույնը վերաբերում է հաջորդ սերունդների ներկայացուցիչներին, ովքեր օժտված են նմանատիպ հատկանիշներով:

ԻՍԼԱՄԻ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հայտնի է, որ այս աշխարհում ամեն ինչ ենթարկվում է որոշակի կանոնի և հաստատված կարգի: Արևը, լուսինը, աստղերը և երկիրը բոլորը ենթարկվում են ընդհանուր կանոնի, որին չեն կարող ընդդիմանալ կամ բաժանել նույնիսկ մեկ մազաչափ: Նույնիսկ անհատը, երբ խորհում է կարող է գիտակցել, որ ամբողջովին ենթարկվում է Ալլահի Օրենքին: Նա չի կարող շնչել, կամ զգալ կամ ունենալ ջրի, սնունդի, սնուցման, լույսի և ջերմության կարիք, առանց Աստվածային Որոշման, որը կարգավորում է նրա կյանքը, իսկ նրա մարմնի բոլոր հատվածները ենթարկվում են այդ Որոշմանը: Դրանց կատարած գործողությունները չեն կարող իրականանալ առանց Ալլահի սահմանման:

Այս համապարփակ Աստվածային Պատվիրանը, որին հնազանդվել է մարդը և որից գոյություն չունի տիեզերքի մեջ- Անմիջապես մոլորակից դեպի երկինք և երկրի հողի ամենափոքր սերմը— չեն կարող են փախչել Փառահեղի, Գերագույն և Ամենագոր Տիրոջ Աստվածային Պատվիրանին հնազանդվելուց: Եթե ամենը ինչ երկիքներում և երկրի վրա և ամենը ինչը նրանց միջև է ենթարկվեն այս Աստվածային Պատվիրանին, ապա նշանակում է, որ ամբողջ աշխարհը հնազանդվում և ենթարկվում է այդ Ամենագոր Անկախ մեկին, Ով արարել է այն: Այս առումով, այնուհետ պարզ է դառնում, որ Իսլամը հանդիսանում է ամբողջ տիեզերքի կրոնը: Քանի որ Իսլամ նշանակում է հնազանդություն, հպատակություն Առաջնորդի պատվիրանին և Նրա Արգելքներին առանց առարկության: Արևը, լուսինը և երկիրը բոլորը հպատակվում են նրան: Օդը, ջուրը, լույսը, խավարը և ջերմությունը բոլորը հպատակվում են Նրան, ծառը, քարը և կենդանիները բոլորը հպատակվում են: Նույնիսկ մարդը, ով չի ճանաչում իր Տիրոջը և մերժում է Նրա գոյությունը և նշանները կամ երկրպագում է այլ աստվածներ, կամ վերագրում դրանք Նրան, իր բնույթով հպատակվում է Նրան:

Եթե դուք տեղյակ լինեք այդ ամենին, ապա դիտարկելով մարդուն դուք կարող եք գտնել, որ երկու գործոն պայքարում են, որպեսզի գրավեն նրա ուշադրությունը.

Առաջին. Նրա բնական թեքումը, ինչպես հնազանդությունը Ալլահին, սերը Նրա երկրպագության հանդեպ, Նրա մոտեցման փնտրտուքը, սիրել այն, ինչ Նա սիրում է ճշմարտությունից, բարիքից և ազնվությունից, ատել այն, ինչ Նա ատում է կեղծիքից, չարիքից, անարդարությունից, սխալից ինչպես նաև այլ բնական այնպիսի գործոններ ինչպիսիք են փողի, ընտանիքի և զավակների հիվանդագին սերը և ընչաքաղցությունը, ըմպելիքը, սեռական հարաբերությունները և դրան հետևող անհրաժեշտ մարմնական գործողությունները:

ԵՐԿԿՈՐԴ. Մարդու ազատ կամքը և ընտրությունը: Ալլահը մարդուն ուղարկել է Մարգարեներ և հայտնել Գրքեր, որպեսզի նա ի վիճակի լինի տարբերակել ճշմարտությունը կեղծիքից, շիտակը սխալից, բարիքը չարիքից: Նա մարդուն տվել է մտավոր հզորություն և ընկալում, որպեսզի նա ի վիճակի լինի հաստատուն գիտելիքներով կատարել իր ընտրությունը: Ըստ իր ցանկության նա գնում է ճշմարիտ ուղիով, որն էլ ուղղորդում է նրան դեպի ճշմարտություն և ուղղորդություն և ըստ այդ իսկ ցանկության, նա գնում է չար ուղիով, որն էլ ուղղորդում է նրան չարիքի և նզովքի:

Ուստի, եթե դուք մարդուն դիտում եք առաջին գործոնի տեսանկյունից, ապա կարող եք գտնել, որ նրան արարել են որպեսզի հնազանդվի Ալլահին և հետևի նրան առանց բաժանելու, ինչպես գործում են այլ արարածները:

Սակայն, եթե դուք դիտեք երկրորդ գործոնի տեսանկյունից, ապա դուք կարող եք նրան տեսնել որպես ազատ արարած, ով ընտրում է այն, ինչ ցանկանում է: Նա կարող ընտրել լինել

Մահմեդական կամ անհավատ..."Արդյոք նա երախտապարտ է, թե ոչ:"¹⁷⁸

Ուստի, դուք կարող եք մարդկանց բաժանել երկու տեսակի.

Մարդ, ով ճանաչում է իր Արարչին և հավատք է ընծայում Նրան որպես իր Տիրոջ և Աստծո, ում նա երկրպագում է և իր կյանքի ընթացքում, կամաոր հետևում է նրա Օրենքին: Նա պարտավորվում է հնազանդվել իր Տիրոջը, ումից նա չի կարող շեղվել և Ում պատվիրաններին նա հետևում է – նմանատիպ մարդը կատարյալ Մահմեդական է, ում Իսլամը կատարյալ է և ում գիտելիքը հնչեղ, քանի որ նա ճանաչում է Ալլահին, իր Արարչին, Ով ուղարկել է Մարգարեներ և նրան շնորհել գիտելիքի և ուսուցման հզորությունը: Այն հնչեղ պատճառ և ճիշտ կարծիք է, քանի որ մարդը տեսել է այս գաղափարի կիրառությունը և այնուհետ որոշել երկրպագել Ալլահին, Ով օրհնեց նրան ընկալմամբ և հնչեղ խնդիրներով: Նա ասում է միայն ճշմարտությունը, քանի որ նա հավատք է ընծայում միայն Մեկ տիրոջը, Ով էլ հանդիսանում է Ալլահը, Ամենաբարձրյալը, Ով նրան տվեց խոսելու հզորությունը: Այժմ ստացվում է, որ կարծես ոչինչ չի մնում իր կյանքում բացի ճշմարտությունից, քանի որ նա հետևում և հնազանդվում է Ալլահի Օրենքին, որտեղ նա ունի ազատ կամք, իսկ տիեզերքի մյուս արարածների և նրա մեջ առկա է ընկերության և մտերմության կապ, քանի որ նա երկրպագում է միայն Ամենախիմաստուն, Ամենագիտակ Ալլահին, Ում երկրպագում են նաև բոլոր արարածները և Ում Պատվիրաններին և Սահմանումներին հնազանդվում և հպատակվում են բոլորը: Եվ Ալլահը այս բոլոր արարածներին ենթարկել է քեզ, օվ մարդ:

ԱՆՀԱՎԱՏՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հակադրություն է հանդիսանում այն անհատը, ով ծնվել է Ալլահի հնազանդությամբ և ապրել է իր կյանքը հնազանդությամբ Ալլահին, սակայն երբեք չի զգացել այս

¹⁷⁸ Ալ-Ինսան 76:3

հնազանդությունը կամ որևէ գաղափար է ունեցել այդ մասին: Նա չի ճանաչում իր Տիրոջը, ոչ էլ հավատք ընծայում Նրա Օրենքին կամ հետևում Նրա Մարգարեներին: Նա չի կիրառում այն գիտելիքը և բանականությունը, որը տվել է նրան Ալլահը, որպեսզի ճանաչի իր Արարչին, Ով քանդակել է նրա ականջները և աչքերը: Նա ժխտում է Նրա գոյությունը, արհամարհում Նրա երկրպագությունը և ժխտում հնազանդվել Նրա Օրենքներին, որոնք կապված են կյանքի խնդիրների հետ, որտեղ նրան տվել են ընտրության և հակման իրավունքը: Կամ երկրպագության մեջ վերագրում է այլ աստվածներ և մերժում է հավատք ընծայել Նրա նշաններին, որոնք նշում են Նրա Եզակիությունը: Այս մարդը հանդիսանում է Քաֆիր: Քանի որ 'Քուֆր' թարգմանաբար նշանակում է 'քողարկել և թաքցնել:' Այսպիսով, այս մարդուն կոչում են 'Քաֆիր', քանի որ նա թաքցնում է իր և աշխարհի բնույթը և քողարկում է այն տգիտությամբ և հանդգնությամբ և թաքցնում է իրենից: Ուստի, դուք տեսնում եք որ նա կիրառում է իր բանականությունը և տրամաբանական հզորությունը միայն այնտեղ, ինչը հակասում է նրա բնույթին: Նա տեսնում է միայն այն, ինչը կարող է վնասել նրա բնույթը: Այժմ դուք պետք է գնահատեք այն խորը սխալի աստիճանը և ակնհայտ ոտնահարումը, որի այլասերմանը հասել են անհավատները:¹⁷⁹

Այս Իսլամը, որը դուք պետք է կիրառեք, դժվար խնդիր չէ, սակայն բավական դյուրին նրա համար, ում Ալլահն է ցանկանում: Իսլամը հանդիսանում է այն կրոնը, որին հետևում է ամբողջ տիեզերքը:

أَفَعَيَّرَ دِينَ اللَّهِ يَبْعُونَ وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ

"Եվ Նրան են ենթարկվում բոլոր արարածները երկինքներում և երկրի վրա, կամա, թե ակամա:"¹⁸⁰

Ալլահն ասաց.

¹⁷⁹ Մաքաադուլ Իսլամ 3,4

¹⁸⁰ Աալ-Իմրասան 3:83

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعِيًّا
بَيْنَهُمْ وَمَنْ يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ

"Իրոք, Ալլահի կրոնը հանդիսանում է Իսլամը:"¹⁸¹

Մարդու կատարյալ հնազանդություն է Ալլահին, ինչպես Նա, Փառք լինի Նրան հաստատեց.

فَإِنْ حَاجُوكَ فَقُلْ أَطَعْتُ اللَّهَ وَجْهِيَ لِلَّهِ وَمَنِ اتَّبَعَنِ وَقُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْأُمِّيِّينَ أَأَسْلَمْتُمْ فَإِنْ
أَسْلَمُوا فَقَدِ اهْتَدَوْا وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ

"Այսպիսով, եթե նրանք վիճենք քեզ հետ Մուհամմեդ (Խ.Ա.Ո.Ն) ասա. "Ես հնազանդվել եմ Ալլահին Իսլամի մեջ և նաև նրանք, ովքեր հետևում են ինձ:"¹⁸²

Ալլահի Մարգարեն (Խ.Ա.Ո.Ն) նաև բացատրեց Իսլամի իմաստը ասելով. ""Այն նշանակում է ենթարկել ձեր սիրտը Ալլահին, ուղղել ձեր դեմքը Ալլահին երկրպագության մեջ և տալ պարտադիր Ջաքյաթ:"¹⁸³

Մի տղամարդ հարցրեց Ալլահի Մարգարեին (Խ.Ա.Ո.Ն) "Ի՞նչ է Իսլամը:"

Ալլահի Մարգարեն (Խ.Ա.Ո.Ն) պատասխանեց. "Այն նշանակում է ենթարկել քո սիրտը Ալլահին և որ Մահմեդականները պետք է ապահով լինեն քո լեզվի և ձեռքի վնասից:"

Այնուհետ տղամարդը ասաց. "Ո՞ր Իսլամն է հանդիսանում լավագույնը:"

Նա պատասխանեց. "Հավատքը, (Իման)" :

Նա հարցրեց. "Ի՞նչ է Հավատքը:"

¹⁸¹ Աալ-Իմրան 3:19

¹⁸² Աալ-Իմրան 3:20

¹⁸³ Ահմեդ և Իբն Չիբբան

Նա պատասխանեց. "Հավատք ընծայել Ալլահին, Նրա Հրեշտակներին, նրա Գրքերին, Նրա Մարգարեներին և հավատք ընծայել մահվանը հաջորդող Հարությանը:"¹⁸⁴

Ալլահի Մարգարեն (Խ.Ա.Ո.Ն) նաև ասաց. "Իսլամ նշանակում է վկայել, որ գոյություն չունի ոչ մի աստվածություն, որը արժանի է երկրպագության, բացառությամբ Ալլահի և որ Մուհամմեդը (Խ.Ա.Ո.Ն) հանդիսանում է Ալլահի Մարգարեն, ինչպես նաև աղոթել, տալ Ջաքյաթ, (բարեգործություն), պահք պահել Ռամադան ամսին և գնալ ուխտագնացության (Տուն), եթե դուք ի վիճակի եք:"¹⁸⁵

Նաև Նա ասաց. "Մահմեդական հանդիսանում է նա, որի ձեռքի և լեզվի չարիքից ապահով են բոլոր Մահմեդականները:"¹⁸⁶

Այս կրոնը, Իսլամը, միակն է, որի կողքին Ալլահը չի ընդունում ոչ մի այլ կրոն, ոչ նախորդ և ոչ էլ հաջորդող սերունդներից: Քանի որ բոլոր Առաքյալները Մահմեդականներ էին: Ալլահն ասաց Առաքյալ Նոյի մասին.

وَأْتَلْ عَلَيْهِمْ نَبَأَ نُوحٍ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ إِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُمْ مَقَامِي وَتَذِكْرِي بآيَاتِ اللَّهِ فَعَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْتُ فَأَجْمِعُوا أَمْرَكُمْ وَشُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ أَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً ثُمَّ اقْضُوا إِلَيَّ وَلَا تُنظِرُونِ

""Եվ ընթերցեք նրանց Նուհի (Նոյի) նորությունը: Երբ նա ասաց իր ժողովրդին. "Օվ իմ մարդիկ, եթե իմ ձեր կողքին լինելը և իմ Ալլահի հիշատակությունը Այաթների (ապացույցների, վկայությունների, տարբերակների, դասերի, նշանների, հայտնությունների և այլն) դժվար են ձեզ համար, ապա ես վստահում եմ Ալլահին:"""

Նա ասաց.

¹⁸⁴ Ահմեդ. Տեա. Ֆադլուլ Իսլամի հեղինակ ամսամ Մուհամմեդ Իբն Աբդուլ-Ուսահաբ էջ.8

¹⁸⁵ Մուսլիմ

¹⁸⁶ Ալ-Բուխարի և Մուսլիմ

وَأْمُرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ

"...և ինձ պատվիրել են լինել Մահմեդականներից մեկը (այսինքն նրանցից, ովքեր ենթարկվել են Ալլահի Կամքին):"¹⁸⁷

Բարձրյալն նաև ասաց Աբրահամի մասին.

الْعَالَمِينَ إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْلِمْ قَالَ أَسْلَمْتُ لِرَبِّ

""Երբ նրա Տերը ասաց նրան. "Հնազանդվիր (այսինքն եղիր Մահմեդական)" Նա ասաց. "Ես ենթարկվել եմ ինձ (որպես Մահմեդական) Ալամինի (մարդկության ջինի և ամեն գոյության) Տիրոջը:""¹⁸⁸

Մովսեսի մասին նա ասաց.

وَقَالَ مُوسَى يَا قَوْمِ إِن كُنتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوا إِن كُنتُمْ مُسْلِمِينَ

""Եվ Մուսան (Մովսեսն) ասաց. "Օվ իմ ժողովուրդ, Եթե դուք հավատք եք ընծայում Ալլահին, ապա վստահեք նրան, եթե դուք Մահմեդականներ եք, (նրանք, ովքեր ենթարկվել են Ալլահի Կամքին):"¹⁸⁹

Հիսուս Քրիստոսի մասին Նա ասաց հետևյալը.

وَإِذْ أَوْحَيْتُ إِلَى الْحَوَارِيِّينَ أَنْ آمِنُوا بِي وَبِرَسُولِي قَالُوا آمَنَّا وَاشْهَدْ بِأَنَّنَا مُسْلِمُونَ

""Եվ, երբ Ես (Ալլահը) հայտնեցի Ալ-Հավարիին (աշակերտներին) Իսայի (Հիսուսի), որպեսզի հավատք ընծայեն Ինձ և Իմ Մարգարեին, նրանք ասացին. "Մենք հավատք ենք ընծայում: Եվ վկայում, որ մենք Մահմեդականներ ենք:""¹⁹⁰

Այս կրոնը, Իսլամը, իր բոլոր օրենքները, հավատքները և կանոնները տալիս է Աստվածային Հայտնությունից. Ղուրանից և Մուննայից: Այստեղ ես կներկայացնեմ նրանց հակիրճ տեղեկությունները:

¹⁸⁷ Յունուս 10:71:72

¹⁸⁸ Ալ-Բակարահ 2:131

¹⁸⁹ Յունուս 10:84

¹⁹⁰ Ալ-Մաաիդահ 5:111

ԻՍԼԱՄԻ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐԸ

Վերացած կրոնների և մարդակերտ դավանանքների հետևորդները սովորություն ունեին փառաբանել իրենց ժառանգված գրքերը, որոնք գրառել էին հնագույն ժամանակներում, որոնց հեղինակները, թարգմանիչները կամ ժամանակաշրջանը անհայտ էին: Դրանք գրառել էին մարդիկ, ովքեր տառապում էին այն ամենից, ինչից էլ տառապում էին այլ մարդ արարածները, նրանք տառապում էին հիվանդությունից, արատից, կրքերից և մոռացկոտությունից:

Ինչ վերաբերում է Ղուրանին, ապա այն տարբերվում է մյուս գրքերից, հիմնված է այնպիսի ճշմարիտ աղբյուրների վրա, որն էլ հանդիսանում է Աստվածային Հայտնությունը. Ղուրանը և Սուննան: Ահա երկուսի հակիրճ ներածությունը.

Ա. Փառահեղ Ղուրանը.

Դուք արդեն տեղեկացել եք, որ Իսլամը հանդիսանում է Ալլահի կրոնը, այդ իսկ պատճառով Ալլահը Ղուրանը հայտնել է Իր Մարգարեին, Մուհամմեդին (Ի.Ա.Ո.Ն.) ինչպես բարեպաշտների ուղղորդություն, Մահմեդականների Օրենք և այն ախտերի բժշկություն, որոնք գտնվում են նրանց սրտերի մեջ և ում Ալլահը ցանկանում է բժշկել և լույս նրանց, ում Ալլահը հաջողություն է մաղթում: Այն ներառում է այն հիմքերը, որի համար Ալլահը ուղարկել է Մարգարեներին:¹⁹¹ Ղուրանը չի հանդիսանում առաջին հայտնված Գիրքը, ոչ էլ Մուհամմեդը (Ի.Ա.Ո.Ն.) առաջին Մարգարեն: Ալլահը հայտնել է Գրերը Աբրահամին, Թորան Մովսեսին և Ավետարանը Հիսուսին: Այս բոլոր Գրքերը հանդիսանում էին Ալլահի հայտնությունը Իր Առաքյալներին և Մարգարեներին: Սակայն Գրքերի մեծամասնության բովանդակությունը կորել, մարել, աղավաղվել և ընդմիջարկվել են:

¹⁹¹ Աս-Սուննահ ուամաքաանաթուհաա ֆիթ-թաշրիիլ Իսլամի, հեղինակ Մուսթաֆա Աս-Սիբաիի էջ.376

Ինչ վերաբերում է Ղուրանին, ապա Ալլահը ինքը երաշխավորել է նրա պաշտպանությունը և դարձրել այն նախորդ Գրքերի վկայությունը և վերացումը: Մարգարեին (Խ.Ա.Ո.Ն) դիմելով Նասաց.

وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيِّئًا عَلَيْهِ فَاحِكُم بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ لِيُنْزِلُكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ

"Եվ Մենք ուղարկել ենք քեզ (օվ Մուհամմեդ Խ.Ա.Ո.Ն) Գիրքը (այս Ղուրանը) ճշմարտության մեջ, հաստատելով Գիրքը, որը նախորդել է այն և Մուհայմին (Հին Գրքերի բարձրյալ ճշմարտությունը և վկայությունը):"¹⁹²

Նա նկարագրում է Ղուրանը ինչպես ամենի բացատրություն.

وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ

"Եվ Մենք ուղարկել ենք քեզ Գիրքը (Ղուրանը) ինչպես ամենի բացատրություն:"¹⁹³

Նա այն կոչում է ուղղորդություն և գրասարտություն.

فَقَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةً

"Այսպիսով, այժմ քեզ եկել է ակնհայտ ապացույց (Ղուրան) քո Տիրոջից և ուղղորդություն և գրասարտություն:"¹⁹⁴

Նա հետևյալ կերպ նկարագրում է այն ինչպես բարեպաշտության ուղղորդություն.

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا

"Իրոք, այս Ղուրանը ուղղորդում է այն բանին, ինչը հանդիսանում է առավել արդար և ճիշտ:"¹⁹⁵

¹⁹² Ալ-Մաաիդահ 5:48

¹⁹³ Ան-Նահլ 16:89

¹⁹⁴ Ալ-Անամ 6:157

Ղուրանը մարդկությունը ուղղորդում է դեպի կյանքի բոլոր ասպարեզների առավել առաքինի ուղի:

Յուրաքանչյուրը, ով անդրադառնում է Ղուրանի հայտնությանը և ներկայացմանը, տալիս է գրքի իր գնահատականը և մաքրագատում է իր մտադրությունը միայն Ալլահի համար: Ամենաբարձրյալ Ալլան ասաց.

وَأَنذَرْتُكَ نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ * عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ

"Եվ իրոք, այս Ղուրանը հանդիսանում է Տիրոջ Հայտնությունը Ալլամինին (մարդկությանը, ջինին և ամեն գոյությանը), Որը ճշմարիտ Ռուհը (Ջիբրիիլը, Գաբրիելը) իջեցրել է քո սիրտը (օվ Մուհամմեդ Խ.Ա.Ո.Ն), որպեսզի դու լինես հաղթողներից մեկը:"¹⁹⁶

Այսպիսով Նա, Ով հայտնում է Ղուրանը հանդիսանում է Ալլահը, աշխարհների Տերը, իսկ մեկը, Ով բերել է այն - ճշմարիտ Ոգի Գաբրիելը և մեկը, ում սրտում հայտնվել է այն, հանդիսանում է Մարգարեն (Խ.Ա.Ո.Ն):

Ղուրանը Մուհամմեդ հավերժ մի հրաշքն է: Այն ներառում է նշաններ, որոնք պետք է տեղի ունենան մինչ Հարության Օրը: Նախորդ Առաքյալների նշանները և հրաշքները ավարտվել են Առաքյալի կյանքի հետ միասին, սակայն Ալլահը Ղուրանը դարձրել է հավերժ ապացույց:

Այն հանդիսանում է ծավալուն ապացույց և ապշեցնող մի նշան: Ալլահը մարտահրավեր է նետում մարդկությանը, որպեսզի նրանք ներկայացնեն նմանատիպ մի բան կամ մեկ սուրա, սակայն նրանք ի վիճակի չեն իրագործել այն անկախ փաստի, որ կարելի է կազմել տառերից և բառերից, իսկ մարդիկ ովքեր ստացել էին առաջին հայտնությունը, հանդիսանում էին հռետորներ և պերճախոսներ: Ալլահն ասաց.

¹⁹⁵ Ալ-Իսրաս 17:9

¹⁹⁶ Աջ-Շուարա 26:192-194

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ وَادْعُوا مَنِ اسْتَعَضْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنَّ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

“Կամ արդյոք նրանք ասում են, թե "Նա (Մուհամմեդը Խ.Ա.Ո.Ն) կեղծել է այն:" Ասա. " Այդ դեպքում բերեք նմանատիպ մի Սուրա, գլուխ և բացի Ալլահից կոչեք նրան, ում ցանկանում եք, եթե դուք ճշմարիտ եք:”¹⁹⁷

Ղուրանի հայտնության փաստի վկայություն է հանդիսանում այն փաստը, որ այն ներառում է նախորդ ժողովուրդների պատմությունները, մարգարեացնում է ապագա իրադարձությունները, որոնք պետք է տեղի ունենան, քանի որ այն մարգարեցարել և նշել է բազմաթիվ գիտական փաստեր, որոնք հայտնաբերվել են միայն վերջերս: Նրա Աստվածայնության և հայտնության մեկ այլ ապացույց է հանդիսանում այն, որ Մարգարեն, ում հայտնվել է, անտեղյակ էր Ղուրանին և նմանատիպ տարբերակին: Ալլահն ասաց.

قُلْ لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا تَلَوْتُهُ عَلَيْكُمْ وَلَا أَدْرَاكُمْ بِهِ فَقَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ عُمُرًا مِنْ قَبْلِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ

“Ասա օվ Մուհամմեդ (Խ.Ա.Ո.Ն) "Եթե չլիներ Ալլահի ցանկությունը, ես այն չէի ընթերցի ձեզ, կամ այն չէր հայտնվի ձեզ: Իրոք, ես մինչ այդ, իմ կյանքի ընթացքում ձեր մեջ էի: Արդյո՞ք դուք չէք նկատում:”¹⁹⁸

Նա անուսում մի անհատ էր, ով չէր կարող գրել կամ կարդալ: Նաև նա չէր կարող այցելել որևէ Շեյխի կամ մարդու, ով կարող է ներկայացնել Ղուրանին համապատասխան որևէ մի բան: Ալլահն ասաց.

وَمَا كُنْتَ تَتْلُو مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخُطُّهُ بِيَمِينِكَ إِذًا لَا رَبُّكَ الْمُبْتَلُونَ

“Դու (օվ Մուհամմեդ Խ.Ա.Ո.Ն) ոչ ընթերցել ես նմանատիպ որևէ գիրք (Ղուրան) մինչ այդ, ոչ էլ գրել ես որևէ գիրք քո աջ ձեռքով: Այդ դեպքում, իրոք, կեղծիքի հետևողները պետք է կասկածեն:”¹⁹⁹

¹⁹⁷ Յունուս 10:38

¹⁹⁸ Յունուս 10:16

¹⁹⁹ Ալ-Անկաբուր 29:48

Այս անուսում մարդուն, ում նկարագրել էին Թորան և Ավետարանը, որ նա չի կարող ոչ գրել ոչ էլ կարդալ, այցելեցին Հրեա և Քրիստոնյա հոգևորականները, ովքեր ունեին Թորայի և Ավետարանի հիշատակությունը, ովքեր հարցրեցին այն խնդիրների մասին, որոնց շուրջ տարակարծիք էին և պետք է միջնորդություն խնդրեին, որոնք պնդում էին: Թորայի և Ավետարանի մեջ բացատրելով Մուհամմեդի (Խ.Ա.Ո.Ն) նկարագրությունը Ալլահն ասաց.

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ
بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ
وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَإَلَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ أُولَئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ

Նրանք, ովքեր հետևում են Մարգարեին, Առաքյալին, ով ոչ կարող էր կարդալ, ոչ գրել (այսինքն Մուհամմեդին Խ.Ա.Ո.Ն) ում մասին նրանք տեսել են Թաուրաթի (Թորայի) (Երկրորդ Օրենք xviii 15) և Ինջիլի (Ավետարանի) մեջ (Հովհաննես xiv 16)– նրանց պատվիրեց Ալ-Մարուֆ (այսինքն Իսլամական Միաստվածություն և այն ամենը, ինչ պատվիրել է Իսլամը) և արգելեց Ալ-Մունքարը (այսինքն անհավատությունը, ցանկացած տեսակի բազմաստվածությունը և այն ամենը ինչ արգելում է Իսլամը), նա թույլատրում է Աթ-Թայիբաթ (այսինքն ամեն բարիքը և թույլատրելին, որը վերաբերվում է արարքներին, առարկաներին, հավատքներին, անհատներին և սնունդին) և արգելում է անթույլատրելի Ալ-Քաբայթ (այսինքն ամեն չարիքը և անթույլատրելին, որը վերաբերվում է առարկաներին, արարքներին, հավատքներին, անհատներին, սնունդին):²⁰⁰

Ալլահը ասում է այն հարցերի մասին, որոնք հրեաները և քրիստոնյաները ուղղեցին Մարգարեին (Խ.Ա.Ո.Ն).

²⁰⁰ Ալ-Արաաֆ 7:157

يَسْأَلُكَ أَهْلُ الْكِتَابِ أَنْ تُنزِّلَ عَلَيْهِمْ كِتَابًا مِنَ السَّمَاءِ فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَى أَكْبَرَ مِنْ ذَلِكَ فَقَالُوا أَرِنَا
 اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ بِظُلْمِهِمْ ثُمَّ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ النَّبِيُّاتُ فَعَمَوْنَا عَنْ
 ذَلِكَ وَآتَيْنَا مُوسَى سُلْطَانًا مُبِينًا

"Գրի Մարդիկ քեզ խնդրեցին իրենց մի գիրք տալ, որը իջել է նրանց երկնքից:"²⁰¹

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا

"Եվ նրանք հարցրեցին քեզ (օվ Մուհամմեդ Խ.Ա.Ո.Ն) կապված Ռուհի (Հոգու) հետ:"²⁰²

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ ذِي الْقُرْنَيْنِ قُلْ سَأَتْلُو عَلَيْكُمْ مِنْهُ ذِكْرًا

"Եվ նրանք հարցրեցին քեզ Դհուլ Քարնայնի մասին:"²⁰³

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَنْقُضُ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَكْثَرَ الَّذِي هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ

"Իրոք, այս Ղուրանը հաղորդում է Իսրայելի Չավակներին այն մեծամասնությունը, որի մեջ նրանք տարածայնության մեջ են:"²⁰⁴

Պատվելի Աբրահամ Ֆիլիփսը, մի ձախողակ փորձ ունեցավ, իր դոկտորական թեզի մեջ, երբ թերագնահատեց Ղուրանը: Ի հակառակ, Ղուրանը նրան ողողեց ապացույցներով, վկայություններով և նշաններով: Տղամարդը հայտարարեց իր իսկ թուլությունը, հնազանդվեց իր Արարչին և ընդունեց Իսլամ:²⁰⁵

Երբ մահմեդականներից մեկը Ամերիկացի բժիշկ Ջեֆրի Լանգին նվիրեց Փառահեղ Ղուրանի իմաստային թարգմանության կրկնօրինակը, նա գտավ որ այս Ղուրանը դիմում է նրան,

²⁰¹ Ան-Նիսաա 4:153

²⁰² Ալ-Բարաա 17:85

²⁰³ Ալ-Քայֆ 18:83

²⁰⁴ Ան-Նամլ 27:76

²⁰⁵ Տես. Ալ-Մուսթաշրիքուն ուալ-մուբաշիքուն ֆիլ աալամիլ արաբի ուալ Իսլամի հեղինակ Իբրահիմ Խալիլ Ահմեդ

պատասխանում նրա հարցերին և հեռացնում է նրա և Հոգու միջև առկա անջրպետը: Նա ասաց. "Թվում է, թե Նա, Ով հայտնել է Ղուրանը ճանաչում է ինձ ավելին, քան ես ինքս:"²⁰⁶

Այո, Նա, Ով հայտնել է Ղուրանը հանդիսանում է մարդու Արարիչը և Նա Ալլահն է, փառք լինի Նրան: Նա ասաց.

أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ

"Արդյո՞ք Նա, Ով արարել է, տեղյակ է: Եվ Նա հանդիսանում է առավել Բարին և Բարեկիրթը (Իր ստրուկների նկատմամբ) Ամենից Տեղյակը (ամենի):"²⁰⁷

Այսպիսով, Փառահեղ Ղուրանի մեկնաբանության թարգմանությունը նրան ուղղորդեց առ Իսլամ և մի գրքի գրառման, որտեղից էլ ես մեջ եմ բերում:

Ղուրանը համապարփակ է մարդու բոլոր կարիքներին: Այն իր մեջ ներառում է հավատքի, օրենքի, մարդկային հարաբերությունների և վարվելաձևի բոլոր հիմքերը: Ալլահն ասաց.

مَا قَرَّرْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ

"Մենք ոչինչ չենք անտեսել Գրքի մեջ:"²⁰⁸

Ղուրանի մեջ առկա է Ալլահի Եզակիության հավատքի կոչը, որտեղ նշվում է Նրա Անունները, Ածականները և արարքները: Այն կոչ է անում հավատք ընծայել Մարգարեների և Առաքյալների վավերականությանը: Նաև հաստատում է Հարությունը, պարգևը, հաշիվը և նրանց վկայությունները և ապացույցները: Այն հաղորդում է նախորդ ժողովուրդների պատմությունները, այս աշխարհի նրանց պատիժը, ինչպես նաև այն տանջանքը, որը նրանց սպասում է Հետագա կյանքում:

²⁰⁶ "Պայքար Հավատքի համար:" Դոկ. Ջեֆրի Լանգ, Արաբերեն թարգմանությունը Մունդիիր Ալ-Աբսիի էջ.34

²⁰⁷ Ալ-Մուլք 67:14

²⁰⁸ Ալ-Անամ 6:38

Այն իր մեջ ներառում է բազմաթիվ ապացույցներ և նշաններ, որոնք շփոթել են գիտնականներին և որոնք համապատասխանում են բոլոր սերունդներին և տարիքին և որտեղ բազմաթիվ գիտնականներ և հետազոտողներ կարող են գտնել այն, ինչ փնտրում են: Ես կներկայացնեմ այդ փաստերից մի քանիսը հայտնող երեք օրինակ:

1. Նրա խոսքերը.

وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَحِجْرًا مَحْجُورًا

"Եվ այդ Նա է, Ով զատել է ծովերը, մեկը համեղ և քաղցր, իսկ մյուսը աղի և դառը և նրանց միջև Նա սահմանել է կատարյալ միջնորմ և խոչընդոտ:"²⁰⁹

Նաև Նա ասաց.

أَوْ كُظُمَاتٍ فِي بَحْرِ لُجِّيٍّ يَغْشَاهُ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ سَحَابٌ مَلْمَأَاتٌ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكِدْ يَرَاهَا وَمَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ

"Իսկ անհավատների իրավիճակը նման է խորը ծովի խավարի, որը լցված է ալիքներով, որոնք բեռնված են միմյանց վրա գտնվող ալիքների մուգ ամպերով, խավարի շերտերը միմյանց վրա, եթե մարդը ձգի իր ձեռքը, նա հազիվ կարող է տեսնել այն: Եվ, նա, ում համար Ալլահը չի նշել լույսը, քանի որ նրա համար առկա չէ որևէ լույս:"²¹⁰

Քաջ հայտնի է, որ Մուհամմեդը (Ի.Ա.Ո.Ն) երբեք ծովով չի ճանապարհորդել, ոչ էլ այդ ժամանակաշրջանում առկա էին նյութական գործիքներ, որոնք կարող էին օգնել հետազոտել ծովի խորքերը: Ո՞վ էր կարող Մուհամմեդին (Ի.Ա.Ո.Ն) ներկայացնել այս տեղեկությունը, եթե ոչ Ալլահը:

2. Ալլահին ասաց.

²⁰⁹ Ալ-Ֆուրքան 25:53

²¹⁰ Ան-Նուր 24:40

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ طِينٍ * ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَكِينٍ * ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ
عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا ثُمَّ أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ
فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ

"Եվ, իրոք, Մենք արարել ենք մարդուն (Ադամին) կավից (հողից և ջրից): Այնուհետ մենք դարձրել ենք նրան (Ադամի ժառանգներին) որպես Նութֆահ (արական և իգական սեռի սեռական հարաբերության խառնուրդի կաթիլներ) ապահով մի վայրում (կնոջ արգանդում): Այնուհետ, Մենք դարձրել ենք Նութֆահը թանձրուկ, (թանձր արյան կտոր), այնուհետ Մենք դարձրել ենք թանձրուկը մարմնի մի փոքր գունդ, այնուհետ Մենք այդ փոքր գնդից դարձրել ենք ոսկորներ, այնուհետ Մենք հագցրել ենք ոսկորները մարմնով և այնուհետ Մենք բերել ենք այն որպես մեկ այլ արարած: Այսպիսով օրհնյալ լինի Ալլահը, Արարիչներից Լավագույնը:"²¹¹

Միայն վերջերս են գիտնականները հայտնաբերել սաղմնաբանության զարգացման այս փուլերի մանրամասները:

3. Ալլահը նաև ասաց.

وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا
وَلَا حَبَّةٌ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٌ وَلَا يَابِسٌ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ

"Եվ Նրա հետ գտնվում են Ղայբի (թաքնվածի) բանալիները, ոչ ոք տեղյակ չէ դրանց մասին, բացառությամբ Նրա: Եվ Նա տեղյակ է այն ամենից, ինչը երկրի և ծովի վրա է, ոչ մի տերև ցած չի ընկնում առանց նրա գիտության: Ոչ մի հատիկ երկրի խավարի մեջ լինի թարմ, թե չոր, բոլորը գրառված են Ակնհայտ Արձանագրության մեջ:"²¹²

Մարդկությունը չունի այս համապարփակ գիտելիքը և երբեք չի մտորել այս ամենի մասին, սակայն ունակ է իրագործել այն: Եթե գիտնականների խումբը հետազոտեն մի բույս կամ միջատ և

²¹¹ Ալ-Մումիհուն 23:12-14

²¹² Ալ-Անամ 6:59

գրառեն իրենց գտածոները և հայտնագործությունները, մենք բոլորս կարող ենք շփոթվել դրանից, չնայած մենք տեղյակ ենք, որ այն ինչ թաքնված է գիտնականներից այդ բույսի կամ միջատի մեջ, ավելին է, քան նրանք գտել են:

Ֆրանսիացի գիտնական Մորիս Բուբլյը համեմատություն է անց կացրել Թորայի, Ավետարանի և Ղուրանի և ժամանակակից գիտական հայտնագործությունների միջև, որոնք կապված են երկինքների, երկրի արարման հետ, որտեղ մարդը գտնում է որ այս ժամանակակից հայտնագործությունները համամիտ են Ղուրանի հետ: Մյուս կողմից նա գտել է, որ այսօր շրջանառության մեջ գտնվող Թորան և Ավետարանը բազմաթիվ սխալ տեղեկություններ են ներառում կապված երկինքների, երկրի, մարդու և կենդանիների արարման հետ:²¹³

Բ. ՄԱՐԳԱՐԵԱԿԱՆ ՍՈՒՆՆԱՆ.

Ալլահը հայտնել է Ղուրանը Մարգարեին, ինչպես նաև այնպիսի մի բան, որը կոչվում է Մարգարեական Մուննա, որն էլ իր հերթին բացատրում է Ղուրանը: Ալլահի Մարգարեն (Խ.Ա.Ո.Ն) ասաց. "Իրոք, ինձ տվել են Ղուրանը և նմանատիպ մի բան նրա հետ:"²¹⁴ Ալլահը թույլատրել է նրան բացատրել Ղուրանի ընդհանուր և առանձնակի տարբերակները: Ալլահն ասաց.

وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ

"Եվ Մենք նաև ուղարկել ենք քեզ (օվ Մուհամմեդ Խ.Ա.Ո.Ն) Դիքր (հիշատակություն և խորհուրդ այսինքն Ղուրան), որպեսզի դու պարզորոշ բացատրես մարդկանց այն ինչ նրանց ուղարկել ենք և որ նրանք ի վիճակի լինեն մտորել:"²¹⁵

Մուննան հանդիսանում է Իսլամի երկրորդ աղբյուրը: Այն նշանակում է հաղորդել Մարգարեի (Խ.Ա.Ո.Ն) խոսքերը, արարքները, հաստատումները և հատկանիշները, որոնք

²¹³ Տե՛ս. "Թորան, Ավետարանը և Ղուրանը ժամանակակից գիտության լույսի ներքո" հեղինակ Մորիս Բուբլյ էջ.133-283: Նա նախկին քրիստոնյա էր:

²¹⁴ Ահմեդ և Աբու Դաուդ

²¹⁵ Ան-Նահլ 16:44

հաղորդում են միմյանց հետ կապված և վավերական հաղորդողների շրթան: Այն նույնպես հանդիսանում է Ալլահի հայտնությունը Իր Մարգարե Մուհամմեդին (Խ.Ա.Ո.Ն), քանի որ Մարգարեն (Խ.Ա.Ո.Ն) չի խոսել իր իսկ ցանկությամբ: Ալլահն ասաց.

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ * إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ * عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ

"Ոչ էլ նա խոսել է իր իսկ ցանկությամբ: Այն միայն հայտնված Հայտնություն է: Նա ուսուցանել է (այս Ղուրանը) հզոր մի մեկի օգնությամբ (Ջիբրիիլի Գաբրիելի):"²¹⁶

Մարգարեն (Խ.Ա.Ո.Ն) միայն փոխանցել է այն, ինչ նրան պատվիրել են փոխանցել: Ալլահն ասաց նրա մասին.

إِنْ أَتَيْتُ إِلَّا مَا يُوْحَىٰ إِلَيَّ وَمَا أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ

"Ես միայն հետևում եմ նրան, ինչ հայտնվել է ինձ և ես ուղղակի մի պարզ զգուշացում եմ:"²¹⁷

Անբիժ Մուհամմադը հանդիսանում է կանոնների, հավատքների, երկրպագության գործողությունների, հարաբերությունների և վարվելաձևի տեսակների գործնական իրականացումը, որը պատվիրում է իսլամը: Ալլահի Մարգարեն (Խ.Ա.Ո.Ն), օրինակի է վերածել այն, ինչ նրան պատվիրել են, բացատրել է այդ մարդկանց և պատվիրել կրկնել այն, ինչը նա էր իրականացնում: Օրինակ նա ասաց. "Աղոթեք այնպես, ինչպես ես եմ աղոթում:"²¹⁸

Ամենագոր Ալլահը հավատացյալներին պատվիրեց հետամուտ լինել նրան իր բոլոր արարքների և խոսքերի մեջ, որպեսզի նրանց հավատքը կատարյալ լինի: Նա ասաց.

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَذِكْرِ اللَّهِ كَبِيرًا

"Իրոք, Ալլահի Մարգարեի (Մուհամմեդի Խ.Ա.Ո.Ն) մեջ դուք ունեք բարի օրինակ որպեսզի հետևեք նրան, ով հույս ունի

²¹⁶ Ալ-Նաջմ 53:3-5

²¹⁷ Ալ-Ահքաֆ 46:9

²¹⁸ Ալ-Բուխարի

(Հանդիպել) Ալլահին և Վերջին Օրվան և շատ հիշատակում է Ալլահին:²¹⁹

Մարգարեի առաքինի ուղեկցորդները փոխանցել են նրա խոսքերը և արարքները նրանց, ովքեր հաջորդել են նրանց, իսկ նրանք էլ իրենց հերթին իրենց հաջորդներին: Այնուհետ դրանք գրառել են Մուննայի Գրքերի մեջ: Մուննայի փոխանցողները խիստ էին նրանց հետ, ումից, որ նրանք փոխանցում էին և ստեղծում էին այնպիսի իրավիճակներ, որոնք համապատասխանում էին նրանց, ումից որ նրանք հաղորդում էին Մուննան, մինչ փոխանցման շղթան կապվում էր անմիջապես Ալլահի Մարգարեի (Խ.Ա.Ո.Ն) հաղորդողի հետ:²²⁰ Իրավիճակը հասել էր այն աստիճանի, որ բոլոր մարդիկ ներառվում էին փոխանցման մեջ, որը պետք է լիներ ճշմարտացի, արդար, անկեղծ:

Մուննան հանդես գալով որպես Իսլամի գործնական իրականացում, նաև բացատրում էր Ղուրանը, մեկնաբանում և տալիս էր տարբերակների ընդհանուր իմաստները: Ալլահի Մարգարեն (Խ.Ա.Ո.Ն) սովորություն ուներ իրագործել այն, երբեմն իր իսկ խոսքերով, երբեմն իր արարքներով և երբեմն կիրառելով բոլորը միասին: Որոշ դեպքերում Մուննան կարող էր տալ որոշակի կանոնների և օրենքների անկախ բացատրությունը, որոնք առկա չէին Ղուրանի մեջ:

Անհրաժեշտ է հավատք ընծայել, որ Ղուրանը և Մուննան հանդիսանում են Իսլամի նախնական աղբյուրները, որոնց պետք է հետևել: Անհրաժեշտ է հետևել երկուսի պատվիրանին, արգելքներին և հավատք ընծայել նրանց բովանդակությամբ: Անհրաժեշտ է հավատք ընծայել այնտեղ զետեղված Անուններին, Ածականներին և Ալլահի Գործերին, որոնք նա

²¹⁹ Ալ-Ահգաբ 33:21

²²⁰ Որպես այս ակադեմիական մեթոդաբանության արդյունք և ճշգրտություն Մուննայի փոխանցման խնդրում, գիտությունը տարածում գտավ Մահմեդականների մեջ, որոնք հայտնի են 'իլմուլ-ջահր ուաթ թադիիլ' և 'իլմ մուսթալահուլ հադիթ': Երկու գիտությունները հանդիսանում են Մահմեդականների բացառիկ հատկանիշները, որոնք գոյություն չեն ունեցել:

տվել է Իր հավատացյալ ընկերներին և որոնց միջոցով Նա սպառնում է Իր անհավատ թշնամիներին: Նա ասաց.

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحْمِلُوا فِي مَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ
وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

"Սակայն ոչ, ձեր Տիրոջ անունով, նրանք չունեն Հավատք, մինչ նրանք ստիպում են քեզ (օվ Մուհամմեդ Խ.Ա.Ո.Ն) դատել բոլոր վեճերը նրանց միջև և ոչ մի տրամաբանություն չգտնելով ընդդեմ իրենց որոշումների և ընդունել (դրանք) լիակատար հնազանդությամբ:"²²¹

Նա նաև ասաց.

وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

"Եվ ինչ Մարգարեն (Մուհամմեդը Խ.Ա.Ո.Ն) տալիս է քեզ, վերցու և ինչ նա արգելում քեզ, հեռացիր (դրանից):"²²²

Կրոնի աղբյուրների ներածականից հետո, պատեհ է քննարկել նրա աստիճանները. Իսլամը, Իմանը և Իհսանը: Մենք հակիրճ կներկայացնենք նաև այս աստիճանների պլաները:

ԱՌԱՋԻՆ ԱՍՏԻՃԱՆԸ²²³

Իսլամ. Այն բաղկացած է հինգ պլաներից. Վկայել, որ գոյություն չունի ոչ մի աստվածություն արժանի երկրպագության բացառությամբ Ալլահի և որ Մուհամմեդը (Խ.Ա.Ո.Ն) հանդիսանում է Նրա Մարգարեն, ներկայացնել աղոթք, վճարել Ջաքյաթ, պահք պահել Ռամադան ամսվա ընթացքում և Ուխտագնացություն:

²²¹ Ան-Նիսաս 4:65

²²² Ալ-Հաշր 59:7

²²³ Լրացուցիչ տեղեկությունների համար տես. "Քիթաաբուլթ-Թաուհիդիլ", "Ալ Ուսուլուլթ-Թալաթահ" "Աբդաբուլ-մաշիլ իլաս-Սալասհ" հեղինակ Շեյխ Մուհամմեդ իբն Աբդուլ-Ուսահար.

Առաջին. Վկայել, որ գոյություն չունի ոչ մի աստվածություն երկրպագության արժանի, բացառությամբ Ալլահի և որ Մուհամմեդը (Խ.Ա.Ո.Ն) հանդիսանում է Նրա մարգարեն:

Վկայության առաջին հատվածը նշանակում է, որ գոյություն չունի ոչ մի ճշմարիտ աստվածություն երկրում կամ երկինքներում, բացառությամբ միայն Նրա: Նա հանդիսանում է միակ, ճշմարիտ Աստվածը և մնացած այլ աստվածները կեղծ են:²²⁴Նաև այն նշանակում է մաքրել բոլոր գործողությունները և երկրպագել միայն Ալլահին և հեռու մնալ այլ աստվածներից: Այս հայտարարության անհատը չի կարող շահել առանց այս երկու գործողությունների.

1. Ասել այն ելնելով հավատքից, գիտելիքից, համոզվածությունից և սիրուց:

2. Հավատք չընծայել այն ամենին, որը ուղղորդում է երկրպագել այլ աստվածներին: Նա, ով կրկնում է այս հայտարարությունը և հավատք չի ընծայում այն ամենին, որին երկրպագում են բացառությամբ Ալլահի, այս հայտարարությունը օգտակար չի լինի:²²⁵

Վկայել, որ Մուհամմեդը (Խ.Ա.Ո.Ն) հանդիսանում է Ալլահի Մարգարեն, նշանակում է հետևել նրա բոլոր պատվիրաններին, նրա տեղեկություններին, ձեռնպահ մնալ ամեն արգելքներից և զգուշացնել և երկրպագել Ալլահին այնպես, ինչպես նա է հրապարակել: Անհրաժեշտ է նաև իմանալ և մտապահել, որ Մուհամմեդը (Խ.Ա.Ո.Ն) հանդիսանում է Ալլահի մարգարեն ամբողջ մարդկության համար, որ նա Ալլահի միակ ստրուկն է, ուստի նրան չպետք է երկրպագել, այլ հնազանդվել և հետևել և որ նա, ով հետևում է նրան, մտնում է Դրախտ և ով չի հնազանդվում, Կրակ: Անհրաժեշտ է նաև մտապահել, որ հավատքի հետ կապված Իսլամական կարգադրությունները, երկրպագության գործողությունները,

²²⁴ Դինուլ-Հաքք էջ.38

²²⁵ Քուրաթու ույունուլ մուվահիդին էջ.60

որոնք պատվիրել է Ալլահը, օրենքի և կանոնադրության համակարգը և խնդիրները, ինչպես նաև ընտանիք կազմելու, կամ թույլատրելի ու անթույլատրելի խնդիրները հնարավոր չէ ընդունել առանց այս առաքինի Մարգարեի (Խ.Ա.Ո.Ն), քանի որ նա հանդիսանում է Ալլահի Մարգարեն, ով Նրա Օրենքը տարածեց մարդկությանը:²²⁶

ԵՐԿՈՒ.ԱՂՈԹՔ²²⁷

Աղոթքը հանդիսանում է իսլամի երկրորդ սյունը: Այն անշուշտ Իսլամի մի սյունն է, քանի որ հանդիսանում է մարդու և իր Տիրոջ կապը: Աղոթքը կրկնում են օրական հինգ անգամ, ըստ որի թարմեցվում է անհատի հավատքը, մաքրվում մեղքի հետքերը: Աղոթքը անջրպետ է անհատի և մեղքերի միջև: Երբ նա առավոտյան արթնանում է, ապա մինչ աշխարհիկ խնդիրներին առնչվելը անբիծ և մաքուր կանգնում է իր Տիրոջ առջև: Նա մեծարում է իր Տիրոջը, հաստատում Նրա կատարյալ իրավունքը երկրպագությանը և խոնարհությանը, կանգնելով և հակվելով օրական հինգ անգամ:

Մինչ իր աղոթք սկսելը, անհատը պետք է մաքրի իր սիրտը, մարմինը, հագուստը և աղոթքի վայրը: Մահմեդականը պետք է աղոթքի միացյալ իր մյուս եղբայրների հետ, եթե իհարկե հեշտ է նրա համար, նրանք բոլորը իրենց հայացքները և սրտերը ուղղում են իրենց Տիրոջը, պատվելի Քաբբայի, Ալլահի Տան ուղղությամբ: Աղոթքը իրագործվում է լավագույն կերպով, որտեղ Արարիչը պատվիրում է Իր արարածին երկրպագել Նրան. Քանի որ այն ներառում է Տիրոջ փառաբանությունը մարմնի բոլոր մասերի մասնակցությամբ, լեզվի արտաբերած խոսքով, ձեռքերի արարքներով, ոտքերով, գլխով, զգացմունքներով և մարմնի բոլոր մասերով, որտեղ յուրաքանչյուր մաս ունի իր երկրպագության մասնաբաժինը:

²²⁶ Մանրամասն տեղեկությունների համար ընթերցեք "Քայֆիյաթուլ Սալաթին-Նաֆիյթ" հեղինակ Շեյխ իբն Բաազ

²²⁷ Դինուլ-Հաք էջ.51-52

Այս զգայարանները և վերջույթները, ինչպես նաև սիրտը ունենում են իրենց մասնաբաժինը: Աղոթքը բաղկացած է Ալլահի փառաբանությունից, մեծարումից: Այն նաև բաղկացած է ճշմարտության վկայությունից, Ղուրանի ընթերցումից և Տիրոջ խոնարհումից, այն Տիրոջ, Ով կառավարում է անհատին, ով էլ խնդրում է Նրան նվիրվածությամբ: Այնուհետ անհատը խոնարհվում է, կռանում և այնուհետ նստում է, բոլոր գործողությունները կատարում է հնազանդությամբ, ցույց տալով իր անօգնականությունը Նրա մեծության և հզորության առջև: Այդ ստրուկի սիրտը կոտրվում է, մամինը դառնում հնազանդ և բոլոր վերջույթները հնազանդությամբ ենթարկվում են Տիրոջը: Այնուհետ անհատը աղոթքը ավարտում է Ալլահի գովաբանությամբ և փառաբանությամբ և Մարգարե Մուհամմեդի (Խ.Ա.Ո.Ն) խաղաղության մաղթանքով, ինչպես նաև այս և Հետագա աշխարհների բարիքի խնդրանքով:²²⁸

ԵՐՐՈՐԴ: ՉԱՔՅԱԹ²²⁹

Զաքյաթ– պարտադիր բարեգործություն– այն հանդիսանում է Իսլամի այունը: Հարուստ մահմեդականները պետք է Զաքյաթ վճարի իր իսկ ունեցվածքից: Այն իր ունեցվածքի միայն մի փոքր բաժինն է, որը նա տալիս է աղքատ և կարիքավոր և այն մարդկանց, ովքեր ունեն դրա կարիքը:

Մահմեդականը պետք է կամովի վճարի Զաքյաթը: Նա չպետք է հիշեցնի կամ վնասի նրան, ում տալիս է այդ բարեգործությունը: Դա պետք է իրականացվի հանուն Ալլահի, ոչ թե հանուն որևէ մեկի: Նա պետք է վճարի հանուն Ալլահի, ոչ թե ցուցադրության կամ փառքի համար:

Զաքյաթի վճարումը առաջնորդում է աղքատի կամ կարիքավորի հոգու օրհնության և բարության: Այն կանխում է մուրացկանությունը, հանդիսանում է կարեկցանք և

²²⁸ Լրացուցիչ տեղեկությունների համար ընթերցեք "Ռիսալալթաանի ֆիլ-զաքյաթի ուսա-սիյամ" հեղինակ Շեյխ Ին Բաազ

²²⁹ Միֆթահ դաար աւ-սաադահ 2:384

պաշտպանությունը ընդդեմ անփութության և աղքատության, որոնք կարող էին ազդեցություն թողնել նրանց, վրա, եթե այն մնար ունևորի մոտ: Պատեհ պահի Ջաքյաթը առաքինության, վեհանձնության, այլասիրության, կարեկցանքի և մարդասիրության նշան է: Նաև այն նշանակում է ազատվել գծուծությունից, ազահությունից և անարժեք մարդկանցից: Ջաքյաթի շնորհիվ մահմեդականները աջակցում են միմյանց, ունևորը ցույց է տալիս իր գթասրտությունը աղքատին, - այնպես, որ այն վերանա համայնքի միջից- եթե պատշաճ իրականացավի- աղքատ կարիքավորը, ճնշված պարտապանը կամ ճանապարհորդը, ով չունի առավել դրույթներ:

Չորրորդ. Պահք

Այն նշանակում է պահք պահել Ռամադան ամսվա ընթացքում արևածագից մինչ մայրամուտ: Պահք պահող անհատը զերծ է մնում ըմպելիքից, սննդից, սեռական հարաբերություններից և նմանատիպ հաճույքներից, ինչպես Ալլահի երկրպագության գործողություն և սանձում է իր իսկ հոգին նմանատիպ ցանկությունները: Ալլահը պահքից ազատում է տկարին, ճանապարհորդին, հղի կնոջը, կերակրող և նորաթուխ մորը: Նա պատվիրում է յուրաքանչյուրին իրեն իսկ համապատասխան կանոնը:

Այս ամսվա ընթացքում մահմեդականը սանձում է իր իսկ ցանկությունները, իսկ երկրպագության նմանատիպ գործողություններն արհեստաբար հոգուց դուրս է մղում կենդանական բնագործ դեպի այն աշխարհ, որը համապատասխանում է հրեշտակներին, ովքեր մոտ են Ալլահին: Պահքի իրավիճակը մահմեդականին հասցնում է մի այնպիսի աստիճանի, ըստ որի նա կարծում է, թե այլևս ոչնչի կարիք չունի, բացի հասնելուց Ալլահի հաճույքին:

Պահքը ոգեշնչում է, ստիպում է հրաժարվել աշխարհից, խրախուսում է փնտրել Ալլահի բարիքը և ունևորին հիշեցնում է աղքատի և նրանց դրության մասին, այնպես, որ իրենց սրտերը

կարեկցեն նրանց և գիտակցեն, որ ապրում են Ալլահի շնորհով և ուստի, պետք է ավելացնեն իրենց երախտագիտությունը:

Պահքը մաքրում է հոգին և Ալլահի հանդեպ վախ ներշնչում: Այն ստիպում է անհատին և հասարակությանը զգալ Ալլահի կառավարումը իր երջանկության և դժվարության պահերին, լինի հրապարակայնորեն, թե գաղտնի, որտեղ հասարակությունը ամբողջ ամիսը անց է կացնում երկրպագության այս գործողությամբ և իրենց Տիրոջ գիտակցությամբ: Դրովելով Ամենաբարձրյալ Ալլահի հանդեպ ունեցած վախով և այն հավատքով, որ Ալլահը տեղյակ է գաղտնիքին և որ անհատը անշուշտ մեկ օր պետք է կանգնի Նրա առջև, որտեղ Նա կհարցնի բոլոր մեծ և փոքր արարքների մասին:²³⁰

ՀԻՆԳԵՐՐՈՐԴ. ՀԱԶ²³¹

Ուխտագնացություն դեպի Մեքքա, Ալլահի Տուն, հանդիսանում է յուրաքանչյուր մահմեդականի պարտքը, ով արդեն չափահաս, գիտակից և ունակ է և ով ունի, կամ կարող է թույլատրել վարձել տրանսպորտի միջոցներ դեպի Մեքքա և այն ամենը, ինչ անհրաժեշտ է ճանապարհորդության ընթացքում ապրելու համար, պայմանով, որ նրա պարենը չի գործում ի վնաս անհատի պատասխանատվության տակ գտնվողների: Նաև նա պետք է համոզված լինի, որ ճանապարհի, ինչպես նաև իր պատասխանատվության տակ գտնվողների ապահովությանը: Ուխտագնացությունը պարտադիր հանգամանք է մահմեդականի կյանքի ընթացքում, եթե ներում են հնարավորությունները:

Ուխտագնացությունից առաջ անհրաժեշտ է ապաշխարհել, որպեսզի հոգին ձերբազատվի մեղքերից: Մեքքա և այլ սուրբ վայրեր հասնելուն պես անհրաժեշտ է սկսել ուխտագնացության

²³⁰ Տե՛ս. "Միֆթահ դաար ա-սադահ" 2, էջ 384

²³¹ Մանրամասն տեղեկությունների համար տես. "Դալիլ-Հաջ ուալ մութամիր" հեղինակ մի խումբ գիտնականներ և "Հաջի և Ումարի Մեկնաբանություններ" հեղինակ Շեյխ Իբն Բասազ.

ծեսերը, որպես Ալլահի երկրպագության և փառաբանության գործողություն: Անհրաժեշտ է տեղյակ լինել, որ չպետք է երկրպագել Քաբբան կամ այլ սուրբ վայրերը, քանի որ դրանք չեն կարող օգնել կամ վնասել: Անհրաժեշտ է տեղյակ լինել, որ եթե չլինեք Ալլահի պատվիրանը ուխտի գնալ այդ տուն, ապա թույլատրելի չէր լինի մահմեդականի համար:

Ուխտագնացության ընթացքում անհրաժեշտ է կրել երկու ճերմակ կտոր: Աշխարհի բոլոր ծայրերից մահմեդականները հավաքվում են մեկ վայրում, կրելով մեկ հանդերձ և երկրպագում Մեկ Աստծու: Այնտեղ գոյություն չունի որևէ տարբերություն դեկավարի կամ ծառայողի, հարուստի և աղքատի, սպիտակի և սևի միջև: Բոլորը հանդիսանում են Ալլահի արարածները և ստրուկները: Ոչ մի մահմեդական գերադասելի չէ մյուսից, գերադասելի են միայն նրանց բարեպաշտությունը և արարքները:

Ուխտագնացության միջոցով մահմեդականները հասնում են համագործակցության և ընդհանուր ճանաչման, նրանք հիշում են այն Օրը, երբ Ալլահը հարություն կտա նրանց և կհավաքի մեկ ընդհանուր վայրում հաշվի համար, այսպես նրանք պատրաստվում են մահից հետո սպասվելիք գործողություններին, հնազանդվելով Ալլահին:

ԵՐԿՐՊԱԳՈՒԹՅՈՒՆԸ ԻՍԼԱՄՈՒՄ²³²

Այն նշանակում է երկրպագել Ալլահին իրականում և մտովի: Ալլահը հանդիսանում է Արարիչը, իսկ դուք արարածը, դուք ստրուկ եք, իսկ Նա Եզակին, ում պետք է երկրպագել: Նման պարագայում անհրաժեշտ է այս կյանքում հետևել Ալլահի Ճշմարիտ Ուղղուն և հետևել Նրա Օրենքին և Մարգարեների ուղղուն: Ալլահը այնպիսի օրենքներ է պատվիրել Իր ստրուկներին, ինչպիսիք են Նրա Եզակիությունը, աղոթքները, Չաքյաթը, պահքը և ուխտագնացությունը:

²³² Տե՛ս. "Ալ-լուդիյահ" հեղինակ Շեյխուլ Իսլամ Իբն Թայմիյահ

Ամեն դեպքում, վերոհիշյալ գործողությունները չեն հանդիսանում Իսլամի երկրպագության գործողությունները: Երկրպագությունը առավել համապարփակ է: Այն հանդիսանում է այն, ինչ Ալլահը սիրում է, Նա գոհանում է ակնհայտ և թաքնված արարքներով և խոսքերով: Այսպիսով յուրաքանչյուր գործ կամ խոսք որը հաճելի է Ալլահին, հանդիսանում է երկրպագություն: Նույնիսկ յուրաքանչյուր բարի սովորություն, որը մտադիր է գոհացնել Ալլահին, հանդիսանում է երկրպագություն: Ձեր լավ հարաբերությունները հոր, ընտանիքի, կնոջ, զավակների և հարևանների հետ, եթե դուք փնտրում եք Ալլահի գոհունակությունը, հանդիսանում է երկրպագություն: Ձեր բարի վերաբերմունքը տանը, աշխատանքի վայրում, շուկայում, որոնք կատարվում են հանուն Ալլահի, հանդիսանում են երկրպագություն: Վստահություն ձեռք բերելը, արդար լինելը, մյուսներին վնասից պաշտպանելը, տկարին աջակցելը, օրինական ճանապարհով վաստակելը, ընտանիքի և զավակներին ապահովելը, աղքատին աջակցելը, հիվանդի այցելությունը, քաղցածին կերակրելը և օժանդակելը, որոնք կատարվում են հանուն Ալլահի, հանդիսանում են երկրպագության գործողություններ: Այսպիսով, բոլոր արարքները, որոնք կատարվում են կամ ձեր, կամ ընտանիքի, հասարակության կամ երկրի համար և որտեղ կարելի է շահել Ալլահի հաճոյախոսությունը, հանդիսանում են երկրպագության գործողություններ:

Նույնիսկ բարի նպատակով անձնական պահանջի բավարարումը, հանդիսանում է երկրպագություն: Ալլահի Մարգարեն (Խ.Ա.Ո.Ն) ասաց. "Նույնիսկ, եթե որևէ մեկը բավարարում է իր սեռական ցանկությունը, նա կատարում է բարեգործություն:"

Ուղեկցորդները ասացին. "Օվ Ալլահի Մարգարե, արդյո՞ք որևէ մեկը, ով հագուրդ է տալիս իր կրքին, ստանում է պարգև:"

Նա պատասխանեց. "Ասացե՛ք ինձ, եթե նա գործի անթույլատրելի կերպով, արդյո՞ք նա չի ստանա իր պատիժը:

Նմանապես, եթե նա գործի թույլատրելի կերպով, նա կստանա պարգևը:"²³³

Մարգարեն (Խ.Ա.Ո.Ն) նաև ասաց. "Յուրաքանչյուր մահմեդական պետք է բարեգործություն տա:"

Նրան հարցրեցին."Ի՞նչ կլինի, եթե նա ոչինչ չունենա բարեգործության համար:"

Նա ասաց. "Նա գործում է իր երկու ձեռքերով և օգնում է իրեն այդպես և այնուհետ բարեգործություն տալիս:"

Նրան կրկին հարցրեցին, " Իսկ եթե նա ի վիճակի չէ:"

Նա պատասխանեց. "Նա պետք է աջակցի կարիքավորին:"

Նրան կրկին հարցրեցին. "Իսկ եթե նա ի վիճակի չէ:"

Նա պատասխանեց. "Նա բարիք է պատվիրում:"

Եվ նրան կրկին հարցրեցին. "Այդ դեպքում, ի՞նչ կլինի, եթե նա դա էլ ի վիճակի չէ:"

Նա պատասխանեց." Նա կանխում է չարիքը, քանի որ այն նրա համար բարեգործական գործողություն է:"²³⁴

ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՍՏԻՃԱՆԸ²³⁵

Հավատքը և վեց սյուններից են Հավատք Ալլահին, Նրա հրեշտակներին, Նրա Գրքերին, Նրա Մրազարեններին, հավատք Վերջին Օրվան և հավատք նախախնամությանը:

ԱՌԱՋԻՆ. ՀԱՎԱՏՔ ԱԼԼԱՀԻՆ

Դուք պետք է հավատք ընծայեք Նրա Տերությանը, որ Նա հանդիսանում է Տերը, Արարիչը, ամենի Կառավարիչը: Դուք պետք է նաև հավատք ընծայեք երկրպագության Նրա

²³³ Մուսլիմ

²³⁴ Բուխարի և Մուսլիմ

²³⁵ Լրացուցիչ տեղեկությունների համար ընթերցեք."Շահր ուսուլ ալ-իման" հեղինակ Իբն Ութայմին."Քիթաբուլ իմասան" հեղինակ Իբն Թայմիյահ, "Աքիդաթուլ ախլիսուննահ ուաջամահ" հեղինակ Իբն Ութայմին

իրավունքին, Նա միակ ճշմարիտ Աստված լինելուն, և որ մնացած բոլոր աստվածները կեղծ են: Դուք պետք է հավատք ընծայեք Նրա Անուններին և Ածականներին, որ Նա ունի Գեղեցիկ Անուններ և կատարյալ Վսեմ Հատկություններ:

Անհրաժեշտ է հավատք ընծայել, որ Նա Եզակի է այդ ամենի մեջ: Նա չունի ոչ մի գործընկեր Իր Տերության մեջ, ոչ էլ իրավունք երկրպագելու Իր անուններով և Ածականներով: Նա ասաց.

رُبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهِ هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا

"Երկինքների և երկրի Տերը և ամենը, ինչ դրանց միջև է, այսպիսով երկրպագեք Միայն Նրան և եղեք հաստատուն և համբերատար Նրա երկրպագության մեջ: Արդյո՞ք դուք ճանաչում եք որևէ մեկին, ով նման է Նրան: Իհարկե, ոչ ոք հավասար կամ համեմատելի չէ Նրան և Նա չունի ոչ մի գործընկեր Իր հետ: Գոյություն չունի որևէ բան Նրա նման և Նա Ամեն ինչ լսում և Ամեն ինչ տեսնում է:"²³⁶

Դուք պետք է նաև հավատք ընծայեք, որ Նա ոչ ննջում, ոչ էլ քնում, Նա տեղյակ է ամեն ակնհայտի և թաքնվածի մասին և Նրան է պատկանում երկինքների և երկրի գերագույն լինելը: Նա ասաց.

وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبُرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٌ فِي ظُلْمَاتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٌ وَلَا يَابِسٌ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ

"Եվ Նրա հետ են Ղայքի թաքնվածի բանալիները, ոչ ոք տեղյակ չէ դրանց մասին, բացի Նրանից: Եվ Նա տեղյակ է այն ամենի մասին, ինչ երկրի և ծովի վրա է, ոչ մի տերև չի ընկնում առանց նրա գիտության: Երկրի խավարի մեջ ամեն մի հատիկ լինի թարմ, թե չոր, գրառվել է Ակնհայտ Արձանագրության մեջ:"²³⁷

Դուք նաև պետք է հավատք ընծայեք, որ Նա, Ամենաբարձրյալը, առավել բարձր կանգնած է Իր Գահին, Իր արարածներից վեր և

²³⁶ Մարիամ 19:65

²³⁷ Ալ-Անամ 6:59

որ Նա նրանց հետ է Իր գիտությամբ և տեղյակ է նրանց դրության մասին, լսում է նրանց խնդրանքները, տեսնում նրանց վայրերը և կառավարում նրանց գործերը: Նա մատակարարում է աղքատին, հանգստություն է պարգևում մերժվածին, իշխանություն նրան, ում Նա է ցանկանում, հեռացնում այն, ումից ցանկանում է և Նա ի վիճակի է անել ամեն բան:²³⁸

Ալլահի հավատքը հնարավորություն է տալիս հանգել հետևյալին.

1. Այն հնարավորություն է տալիս սիրել Ալլահին և փառաբանել Նրան և ուստի հետևել Նրա հրամաններին և խուսափել այն ամենից, ինչ նա արգելել է: Իրագործելու դեպքում անհատը հասնում է այս և Հաջորդ աշխարհների կատարյալ երջանկությանը:

2. Ալլահի հավատքը անհատին դարձնում է արժանապատիվ և ինքնաբավ, քանի որ այդ միջոցով նա գիտակցում է, որ միայն Ալլահն է հանդիսանում Ճշմարիտ Մատակարարը այն ամենի, ինչը գտնվում է այս տիեզերքում, որ բացի Նրանից ոչ ոք չի կարող վնասել կամ օգուտ տալ: Այս իսկ գիտակցությունը ազատում է ցանկացած մտքից, որ գոյություն ունի որևէ այլ բան, բացի Ալլահից և նրա սրտից հեռացնում է վախը, նա հույսը դնում է միայն Ալլահին և վախենում է միայն Նրանից:

3. Ալլահի հավատքը հնազանդեցնում է սիրտը, քանի որ անհատը գիտակցում է, որ ամենի բարիք Ալլահից է: Մատանան չի կարող խաբել նրան: Նաև նա չի դառնում ամբարտավան կամ պարծենկոտ իր ունեցվածքով և իշխանությամբ:

4. Հավատացյալը կարող է որոշակի գիտելիք ունենալ այն մասին, որ հնարավոր չէ հասնել հաջողության և քավության, առանց Ալլահին հաճո բարի գործերի: Ամեն դեպքում ոմանք ունեն թյուր հավատք, որ Ալլահը պատվիրել է խաչել իր որդուն, որպես մարդկության մեղքերի քավություն, ոմանք էլ հավատք

²³⁸ Տե՛ս. "Աբիդաթուլ ահլիսուննահ ուայջամահ" էջ.7,11

են ընծայում կեղծ աստվածների, կարծելով, որ ամեն ինչ կլինի իրենց ցանկությամբ, սակայն այդ ոչինչ չի բերի նրանց, իսկ մյուսները աթեիստ են, ովքեր բոլորովին հավատք չեն ընծայում Արարչին: Այս հավատքները ուղղակի ցանկալի մտքեր են, քանի որ, երբ նմանատիպ մարդիկ Հարության օրը հանդիպեն Ալլահին և տեսնեն իրականությունը, նրանք կզիտակցեն, որ սխալվել են:

5. Ալլահի հավատքը անհատին տալիս է վճռականության ուժ, արիություն, հաստատակամություն, ամրություն և վստահություն Ալլահին, Նրան հաճո արարքների խնդրի դժվարությունների մեջ: Նա կատարյալ համոզվածությամբ հավատք ընծայում երկինքների և երկրի Արարչին և որ Նա օգնում և աջակցում է նրան: Ուստի նա դառնում է լեռան պես հաստատուն իր համբերության, հաստատակամության և Ալլահի վստահության մեջ:²³⁹

ԵՐԿՐՈՐԴ. ՀԱՎԱՏՔ ՀՐԵՇՏԱԿՆԵՐԻՆ

Մահմեդականը պետք է հավատք ընծայի հրեշտակներին՝ համոզված լինի, որ Ալլահը արարել և նկարագրել է նրանց.

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ * لَا يَسْئِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِأَمْرِهٖ يَعْمَلُونَ * يَعْلَمُ
مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنِ ارْتَضَىٰ وَهُمْ مِنْ حَشِيَّتِهِ مُشْفِقُونَ

"Նրանք, (այսինքն նրանք կոչում են Ալլահի զավակներ, այսինքն հրեշտակներ, 'Իսան, (Հիսուսը) Մարիամի որդին, Ուզայրը, (Իգրան)) հանդիսանում են պատվելի ստրուկներ: Նրանք չեն խոսում, մինչ Նա չի խոսում և նրանք գործում են ըստ Նրա հրամանի: Նա տեղյակ է, թե ինչ է նրանց առջև և ինչ նրանց ետևում և նրանք չեն կարող միջնորդել նրան, ով գոհացնում է Նրան: Եվ նրանք վախով կանգնում են Նրա ահից:"²⁴⁰

Հրեշտակների մեկ այլ նկարագրության մեջ Ալլահն ասաց.

²³⁹ Տե՛ս. Աքիդաթուլ ալիլիսուննահ ուալլամիահ էջ.44 և Մարադիուլ Իսլամ էջ.80,84

²⁴⁰ Ալ-Անբիյաս 21:26-28

لا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ * يُسَبِّحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ

"Նրանք (այսինքն հրեշտակները) բավական ամբարտավան չեն երկրպագել Նրան, ոչ էլ տեղյակ են (Նրա երկրպագության) հոգնածությանը: Նրանք (այսինքն հրեշտակները) զիջեր և ցերեկ փառաբանում են Նրա Փառքը (և) նրանք երբեք չեն թուլանում (անել դա):"²⁴¹

Ալլահը թաքցնում է նրանց մարդկային աչքից, այնպես, որ մենք չենք կարող տեսնել նրանց: Մակայն երբեմն Ալլահը ցույց է տալիս նրանց Իր մի քանի Առաքյալներին և Մարգարեներին:

Հրեշտակները ունեն իրենց վերապահած գործողությունները: Գարրիելին վերապահվել է Հայտնությունները, որոնք նա Ալլահից բերում է այն Մարգարեներին, ում Նա է ցանկանում: Նրանց մեջ են նաև հոգիները վերցնող հրեշտակը, ինչպես նաև հրեշտակները, ում վերապահվել է արգանդի պտուղները, նրանց մեջ են նաև նրանք, ում վերագրել են պաշտպանել մարդկությանը, ինչպես նաև նրանք, ում վերագրել են արձանագրել իրենց արարքները: Յուրաքանչյուրը ունի երկու հրեշտակ, "մեկը աջ, իսկ մյուսը ձախ կողմում, որպեսզի նշեն արարքները: Ոչ մի արտաբերած խոսք չի մնա աննկատ, բոլորը պատրաստ են արձանագրության:"²⁴²

ՀՐԵՇՏԱԿՆԵՐԻ ՀԱՎԱՏՔԻ ԱՌԱՎԵԼՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

1. Այն մաքրում է մահամեղականի հավատքը հեթանոսության հետքերից, քանի որ, երբ մահամեղականը հավատք է ընծայում հրեշտակների գոյությանը, ում Ալլահը վերագրել է այս մեծ գործողությունները, զերծ է մնում երևակայական արարածների հավատքի գոյությունից, որոնք ըստ ումանց, դերակատարություն ունեն տիեզերքի գործերին:

²⁴¹ Ալ-Անբիյաս 21:19-20

²⁴² Քաաֆ 50:17-18

2. Այն մահմեդականին հնարավորություն է տալիս գիտակցել, որ հրեշտակները ոչ վնասում, ոչ էլ օգուտ են տալիս, սակայն նրանք պատվելի ստրուկներ են, ովքեր հնազանդվում են Ալլահին, երբ Նա պատվիրում է նրանց: Նա չպետք է նրանց երկրպագի, ուղղի իր խնդիրները, կամ կախված լինի:

ԵՐՐՈՐ. ՀԱՎԱՏՔ ԳՐՔԵՐԻՆ

Հավատք ընծայել, որ Ալլահը Իր Գրքերը հայտնել է Առաքյալներին և Մարգարեներին, որպեսզի բացատրի ճշմարտությունը և կոչի: Ալլահն ասաց.

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ

"Իրոք, Մենք ուղարկել ենք Մեր Մարգարեներին ականախտ ապացույցներով և հայտնել նրանց հետ Գիր և Հավասարակշռություն (արդարություն), որպեսզի մարդկությունը ի վիճակի լինի պահպանել արդարությունը:"²⁴³

Գրքերը բազմաթիվ են: Դրանց թվից են Մարգարե Իբրահիմի Գիրը, Մարգարե Մովսեսի Թորան, Մարգարե Դավիթի Սաղմոսները և Հիսուս Քրիստոսի Ավետարանը, թող խաղաղություն լինի նրանց բոլորին:

Նախորդ Գրքերի հավատքը հիմնված է այն հավատքի վրա, որ Ալլահը հայտնել է նրանց Իր Մարգարեներին և որ այդ գրքերը ներառում են Օրենքը, որը Ալլահը ցանկանում էր տարածել այդ ժամանակաշրջանի մարդկանց:

Ալլահի այս բոլոր Գրքերը մեզ տեղեկացնում են, որ բոլորը մարել են: Աբրահամի գիրը այլևս գոյություն չունի: Ինչ վերաբերում է Թորային, Ավետարանին և Սաղմոսներին, նույնիսկ, եթե դրանք գոյություն ունեն Հրեաների և Քրիստոնյաների ձեռքում, աղավաղվել, աղտոտվել են, իսկ բնօրինակ բովանդակությունները կորել: Հատվածները, որոնք

²⁴³ Ալ-Հադիդ 57:25

չեն պատկանում այդ գրքերին, առկա են այնտեղ: Ինչ վերաբերում է հեղինակներին, ապա նրանք բոլորովին այլ մարդիկ են: Օրինակ Հին Կտակարանը ունի ավելի քան քառասուն գիրք և միայն հինգը վերագրում են Մովսեսին: Իսկ մերօրյա ավետարանների ոչ մի հատված չի վերաբերում Հիսուսին: Ալլահի վերջին գիրքը Ղուրանն է, որը հայտնվել է Մարգարե Մուհամմեդին: Ալլահը միշտ պահպանել և ներկայացրել է այն: Ոչ մի տառ, խոսք, ձայն կամ իմաստ չի աղավաղվել:

Ղուրանը տարբերվում է մյուս նախորդ Գրքերից:

1.Նախորդ Գրքերը կորել, փոփոխվել են, իսկ ընդմիջարկությունները սողոսկել: Դրանք վերագրել են նրանց, ովքեր չեն հանդիսանում ճշմարիտ հեղինակները: Այնտեղ են ավելացրել բազմաթիվ մեկնաբանություններ և չափազանցություններ և բազմաթիվ այլ բաներ, որոնք հակասում են Աստվածային Հայտնությանը, բնույթին և բանականությանը: Ալլահը պաշտպանել է Ղուրանը, տառերը, խոսքերը այնպես, ինչպես Նա հայտնել է Մուհամմեդին: Ոչ մի փոփոխություն կամ լրացում չի սողոսկել այնտեղ, քանի որ Մահմեդականները ցանկացել են Ղուրանը գերծ պահել բոլոր արատներից: Նրանք չեն խառնել այն Մարգարեի կյանքի կամ ուղեկցորդների պատմություններով, ինչպես նաև Ղուրանական մեկնաբանություններով և կանոններով, որոնք կապված են երկրպագության և մարդկային հարաբերությունների հետ:

2.Այսօր, գոյություն չունի հնագույն գրքերի ոչ մի հայտնի պատմական հեղինակություն: Նույնիսկ, ոչինչ հայտնի չէ լեզվի կամ մարդկանց մասին: Որոշ գրքեր վերագրել են նրանց, ովքեր հեղինակները չեն:

Ինչ վերաբերվում է Ղուրանին, ապա մահմեդականները այն ստացել են Մուհամմեդից (Խ.Ա.Ո.Ն) հաջող, բանավոր և գրավոր կերպով: Եվ յուրաքանչյուր ժամանակաշրջանում կամ երկրում գոյություն ունեն հազարավոր Մահմեդականներ, ովքեր այս Գիրքը անգիր գիտեն, քանի որ գոյություն ունեն հազարավոր

կրկնօրինակներ: Եթե բանավոր կրկնօրինակները համապատասխան չլինեն գրավոր կրկնօրինակներին, ապա չեն ճանաչվի տարամետները, քանի որ այն ինչ գոյություն ունի մարդկանց հիշողության մեջ, պետք է միշտ համաձայնեցվի գրավոր կրկնօրինակների հետ:

Նախ և առաջ, Ղուրանը փոխանցել են բանավոր այնպես, որ աշխարհի ոչ մի գիրք չի վայելել դա: Նույնիսկ փոխանցման այս հատուկ հնարավոր է գտնել միայն մահմեդականների մոտ: Ղուրանի ներկայացման մեթոդաբանությունը հետևյալն է. Աշակերտը ուսուցչից անգիր սովորում է Ղուրանը, ով էլ իր հերթին սովորել է իր ուսուցչից: Ուսուցիչը աշակերտին տալիս է վկայագիր "ջազահ" անվանումով, որտեղ վկայում է, որ ուսուցանել է իր աշակերտին այն, ինչը նա ուսուցանել է իր ուսուցչից, յուրաքանչյուրը այս ուսուցիչներից կկոչեն իրենց ուսուցչին, ումից հաջողությամբ ուսուցանել են Ղուրանը, մինչ անվանումների այդ շղթան կհասնի Ալլահի մարգարե Մուհամմեդին: Ահա այսպես, բանավոր հաջողությամբ, ուսուցիչների շղթան հասնում է մինչ Ալլահի Մարգարեն (Խ.Ա.Ո.Ն):

Գոյություն ունեն բազմաթիվ հստակ վկայություններ և պատմական ապացույցներ, որոնք կապված են փոխանցող մարդկանց շղթային, յուրաքանչյուր սուրայի և Ղուրանի յուրաքանչյուր տարբերակի գիտության հետ, ինչը կապված է թե որտեղ և երբ է այն հայտնվել Մուհամմեդին:

3. Նախորդ Գրքերի լեզուները վաղուց արդեն մարել են: Այսօր ոչ ոք չի խոսում այդ լեզուներով և շատ քչերը կարող են հասկանալ: Ինչ վերաբերվում է Ղուրանի հայտնված լեզվին, ապա այն կենդանի լեզու է, որով այսօր խոսում են հարյուրավոր միլիոն մարդիկ: Դրանով խոսում և ուսուցանում են աշխարհի յուրաքանչյուր երկրում: Նույնիսկ, նա, ով չի ուսուցանում այն, ամենուր կարող է գտնել նրանց, ովքեր կարող են ուսուցանել Ղուրանի իմաստը:

4. Նախորդ յուրաքանչյուր Գիրք հայտնվել է որոշակի ժամանակաշրջանում և որոշակի ժողովրդին, այդ իսկ պատճառով այն ուներ կանոններ, որոնք բնորոշ էին այդ ժամանակաշրջանի, այդ ժողովրդին: Նմանատիպ բնորոշմամբ ցանկացած գիրք, չի համապատասխանում մարդկությանը:

Ինչ վերաբերում է Մեծ Ղուրանին, ապա այն մի Գիրք է, որը նախատեսված է բոլոր ժամանակաշրջանների և վայրերի համար: Այն ընդգրկում է պատվիրաններ և կանոններ, թե ինչպես պետք է մարդիկ վերաբերվեն միմյանց, որը համապատասխանում է յուրաքանչյուր տարիքին, քանի որ այն դիմում է ամբողջ մարդկությանը:

Վերը նշվածից պարզ է դառնում, որ անհնար է մարդկության դեմ ուղղված Ալլահի ապացույցը լինի գրքերի մեջ, որի բնօրինակները աղավաղումից հետո այլևս գոյություն չունեն և որի լեզուները այսօր ոչ ոք չի կիրառում: Իր արարածի դեմ ուղղված Ալլահի ապացույցը պետք է լինի Գրքի մեջ, որը պաշտպանված է լրացումներից, արատից կամ աղավաղումից: Կրկնօրինակները պետք է տարածեին յուրաքանչյուր վայրում և գրվեին կենդանի լեզվով, որով ընթերցում էին միլիոնավոր մարդիկ, ովքեր կարող էին Ալլահի Ուղերձը տարածել ամբողջ մարդկությանը: Այս Գիրքը հանդիսանում է Փառահեղ Ղուրանը, որը Ալլահը հայտնել է Մուհամմեդին (Խ.Ա.Ո.Ն), որը մինչ ընդմիջարկությունը, նախորդ Գրքերի վկայությունը և հաստատումն է: Այն մի Գիրք է, որին պետք է հետևի ամբողջ մարդկությունը, այնպես, որ այն լինի լույս, դարման, ուղղորդություն և գթասրտություն: Ալլահն ասաց.

وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

"Եվ սա է օրհնյալ Գիրքը, (Ղուրանը), որը Մենք ուղարկել ենք, այնպես որ հետևեք դրան և վախեցեք Ալլահից (այսինքն, մի արհամարհեք Նրա Հրամանները), որպեսզի դուք

գթապարտություն ստանաք (այսինքն փրկվեք Դժոխքի տանջանքից):"²⁴⁴

Նա նաև ասաց.

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ الْحَيِّ الْقَيُّمِ الَّذِي يَوْمُنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

""Ասա (օվ Մուսուլմանեդ Խ.Ա.Ռ.Ն) "Օվ մարդկություն, Իրոք, ինձ ուղարկել են ձեզ բոլորիդ, որպես Ալլահի Մարգարե:""²⁴⁵

ՉՈՐՐՈՐԴ. ՀԱՎԱՏՔ ՄԱՐԳԱՐԵՆԵՐԻՆ

Հավատք ընծայել, որ Ալլահը Մարգարեներ է ուղարկել Իր արարածին, որպեսզի նրան ավետեն Դրախտի մասին, եթե նրանք հավատք ընծայեն Ալլահին և Մարգարեներին և զգուշացնել պատժի մասին, եթե չհնազանդվեն: Ալլահն ասաց.

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ

""Եվ, իրոք, Մենք ուղարկել ենք յուրաքանչյուր Ումմայից (համայնքից, ժողովրդից) Մարգարե, (որպեսզի հայտնեն) "Երկրպագեք (Միայն) Ալլահին և խուսափեք (կամ հեռու մնացեք) Թագուրից (բոլոր կեղծ աստվածություններից և այլն, այսինքն մի երկրպագեք Թագուր, երկրպագեք Ալլահին):"²⁴⁶

Նա նաև ասաց.

رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ وَكَانَ اللَّهُ غَزِيرًا حَكِيمًا

"Մարգարեները, ավետիսի կրողներ են, ինչպես նաև զգուշացման, որպեսզի Մարգարեների գալուստից հետո այդ մարդկությունը չունենա որևէ արդարացում ընդդեմ Ալլահի"²⁴⁷

²⁴⁴ Ալ-Մնամ 6:155

²⁴⁵ Ալ-Արաֆ 7:158: Ամենի համար տես Ալ-Աքիդաթու-ս- սահիիհահ էջ.17: Աքիդաթու ահլիս-սուննահ ուալջամահ էջ.22 Մաբասադիուլ Իսլամ էջ.89

²⁴⁶ Ան-Նահլ 16:36

²⁴⁷ Ան-Նիսաս 4:165

Մարգարեները շատ են: Նրանցից առաջինը Նոյն է, իսկ վերջինը Մուհամմեդը: Նրանք շատ են, ոմանց մասին Ալլահը պատմություններ է պատմել: Այդ Մարգարեներից են Աբրահամը, Մովսեսը, Հիսուսը, Դավիթը, Հովհաննեսը, Ջաֆարիան և Սալեհը: Կան նաև Մարգարեներ, որոնց մասին Ալլահը ոչինչ չի ասել.

وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَرُسُلًا لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْوِيمًا

"Եվ Մարգարեներ, որոնց մասին Մենք նշել ենք ձեզ նախկինում և Մարգարեներ, որոնց մասին Մենք չենք նշել ձեզ:"²⁴⁸

Այս բոլոր Մարգարեները մարդիկ են, որոնց արարել է Ալլահը: Նրանք չունեն Աստվածության կամ Տերության որևէ հատկանիշ: Ուստի, ոչ մի երկրպագություն չպետք է ուղղել նրանց, քանի որ նրանք չեն կարող պիտանի լինել նրանց, կամ վնասել, կամ առավելություն տալ: Ալլահն ասաց Մարգարե Նոյի մասին.

وَلَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ إِنِّي مَلَكٌ وَلَا أَقُولُ لِلَّذِينَ تَزْدَرِي أَعْيُنُكُمْ لَنْ يُؤْتِيَهُمُ اللَّهُ خَيْرًا اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا فِي أَنْفُسِهِمْ إِنِّي إِذًا لَمِنَ الظَّالِمِينَ

"Եվ Ես չեմ ասում ձեզ, որ ինձ հետ Ալլահի Գանձն է, ոչ էլ ես տեղյակ եմ Ղայբից, (անտեսանելից), ոչ էլ ես ասում եմ, որ ես հրեշտակ եմ:"²⁴⁹

Ալլահը Մուհամմեդին (Խ.Ա.Ո.Ն) պատվիրեց ասել.

قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مَا يُوْحَىٰ إِلَيَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ

""Ասա (օվ Մուհամմեդ Խ.Ա.Ո.Ն) ""Ես չեմ ասում ձեզ, որ ինձ հետ Ալլահի գանձերն են, ոչ էլ, (որ) ես տեղյակ եմ անտեսանելիին, ոչ էլ ես ասում եմ ձեզ, որ ես հրեշտակ եմ:"²⁵⁰

Նաև ասել

²⁴⁸ Ան-Նիսաա 4:164

²⁴⁹ Հուդ 11:31

²⁵⁰ Ալ-Անաամ 6:50

قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ وَلَوْ كُنْتُ أَعْلَمُ الْغَيْبَ لَاسْتَكْتَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ وَمَا مَسَّنِيَ السُّوءُ إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

"Ասա (ով Մուհամմեդը Խ.Ա.Ո.Ն) "Ես ինքս չունեմ օգուտ տալու կամ վնասելու հզորություն, բացառությամբ Ալլահի կամքի:""²⁵¹

Ուստի Մարգարեները պատվելի ստրուկներ են, ում Ալլահը ընտրել և պատվել է Ուղերձով և նկարագրել ինչպես Իր ստրուկներ: Նրանց կրոնը Իսլամն է և Ալլահը չի ընդունի մեկ այլ կրոն: Ալլահն ասաց.

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعِيًّا
بَيْنَهُمْ وَمَنْ يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ

"Ուստի, Ալլահի կրոնը հանդիսանում է Իսլամը:""²⁵²

Մարգարեների հիմնական ուղերձները մեկն են, իսկ իրենց Օրենքները տարբեր: Ալլահն ասաց.

وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيِّمًا عَلَيْهِ فَاحْكُم بَيْنَهُمْ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ لِيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا
فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ

"Ձեզանից յուրաքանչյուրին Մենք տվել ենք Օրենք և պարզ ուղղի:""²⁵³

Այս Օրենքներից վերջինը պատկանում է Մուհամմեդին: Այն վերացրել է բոլոր նախորդ օրենքները: Նրա Ուղերձը հանդիսանում է վերջին Աստվածային Ուղերձը, իսկ նա վերջին Մարգարեն: Նա, ով հավատք է ընծայում Առաքյալին, պետք է հավատք ընծայի բոլորին և նա, ով մերժում է նրանցից որևէ մեկին, ժխտում է նրանց բոլորին, քանի որ բոլոր Առաքյալները և Մարգարեները կոչ են անում հավատք ընծայել Ալլահին, Նրա

²⁵¹ Ալ-Արաֆ 7:188

²⁵² Աալ-Իմրան 3:19

²⁵³ Ալ-Մաաիդահ 5:48

հրեշտակներին, Գրքերին, Մարգարեներին և Վերջին Օրվան և որ նրանց կրոնը հանդիսանում է մեկը: Այսպիսով, նա, ով հավատք չի ընծայում մյուսներին, հավատք չի ընծայում բոլորին, քանի որ նրանցից յուրաքանչյուրը կոչ է անում հավատք ընծայել բոլոր Առաքյալներին և Մարգարեներին:²⁵⁴

Ալլահին ասաց.

أَمَّنَ الرَّسُولَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُنْفَرُكَ
بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ

""Մարգարեն Մուհամմեդը (Խ.Ա.Ո.Ն) հավատք ընծայեց այն բանին, ինչ ուղարկել է նրան իր Տերը, ինչպես նաև հավատացյալները: Յուրաքանչյուրը հավատք ընծայեց Ալլահին, Նրա հրեշտակներին, Նրա Գրքերին և Նրա Մարգարեներին: Նրանք ասացին. "Մենք ոչ մի տարբերություն չենք դրել Նրա Մարգարեներից որևէ մեկի միջև:"²⁵⁵

Նաև Նա ասաց.

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ
وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا

""Իրոք, նրանք, ովքեր հավատք չեն ընծայում Ալլահին և Նրա Մարգարեներին և ցանկություն ունեն տարբերություն դնել Ալլահի և Նրա Մարգարեների միջև (հավատք ընծայելով Ալլահին և չհավատալով Նրա Մարգարեներին) ասելով. "Մենք հավատք ենք ընծայում ոմանց և ժխտում մյուսներին" և ցանկություն ունենալով որդեգրել միջին ուղին: Նրանք ճշմարիտ անհավատներ են: Եվ Մենք պատրաստել ենք անհավատների համար նվաստացուցիչ տանջանք:²⁵⁶

ՀԻՆԳԵՐՐՈՐԴ. ՀԱՎԱՏՔ ՎԵՐՋԻՆ ՕՐՎԱՆ

²⁵⁴ Տեւ.Ալ-Աքիդաթու-սահիիհահ էջ.17; Աքիդաթու ահ լուս-սուննահ ուլաջամահ էջ.25

²⁵⁵ Ալ-Բակարահ 2:285

²⁵⁶ Ան-Նիսաա 4:150-151

Քանի որ մահը անխուսափելի մի երևույթ է և այս աշխարհի յուրաքանչյուր արարածի ավարտը, ապա ո՞րն է մահից հետո մարդու ճակատագիրը: Ո՞րն է անարդար մարդկանց ավարտը, ովքեր փախչում են այս աշխարհի պատժից: Արդյո՞ք նրանք կարող են խուսափել իրենց անարդարությունների հետևանքներից: Ի՞նչ կասեք առաքինի մարդկանց մասին, ովքեր այս աշխարհում չեն ստացել իրենց պարգևի մասնաբաժինը, արդյո՞ք կորելու է նրանց պարգևը:

Իրոք, մարդկությունը սերնդե սերունդ շարունակում է կնքել մահանացուն, մինչ Ալլահը կտա այս աշխարհի ավարտի Իր թույլտվությունը և երկրի երեսի բոլոր արարածները նույնպես կկնքեն մահկանացուն: Ուստի, այդ օրը Ալլահը հարություն կտա բոլոր արարածներին, վկա կլինեն բոլորը, օր, երբ Ալլահը կհավաքի բոլոր նախորդ և հաջորդ սերունդները: Այնուհետ նա մարդկանց հաշվի կկոչի իրենց բոլոր բարի և չար արարքների համար, որը նրանք վաստակել են այս աշխարհում: Հավատացյալները կմտնեն Դրախտ, իսկ անհավատները Կրակ:

Դրախտը հանդիսանում է խաղաղության բնակավայրը, որը Նա պատրաստել է Իր հավատացյալ ընկերների համար: Այնտեղ գտնվում է ամեն տեսակի երանություն, որը ոչ ոք չի կարող նկարագրել: Այն նաև ունի աստիճաններ և յուրաքանչյուր աստիճան իր բնակիչները, ըստ իրենց հավատքի աստիճանի և հնազանդության: Դրախտի բնակիչների երանության առավել ցածր աստիճանը հավասար կլինի այս աշխարհի թագավորների տաս թագավորության:

Դժոխքը հանդիսանում է պատժի այն բնակավայրը, որը Ալլահը պատրաստել է նրա համար, ով հավատք չի ընծայել Նրան: Այն ունի ամեն տեսակի տանջանք, որոնց սոսկ ակնարկը սարսափեցնում է: Եթե Ալլահը որևէ մեկին թույլատրի կնքել մահկանացուն Հետագա կյանքում, Կրակի բնակիչները անշուշտ կկնքեն սոսկ պատկերացմամբ:

Իր Նախագիտությամբ, Ալլահը տեղյակ է, թե ինչ կարող է ասել, կամ անել անհատը յուրաքանչյուրը բարի, թե չար արարքով,

լինի այն գաղտնի, թե ակնհայտ: Յուրաքանչյուր անհատի համար Նա վերագրել է երկու հրեշտակ. Մեկը գրառում է նրա բարի արարքները, իսկ մյուսը չարը և ոչինչ չի վրիպում նրանցից: Ալլահն ասաց.

مَا يَلْفُظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ

"Նրա արտաբերած բոլոր խոսքերը դիտորդ ունեն, ով պատրաստ է գրառել այն:"²⁵⁷

Մարդու բոլոր արարքները գրառվում են մի գրքի մեջ, որը Հարության Օրը կտրվի նրան: Ալլահն ասաց.

وَوَضَعَ الْكِتَابَ فَفَتَرَى الْمُجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ وَيَقُولُونَ يَا وَيْلَتَنَا مَا لَ هَذَا الْكِتَابِ لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا

""Եվ Գիրքը, (անհատի արձանագրությունը) կորվի (Ալլահի Եզակիության հավատացյալի աջ ձեռքում և Ալլահի Եզակիության անհավատի ձախ ձեռքում) և դուք կտեսնեք Մուջրիմուն (հանցագործներ, բազմաստվածներ, մեղսագործներ), վախվորած այն ամենից, ինչը (գրառվել է) այնտեղ: Նրանք կասեն. "Անեծք մեզ, Ի՞նչ Գիրք է սա, որը չի թողնում ոչ մեծ, ոչ էլ փոքր բան, այլ գրառում է թվերով:" Եվ նրանք կգտնեն այն ամենը, ինչ գործել են, իրենց առջև և ձեր Տերը ոչ ոքի չի վերաբերվում անարդարությամբ:"²⁵⁸

Այնուհետ, անհատը կարող է ընթերցել իր արձանագրությունը և կարող մերժել այնտեղ գտնվող ցանկացած բան և ով ժխտում է իր արարքներից որևէ բան, Ալլահը խոսքի հզորություն է տալիս նրա ունկերին, աչքերին, ձեռքերին, ոտքերին և մաշկին, այնպես, որ նրանք ի վիճակի լինեն հակասել նրան: Ալլահն ասաց.

²⁵⁷ Քաաֆ 50:18

²⁵⁸ Ալ-Քահաֆ 18:49

وَقَالُوا لَجُلُودِهِمْ لَمْ شَهِدْتُمْ عَلَيْنَا قَالُوا أَنْطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ
وَأَلَيْهِ تُرْجَعُونَ * وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَرْوُونَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ
وَلَكِنْ ظَنَنْتُمْ أَنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ

"Եվ նրանք կասեն իրենց մաշկին. "Ինչու՞ եք դուք վկայում մեր դեմ:" Նրանք կպատասխանեն."Ալլահը ստիպել է մեզ խոսել – Նա ստիպել է ամեն բան խոսել. և Նա արարել է ձեզ առաջին անգամ և Նրան դուք կվերադառնաք: Եվ դուք չեք թաքցնի ձեզ աշխարհում, մինչ ձեր ունկը, և ձեր աչքերը և ձեր մաշկը չեն վկայի ձեր դեմ; սակայն դուք կարծում եք, որ Ալլահը տեղյակ չէ ամենին, ինչ դուք գործել եք:"²⁵⁹

Վերջին Օրվա (Հարության) Հավատքը²⁶⁰ քարոզել են բոլոր Առաքյալները և Մարգարեները: Ալլահն ասաց.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَرَى الْأَرْضَ خَاشِعَةً فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ إِنَّ الَّذِي أَحْيَاهَا
لَمُحْيِي الْمَوْتِ إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

"Եվ Նրա Նշաններից են (այստեղ), որ դուք տեսնում եք երկիր դատարկ, սակայն, երբ Մենք ուղարկում ենք ջուր (անձրև), այն վերադառնում է կյանքի և աճի (բույսերի): Իրոք, Նա, Ով կյանք է տալիս, անշուշտ, Ի Վիճակի է կյանք տալ անկենդանին (Հարության Օրը): Իրոք, Նա Ի Վիճակի է անել ամեն բան:"²⁶¹

Նա, նաև ասաց.

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَمْ يَعْزُبْ عَنْهُمُ الْجَبَلُ قَادِرٌ عَلَىٰ أَنْ يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ بَلَىٰ إِنَّهُ
عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

"Արդյո՞ք նրանք չեն տեսնում, որ Ալլահը, Ով արարել է երկինքները և երկիրը և չի հոգնել իրենց արարմամբ, Ի Վիճակի է կյանք տալ անկենդանին:"²⁶²

²⁵⁹ Ֆուսիլաթ 41:21-22

²⁶⁰ Հարության մասին լրացուցիչ վկայությունների մասին տես այս գրքի էջ.84-90

²⁶¹ Ֆուսիլաթ 41:39

²⁶² Ալ Ահրասֆ 46:33

Սա Աստվածային Իմաստության անհրաժեշտությունն է, քանի որ Ալլահը զուր չի արարել Իր արարածին կամ թողել հաճույքի համար: Թույլ բանականությամբ անհատը չի կարող աննպատակ կրել որևէ կարևոր գործողություն: Ինչպես կարող է անհատը կարծել, որ Ալլահը արարել է Իր արարածը միայն հաճույքի համար և որ Նա նրանց թողել է զուր: Ալլահը Վեր և Բարձրյալ է յուրաքանչյուր խոսքից: Ալլահն ասաց.

أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ

"Արդյո՞ք դուք կարծում եք, որ Մենք արարել ենք ձեզ խաղի համար, առանց որևէ նպատակ և որ դուք չեք վերադառնա Մեզ:"²⁶³

Նաև Նա ասաց.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا ذَلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ

"Եվ Մենք չեն արարել երկինքը և երկիրը և ամենը նրանց միջև առանց նպատակի: Այդ նրանց ենթադրությունն է, ովքեր հավատք չեն ընծայել: Ապա, անե՞ծք նրանց, ովքեր հավատք չեն ընծայել (Իսլամական Եզակիությանը) Կրակին:"²⁶⁴

Բոլոր իմաստունները վկայում են Վերջին Օրվա հավատքի անհրաժեշտությունը, քանի որ այդ պահանջում է բանականությունը և փաստարկը, որին համամիտ է մարդկային բնույթը: Երբ անհատը հավատք է ընծայում Հարության օրվան, նա տեղյակ է, թե ինչու նա պետք է ձեռնպահ մնա այն ամենից, ինչ նրան արգելել են և գործել այնպես, ինչ պատվիրել են: Նաև Նա պետք է տեղյակ լինի, որ նա, ով անարդար է մարդկանց նկատմամբ, անխուսափելիորեն ունի իր հաշվեհարդարը և Հարության Օրը տուժած անձիք վրեժ կլուծեն: Նաև նա պետք է տեղյակ լինի, որ անհատը ունի իր պարզև, բարի և

²⁶³ Ալ-Մումինուն 23:115

²⁶⁴ Սաադ 38:27

համապատասխան պատիժը չար արարքների համար, այնպես, որ յուրաքանչյուր հոգի կստանա այն, ինչի արժանացել է և կհաստատվի Աստվածային Արդարությունը: Ալլահն ասաց.

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ * وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ

"Այսպիսով նա, ով ատոմի քաշի չափ բարիք է գործում, կտեսնի այն և նա, ով ատոմի քաշի չափ չարիք է գործում, կտեսնի այն:"²⁶⁵

Ոչ ոք տեղյակ չէ Հարության օրվա ժամանակին: Դա մի Օր է, որը հայտնի չէ ոչ Առաքյալին, ոչ էլ պատվելի Հրեշտակին: Ալլահը պահում է այն Միայն Իր համար: Նա ասաց.

يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّي لَا يُجَلِّيهَا لِوَقْتِهَا إِلَّا هُوَ ثَقُلَتْ
السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ لَا تَأْتِيكُمُ إِلَّا بَغْتَةً يَسْأَلُونَكَ كَأَنَّكَ حَفِيٌّ عَنْهَا قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

""Նրանք քեզ հարցրեցին քեզ Ժամի (Հարության Օրվա) մասին." Ե՛րբ է հաստատված ժամանակը: "Ասա. "Գիտությունը իմ Տիրոջ հետ է: Ոչ ոք չի կարող ասել ժամանակը, բացի Նրանից:"²⁶⁶

Նան Նա ասաց.

إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنزِّلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ
عَدًّا وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ

"Իրոք, Ալլահի, (Միայն) Նրա հետ է Ժամի գիտությունը:"²⁶⁷

ՎԵՑԵՐՐՈՐԴ. ՀԱՎԱՏՔ ԿԱՆՆՈՐՈՇՄԱՆԸ

Դուք պետք է հավատք ընծայեք, որ Ալլահը տեղյակ է ներկային և ապագային, պայմանների, արարքներին, կյանքի ակնթարթներին և Իր ստրուկների պաշարներին: Նա ասաց.

إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

²⁶⁵ Ազ-Չալլալի 99:7-8

²⁶⁶ Ալ-Արաաֆ 7:187

²⁶⁷ Լուկման 31:34

"Իրոք, Ալլահը ամենի Գիտական է:"²⁶⁸

Նաև Նա ասաց.

وَعِنْدَهُ مَفَاتِيحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا
وَلَا حَبَّةٌ فِي ظِلْمَاتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٌ وَلَا يَابِسٌ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ

"Եվ Նրա հետ են Ղայրի (ամեն թաքնվածի) բանալիները, ոչ ոք տեղյակ չէ նրանց մասին, բացի Նրանից: Եվ, Նա տեղյակ է, թե ինչ գոյություն ունի երկրի և ծովի մեջ, ոչ մի տերև չի ընկնում առանց Նրա գիտության: Երկրի խավարի բոլոր հատիկները, լինեն թարմ, թե չոր, գրառված են Ակնհայտ Արձանագրության մեջ:"²⁶⁹

Նա գրանցում է ամենը, որը Նրա հետ Արձանագրության մեջ է:
Նաև Նա ասաց.

وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُبِينٍ

"Եվ ամենը, Մենք գրառել ենք թվերով, (որպես արձանագրություն) Ակնհայտ Գրքի մեջ:"²⁷⁰

Նա ասաց.

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّ ذَلِكَ فِي كِتَابٍ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ

"Արդյո՞ք դուք տեղյակ չեք, որ Ալլահը տեղյակ է այն ամենին, ինչ երկնքում է և երկրի վրա: Իրոք, (ամենը) Գրքի մեջ է (Ալ-Լուահ Ալ Մաֆուդ): Իրոք, այն դյուրին է Ալլահի համար:"²⁷¹

²⁶⁸ Ալ-Անկաբուր 29:62

²⁶⁹ Ալ-Անամ 6:59 Եթե այն չլիներ Ղուրանի, այլ միայն այս տարբերակի մեջ, բավարար կլիներ որպես ակնհայտ վկայություն և համոզիչ ապացույց, որ այն հանդիսանում է Ալլահից, բոլոր ժամանակների մարդկությանը, նույնիսկ այս ժամանակաշրջանի, որտեղ գիտելիքը տարածված է և մարդ դառնում է ամբարտավան – եթե կարծեք այդպես, ապա գործեք դրանցից որևէ մեկը: Որի բարձրագույն աստիճանը, որոնք կարող են կրել, հանդիսանում է հետևել ծառին կամ միջատին որոշակի միջավայրում, որպեսզի մեզ հասցնենք հրաշքի մի մասնաբաժինը: Սակայն այն, ինչ թաքնված է այդ ծառի կամ միջատի մեջ առավել հզոր է: Ինչ վերաբերում է համապարփակ մտածողությանը, ապա այն մի խնդիր է, որը հայտնի չէ մարդկությանը:

²⁷⁰ Յասիին 36:12

Նան Նա ասաց.

إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

"Իրոք, Նրա Հրամանը, երբ Նա մտադրվում է որևէ բան, հանդիսանում է միայն, երբ Նա ասի "Եղի՛ր" և այն կլինի:"²⁷²

Քանի որ Ալլահը կանխորոշել է ամենը, ապա Նա է դրանց Արարիչը: Նա ասաց.

إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ

"Իրոք, Մենք արարել ենք ամենը Քադարի միջոցով (ամենի Աստվածային Կանխորոշությամբ, մինչ դրանց արարումը, ինչպես գրառվել է Կանխորոշումների Գրքի, Ալ-Լաուհ Ալ-Մահֆուզի մեջ):"²⁷³

Նան Նա ասաց.

اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ

"Ալլահը հանդիսանում է ամենի Արարիչը:"²⁷⁴

Նա արարել է մարդուն, որպեսզի երկրպագի Իրեն, որն էլ դարձել է ակնհայտ: Նա նաև պատվիրել է հնազանդվել Իրեն, ինչպես նաև արգելել անհնազանդությունը, որն էլ ակնհայտ է: Նա տվել է նրանց հզորություն և կամք, որի միջոցով հնարավոր է կրել Ալլահի Պատվիրանները և ստանալ պարգև և որի միջոցով նրանք կարող են իրականացնել անհնազանդության գործողությունները և պատժվել:

Եթե անհատը հավատք է ընծայում Աստվածային Կանխորոշմանը, ապա նա ձեռք է բերում հետևյալը.

²⁷¹ Ալ-Հաջջ 22:70

²⁷² Յասիին 36:82

²⁷³ Ալ-Քամար 54:49

²⁷⁴ Ազ-Ջումար 39:62

1. Նա կախում է ունենում Ալլահից, օգտվելով միջոցներից, քանի որ նա տեղյակ է, որ միջոցները և դրանց պատճառները, բոլորը հանդիսանում են Ալլահի Աստվածային Կանխորոշումը:

2. Մտքի խաղաղություն և հանգստություն, քանի որ երբ նա տեղյակ է, որ Ալլահն է տվել այն և որ կանխորոշված նողկալի բաները պետք է տեղի ունենան անկախ ամենից, նա կուներնա մտքի հանգստություն և գոհ կլինի Ալլահի որոշմամբ: Այլևս գոյություն չի լինի որևէ մեկը, ով առավել գոհ կլինի և կուներնա մտքի առավել խաղաղություն, քան նա, Ով հավատք է ընծայել Աստվածային Կանխորոշմանը:

3. Նա ամբարտավան չի լինի, երբ հասնի իր նպատակներին, քանի որ տեղյակ է, որ այդ օրհնությունը Ալլահից է ի շնոհիվ Նրա կանխորոշման բարիքի և հաջողության: Ուստի, նա երախտապարտ կլինի Ալլահին:

4. Նա չի տխրի կամ վշտանա, երբ կորցնի ցանկալի նպատակը, կամ երբ տեղի ունենա անցանկալին, որովհետև նա տեղյակ է, որ ամենը տեղի է ունենում Ալլահի անքակտելի Որոշմամբ: Քանի որ ոչ ոք չի կարող դիմադրել Նրա Պատվիրանին կամ գանգատվի Նրա դատաստանից: Այն ինչ Նա կանխորոշել է, անպատճառ, տեղի կուներնա: Ուստի նա համբերատար կլինի և Ալլահից կստանա իր պարգևը: Ալլահն ասաց.

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَبْرَأَهَا إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ * لِكَيْلَا تَأْسَوْا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ

"Ոչ մի աղետ տեղի չի ունենա երկրի վրա, կամ ձեզ հետ, առանց Որոշումների Գրքի, Ալ-Լուահ Ալ-Մահֆուզի գրառման, մինչ Մենք այն բերել ենք գոյության: Քանի որ այդ դյուրին է Ալլահի համար: Որպեսզի դուք չտխրեք ձախողված բաներից, ոչ էլ ուրախանաք, ինչ տրվել է ձեզ: Եվ Ալլահը չի սիրում հպարտ պարծենկոտներին:"²⁷⁵

²⁷⁵ Ալ-Հադիդի 57:22-23 Տես Ալ Աքիդահ աս-սահիհ էջ.19, Աքիդահ ախլսուննահ ուալ ջամաահ էջ.39 և Դինուլ Հակ էջ.18

5. Կատարյալ դարձնել կախումը Ալլահից: Քանի որ մահմեդականը տեղյակ է, որ միայն Ալլահը ունի վնասել հասցնելու կամ առավելություն տալու հզորություն: Այդ դեպքում նա վախ չի ունենա որևէ հզոր անհատից ի շնորհիվ նրա հզորության և չի տատանվի բարիք գործել, վախից ելնելով: Մարգարեն (Խ.Ա.Ո.Ն) ասաց Իբն Աբբասին. "Գիտակցիր, որ, եթե ամբողջ մարդկությունը միաձայն առավելություն տա քեզ, նրանք չեն կարող անել դա առանց Ալլահի կանխորոշման: Նաև, եթե նրանք միաձայն փորձեն վնասել քեզ, նրանք չեն կարող վնասել, բացի այն բանից, ինչ Ալլահը կանխորոշել է քեզ համար:"²⁷⁶

ԵՐՐՈՐԴ ԱՍՏԻՃԱՆԸ

Երրորդ աստիճանը հանդիսանում է "Բհսանը", այսինքն հնարավոր անկեղծություն և կատարելություն երկրպագության գործողությունների մեջ: Այն ենթադրում է, որ դու երկրպագում ես Ալլահին, կարծես տեսնում ես Նրան և եթե դու չես տեսնում նրան, ապա Նա է տեսնում Քեզ: Տիրոջը անհրաժեշտ է երկրպագել նման հատկանիշով: Այսինքն, միշտ մտքում ունենալ, որ Ալլահը նրա հետ է, որ նա կանգնում է իր Տիրոջ առջև: Նմանատիպ հանգամանքը անհատին պարտադրում է ունենալ ահ, վախ և մեծ պատիվ Ալլահի նկատմամբ: Անհատը անկեղծորեն երկրպագում է և քաջությամբ պայքարում կատարելության համար:

Անհատը տեղյակ է իր Տիրոջ մասին, երբ ներկայացնում է երկրպագության գործողությունը և ինքն իրեն հիշեցնում, որ Նա մոտ է, կարծես տեսնում է Նրան: Եթե դա հնարավոր չէ, ապա նա պետք է գիտակցի այն փաստը, որ Ալլահը տեսնում է նրան և տեղյակ է ամեն գաղտնի և ակնհայտ գործողությունների մասին, որ ոչինչ հնարավոր չէ թաքցնել Նրանից:²⁷⁷

²⁷⁶ Ահմեդ և Աթ-Թիբրմիզի

²⁷⁷ Չաամիուկ ուլում ուալ Հակիմ էջ.128

Այն անհատը, ով հասել է այս աստիճանին, անկեղծորեն երկրպագում է իր Տիրոջը և ոչ ոքի ուշադրություն չի դարձնում: Նա չի սպասում մարդկանց գովասանքին, ոչ էլ վախենում է նրանց մեղադրանքից, քանի որ նրա համար բավարար է իր Տիրոջ գոհունակությունը: Նմանատիպ անհատի անհատական և ակնհայտ գործողությունները նույնն են: Մեկուսացած նա երկրպագում է իր Տիրոջը և հրապարակորեն ցույց է տալիս ամուր հավատք, որ Ալլահը տեղյակ է սրտի և մտքի գաղտնիքներին: Հավատքը նրան տալիս է գերհզորություն և Տիրոջ գիտակցությունը բացահայտում նրան, նրա վերջույթները հնազանդվում են Ալլահին, քանի որ նա կիրառում է դրանք միայն Ալլահին գոհունակություն պարգևելու նպատակով, սիրով և հնազանդությամբ:

Քանի դեռ նրա սիրտը կապված է իր Տիրոջը, նա երբեք ոչինչ չի սպասի այլ արարածից, քանի որ Ալլահը բավարար է նրան: Նա ոչ մի բողոք չի ներկայացնում որևէ մեկին, քանի որ իր կարիքները հայտնել է Ալլահին և Նրա օգնությունը բավարար է: Նա իրեն ոչ մի տեղ միայնակ չի զգում և ոչ ոքից չի վախենում, քանի որ համոզված է, որ Ալլահը նրա հետ է ամեն պարագայում: Նա հանդիսանում է բավարար և Լավագույն Օգնականը: Նա չի անտեսի Ալլահի ոչ մի պատվիրան և ոչ մի մեղք չի գործի, քանի որ ամուր կզգա, եթե հանկարծ Ալլահը նրան գտնի վատ կամ անթույլատրելի արարք գործելիս: Նա ոչ կճնշի, որ էլ կվնասի կամ կոտնահարի որևէ մեկի իրավունքը, քանի որ տեղյակ է, որ Ալլահը տեսնում է նրան և որ Նա յուրաքանչյուր արարքի համար հաշվի կկռչի:

Նա ոչ մի չարիք չի տարածի երկրի վրա, քանի որ տեղյակ է, որ երկրի վրա գոյություն ունեցող ամբողջ բարիքը պատկանում է Ալլահին, որը Նա տրամադրել է Նրա Արարածին: Նա ըստ իր պահանջի կօգտվի այդ բարիքից և երախտապարտ կլինի իր Տիրոջը:

Գրքույկի մեջ ներկայացվել են ուղղակի կարևոր խնդիրներ և Իսլամի սյուներ: Նա, ով հավատք է ընծայում այս սկզբունքներին

և այդպես գործում, դառնում է Մահմեդական: Ինչպես նշել ենք Իսլամը հանդիսանում է և կրոնական և աշխարհիկ, երկրպագություն և կյանքի ձև: Այն համապարփակ և կատարյալ Աստվածային Պատվեր է, որը իր մեջ ներառում է պատվիրանները, որոնց կարիքը զգում է անհատը կամ հասարակությունը, որոնք իրենց հերթին կապված են կրոնական, տնտեսական, քաղաքական, հասարակական և ապահով կյանքի բնագավառների հետ: Այնտեղ կարելի է գտնել սկզբունքներ, հիմքեր և կանոններ, որոնք կարգավորում են խաղաղությունը և պատերազմը, ինչպես նաև պարտավորեցնում պարտականություններ և ներկայացնում մարդու արժանապատվությունը, թոչուններիին, կենդանիներին և այն միջավայրը, որը շրջապատում է նրան: Նաև դրանք բացատրում են մարդու իրականությունը, կյանքը և մահը և Հարությունը: Իսլամի մեջ նա կարող է գտնել լավագույն մեթոդաբանությունը, որը կապված է շրջապատի մարդկանց հետ:

Ալլահին ասաց.

وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا

"Եվ լավ խոսիր մարդկանց հետ:"²⁷⁸

Նան Նա ասաց.

وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ

"Եվ նրանք, ովքեր ներում են մարդկանց:"²⁷⁹

Նան Նա ասաց.

وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ عَلَىٰ أَلَّا تَعْدِلُوا اعْدِلُوا هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ

"Եվ թող մյուսների թշնամանքը և ատելությունը չստիպեն ձեզ խուսափել արդարությունից: Եղեք արդար, այն մոտ է բարեպաշտությանը և վախեցեք Ալլահից:"²⁸⁰

²⁷⁸ Ալ-Բակարահ 2:83

²⁷⁹ Աալ-Իմրասան 3:134

Կրոնի աստիճանների և դրանց հիմքերի քննարկումից հետո,
պատեհ է հակիրճ քննարկել Իսլամի գեղեցկությունը:

²⁸⁰ Ալ-Մաաիդահ 5:8

ԻՍԼԱՄԻ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ²⁸¹

Իսլամի գեղեցկությունը վեր է ամեն գրչից, որը կարող է լիարժեք գրառել, իսկ բավարար արտահայտությունները չեն կարող նկարագրել այս կրոնի արժեքները, որովհետև այն հանդիսանում է Ալլահի կրոնը: Ինչպես աչքը չի կարող ընդգրկել Ալլահի ընկալումը, իսկ մարդը Նրա Գիտության Իրականությունը, այնպես էլ գրիչը չի կարող ընդգրկել Նրա օրենքի նկարագրությունը: Իբն Ալ-Քայումը ասաց. "Եթե դուք անդրադառնաք այս ճշմարիտ Կրոնի շլացնող իմաստությունը, ապա այս անբիծ հավատքը և Օրենքը ընդունելի կլինի մարդկությանը: Այս չի կարող կատարելապես նկարագրել ոչ մի արտահայտություն, նրա նկարագրությունը չի կարող կատարելագործվել, իսկ նմանությունը չի կարող առաջարկել իմաստունի իմաստությունը– նույնիսկ, եթե բոլոր իմաստունները լինեն այնքան կատարյալ, որքան նրանցից որևէ մեկը, որի գեղեցկությունը և արժեքները ընկալում և վկայում են կատարյալ և պատվելի բանականությամբ, ըստ որի աշխարհը չէր ճանաչել առավել լավ և հզոր օրենք, քան դա, նույնիսկ, եթե Ալլահի Մարգարեն (Խ.Ա.Ո.Ն.) չի բերել որևէ ապացույց ի աջակցություն, բավարար է միայն Ալլահի վկայությունը: Այս կրոնի յուրաքանչյուր բնագավառ ցույց է տալիս կատարյալ գիտելիք, իմաստություն, գթասրտության ընդարձակություն, բարեպաշտություն և բարություն, լիարժեք ներառում այն ամենի, որը թաքնված է, ինչպես նաև սկզբի և ավարտի գիտելիքի ապացույց: Այն նաև ցույց է տալիս, որ հանդիսանում է Ալլահի ամենամեծ շնորհներից մեկը, որը Նա պարգևել է Իր ստորուկներին, քանի որ չի շնորհել առավել մեծ շնորհ, քան այն փաստի, որ ուղղորդեց նրանց այս կրոնին, դարձրեց

²⁸¹ Լրացուցիչ մանրամասների համար ընթերցեք Ադ-Դուրրաթուլ մուքթասարահ ֆիլի մադասինիդդինիլ Իսլամիի հեղինակ շեյխ Աբդուր-Ռահման Աս-Սադիի և Մահասինուլ Իսլամ, հեղինակ շեյխ Աբդուր Ազիզ Աս-Սալման:

հետևորդներ և ընտրյալներ: Ուստի, Նա զգուշացրեց Իր ստրուկներին փաստին, որ Նա ուղղորդել նրանց: Նա ասաց.

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ
الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

"Իրոք, Ալլահը շնորհեց մեծ պարգև հավատացյալներին, երբ Նա ուղարկեց նրանց Մարգարե (Մուհամմեդին Խ.Ա.Ո.Ն) իրենց միջից, ընթերցելով նրանց Իր Տարբերակները (Ղուրանը) և մաքրելով նրանց (մեղքերից, հետևելով նրան) և կարգադրելով նրանց Գրքի (Ղուրանի) մեջ և Ալ շակիմ (իմաստության և Մարգարեի (Խ.Ա.Ո.Ն) Մուննայի, այսինքն նրա թույլատրելի ուղիների, հայտարարությունների, երկրպագության գործողությունների), մինչդեռ նախկինում, դրանք բացահայտ սխալ էին:"²⁸²

Նա ասաց Իր ստրուկներին հայտնի դարձնելով Իրեն, ինչպես նաև հիշեցնելով Իր հզոր շնորհի մասին և կոչելով երախտապարտ լինել, նրանց դարձնելով իր հետևորդները.

الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ

"Այս օրը Ես կատարյալ եմ դարձրել ձեր կրոնը ձեզ համար:"²⁸³

Ուստի, այն հանդիսանում է այս կրոնի Ալլահի երախտագիտության ցուցադրման մի մասը, որպեսզի նշվի գեղեցկությունը.

1.Այն հանդիսանում է Ալլահի կրոնը, որը Նա ընտրել է Իր համար և ուղարկել Իր Մարգարեների միջոցով և ըստ որի, Նա թույլատրում է Իր ստրուկներին երկրպագել Իրեն: Նրա կրոնը չի կարող համեմատվել մարդկային կարգավիճակի և մարդակերտ կրոնների հետ: Քանի որ Ալլահը ունի լիարժեք կատարելության հատկանիշ, այնպես էլ նրա Կրոնը ունի կատարելություն ներկայացնելու պատվիրանները, որոնք բարեփոխում են

²⁸² Ալլ-Իմրան 3:164

²⁸³ Ալ-Մայիդահ 5:3 Տես.Միֆթահու դաարի Սաադահ հատոր 1, էջ.374-375

աշխարհիկ և հավերժ կյանքը մարդկության, ընդգրկում է Արարչի իրավունքները և Նրա ստրուկների պարտականությունները, միայն ց նկատմամբ պարտականությունները և իրավունքները:

2. Բազմակողմանիություն. Այս կրոնի ամենից ականավոր գեղեցկությունը հանդիսանում է այն, որ հոգում է մարդկային կյանքի յուրաքանչյուր բնագավառի մասին: Ալլահն ասաց.

مَا قَرَرْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ

"Մենք ոչինչ չենք անտեսել այս Գրքի մեջ:"²⁸⁴

Այս կրոնը ընդգրկում է այն ամենը, ինչը կապված է Արարչի հետ, օրինակ Նրա Անունները, Հատկանիշները և իրավունքները, ինչպես նաև այն, ինչը կապված է արարածների հետ, օրինակ օրենքները, պարտավորությունները, վարվելաձևը և հարաբերությունները: Այն նաև ընդգրկում է նախորդ և հաջորդ սերունդների, հրեշտակների, Առաքյալների և Մարգարեների պատմությունները: Պատմում է երկնքի, երկրի, ուղեծրի, մոլորակների, ծովերի, ծառերի և տիեզերքի մասին: Նշում է արարածի նպատակը և ավարտը, խոսում է հավատացյալների վերջին հանգրվանի, Դրախտի և անհավատների հանգրվանի, Կրակի մասին:

3. Այն կապում է մարդուն իր Արարչի հետ. Յուրաքանչյուր կեղծ կրոն և դավանանք ունի իր մեկ անհատին մյուսի հետ կապելու իր բնույթը, որը հանգեցնում է մահվան, թուլության, անկարողության և հիվանդության: Ոմանք նույնիսկ մարդուն կապում են մեկ այլ անհատի հետ, ով մահկանացուն է կնքել հարյուրավոր տարի առաջ և դարձել է սուկ ոսկոր և փոշի: Իսլամը հակառակը անմիջական կերպով մարդուն կապում է Արարչի հետ, առանց որևէ քահանայի, պատվելի անհատի կամ սուրբ գաղտնիքի: Արարչի և արարածի այս ուղղակի կապը, հանդիսանում է մի կապ, որը կապում է սրտերը Տիրոջ հետ և

²⁸⁴ Ալ-Անամ 6:38

այդպիսով ստանում լույս, ուղղորդություն, վեհություն, փնտրում է կատարելություն և իրեն բարձր է համարում աննշան բաներից: Քանի որ յուրաքանչյուր սիրտ, որը կապված չէ Տիրոջ հետ ավելի սխալ է, քան կենդանին:

Այն մի հաղորդակցություն է Արարչի և արարածի միջև, ըստ որի նա տեղյակ է իր Արարչի ցանկության մասին և այնուհետ երկրպագում Նրան գիտակցելով և տեղեկանում է այն ամենի մասին, ինչը կարող է գոհացնել Նրան և այն բաների մասին, որոնք անհանգստացնում են Նրան և զգուշացնում: Այն մի կապ է Ամենագոր Արարչի և թույլ և չքավոր արարածի, որը հնարավորություն է տալիս նրան օժանդակություն և օգնություն և հաջողություն փնտրել, ինչպես նաև պաշտպանություն խնդրել ընդդեմ չար ծրագրերի և սատանայի չար արարքների:

4. Այն ուղղորդում է դեպի այս և Հաջորդ աշխարհների առավելությունները: Իսլամական Օրենքը հիմնված է այս և Հաջորդ աշխարհների առավելությունների պաշտպանության, ինչպես նաև լավ բարոյականության վրա: Ինչ վերաբերում է Հետագա կյանքի առավելությունների բացատրությանը, ապա Իսլամը բացատրել է ամենը և ոչինչ աննկատ չի թողել: Այն բացատրում է մանրամասները, այնպես որ ամեն ինչ պարզ է: Իսլամը խոստանում է Հետագա Կյանքի երանություն և զգուշացնում է տանջանքների մասին:

Ինչ վերաբերում է այս աշխարհի առավելություններին, Ալլահը պատվիրել է այն, ինչը կարող է պաշտպանել մարդուն իր կրոնը, կյանքը, ունեցվածքը, արժանապատվությունը, բանականությունը, հետևորդները:

Ինչ վերաբերում է պատվավոր վարքին, Իսլամը պատվիրում է բացահայտը և թաքնվածը և արգելում է ստորացուցիչ եղանակները: Հայտնի առաքինի վարքից, որը պատվիրում է Իսլամը հանդիսանում է մաքրությունը և անաղարտությունը յուրաքանչյուր տեսակի անմաքրություններից և աղտից: Իսլամը պատվիրում է կիրառել օժանելիք և արտաքին զարդարանքներ, այն արգելում է այնպիսի կեղտոտ վարքագծերը, ինչպիսիք են

շնությունը և դավաճանությունը, ոգելից խմիչքները, սատկած կենդանու միսը, արյունը և խոզի միսը և պատվիրում է թույլատրելի սնունդ: Նաև այն արգելում է չափազանցությունը և շռայլություն:

Ինչ վերաբերում է ներքին մաքրությանը, Իսլամը արգելում է անցանկալի վարքը և խրախուսում է պատվելիները: Արգելված վարքերից են սուտը, զայրույթը, նախանձը, պղծությունը, ժլատությունը, ինքն իրեն ստորացնելը, այս աշխարհի և նրա բարիքների սերը, ամբարտավանությունը, գոռոզությունը և փարիսեցիությունը: Բարի վերաբերմունք է նաև բարի վարքը, բարի ընկերակցությունը բոլոր մարդկանց նկատմամբ, ինչպես նաև բարությունը, արդարությունը, մարդկայնությունը, ճշմարտացիությունը, առաքինությունը, մեծահոգությունը, կախվածությունը Ալլահից, երկրպագության անկեղծությունը, վախը Ալլահից, համբերությունը և երախտագիտության ցուցադրությունը:²⁸⁵

5. **ՀԱՆԳՍՏՈՒԹՅՈՒՆ**. Հանգստությունը հանդիսանում է այս կրոնի եզակի հատկանիշներից մեկը: Յուրաքանչյուր ծեսի մեջ առկա է հանգստություն և յուրաքանչյուր երկրպագության գործողության մեջ, հանգստություն: Ալլահն ասաց.

وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ

"Կրոնի մեջ Նա ձեզ համար չի դրել որևէ դժվարություն:"²⁸⁶

Իսլամի առաջին հանգստությունը հանդիսանում է այն, որ յուրաքանչյուրը, ով ցանկություն ունի մահմեդական դառնալ, կարիք չունի մարդկային միջնորդության կամ նախկին մեղքերի քավության: Նա միայն պետք է մաքրի իրեն և արտաբերի հետևյալ արտահայտությունը. Ես վկայում եմ, որ զոյություն չունի ոչ մի աստվածություն արժանի երկրպագության, բացի Ալլահից և Ես վկայում եմ, որ Մուհամմեդը (Իս.Ա.Ո.Ն)

²⁸⁵ Տես Ալ-Իլամ բիմաա ֆիհիդիինին- նասաարա մինալ ֆասադ ուալ-աուահասա, հեղինակ Ալ-Քուրթուբի էջ.442-445

²⁸⁶ Ալ-Հաջջ 22:78

հանդիսանում է Ալլահի Մարգարեն և հավատք ընծայել այդ հայտարարության իմաստին և գործել ըստ այդմ:

Այնուհետ, Իսլամի յուրաքանչյուր երկրպագության բնորոշ է հանգստություն և թեթևություն: Եթե անհատը ճանապարհորդում կամ տկար է, արարքի պարզև, որը նա գործում է, երբ տանն է և առողջ, շարունակվում է գրառվել: Մահմեդականի ամբողջ կյանքը հեշտ է և լի հանգստությամբ, մինչդեռ անհավատի կյանքը լցված է դժվարությամբ և ծանր աշխատանքով: Նույնիսկ Մահմեդականի մահը հեշտ է, որտեղ նրա հոգին դուրս է գալիս մարմնից այնպես, ինչպես ջրի կաթիլը տարալից: Ալլահն ասաց.

الَّذِينَ تَتَوَقَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمُ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

"Նրանց, ում կյանքը հրեշտակները վերցնում են երբ նրանք բարեպաշտ են, ասում են (նրանց) խաղաղություն ձեզ, եկեք Դրախտ, ի շնորհիվ (բարիքի), որը դուք գործել եք (այս աշխարհում):"²⁸⁷

Ինչ վերաբերում է անհավատին, ապա խիստ և դաժան հրեշտակները մտրակելով ներկա կլինեն նրա մահվանը: Անհավատների մասին Ալլահն ասաց.

وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُو أَيْدِيهِمْ أَخْرَجُوا أَنفُسَكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ عَلَىٰ اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ وَكُنْتُمْ عَنْ آيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ

"Եվ, եթե դուք ի վիճակի լինեիք տեսնել, երբ Ջալիմուն (բազմաստվածները և մոլորյալները) գտնվում են մահվան մահիճում, մինչդեռ հրեշտակները պարզում են իրենց ձեռքերը (ասելով). "Տվեք ձեր հոգիները: Այս օրը ձեզ կհատուցեն անկման տանջանքով, ի շնորհիվ այն ամենի, ինչ դուք սովորություն ունեիք կրկնել ընդդեմ Ալլահի, որը ճշմարտություն չէր: Եվ դուք սովորություն ունեիք ժխտել Նրա Այաթը (ապացույցները,

²⁸⁷ Ան-Նահլ 16:32

վկայությունները, տարբերակները, դասերը, նշանները, հայտնությունները և այլն) անհարգալից կերպով:"²⁸⁸

Նան Նա ասաց.

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ يَتَوَفَّىٰ الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ

"Եվ, եթե դուք ի վիճակի լինեիք տեսնել, երբ հրեշտակները վերցնում են նրանց հոգիները, ովքեր հավատք չեն ընծայել (մահվան), նրանք հարվածում են նրանց դեմքին և մեջքին (ասելով). Ճաշակեք այրվող Կրակի պատիժը:"²⁸⁹

6.ԱՆԴԱՐՈՒԹՅՈՒՆ. Միայն Ալլահն է պատվիրում Իսլամական հրամանները: Նա հանդիսանում է բոլոր մարդկանց Արարիչը, լինեն սևամորթ, սպիտակամորթ, տղամարդ, թե կին: Մարդիկ հավասար են Նրա դատաստանի, արդարության և գթասրտության առջև:

Նա պատվիրում է այնպիսի կանոններ, որոնք համապատասխան են յուրաքանչյուր տղամարդու և կնոջ համար: Այսպիսով, հնարավոր չէ, որ Իսլամի Օրենքը գերադասի տղամարդուն կնոջից, կամ կնոջը տղամարդուց: Իսլամը չի օժտում որոշակի հատկություններ սպիտակամորթին և ժխտում սևամորթին: Բոլորը հավասար են Ալլահի Օրենքների առջև և նրանք միմյանցից տարբերվում են միայն բարեպաշտությամբ:

7.ՊԱՏՎԻՐԵԼ ԲԱՐԻՔԸ և ԺԽՏԵԼ ՉԱՐԻՔԸ. Իսլամը ունի առաքինի հատկանիշներ, որոնք պատվիրում են ամենը, ինչ բարիք է և արգելում չարիքը: Այս պարտականությունը պարտադիր է յուրաքանչյուր մահմեդական կնոջ և տղամարդու համար, ով չափահաս է, բանական և ի վիճակի է պատվիրել և արգելել ըստ իր ունակության և արգելքի, ինչպես նաև պատվիրանի աստիճանների: Նրանք պետք է պատվիրեն կամ արգելեն ձեռքիմիջոցով, եթե հնարավոր չէ, ապա լեզվի և եթե դա էլ հնարավոր չէ, ապա սրտի միջոցով: Նմանատիպ քայլով

²⁸⁸ Ալ-Անամ 6:93

²⁸⁹ Ալ-Անֆալ 8:50

մահմեդական համայնքի բոլոր անդամները դառնում են այդ իսկ համայնքի վերահսկիչները:

Յուրաքանչյուրը պետք է անփույթ անհատին պատվիրի բարի արարք և արգելի սխալը, լինի նա կառավարիչ, թե հպատակ, յուրաքանչյուրը ըստ իր ունակության և Իսլամական կարգադրության, որոնք հսկում են խնդիրը:

Այս խնդիրը պարտադիր է անհատի համար, ըստ իր ունակության: Համեմատություն անց կացրեք այն ամենի հետ, ինչը ժամանակակից քաղաքականությունը հպարտորեն պատվիրում է հայտարարել, որ հնարավորություն են տվել հակառակորդ կողմերին ազդարարել կառավարական գործողությունները և դուրս կրել պաշտոնական գործառույթները:

Այս ամենը հանդիսանում են Իսլամի գեղեցկությունը: Եթե ես անցնեմ մանրամասների, ապա պետք է կանգ առնեմ յուրաքանչյուր ծեսի, պարտավորության, պատվիրանի և արգելքի վրա, որպեսզի բացատրեմ մեծ իմաստությունը, որոշիչ պատվիրանը, տպավորիչ, եզակի և աննման կատարելությունը, որը ընկած է դրա հիմքում: Նա, ով խորհում է կրոնի պատվիրանների մասին, կարող է համոզված լինել, որ Ալլահից է և հանդիսանում է ճշմարտությունը, որը զերծ է կասկածից և ուղղորդություն մոլորությունից: Ուստի, եթե դուք ցանկություն ունեք վերադառնալ Ալլահին, հետևեք Նրա Օրենքին և Նրա Առաքյալների և Մարգարեների ուղղուն, ապա քավության դուռը բաց կլինի, քանի որ ձեր Տերը առավել Ներող և Գթասիրտ է: Նա կոչում է ձեզ, որպեսզի թողություն տա:

Ապաշխարհություն

Ալլահի Մարգարեն (Խ.Ա.Ո.Ն) ասաց. "Աղամի բոլոր գավակները մեղք են գործել, սակայն մեղսագործներից լավագույնները նրանք են, ովքեր ապաշխարել են։"²⁹⁰

Մարդը իր բնույթով տկար է, նա տկար է իր նպատակի և լուծման մեջ և ի վիճակի չէ կրել իր մեղքերի և սխալ արարքների հետևանքները։ Այսպիսով, Ալլահը ելնելով Իր բարությունից, մարդու համար խնդիրը հեշտացնում է և տալիս է ապաշխարհությունը։

Ապաշխարության էությունը հանդիսանում է թողնել մեղքը, տղեգության, Ալլահի վախի և Նրա գթասրտության հասնելու շնորհիվ, գղջալ արարքների համար, որոշել կրկին մեղք չգործել և մնացյալ կյանքը անց կացնել բարի արարքներ գործելով։²⁹¹ Ինչպես երևում է, ապաշխարհությունը հանդիսանում է սրտի արարք, որը միայն ծառայի և Տիրոջ միջև է։ Այն դժվար չէ։ Ուղղակի սրտի մի արարք է թողնել մեղքը և չվերադառնալ դրան։ Հետևելով Ալլահի արգելքներին, նա անշուշտ ստանում է մտքի խաղաղություն և բարի կացություն։²⁹²

Կարիք չկա ապաշխարհել մի մարդու, ով կստանա գաղտնիքները և կսկսի կառավարել։ Այն հանդիսանում է ուղղակի կապ ձեր և Տիրոջ միջև, դուք փնտրում եք Նրա թողությունը և ուղղորդությունը և Նա ներում է։ Իսլամի մեջ գոյություն չունի ժառանգական մեղք, ոչ էլ մարդկության գալիք փրկիչ։ Ավստրիացի դավանափոխ հրեա Մուհամմեդ Ասադը ասաց. "Ես Ղուրանի ոչ մի հատվածի մեջ չեմ գտել որևէ նշում, որ մարդ ապաշխարհության կարիք ունի։ Իսլամի մեջ գոյություն չունի ոչ մի ժառանգված մեղք, որը կանգնած է մարդու և նրա ճակատագրի միջև, որովհետև.

²⁹⁰ Ահմեդ, Այթ Թիրմիզի և Իբն Մաջահ

²⁹¹ Ալ-Մուֆրադաթ ֆիի դարեբիլ Քուրան էջ.76 ազատ մեջ բերություն

²⁹² Ալ-Ֆաուայիդ հեղինակ Իբն Ալ-Քայում

وَأَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى

"Մարդը չի կարող ունենալ որևէ այլ բան, բացի այնից, ինչ ունի բարի և չար։"²⁹³

Իսլամը մարդուց չի պահանջում գոհաբերություն կամ ինքնասպանություն ապաշխարհության դուռը բացելու և մեղքերից փրկվելու համար։²⁹⁴ Ալլահն ասաց.

أَلَا تَرَىٰ وَازِرَةً وَّرَآءَ أُخْرَىٰ

"Մեղքերով ծանրաբեռնված ոչ մի անհատ չի կրի մյուսի մեղքերի ծանր բեռը։"²⁹⁵

Ապաշխարհությունը ունի մեծ առավելություններ և ազդեցություններ, որոնցից են.

1. Այն ստիպում է մարդուն գիտակցել Ալլահի համբերության սահմանները և սխալ արարքների ներման մեծահոգությունը: Եթե Նա ցանկություն ունենար, Նա կշտապեր պատժել մարդուն և անարգել մարդկանց առջև, այնպես, որ նա ի վիճակի չլիներ ապրել նրանց հետ հարմար կյանքով: Սակայն Ալլահը պատվել է նրանց, վերացնելով մեղքերը, քողարկել է Իր համբերությամբ և օժտել է ներգիայով, պաշարով և գոյությամբ:

2. Այն հնարավորություն է տալիս գիտակցել ինքն իրեն, որ մոլորեցնում է չարիքի և հանգեցնում մեղքերի, սխալ արարքների կամ արհամարհանքի: Անհրաժեշտ է ետ կանգնել արգելված ցանկություններից, այն չի կարող արդարացնել Ալլահից, նույնիսկ մեկ ակնթարթ, քանի որ հանդիսանում է մաքրագատում և ուղղորդություն:

3. Ալլահը ապաշխարհություն է սահմանել, որպեսզի փնտրի մարդու երջանկության պատճառները, վերջինիս նպատակն է գտնել Ալլահի ապաստանը և աջակցությունը, ինչպես նաև բերել

²⁹³ Ան-Նազմ 53:39

²⁹⁴ Իսլամի Ուղղին հեղինակ Մուհամմեդ Ասադ էջ.140

²⁹⁵ Ան-Նազմ 53:38

բազմաթիվ խնդրանքներ, ցույց տալ հնազանդություն, սեր, վախ և հույս: Այդ դեպքում, յուրահատուկ ձևով նա մոտենում է իր Արարչին, որը չի կարող տեղի ունենալ առանց ապաշխարության և Ալլահի մերձեցման:

4. Այդ կերպ Ալլահը ներում է նրա նախորդ մեղքերը: Ալլահն ասաց.

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَنْتَهُوا يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ وَإِنْ يَعُودُوا فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتُ الْأَوَّلِينَ

"Ասա նրանց, ովքեր հավատք չեն ընծայել, եթե նրանք դադարեն անհավատությունը, ապա կներվի նրանց անցյալը:"²⁹⁶

5. Ապաշխարիությունը վերափոխում է չար արարքները բարու: Ալլահն ասաց.

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا

"Բացառությամբ նրանց, ովքեր ապախարհել և հավատք են ընծայել Իսլամական Միաստվածությանը և բարի արարքներ են գործել, նրանց համար Ալլահը կփոխի իրենց մեղքերը բարի արարքների և Ալլահը Առավել Ներողամիտ, Առավել գթասիրտ է:"²⁹⁷

6. Այն ստիպում է մարդուն լավ վերաբերվել այլ մարդկանց, ովքեր վնասում այնպես, ինչպես կցանականար, որ Ալլահը վերաբերվեր նրան իր իսկ սխալների և մեղքերի հետ հանդերձ, քանի որ փոխհատուցումը հանդիսանում է մի արարք: Այսպիսով, եթե նա լավ է վերաբերվում մարդկանց, ապա Ալլահը նույն կերպ վերաբերվում է նրան և նա դառնում է բարի անկախ անհատի չար արարքների և մեղքերի, այնպես, ինչպես նա վարվել է իր ընկերների հետ:

7. Այն նրան հնարավորություն է տալիս գիտակցել իր լիարժեք սխալները և արատները, որն էլ ստիպում է նրան խուսափել այլ

²⁹⁶ Ալ-Անֆալ 8:38

²⁹⁷ Ալ-Ֆուրկան 25:70

մարդկանց մեղքերի մասին խոսելուց և զբաղվել ինքն իրեն վերափոխելով, մտածելով այլ մարդկանց մեղքերի մասին:²⁹⁸

Ես ցանկություն ունեմ այս հատվածը եզրակացնել մի տղամարդու պատմությամբ, ով եկավ Մարգարե (Խ.Ա.Ո.Ն) մոտ և ասաց. "Օվ Ալլահի Մարգարե, ես գործել եմ բոլոր փոքր և մեծ մեղքերը:"

Ալլահի Մարգարեն (Խ.Ա.Ո.Ն) ասաց. "Արդյո՞ք դուք չեք վկայում, որ գոյություն չունի որևէ այլ աստվածություն, ով արժանի է երկրպագության, բացառությամբ Ալլահի և որ Մուհամմեդը (Խ.Ա.Ո.Ն) հանդիսանում է Ալլահի Մարգարեն:"

Տվյալ հարցը նա կրկնեց երեք անգամ և յուրաքանչյուր անգամ տղամարդը պատասխանեց "Այո:"

Այնուհետ նա ասաց. "քո վկայությունը ջնջեց ամենը, ինչ դուք գործել ես:"²⁹⁹

Մեկ այլ խոսքերի մեջ տղամարդը եկավ Մարգարեի (Խ.Ա.Ո.Ն) մոտ և ասաց. "Ասա ինձ, եթե մարդը գործել է բոլոր մեղքերը, սակայն երբեք ոչ ոքի չի հավասարեցրել Ալլահի երկրպագությանը և շարունակել է գործել մեծ և փոքր մեղքեր, ապա կարող է արդյո՞ք նրա ապաշխարհությունը ընդունելի լինել:"

Մարգարեն (Խ.Ա.Ո.Ն) հարցրեց տղամարդուն. "արդյո՞ք դու ընդունել ես Իսլամ:"

Տղամարդը պատասխանեց "Ինչ վերաբերում է ինձ, ես վկայում եմ, որ գոյություն չունի ոչ մի աստված, երկրպագության արժանի, բացառությամբ Ալլահի, որ Նա Եզակի է և չունի ոչ մի գործընկեր և որ դու հանդիսանում ես Ալլահի Մարգարեն:"

²⁹⁸ Մուֆթասհու դարիս – սաադահ հատոր 1, էջ.358-370

²⁹⁹ Հադիթից Աբու Յալաա, Աթ-Թաբարանի և Ալ-Մաքդիսեե

Մարգարեն (Խ.Ա.Ո.Ն) ասաց. "Այո, բարիք գործիր և հեռու մնա չար արարքներից, այնպես, որ Ալլահը քեզ համար բոլոր այդ չար արարքները փոխի բարու:"

Տղամարդը պատասխանեց. "Արդյո՞ք նույնիսկ իմ ուխտադրժությունը և մեղքերը:"

Մարգարեն (Խ.Ա.Ո.Ն) պատասխանեց. "Այո:"

Տղամարդը ասաց "Ալլահու Աքբար (Ալլահը Ամենից Հզորն է) և մինչ հեռանալը կրկնեց այն:"³⁰⁰

Ուստի, ըստ Մարգարեի (Խ.Ա.Ո.Ն) վավերական խոսքերի, Ինչպես Իսլամը, անկեղծ ապաշխարհությունը ջնջում է բոլոր գործած մեղքերը:

³⁰⁰ Իբն Աբիի Ասսիմ, Աթ-Թաբարանի և Ալ-Բազզաար

ԻՍԼԱՄԻ ՄԵՐԺՄԱՆ ՀԵՏՆԱՆՔՆԵՐԸ

Գրքից պարզ է դառնում, որ Իսլամը հանդիսանում է Ալլահի ճշմարիտ կրոնը, որը քարոզել են բոլոր Մարգարեները և Առաքյալները: Այս և Հաջորդ աշխարհներում Ալլահը պատրաստել է մեծ պարզև հավատացյալների և տանջանքի վախ անհավատների համար:

Քանի որ Ալլահը հանդիսանում է ամբողջ տիեզերքի Արարիչը, Տերը և մատակարարը, իսկ դու մարդ, ուղղակի Նրա արարածներից մեկը, ապա Նա արարել է քեզ և ենթարկել այս ամբողջ տիեզերքը, պատվիրել է Իր Օրենքը և հրամայել հնազանդվել Իրեն: Ուստի, եթե դուք հավատք ընծայեք հնազանդվել Նրա Պատվիրաններին և հեռու մնալ արգելվածից, ապա դուք կստանաք Հետագա կյանքի հավերժ երանությունը և երջանիկ կյիներք այս աշխարհում այն ամենի հետ միասին, ինչը Նա շնորհել է ձեզ բարիքներից, այդ դեպքում դուք կլինեք մարդկանցից ամենից իմաստունը և հոգով մաքուրը, ինչպես Մարգարեները, Առաքյալները, առաքինի մարդիկ և հրեշտակները:

Սակայն, եթե դուք չհավատաք և չհնազանդվեք ձեր Տիրոջը, կկորցնեք ձեր աշխարհիկ և Հետագա կյանքը և ձեզ կենթարկեք այս և Հետագա կյանքի պատժի Նրա անեծքին: Այնուհետ, դուք կդառնաք բոլոր արարածներից առավել թույլը, առավել թույլ բանականությամբ և նվաստացած մտքով, ինչպես սատանաները, կոռուպացված մարդիկ, կեղծ աստվածները և կեղեքիչները:

Այժմ, թույլ տվեք մանրամասնել անհավատության հետևանքները.

1.Վախ և ապահովության պակաս. Ալլահը խոստացել է այս և Հաջորդ աշխարհների լիարժեք ապահովություն նրանց համար, ովքեր հավատք են ընծայել Նրան և հետևել Իր Մարգարեներին: Նա ասաց.

الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ

"Նրանք, ովքեր հավատք են ընծայել (Ալլահի Եզակիությանը և Միայն Նրա երկրպագությանը) և չեն շփոթել իրենց հավատքը Ջուլումի հետ (սխալի, այսինքն բացի Ալլահից այլոց երկրպագությամբ), քանի որ (միայն) նրանց համար գոյություն ունի ապահովություն և ուղղորդություն։"³⁰¹

Ալլահը հանդիսանում է ապահովության Գրավականը, Իր արարածների Դիտորդը, այս տիեզերքի ամենի Տերը: Եթե Նա սիրում է Իր ծառաներից մեկին հավատքի շնորհիվ, ապա տալիս է ապահովություն, հանգստություն և խաղաղություն, սակայն, եթե որևէ մեկը հավատք չի ընծայում, Նա դուրս է մղում հանգստությունը և ապահովությունը նրանից և դուք վախ կապրեք շեղագա կյանքի նրա ճակատագրից, դժվարություններից և հիվանդություններից և այս կյանքի ապագայից: Այդ իսկ պատճառով ապահովագրական շուկան ապահովագրում է կյանքը և ունեցվածքը Ալլահի ապահովության և վստահության պակասության պատճառով:

2. Դժվար կյանք. Ալլահը արարել է մարդուն, ենթարկել նրան ամենը, ինչ առկա է տիեզերքի մեջ և յուրաքանչյուր էակին բաժին հանձնել գոյության իր մասը: Ուստի, դուք տեսնում եք, թե ինչպես է թռչունը դուրս գալիս բնից փնտրելով իր բաժինը: Նա թռչում է մի ծառից մյուսը և երգում երգեցիկ ձայնով: Մարդը նույնպես հանդիսանում է այն արարածներից մեկը, ում Ալլահը տվել է իր մասնաբաժինը: Եթե նա հավատք է ընծայում իր Տիրոջը և ամուր կառչում է Նրա Օրենքին, ապա Ալլահը տալիս է երջանկություն և հաստատականություն և գործերին հաջողություն, նույնիսկ, եթե նա ունի նվազագույն ապրուստ:

Ամեն դեպքում, եթե նա չի հավատացել իր Տիրոջը և մեծամտացել է Նրա երկրպագության մեջ, ապա Նա կպարզի տառապանք և դժվարություն, նույնիսկ, եթե ունի բոլոր հարմարությունները և հրճվանքը: Արդյո՞ք դուք չեք նկատում

³⁰¹ Ալ-Անամ 6:82

ինքնասպանությունների մեծ քանակը ապահով երկրներում: Արդյո՞ք դուք չեք նկատում ամեն տեսակի կահույքը և գորգերը, որոնք կիրառում են այս կյանքի հաճույքի համար: Ամենի շռայլության պատճառը հանդիսանում է սրտի հավատքի դատարկությունը, հարկադրանքը և դժվարությունը և փորձը ամեն կերպ վանել բոլոր անհանգստությունները: Ալլահն ասաց և Նրա Խոսքը ճշմարիտ է.

وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى

"Սակայն նա, ով շեղվում է Իմ Հիշեցումից (այսինքն ոչ հավատք է ընծայում այս Դուրանին, ոչ էլ գործում ըստ ուսմունքների), իրոք նրա համար նախատեսված է ծանր կյանք և Մենք նրան կուրացած կբարձրացնենք Հարության Օրը:"³⁰²

3. Կյանքը իր և շրջակա միջավայրի հավերժական պատերազմի մեջ.

Պատճառը հանդիսանում է այն, որ մարդու հոգին արարել են ըստ Իսլամական Միաստվածության: Ալլահն ասաց.

فُطِرَتِ اللَّهُ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا

"Ալլահի Ֆիթրահը (այսինքն, Ալլահի Իսլամական Միաստվածությունը), ըստ որի Նա արարել է մարդկությունը:"³⁰³

Մարդու մարմինը ենթարկվում է իր Տիրոջը և շարժվում ըստ Նրա հրամանի: Ամեն դեպքում, անհավատը պնդում է դեմ գնալ իր բնույթին և ապրում է իր կամավոր կյանքը ըմբոստանալով Տիրոջ դեմ: Չնայած նրա մարմինը ենթարկվում է Արարչի կամքին, նրա իսկ կամովի կամքը հակադրում է Տիրոջ կամքին:

Նա գտնվում է մշտական պատերազմի մեջ իր շրջակա միջավայրի հետ, ամբողջ տիեզերքը սկսած իր մեծ համաստեղությանը, մինչ ամենափոքր միջատը, շարժվում է ըստ Ալլահի պատվերի: Ալլահն ասաց.

³⁰² Տաա Հաա 20:124

³⁰³ Առ-Ռում 30:30

ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ

""Այնուհետև Նա (կանգնեց) իր Իսթավայից դեպի երկինք, երբ այն ծխի մեջ էր և ասաց նրան և երկրին. "Մոտեցեք երկուսդ էլ, կամովի, թե ակամա:" Նրանք երկուսն էլ ասացին. "Մենք մոտենում ենք կամովի:"""³⁰⁴

Տիեզերքը սիրում է նրան, ով համամիտ է Ալլահի հնազանդությանը և աստուծու, ով դեմ է: Անհավատը հանդիսանում է այս տիեզերքի ըմբոստը, քանի որ իրեն համարում է Տիրոջ մրցակիցը և ախոյանը: Այդ իսկ պատճառով երկինքները, երկինը և մյուս այլ արարածները աստուծու են նրան, նրա անհավատությունը և աթեիզմը: Ալլահն ասաց.

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا * لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا إِدًّا * تَكَادُ السَّمَاوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ وَتَنْشَقُّ الْأَرْضُ
وَتَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًا * أَنْ دَعَوْا لِلرَّحْمَنِ وَلَدًا * وَمَا يَنْبَغِي لِلرَّحْمَنِ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا * إِنْ كُلُّ مَنْ فِي
السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا آتِي الرَّحْمَنِ عَبْدًا

""Եվ նրանք ասացին. "Ամենագոր (Ալլահը) ծնել է որդի (կամ զավակներ կամ ժառանգներ) (ինչպես Հրեաները ասում են. 'Ուզայրը, (Եզրան) հանդիսանում է Ալլահի որդին և Քրիստոնյաները ասում են, որ Նա ծնել է որդի (Այիսա) Քրիստոսին (Խ.Ա.Ո.Ն) և հեթանոս արարները ասում են, որ Նա ծնել է դուստրեր (հրեշտակներ և այլն): "Իրոք, դուք առաջ եք բերում (ասում) սարսափելի չարիք: Թող երկինքները պատովեն և երկիրը շանթահարվի և լեռները ավիրվեն, որ նրանք որդի (ժառանգներ կամ զավակներ) են վերագրում Ամենագորին (Ալլահին), որ Նա ծնում է որդի(ժառանգներ կամ զավակներ): Պատեհ չէ Ամենագորին, Ամենամեծին (Ալլահին), որ Նա ծնի որդի (ժառանգներ կամ զավակներ): Երկինքների և երկրի վրա ամենը Ամենագոր Ալլահին են գալիս որպես ծառաներ:"""³⁰⁵

³⁰⁴ Ֆուսիլաթ 41:11

³⁰⁵ Մարիամ 19:88-93

Նա ասաց, Փարավոնի և նրա բազմության մասին.

فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ وَمَا كَانُوا مُنظَرِينَ

"Եվ երկինքները և երկիրը չեն ողբում նրանց համար, ոչ էլ նրանց տրվում է հետաձգում:"³⁰⁶

4. Անտեղյակ կյանքը

Անհավատությունը հանդիսանում է անտեղյակություն: Այն մեծ անտեղյակություն է, որովհետև անհավատը տեղյակ չէ իր Տիրոջ մասին: Նա տեսնում է այս տիեզերքը, որը արարել է նրա Տերը հիասքանչ կերպով, նա իր մեջ տեսնում է Ալլահի արարքների մեծությունը, սակայն անտեղյակ է այս տիեզերքի Արարչից և իր Կառուցողից, արդյո՞ք սա մեծագույն տգիտություն չէ:

5. Սեփական անձը մոլորեցնող անհատի կյանքը

Պատճառը կայանում է նրանում, որ նա իր սեփական անձը ենթարկել է այլ աստվածների: Նա երկրպագում է նրանց, ոչ թե իր Տիրոջը: Անարդարություն է հանդիսանում այն, երբ մի որևէ բան դնում են այն վայրում, որին նա չի պատկանում և ինչպիսի անարդարություն է երկրպագության գործողությունները ուղղել նրան, ով արժանի չէ: Բացատրելով բազմաստվածության սարսափելիությունը, Լուկմանը ասաց իր որդուն.

يَا بَنِيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ

"Օվ որդյակ, Ալլահի երկրպագության մեջ մի համակցի այլ աստվածներ: Իրոք, Նրանց համակցությունը Ալլահին, հանդիսանում է մեծ Ձուլում սխալ:"³⁰⁷

Նաև այդ անարդար է շրջապատող մարդկանց և այլ արարածների նկատմամբ, որովհետև նա չի ընդունում Նրա իրավունքը, Ում պատկանում է: Հարության Օրը, յուրաքանչյուր մարդ կամ կենդանի կկանգնի նրա առջև, Ալլահին խնդրելով վրեժխնդիր լինել իր համար:

³⁰⁶ Ադ-Դուխսան 44:29

³⁰⁷ Լուկման 31:13

6. Մեփական անձը ենթարկել Ալլահի բարկությանը.

Նա իր անձը ենթարկում է դժվարությունների և վշտի, որպես իր անհավատության անմիջական պատիժ: Ալլահն ասաց.

أَفَأَمِنَ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ يَخْسِفَ اللَّهُ بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ
* أَوْ يَأْخُذَهُمْ فِي تَقْلُوبِهِمْ فَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ * أَوْ يَأْخُذَهُمْ عَلَى تَخَوُّفٍ فَإِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوفٌ رَحِيمٌ

"Արդյո՞ք նրանք, ովքեր մշակել են չար ծրագրեր ապահով են զգում, որ Ալլահը չի խորտակի նրանց երկրի մեջ, կամ, որ տանջանքը չի ճանկի նրանց այն ուղղություններով, որ նրանք չեն ընկալել: Կամ, որ Նա կարող է բռնել նրանց իրենց արարքների մեջ (գործերի), այնպես, որ չի լինի ոչ մի փախուստ նրանց համար (Ալլահի պատժից): Կամ, որ Նա կարող է բռնել նրանց աստիճանական վատնումից (իրենց ունեցվածքի և առողջության): Իրոք, Ձեր Տերը լի է Բարությանբ, Ամենագթասիրտը:"³⁰⁸

Նա, նաև ասաց.

وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا لِنُصِيبُهُمْ بِمَا صَنَعُوا قَارِعَةً أَوْ تَحُلُّ قَرِيبًا مِنْ دَارِهِمْ حَتَّىٰ يَأْتِيَ وَعْدَ اللَّهِ إِنَّ
اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ

"Եվ ադետը չի դադարի հարվածել նրանց, ովքեր հավատք չեն ընծայել իրենց չար արարքներից կամ այն կմոտենա իրենց տներին, մինչ Ալլահի Խոստումը կանցնի: Անշուշտ Ալլահի չի խախտում Իր Խոստումը:"³⁰⁹

Մեկ այլ տարբերակի մեջ Նա ասաց.

أَوَّامِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَنْ يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا ضُحًى وَهُمْ يُلْعَبُونَ

"Կամ արդյո՞ք քաղաքների մարդիկ ապահով են զգում Մեր պատժի գալստյան դեմ, առավոտյան, մինչ նրանք խաղում էին:"³¹⁰

³⁰⁸ Ան-Նահլ 16:45-47

³⁰⁹ Առ-Ռադ 13:31

³¹⁰ Ալ-Առաաֆ 7:98

Սա յուրաքանչյուր անհատի ճակատագիրն է, ով շրջվում է Ալլահի Հիշատակումից: Ալլահը մեզ պատմում է նախկին այն ժողովուրդների պատժի մասին, ովքեր հավատք չեն ընծայել:

فَكَلَّا أَخَذْنَا بِذَنبِهِ فَمِنْهُمْ مَنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًا وَمِنْهُمْ مَنْ أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ وَمِنْهُمْ مَنْ خَسَفْنَا بِهِ الْأَرْضَ وَمِنْهُمْ مَنْ أَغْرَقْنَا وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

"Այսպիսով, Մենք պատժել ենք (նրանցից) յուրաքանչյուրին իրենց մեղքերի համար, նրանց մեջ առկա են նրանք, ում Մենք ուղարկել են Հասիբ (ուժեղ քամի քարերի տարափով), (ինչպես Լութի Լոթի) ժողովրդին և նրանց մեջ առկա են ոմանք, ում հանկարծակի են բերել Աս-Սայհահն (տանջանք սարսափելի ողբ. ինչպես Թամուդի կամ Շուայբի ժողովուրդը) և ոմանք, ում կլանեց երկիրը (ինչպես Քարուն Քորահը) և ոմանք ում Մենք խորտակեցինք (ինչպես Նուհի Նոյի ժողովրդին) կամ Ֆիրաունին, (Փարավոնին) և նրա ժողովրդին: Ալլահը չէր, որ մոլորեցրեց նրանց, այլ նրանք մոլորեցրեցին իրենց:"³¹¹

7.Ձախողումը և կորուստը կլինի նրա իրավիճակը. Շնորհիվ իր սխալների, նա կորցնում է ամենամեծ բաները, որով հրճվում է սիրտը և հոգին, որն էլ հանդիսանում է Ալլահի գիտակցությունը, Նրա մասին խորհելը և հանգստություն գտնելը: Նաև նա կորցնում է աշխարհը, քանի որ այնտեղ նա ապրում է թշվառ և շփոթված կյանք և կորցնում է իր իսկ հոգին, որի համար նա հավաքում է այս աշխարհի ունեցվածքը, քանի որ ենթարկում է այն տարբեր նպատակների, որից զատ արարել են նրան: Ուստի նա չի ստանում երջանկություն այս աշխարհում, քանի որ ապրում է թշվառ և կնքում է մահկանացուն թվառության մեջ: Հարության Օրը նա ոտքի կկանգնի թշվառության մեջ: Ալլահն ասաց.

وَمَنْ حَقَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ

"Ինչ վերաբերում է նրանց, ում կշեռքը թեթև է, նրանք այն մարդիկ են, ովքեր կկորցնեն իրենց, (մտնելով Դժոխք),

³¹¹ Ալ-Անկաբուր 40:9

որովհետև նրանք մերժեցին և ժխտեցին Մեր Այաթը (ապացույցները, վկայությունները, տարբերակները, դասերը, նշանները, հայտնությունները և այլն):"³¹²

Նաև նա կորցնում է իր ընտանիքը, քանի որ ապրեց նրանց հետ առանց Ալլահի հավատքի և նրանք նույնպես կախրեն նրան թշվառությամբ և դժվարությամբ և ճակատագիրը կլինի Կրակը: Ալլահն ասաց.

إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ

"Պարտվողները նրանք են, ովքեր Հարության Օրը կորցնում ենք իրենց և իրենց ընտանիքները:"³¹³

Հարության Օրը նրանց կուղեկցեն դեպի կրակ և չարիքը կլինի նրանց հանգստավայրը: Ալլահն ասաց.

احْتَرُوا النَّارَ لَكُمْ وَأَزْوَاجَهُمْ وَمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ * مِنْ دُونِ اللَّهِ فَاهْدُوهُمْ إِلَى صِرَاطِ الْجِيم

"(Հրեշտակներին կասեն) "Հավաքեք նրանց, ովքեր սխալ են գործել, միասին իրենց ուղեկցորդների հետ (սատանաներ) և այնին, ինչ նրանք սովորություն ունեին երկրպագել Ալլահի փոխարեն և ուղեկցեք նրանց այրվող Կրակի ուղղուն (Դժոխքին):"³¹⁴

8. Կյանքը Ալլահի անհավատությամբ և Նրա շնորհների մերժմամբ.

Ալլահը նրան արարել է ոչինչից և օժտել իր շնորհները, այդ դեպքում ինչպե՛ս է նա կարող երկրպագել կամ գործընկեր տալ մեկ ուրիշին: Արդյո՞ք գոյություն ունի սրանից առավել մեծ ապերախություն կամ սարսափ:

9. ԶՐԿՎԵԼ ԻՐԱԿԱՆ և ՆՊԱՏԱԿԱՅԻՆ ԿՅԱՆՔԻՑ. Ի շնորհիվ, կյանքի արժանի անհատի, ով հավատք է ընծայել իր Տիրոջը, գիտակցել է իր նպատակը, ճակատագիրը և համոզվել

³¹² Ալ-Արաաֆ 7:9

³¹³ Ազ-Չուրաֆ 39:15, Շուրաա 42:45

³¹⁴ Աս-Շաաֆֆաաթ 37:22-23

հարության մեջ: Դրանով իսկ նա իրավունք է տալիս նրան, ով արժանի է: Նա չի ոտնահարում ճշմարտությունը, ոչ էլ վնասում է որևէ մեկին: Այնուհետ, նա ապրում է երջանիկ մարդու պես և հասնում լավ կյանքի այս և հաջորդ աշխարհներում: Ալլահն ասաց.

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْفَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

"Նա, ով գործում է առաքինի կերպով- անկախ իր սեռի- մինչ հանդիսանում է ճշմարիտ հավատացյալ (Բալամական Միաստվածության), իրոք, նրան Մենք կպարգևենք լավ կյանք (այս աշխարհում լի հարգանքով, գոհունակությամբ և թույլատրելի մատակարարմամբ):"³¹⁵

Եվ Հետագա Կյանքում նրա պարգևը կլինի

وَمَسَاكِينٍ طَيِّبَةٍ فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ وَّرِضْوَانٍ مِّنَ اللَّهِ أَكْبَرَ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

"Հաճելի բնակավայր Եդեմի Դրախտում, այն, իրոք հանդիսանում է մեծ հաջողություն:"³¹⁶

Սակայն նա, ով կենդանու պես ապրում է այս աշխարհում, չի գիտակցում իր Տիրոջը կամ նպատակը կամ ճակատագիրը: Նրա միակ նպատակը հանդիսանում է ուտել, խմել և քնել: Այդ դեպքում ի՞նչ տարբերություն կա նրա և այլ կենդանիների միջև: Նա առավել սխալ է, քան կենդանիները: Ալլահն ասաց.

وَلَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيرًا مِنَ الْجِنَّةِ وَالْإِنْسِ لَهُمْ قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ بِهَا وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَا يُبْصِرُونَ بِهَا
وَلَهُمْ آذَانٌ لَا يَسْمَعُونَ بِهَا أُولَٰئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ أُولَٰئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ

"Եվ, իրոք, մենք արարել ենք բազմաթիվ ջին և մարդկություն Դժոխքի համար: Նրանք ունեն սրտեր, որով չեն ընկալում և աչքեր, որով չեն տեսնում և ականջներ, որով չեն լսում

³¹⁵ Ան-Նահլ 16:97

³¹⁶ Աս-Սաֆֆ 61:12

(Ճշմարտությունը): Նրանք նման են անասունի, ոչ նույնիսկ առավել մոլոր; Նրանք, անփույթ են:³¹⁷

Նա նաև ասաց.

أَمْ تَحْسَبُ أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا

"Թե արդյո՞ք դուք կարծում եք, որ նրանց մեծամասնությունը լսում կամ ընկալում են: Նրանք նման են անասունի – ոչ, նրանք առավել շեղվել են ուղղուց:³¹⁸

10.Ապրել անսահման տանջանք. Պատճառը կայանում է նրանում, որ անհավատը տեղաշարժվում է մեկ տանջանքից մյուսը: Նա այս աշխարհից դուրս է գալիս այն քանից հետո, երբ արդեն ճաշակել է Հետագա կյանքի բոլոր տանջանքները և տառապանքները: Հետագա Կյանքի առաջին փուլի ընթացքում մահվան հրեշտակները մոտենում են նրան, իսկ նրանց առջև գալիս են տանջանքի հրեշտակները, ովքեր տալիս են արժանի պատիժը: Ալլահն ասաց.

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ

"Եվ, եթե դուք ի վիճակի լինեիք տեսնել, երբ հրեշտակները վերցնում են նրանց հոգիները, ովքեր հավատք չեն ընծայել (մահվան), նրանց վնասը, նրանց դեմքը և մեջքը:³¹⁹

Այնուհետ նրանց հոգիները զատվում են և երբ նրանց հուղարկավորում են, հանդիպում են մեծ տանջանքի: Ալլահն ասաց Փարավոնի մարդկանց մասին.

النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ

""Կրակը, որտեղ գտնվում են նրանք, առավոտից մինչ երեկո է: Եվ այն Օրը, երբ կհաստատվի Ժամը, (հրեշտակներին կասեն)

³¹⁷ Ալ-Արաաֆ 7:179

³¹⁸ Ալ-Ֆուրկան 25:44

³¹⁹ Ալ-Անֆաալ 8:50

"Ֆիրաունի (Փարավոնի) պատճառով մարդիկ մտան դաժան տանջանք։"³²⁰

Հարության Օրը, երբ արարածները ոտքի կկանգնեն և կբացահայտվեն նրանց արարքները, անհավատները կտեսնեն, որ Ալլահը ճշգրտորեն հաշվարկել է բոլոր արարքները այն գրքի մեջ, որի մասին Նա ասաց.

وَوَضَعَ الْكِتَابَ فَفَتَرَى الْمُجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ وَيَقُولُونَ يَا وَيْلَتَنَا مَا لَ هَذَا الْكِتَابِ لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا

""Եվ Գիրքը (Արձանագրությունը) կդրվի (Ալլահի Եզակիության հավատացյալի աջ և Ալլահի Եզակիության անհավատի ձախ ձեռքում) և դուք կտեսնեք Մուջրիմուն (հանցագործներին, բազմաստվածներին, մեղսագործներին), վախ ապրելիս այն ամենից, ինչը արձանագրվել է այնտեղ: Նրանք կասեն." Անեծք մեզ, Ինչ Գիրք է սա, որը չի թողնում ոչ փոքր, ոչ էլ մեծ բան, սակայն արձանագրում է այն թվերով:"³²¹

Այստեղ հավատացյալը ցանկություն կհայտնի անհայտանալ: Ալլահն ասաց.

يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا

""Օրը, երբ մադըր կտեսնի այդ (արարքները), որոնք նրա ձեռքերը գործել են և անհավատը կասի. "Անեծք ինձ, Երանի ես փոշի դառնայի:"³²²

Այդ Օրվա վախից ելնելով անհատը ցանկություն կհայտնի ունենալ այն ամենը, ինչ երկրի վրա է, որպեսզի ի վիճակի լինի վճարել այդ Օրվա տանջանքի փրկագինը: Ալլահն ասաց.

وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ مِنْ سُوءِ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَبَدَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مَا لَمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ

³²⁰ Դաֆիր 40:4

³²¹ Ալ-Կաաֆ 18:49

³²² Ան-Նաբա 78:40

"Եվ նրանք, ովքեր սխալվել են (բազմաստվածները և Ալլահի Եզակիության անհավատները) եթե նրանք ունանին երկրում գտնվող ամենը և առավել, նրանք իրոք կտային այն որպես փրկագին:"³²³

Նան Նա ասաց.

يُبَصِّرُونَهُمْ يَوْمَ الْمَجْرُمِ لَوْ يَفْتَدِي مِنْ عَذَابِ يَوْمئِذٍ بِبَنِيهِ * وَصَاحِبَتِهِ وَأَخِيهِ * وَفَصِيلَتِهِ الَّتِي
تُؤْتِيهِ

"Մուջրիմը (հանցագործը, մեղսագործը, անհավատը) ցանկություն կհայտնի փրկել իրեն այդ Օրվա պատժից իր զավակների, կնոջ, եղբոր և նրան ապաստան տված ազգականների միջոցով և այն ամենով, ինչը երկրի վրա է, այնպես, որ այն ի վիճակի լինի փրկել նրան:"³²⁴

Քանի որ այդ բնակավայրը հանդիսանում է փոխհատուցում, այլ ոչ թե ցանկալի մտածմունք: Ուստի, անհատը ստանում է իր արարքի պարզևր, եթե այն լավ է, ստանում է բարի պարգև և եթե չարիք, ապա պատիժ: Եվ վատագույն պատիժը, որին անհավատը կարող է հանդիպել Հարության Օրը, հանդիսանում է Կրակը, որը Ալլահը տրամադրել է բնակիչներին որպես բազմատեսակ հատուցում, այնպես, որ նրանք ի վիճակի լինեն ճաշակել իրենց արարքների տանջանքը: Ալլահն ասաց.

هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذَّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ * يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمٍ آتٍ

"Սա հանդիսանում է Դժոխքը, որը Մուջրիմունը (բազմաստվածները, հանցագործները, մեղսագործները) ժխտում են: Նրանք կզնան դրա (Դժոխքի) և ահարկու եռացող ջրի միջև:"³²⁵

Նան Նա մեզ տեղեկացնում է Դժոխքի բնակիչների հանդերձի մասին.

³²³ Ազ-Չումար 39:47

³²⁴ Ալ-Մասարիջ 70:11-14

³²⁵ Առ-Ռահման 55:43-44

فَالَّذِينَ كَفَرُوا فُطِّعَتْ لَهُمْ ثِيَابٌ مِنْ نَارٍ يُصَبُّ مِنْ فَوْقِ رُءُوسِهِمُ الْحَمِيمُ * يُصْهَرُ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ
وَالْجُلُودُ * وَلَهُمْ مَقَامِعٌ مِنْ حَدِيدٍ

"Ինչ վերաբերում է նրանց, ովքեր հավատք չեն ընծայել, կրակի հանդերձները կլինեն նրանց համար, գլխներին կլցնեն եռացող ջուր: Դրա հետ կհալչի (կամ կանհայտանա) այն, ինչ նրանց փորոտիքի մեջ է, ինչպես նաև (նրանց) մաշկի: Եվ նրանց համար կեռել են երկաթե ձողեր (պատժի համար):"³²⁶

³²⁶ Ալ-Հաջ 22:19-21

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Օվ մարդ, մինչ այդ դու գոյություն չես ունեցել: Ալլահն ասաց.

أَوَلَا يَذْكُرُ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ يَكُ شَيْئًا

"Արդյո՞ք մարդը չի հիշում, որ Մենք արարել ենք նրան մինչ նա ոչինչ էր:"³²⁷

Այնուհետ, Նա արարեց ձեզ արական և իգական խառնուրդից և տվեց լսողություն և տեսողություն: Ալլահն ասաց.

هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَذْكُورًا * إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْقَةٍ أَمْشَاجٍ
نَبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا

"Արդյո՞ք չի եղել մարդու այնպիսի ժամանակահատված, երբ հիշատակության արժանի չէր: Իրոք, Մենք արարել ենք մարդուն Նուրֆայից (կաթիլից) խառնված սերմից (տղամարդու և կնոջ սեռական հարաբերության արդյունք) որպեսզի փորձենք նրան, այսպիսով Մենք դարձրել ենք նրան տեսնելու և լսելու ունակ:"³²⁸

Այնուհետ դուք աստիճանաբար անցել եք թույլ աստիճանից ուժեղի և կրկին կվերադառնաք թույլ աստիճանի: Ալլահն ասաց.

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً
يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ

"Ալլահը Նա է, Ով արարել է ձեզ թույլ (վիճակում), այնուհետ, տվել ձեզ ուժ թուլությունից հետո, այնուհետ ուժից հետո տվել (ձեզ) թուլություն և ճերմակ մազեր: Նա արարում է այն, ինչ ցանկանում է: Եվ Նա է, Ով Տեղյակ է ամենին, Ամենագործ (այսինքն Ի վիճակի անել ամեն բան):"³²⁹

³²⁷ Մարիամ 19:67

³²⁸ Ալ- Ինսան 77:1-2

³²⁹ Առ-Ռում 30:54

Ավարտը հանդիսանում է մահը և անցնելով այս փուլերը, դուք շարժվում եք թուլությունից թուլություն և ի վիճակի չեք կանխել չարիքը, ոչ էլ առավելություն տալ, բացառությամբ այն ուժի կիրառության և մատակարարման, որը տալիս է Ալլահը: Դուք էությանբ հանդիսանում եք խեղճ և կարիքավոր: Բազմաթիվ բաներ են կարող ձեզ կենդանի պահել, որոնք ձերը չեն, կամ որոնք երբեմն ձերն են և երբեմն ոչ: Բազմաթիվ են այն ամենը, որոնք շահեկան են և դուք ցանկություն եք հայտնում ունենալ և որոնց դուք երբեմն հասնում եք և երբեմն ոչ: Բազմաթիվ են այն բաները, որոնք վնաս են պատճառում ձեզ, կանխում ձեր հույսը, կորցնում ձեր ջանքերը և առաջ բերում դժբախտություն և վիշտ, որոնք դուք ցանկություն ունեք կանխել, և որոնք երբեմն հաջողվում է և երբեմն ոչ: Այս ամենից հետո, արդյո՞ք դուք չեք զգում ձեր անօգնականությունը և Ալլահի կարիքը: Ալլահն ասաց.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ

"Օվ մարդկություն, դուք կարիք ունեք Ալլահի: Մակայն Ալլահը Ինքնաբավ է (զերծ բոլոր կարիքներից), Արժանի փառքի:"³³⁰

Ձեզ ենթարկում են թույլ վիրուսի, որը անզեն աչքով տեսանելի չէ, որն էլ իր հերթին առաջացնում է ցավալի մի ախտ, որը չեք կարող կանխել և որից հետո դուք վերածվում եք թույլ մարդ արարածի, ով փորձում է բժշկվել: Երբեմն դեղորայքը գործում է, իսկ երբեմն ոչ և շփոթության մեջ զգում ձեզ և բժշկին:

Օվ մարդ, որքան թույլ արարած ես դու, երբ ճանճը ինչ որ բան է վերցնում, որը դու ի վիճակի չես վերադարձնել: Ալլահը ասաց ճշմարտությունը.

³³⁰ Ֆաթիիր 35:15

يَا أَيُّهَا النَّاسُ ضُرِبَ مَثَلٌ فَاستَمِعُوا لَهُ إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ وَإِنْ يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا لَا يَسْتَنْفِذُوهُ مِنْهُ ضَعُفَ الظَّالِمُ وَالْمُظَلَمُ

"Օվ մարդկություն, ստեղծվել է նմանություն, այսպիսով ուշադիր եղեք, Իրոք, նրանք, ում դուք կոչում եք բացի Ալլահից, չեն կարող արարել նույնիսկ մեկ ճանճ, նույնիսկ եթե նրանք միավորվեն նպատակի համար: Եվ, եթե ճանճը նրանցից մի բան վերցնել, նրանք ոչ մի հզորություն չեն ունենա ազատել այն ճանճից: Այդքան թույլ են և նա, ով փնտրում է և նա, ով հայցում է:"³³¹

Եթե դուք ի վիճակի չեք վերադարձնել այն, ինչը վերցրել է ճանճը, ապա ո՞ր խնդիրը դուք պետք է կառավարեք: Ձեր բանալին և հոգին գտնվում են Ալլահի ձեռքում: Մեր սիրտը գտնվում է Նրա երկու մասների միջև, որը Նա շարժում է ըստ իր ցանկության: Ձեր կյանքը, մահը, երջանկությունը, նզովքը բոլորը գտնվում են նրա ձեռքում:

Ձեր նախասիրությունները և խոսքերը տեղի են ունենում Ալլահի թույլտվությամբ և Կամքով: Դուք չեք շարժվում առանց Նրա թույլտվության և չեք իրականացնում ոչ մի գործողություն առանց Նրա կամքի: Եթե Նա ձեզ թողնում է, ապա նշանակում է որ թողնում է թուլության, արհամարհանքի, մեղքի և սխալների մեջ և եթե Նա թողնում է ձեզ մյուսների համար, ապա Նա թողնում է ձեզ մեկի հետ, ով չի կարող կանխել որևէ առավելություն, վնաս, մահ, կյանք կամ հարություն: Դուք մեկ ակնթարթ անգամ չեք կարող ազատվել Ալլահից: Յուրաքանչյուր պարագայում դուք ունեք Նրա կարիքը: Դուք շարժում եք Նրա բարկությունը մեղքերով և անհավատությանը, անկախ փաստի, որ ունեք Նրա կարիքը բոլոր պարագաներում: Դուք մոռացության եք տալիս Նրան և այն, որ վերադառնալու և կանգնելու եք Նրա առջև:³³²

Օվ մարդկություն, ի շնորհիվ ձեր թուլության և անկարողության կրել ձեր մեղքերի ծանրությունը" Ալլահը ցանկանում է

³³¹ Ալ-Հաջջ 22:73

³³² Ալ-Ֆաուայիդ հեղինակ Իբն Ալ-Բայյում

թեթևացնել ձեր բեռը և արարում է մարդուն թույլ:³³³ Նա ուղարկել է Մարգարեներ, հայտնել Գրքեր, պատվիրել Օրենքներ, հաստատել ճշմարիտ Ուղղի և նշաններ, ապացույցներ և վկայություններ և ամենի մեջ դրել նշան, որը ցույց է տալիս Նրա Եզակիությունը, Տերությունը և երկրպագության Նրա միակ իրավունքը: Սակայն անկախ այս ամենի, դուք կեղծիքով կոծկում եք ճշմարտությունը, Սատանային վերցնում ընկեր և վիճում այդ իսկ կեղծիքով: Ալլահն ասաց.

وَكَاَنَ الْإِنْسَانُ أَكْثَرَ شَيْءٍ جَدَلًا

"Անհատը առավել կովարար է, քան որևէ այլ բանը:³³⁴

Ալլահի շնորհը, որով դուք շարժվում և վայելում եք, ձեզ մոռացության է տալիս ձեր սկիզբը և ավարտը: Արդյո՞ք դուք չեք հիշում, որ ձեզ արարել են խառնված սեռական խառնուրդից և, որ ձեր վերադարձը կլինի գերեզմաններ և որ Հարությանը հաջորդող վերջնական հանգրվանը կլինի կամ Դրախտը, կամ Կրակը: Ալլահն ասաց.

أَوَلَمْ يَرَ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ * وَصَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَوَسِيَ خَلْقَهُ قَالَ مَنْ مَنِّي الْجَبِي الْعِظَامُ وَهِيَ رَمِيمٌ * قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ

""Արդյո՞ք մարդը չի տեսնում, որ Մենք արարել ենք նրան Նութֆայից (արական և իգական խառնված խառնուրդից, սերմի կաթիլներից): Սակայն զգուշացեք, նա կանգնում է որպես բացահայտ հակառակորդ: Եվ նա Մեզ է տալիս մի առակ և մոռանում է իր իսկ արարումը: Նա ասաց. "Ո՞վ է կյանք տալու այս ոսկորներիին այն բանից հետո, երբ դրանք փտում և վերածվում փոշու:" Ասա. (Օվ Մուհամմեդ Խ.Ա.Ո.Ն) "Նա կյանք կտա նրանց, Ով արարել է նրանց առաջին անգամ: Եվ Նա Քաջատեղյակ է յուրաքանչյուր արարածի մասին:"³³⁵

³³³ Ալ-Նիսաա 4:28

³³⁴ Ալ-Կահաֆ 18:54

³³⁵ Յասսիին 36:77-79

Նա նաև ասաց.

يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ * الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوَّاكَ فَعَدَلَكَ * فِي أَيِّ صُورَةٍ مَا شَاءَ
رَكَّبَكَ

"Օվ մարդիկ, ի՞նչն է ձեզ դարձրել անհոգ ձեր Տիրոջից, Ամենից Առաքինուց: Ով արարեց ձեզ, ձևավորեց ձեզ կատարյալ կերպով և տվեց ձեզ մասնաբաժին: Իր իսկ ցանկացած ձևով Նա միացրեց ձեզ:"³³⁶

Օվ մարդ, ինչու ես դու մերժում Տիրոջ առջև կանգնելու հաճույքը, մտածելով Նրա հետ, այնպես, որ Նա դուրս բերի քեզ աղքատությունից, բժշկի տկարությունից, ցավից, ների մեղքերը, հեռացնի վնասը, օգնի սխալների պարագայում, ուղղորդի շփոթմունքի և մոլորության դեպքում, գիտելիք տա անգիտության դեպքում, ապահովություն վախի պարագայում, գթասրտություն թուլության դեպքում և հեռացնի թշնամիներին և պարզի կենսունակություն:³³⁷

Օվ մարդ, կրոնին հաջորդող Ալլահի ամենամեծ պարզը հանդիսանում է բանականությունը, այնպես, որ նա ի վիճակի լինի տարբերակել առավելությունները և վնասները, ընկալել պատվիրանները և Ալլահի արգելքները և հասնել մեծագույն նպատակի, երկրպագել միայն Ալլահին, Ով չունի ոչ մի գործընկեր: Ալլահն ասաց.

وَمَا بِكُمْ مِنْ نِعْمَةٍ فَعِنَ اللَّهُ ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فَإِلَيْهِ تَجَاوَزُونَ * ثُمَّ إِذَا كُشِفَ الضُّرُّ عَنْكُمْ إِذَا
فَرِحُوا مِنْكُمْ وَيُرِيدُونَ يُشْرِكُونَ

"Եվ, բոլոր օրհնանքները և բարիքները, որ դուք ունեք, գալիս են Ալլահից: Այնուհետ, երբ վնասը հասնում է ձեզ, Նրանից դուք օգնություն եք խնդրում: Այնուհետ, երբ Նա հեռացնում է վնասը ձեզանից, զգույշ, ոմանք այլ աստվածներ են վերագրում

³³⁶ Միֆթահ դաարիս սաադահ 1 էջ.251

³³⁷ Միֆթահս դաարիս սաադահ 1 էջ.251

երկրպագության մեջ իրենց Տիրոջ (Ալլահին) համահավասար:³³⁸

Օվ դու մարդ, իմաստունը սիրում է վեհ խնդիրներ և աստում նվաստները: Նա սիրում է նախանձել ամենի արդարի և վեհանձն Մարգարեների և բարեպաշտների և ձգտում է միանալ նրանց, նույնիսկ, եթե ի վիճակի չէ հասնել նրանց կարգավիճակին: Միակ ուղղին հանդիսանում է Ալլահի ուղղորդությունը: Նա ասաց.

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

"Եթե դուք (իրոք), սիրում եք Ալլահին, ապա հետևեք ինձ (այսինքն ընդունեք Իսլամական Միաստվածությունը), հետևեք Ղուրանին և Սուննային և Ալլահը կսիրի ձեզ, կների ձեզ ձեր մեղքերը:"³³⁹

Եթե մարդը ի վիճակի լինի անել սա, Ալլահը հնարավորություն կտա նրան միանալ Առաքյալների, Մարգարեների, Նահատակներին բարեպաշտների դասին: Ալլահն ասաց.

وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصَّادِقِينَ وَالشُّهَدَاءِ
وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا

"Եվ, նա, ով հնազանդվում է Ալլահին և Մարգարեին (Մուհամմեդին Խ.Ա.Ռ.Ն) այնուհետ նրանք կլինեն նրանց ընկերակցության մեջ, ում Ալլահը շնորհել է Իր Շնորհը, Առաքյալների, Սիդդիքունների (նրանց, ովքեր հետևում են Առաքյալներին, ովքեր առաջիններից էին հետևելու նրանց, ինչպես Աբու Բաքր Աս-Սիդդիք թող Ալլահը գոհանա նրանով), նահատակները և բարեպատները: Եվ որքան հիասքանչ են այս ընկերակիցները:"³⁴⁰

³³⁸ Ան-Նահլ 16:53-54

³³⁹ Աալ-Իմրան 3:31

³⁴⁰ Ան-Նիսաա 4:46

Օվ դուք մարդիկ, ես խորհուրդ եմ տալիս, որպեսզի դուք մեկուսանաք և խորը մտորեք ճշմարտության մասին, որոնք երևան են եկել անրադարձելու ապացույցները և վկայությունները, եթե դուք գտնեք իսկությունը, ապա շտապեք հետևել և մի դարձեք ավանդույթների և սովորույթների ստրուկ: Գիտակցեք, որ ձեր իսկ հոգին առավել սիրելի է ձեզ քան, ձեր ընկերները, ուղեկցորդները և նախնիների ժառանգությունը: Ալլահը զգուշացրեց անհավատների և կոչեց: Նա ասաց.

قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُمْ بِوَاحِدَةٍ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مِثْلِي وَفِرَادَىٰ ثُمَّ تَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِكُمْ مِنْ جِنَّةٍ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَّكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ

"Նա հորդորում է միայն (մեկ բան), որ դուք ոտքի կանգնեք հանուն Ալլահի զույգերով և միայնակ և անրադարձեք (ձեր մեջ Մարգարեի Ի.Ա.Ո.Ն կյանքի պատմությունը), գոյություն չունի ոչ մի խելագարություն ձեր ընկերակցի մեջ (Մուհամմեդի Ի.Ա.Ո.Ն), նա ուղղակի զգուշացնում է ձեզ ցավոտ տանջանքի մասին:"³⁴¹

Օվ մարդ, ընդունելով Իսլամ, դու ոչինչ չես կորցնում: Ալլահն ասաց.

وَمَاذَا عَلَيْهِمْ لَوْ آمَنُوا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقَهُمُ اللَّهُ وَكَانَ اللَّهُ بِهِمْ عَلِيمًا

"Եվ ի՞նչ են կարող նրանք կորցնել, եթե հավատք ընծայեն Ալլահին և Վերջին Օրվան և նրանք վատնել են ամենը, ինչ Ալլահը մատակարարել է նրանց: Եվ Ալլահը Քաջատեղյակ է նրանց:"³⁴²

Իբն Քաթիրն ասաց. "Ի՞նչ է կարող վնասել նրանց, եթե նրանք հավատք ընծայեն Ալլահին, հետևեն ճշմարիտ ուղղուն, հավատք ընծայեն Ալլահին հուսալով Հետագա կյանքի Նրա խոստմանը նրանց համար, ովքեր բարիք են գործել և վատնել այն, ինչ Նա տվել է նրանց այնպես, ինչպես հաճելի և սիրելի է Նրան: Նա

³⁴¹ Մարա 34:46

³⁴² Ան-Նիսաա 4:39

տեղյակ է նրանց բարի և չար մտադրություններին, թե ով է արժանի հաջողության, այնպես, որ հաջողություն պարզևի և ուղղորդի և դրդի Իրեն հաճո, բարի արարքների: Նաև Նա տեղյակ է նրանց մասին, ովքեր արժանի են նվաստացման Իր Աստվածային Կապվածության, որից էթե որևէ մեկը հեռանա, ապա կկորցնի այս և Հետագա կյանքը:³⁴³

Իսլամը չի խոչընդոտում ձեր և այն ամենը, ինչ Ալլահը թույլատրելի է դարձրել ձեզ համար: Հակառակը, դուք կստանաք ձեր պարզևր յուրաքանչյուր գործած բարի արարքի համար, որը գործել էք հանուն Ալլահի, նույնիսկ, եթե այն հանդիսանում է աշխարհիկ կյանքի հետաքրքրություն, ունեցվածք և փառք: Ինչ վերաբերում է թույլատրելի բաներին, ապա երբ սահմանափակում էք ձեզ և հեռու մնում անթույլատրելի բաներից, դուք ստանում էք ձեր պարզևր: Ալլահի Մարգարեն (Ի.Ա.Ո.Ն) ասաց. "Մեռական ցանկություն բավարարելն անզամ հանդիսանում է բարեգործական մի գործողություն: "Ուղեկցորդներն ասացին. "Օվ Ալլահի Մարգարե, արդյո՞ք մեզանից մեկը բավարարելով իր ցանկությունը պարզև է ստանում:" Նա պատասխանեց. " Ասացեք ինձ, եթե նա բավարարում է այն անթույլատրելի կերպով, արդյո՞ք նա մեղք չի գործում: Նմանապես, եթե նա բավարարում է այն թույլատրելի կերպով, նա ստանում է իր պարզևր:"³⁴⁴

Օվ մարդ, Մարգարենները բերել են ճշմարտությունը և փոխանցել Ալլահի կամքը, ուստի նա պետք է գիտակցի Ալլահի Օրենքը, որպեսզի ապրի իր կյանքը հաստատուն գիտությամբ և լինի Հետագա կյանքի հաջողակներից մեկը: Ալլահն ասաց.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الرَّسُولُ بِالْحَقِّ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَمِنُوا خَيْرًا لَكُمْ وَإِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا

"Օվ մարդկություն, իրոք, ձեզ մոտ է եկել Մարգարե Մուհամմեդը (Ի.Ա.Ո.Ն) ձեր Տիրոջ ճշմարտությամբ: Այսպիսով,

³⁴³ Տես Իբն Քաթիիր 1 497

³⁴⁴ Մուսլիմ

հավատք ընծայեք նրան, այդպես առավել լավ է: Սակայն, եթե դուք հավատք չեք ընծայում, ապա անշուշտ Ալլահին պատկանում է ամենը, ինչ երկինքներում և երկրի վրա է: Եվ Ալլահը Առավել Գիտակ և Առավել Իմաստուն է:"³⁴⁵

Նան Նա ասաց.

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ

Ասա. "Օվ մարդկություն: Այժմ ճշմարտությունը (այսինքն Ղուրանը և Մարգարե Մուհամմեդը Խ.Ա.Ո.Ն) եկել է ձեզ մոտ, ձեր Տիրոջից: Այսպիսով նա, ով ուղղորդություն է ստանում, գործում է հանուն իր իսկ բարօրության և նա, ով մոլորվում է, գործում է իր իսկ կորստի և ես չեմ սահմանել ձեզ Ուաքիլ (գործերի տնօրինող, ով պարտադրում է ուղղորդությունը):"³⁴⁶

Օվ մարդ, եթե դու ընդունես Իսլամ, ապա առավելություն ես ստանում և եթե հավատք չես ընծայում, ապա վնասում ես քեզ: Ալլահը չունի իր ծառաների կարիքը: Մեղսագործների մեղքը չի վնասում Նրան, ոչ էլ հնազանդի հնազանդությունը առավելություն տալիս: Առանց Նրա գիտության ոչ ոք չի ցուցաբերում անհնազանդություն և չի հնազանդվում: Իր Մարգարեի միջոցով Ալլահն ասաց. "Օվ Իմ Ծառաներ: Ես արգելել եմ անարդարությունը ինձ համար և արգելել ձեզ համար, այսպիսով մի վնասեք միմյանց: Օվ Իմ ծառաներ, դուք բոլորդ սխալ եք գործում, բացառությամբ նրա, ում ես ուղղորդել եմ, այսպիսով փնտրեք Իմ ուղղորդությունը, Ես կուղղորդեմ ձեզ: Օվ Իմ ծառաներ: Դուք բոլորդ քաղցած եք, բացառությամբ նրա, ում ես կերակրում եմ, այսպիսով փնտրեք սնունդ Ինձանից, Ես կսնեմ ձեզ: Օվ Իմ ծառաներ: Բոլորդ մերկ եք, բացառությամբ նրա, ում ես հանդերձել եմ, այսպիսով փնտրեք հանդերձ Ինձանից, Ես կհանդերձեմ ձեզ: Օվ Իմ ծառաներ: Դուք մեղք եք գործում գիշեր և ցերեկ, սակայն Ես ներել եմ բոլոր մեղքերը:

³⁴⁵ Ան-Նիսաա 4:70

³⁴⁶ Յունուս 10:108

Այսպիսով, փնտրեք Իմ թողությունը, Ես կներեմ ձեզ: Օվ, Իմ ծառաներ, դուք երբեք ի վիճակի չեք վնասել Ինձ և երբեք առավելություն տալ, առավելություն տալով միայն Ինձ: Օվ Իմ ծառաներ, եթե ձեզանից առաջինը և վերջինը և բոլոր ջինները և մարդկությունը լինեին այնքան բարեպաշտ, ինչպես որոշ բարեպաշտներ, ապա այդ ոչինչ չի ավելացնի Իմ Թագավորությանը: Օվ Իմ ծառաներ, եթե ձեզանից առաջինը և վերջինը և բոլոր ջինները և մարդկությունը լինեն մեղսագործ, ինչպես ձեր մեղսագործներից ոմանք, ապա այդ ոչինչ չի նվազեցնի Իմ Թագավորությունից: Օվ Իմ ծառաներ, եթե ձեզանից առաջինը և վերջինը կանգնի մեկ վայրում և խնդրի Ինձ և Ես պարզեմ յուրաքանչյուրին և բոլորին իր խնդրանքը, ապա այն չի նվազեցնում ոչինչ Իմ Թագավորությունից, բացառությամբ այն բանի, ինչպես թելը նվազեցնում է օվկիանոսը, երբ այն այնտեղ է և այնուհետ դուրս գալիս: Օվ Իմ ծառաներ, միայն ձեր արարքները Ես կհամարակալեմ ճշգրտորեն ձեզ համար և ըստ այդմ, պարզ կտամ: Այսպիսով, ով բարի պարզ է գտնում, թող երախտապարտ լինի Ալլահին, սակայն նա, ով այլ բան է գտնում, թող մեղադրի ինքն իրեն:³⁴⁷

Փառք լինի Ալլահին, աշխարհների Տիրոջը: Խաղաղություն և օրհնություն լինի Առաքյալներից և Մարգարեներից առավել առաքինուն, մեր Առաքյալ Մուհամմեդին: Խաղաղություն լինի նրա ընտանիքին և ուղեկցորդներին:

³⁴⁷ Հադիթից Մուսլիմ

